

Pagna ewlenija > Legiżlazzjoni u każistika > Legiżlazzjoni nazzjonali

Legiżlazzjoni nazzjonali

Kull Stat Membru tal-Unjoni Ewropea (UE) għandu d-dritt u s-sistema legali tiegħu. Id-dritt tal-Istat Membru (SM) jista' jinkludi kemm id-dritt fuq il-livell nazzjonali (jew id-dritt nazzjonali, li huwa validu kullimkien f'ċertu Stat Membru) kif ukoll il-liġijiet li huma applikabbli biss f'ċertu zona, reġjun jew belt.

L-Istati Membri jippubblikaw id-dritt tagħhom fl-ilsien jew fl-ilsna uffiċjali tagħhom u din hija legalment vinkolanti biss f'dan l-ilsien jew f'dawn l-ilsna. Għal finijiet ta' informazzjoni, ċerti atti tad-dritt tal-Istat Membru jistgħu jkunu disponibbli wkoll f'lsien wieheď jew iktar minbarra l-ilsien jew l-ilsna uffiċjali.

Bażijiet tad-dejta

Il-parti l-kbira tal-Istati Membri għandhom bażi tad-dejta nazzjonali tad-dritt tagħhom – tista' tikseb din l-informazzjoni billi tagħzel waħda mill-bnadar elenkati fuq il-lemin.

Barra minn hekk, il-bażi tad-dejta Ewropea **N-Lex** tgħaqqad il-parti l-kbira tal-bażijiet tad-dejta nazzjonali uffiċjali. N-Lex huwa proġett komuni li għaddej bħalissa u li huwa ġestit mill-**Uffiċċju tal-Pubblikazzjonijiet Ewropeu** u mill-gvernijiet nazzjonali parteċipanti. Bħalissa, tista' tara d-dritt ta' 27 Stat Membru.

Barra minn hekk, permezz tal-**Forum Ewropeu tal-Gazzetti Uffiċjali**, jista' jkollok aċċess għas-siti elettronici tal-organizzazzjonijiet responsabbli mill-pubblikazzjoni tal-gazzetti uffiċjali tal-Istati Membri tal-UE (flimkien ma' whud mill-pajjiżi kandidati tal-UE u l-pajjiżi tal-EFTA).

Mill-perspettiva tal-UE, bosta liġijiet tal-Istati Membri effettivament jimplimentaw id-dritt tal-UE. B'mod partikolari, dan huwa l-każ għad-dritt nazzjonali li jimplimenta d-direttivi tal-UE. Jekk qed tiftex miżuri implimentattivi bħal dawn, li permezz tagħhom l-Istati Membri inkorporaw ċerti dispożizzjonijiet tad-dritt tal-UE, mela tista' tuża l-funzjoni tat-tiftix rilevanti fil-bażi tad-dejta **EUR-Lex**.

Sorsi tad-dritt

Id tal-Istati Membri hija derivata minn diversi sorsi, b'mod partikolari mill-kostituzzjoni, mill-istatuti jew mil-legiżlazzjoni (li tista' tiġi adottata fuq il-livell nazzjonali, reġjonali jew lokali) u/jew mir-regolamenti tal-aġenziji tal-gvern, eċċ. Barra minn hekk, id-deċiżjonijiet ġudizzjarji mill-qrati tal-Istat Membru jistgħu jiġu żviluppati f'**ġurisprudenza**.

Oqsma tad-dritt

Tradizzjonalment, il-liġi tal-Istati Membri hija maqsuma f'dritt privat u f'dritt pubbliku.

Id-dritt privat jew id-dritt civili huwa l-qasam tad-dritt f'soċjetà li taffetwa r-relazzjonijiet bejn l-individwi jew il-gruppi mingħajr l-intervent tal-Istat jew tal-gvern. Id-dritt pubblik jirregola r-relazzjoni bejn l-individwi u l-Istat, l-entitajiet u l-awtoritajiet tiegħu, il-poteri ta' dawn tal-aħħar u l-proċeduri rilevanti. Ġeneralment, id-dritt pubbliku jinkludi d-dritt kostituzzjonali, id-dritt amministrattiv u d-dritt kriminali. Minħabba n-natura partikolari tad-dritt kriminali, jista' jiġi kkunsidrat anki bħala kategorija fiha nfisha.

Blex tikseb informazzjoni dettaljata dwar id-dritt ta' Stat Membru partikolari, jekk jogħġbok aghzel waħda mill-bnadar elenkati fuq il-lemin.

L-aħħar aġġornament: 01/02/2020

Din il-pagna hi amministrata mill-Kummissjoni Ewropea. L-informazzjoni f'din il-pagna ma tirriflettix neċessarjament il-pożizzjoni uffiċjali tal-Kummissjoni Ewropea. Il-Kummissjoni ma taċċetta l-ebda responsabbiltà fir-rigward ta' kwalunkwe informazzjoni jew dejta li tinsab jew li hemm referenza għaliha f'dan id-dokument. Jekk jogħġbok irreferi għall-avviż legali fir-rigward tar-regoli dwar id-drittijiet tal-awtur għall-paġni Ewropej.

Il-Kummissjoni qiegħda fil-proċess li taġġorna xi ftit mill-kontenut fuq dan is-sit web fid-dawl tal-ħruġ tar-Renju Unit mill-Unjoni Ewropea. Jekk is-sit ikun fiħ kontenut li għadu ma jirriflettix il-ħruġ tar-Renju Unit, dan mhux intenzjonat u se jiġi indirizzat.

Liġi tal-Istat Membru - Belġju

F'din is-sezzjoni tingħata ħarsa ġenerali lejn id-diversi sorsi tad-dritt fil-Belġju.

1. Liema huma l-istrumenti ġuridici jew "is-sorsi tal-liġi" li jistipulaw ir-regoli tal-liġi?

Il-liġi hija ġabra ta' regoli ġuridici vinkolanti, bil-miktub u mhux bil-miktub, li jirregolaw ir-relazzjonijiet soċjali bejn iċ-ċittadini u l-awtoritajiet u bejn iċ-ċittadini stess u li jorganizzaw ukoll l-amministrazzjoni pubblika.

Issir distinzjoni bejn is-**sorsi formali** u s-**sorsi materjali**. Bil-kontra għas-sorsi formali, is-sorsi materjali ma jinkludux regoli reali dwar il-liġi. B'mod partikolari dan jinvolti *bona fide*, ewkità u tmexxija raġonevoli.

Jeżistu ħames kategoriji ta' sorsi formali. Tlieta minnhom għandhom natura vinkolanti: **il-liġi**, **id-dritt konswetudinarju** u **l-prinċipji ġenerali tal-liġi**. It-tnejn l-oħra mhumiex vinkolanti, imma sempliċment "persważivi": **il-ġurisprudenza** u **d-duttrina**.

Il-legiżlazzjoni se tkun eżaminata fid-dettall fil-punti 3 u 5 hawn taħt. Il-legiżlazzjoni hija definita bħala r-regoli bil-miktub, ippromulgati minn awtorità. Id-dritt konswetudinarju hu, taċċtu u jirregola l-użanzi u d-drawwiet taċ-ċittadini b'mod ġenerali, u b'mod partikolari kategoriji professjonali. Il-prinċipji ġenerali tal-liġi jistipulaw il-valuri superjuri li soċjetà partikolari tixtieq tirrispetta, bħall-prinċipju tal-ugwaljanza taċ-ċittadini kollha, il-proporzjonalità tar-regoli u tal-miżuri adottati u l-prinċipju li skontu l-awtoritajiet għandhom jaġixxu fil-waqt li jirrispettaw il-liġi. Bosta minn dawn il-prinċipji huma stabbiliti f'dak li nsejjuhlhom prinċipji tal-liġi bħal "*non bis in idem*" fil-liġi kriminali jew "*lex posterior derogat legi priori*".

Il-ġurisprudenza u d-duttrina huma sorsi persważivi tal-liġi. Il-ġurisprudenza tikkonsisti mid-deċiżjonijiet kollha li ttieħdu mill-qrati u t-tribunali. Sentenza mhijex infurzata ħlief mill-partijiet tal-kawża. Fil-Belġju, ma kienx hemm sistema preċedenti. L-uniċi deċiżjonijiet ġudizzjarji eżegwibbli universalment huma dawk tal-Qorti Kostituzzjonali. Il-ġurisdizzjonijiet l-oħra superjuri huma l-Kunsill tal-Istat (il-ġurisdizzjoni amministrattiva suprema) u l-Qorti tal-Kassazzjoni (il-ġurisdizzjoni suprema fir-rigward tal-liġi komuni).

Sors ieħor li ma għandux jiġi inorat, **id-dritt internazzjonali**, huwa kkostitwit, b'mod partikolari, mit-Trattat li jstabbilixxi l-Unjoni Ewropea, mir-Regolamenti u d-Direttivi tal-Unjoni u mill-Konvenzjoni Ewropea tad-Drittijiet tal-Bniedem. Barra minn hekk, jeżistu wkoll għadd ta' konvenzjonijiet stabbiliti fil-qafas tal-funzjonament ta' istituzzjonijiet internazzjonali bħan-Nazzjonijiet Uniti jew il-Kunsill tal-Ewropa (konvenzjonijiet multilaterali), jew bejn il-Belġju u Stat ieħor (konvenzjonijiet bilaterali). Dan is-sors ta' dritt kiseb ħafna importanza f'dawn l-aħħar deċennji, u din l-importanza qiegħda tkompli tikber. Bosta dispożizzjonijiet li jinsabu f'dawn l-istrumenti jinfluwenzaw direttament il-ħajja tagħna ta' kuljum.

Is-siti [Législation belge](#) (bil-Franċiż) jew [Belgische Wetgeving](#) (bi-Olandiż) jagħtuck aċċess għal bażi ta' dejta tal-legiżlazzjoni Belġjana konsolidata.

Wieheď jista' juża l-magna tat-tiftix u tal-indiċizzazzjoni biex ifittex l-atti legiżlattivi kollha li għadhom fis-seħħ u li ġew ippubblikati fil-*Moniteur Belge* mill-1830. Madankollu, l-atti legiżlattivi amministrattivi u fiskali ppubblikati **qabel l-1994** għadhom ma ġew inklużi kollha.

2. Liema hu l-istatus ġuridiku tal-prinċipji ġenerali tal-liġi, tad-dritt konswetudinarju u tal-ġurisprudenza?

Ara l- [mistoqsija 1](#).

3. X'inhi l-ġerarkija bejn l-istrumenti ġuridici differenti?

Il-persuni li joqogħdu l-Belġju għandhom jobdu bosta kategoriji ta' regoli tal-liġi: ir-regoli adottati mill-awtoritajiet federali Belġjani, iżda wkoll dawk li ġejjin minn entitajiet inferjuri, bħall-provinċji u l-komuni(1). Barra minn hekk, il-Belġju jaqmel parti minn numru kbir ta' organizzazzjonijiet internazzjonali u sopranazzjonali, bħan-Nazzjonijiet Uniti, l-Unjoni Ewropea, il-Kunsill tal-Ewropa u n-NATO. Ir-regoli ta' dawn l-organizzazzjonijiet japplikaw ukoll għall-awtoritajiet u l-popolazzjoni Belġjana.

Meta wiehed iqis li l-awtoritajiet legiżlattivi kollha ma għandhomx qasam ġuridiku strettament definit u li l-kategoriji tal-liġi mhux kollha kemm huma jgawdu mill-istess status, dan joħloq riskju ta' kunflitt. Għaldaqstant, teżisti ġerarkija ta' normi, fejn hemm il-prinċipju li n-normi inferjuri qatt ma jistgħu jkunu f'kunflitt man-normi superjuri.

Fir-rigward tal-liġi Belġjana interna, il-**Kostituzzjoni** hija n-norma l-aktar għolja. Din tirregola s-separazzjoni tal-poteri u l-mod kif jiġu eżerċitati. Il-Kostituzzjoni tiddikjara wkoll il-valuri fundamentali tas-soċjetà tagħna u d-drittijiet fundamentali taċ-ċittadini. F'sentenza tas-27 ta' Mejju 1971, il-Qorti tal-Kassazzjoni kkonfermat il-preminenza tan-normi kollha tal-liġi internazzjonali u sopranazzjonali fuq in-normi kollha tal-liġi interna, inkluża l-Kostituzzjoni. F'każ ta' kunflitt bejn regolament tal-Unjoni Ewropea u l-Kostituzzjoni, huwa r-regolament komunitarju li jipprevaili.

Wara l-Kostituzzjoni, imbagħad hemm:

il-liġijiet speċjali (liġijiet b'maġġoranza speċjali li jiddeterminaw it-tqassim tal-kompetenzi u r-regoli essenzjali ta' funzjonament tal-istituzzjonijiet pubbliċi), imbagħad

il-liġijiet, digrieti u ordinanzi, imbagħad

l-ordnijiet irjali u l-ordnijiet tal-gvern, li jimplementaw il-liġijiet jew id-digrieti, u fl-aħħar,

l-ordnijiet ministerjali.

4. Liema huma l-modalitajiet tad-dħul fis-seħħ fit-territorju nazzjonali tar-regoli li jinsabu fi strumenti sopranazzjonali?

Ir-regolamenti tal-Unjoni Ewropea huma direttament applikabbli. Il-korp legiżlattiv Belġjan mhuwiex direttament implikat fl-implimentazzjoni tagħhom.

Madankollu, l-intervent intern tiegħu huwa meħtieġ biex jiġu approvati u rratifikati t-trattati internazzjonali. F'ċerti oqsma, l-entitajiet legiżlattivi kollha Belġjani jridu japprovaw u jratifikaw it-trattati, u dan jista' jwassal għal proċeduri twal u peżanti. L-entitajiet legiżlattivi tal-pajjiż jippartecipaw ukoll fl-implimentazzjoni tad-direttivi tal-Unjoni Ewropea, għaliex dawn jeħtieġu dejjem traspożizzjoni fil-qafas ġuridiku intern.

5. Liema huma l-awtoritajiet differenti li għandhom id-dritt li jadottaw regoli dwar il-liġi?

Tliet poteri kostituzzjonali separati jiffurmaw l-Istat federali Belġjan: il-poter legiżlattiv, il-poter eżekuttiv u l-poter ġudizzjarju. Il-poter legiżlattiv joħloq il-liġijiet, il-poter eżekuttiv jimplementahom u l-poter ġudizzjarju jiddeciedi dwar il-kwistjonijiet li jirriżultaw mill-infurzar tal-liġijiet.

Il-poter legiżlattiv federali

Inizjattiva legiżlattiva federali tista' tiġi minn membru wiehed jew aktar tal-Kamra tar-rappreżentanti, membru wiehed jew aktar tas-Senat jew tar-Re (jiġifieri, fil-prattika, mill-Ministri tiegħu jew mis-Segretarji tal-Istat). Dawn it-tliet entitajiet jiffurmaw it-tliet fergħat tal-poter legiżlattiv fil-Belġju.

Il-liġijiet jinħarġu jew minn proposti ta' liġi, li jkunu ġejjin minn membru tas-Senat jew tal-Kamra, jew minn abbozzi ta' liġi, li jkunu ġejjin mir-Re (il-ministri kompetenti huma inkarigati mir-Re biex jipprezentaw abbozzi ta' liġi). L-abbozzi u l-proposti għandhom l-istess importanza.

Il-normi ta' implimentazzjoni tal-liġi federali huma elaborati mill-poter eżekuttiv, taħt l-awtorità rjali. Is-setgħat jistgħu jkunu delegati lil Ministru – din hija id-differenza bejn l-ordnijiet irjali u dawk ministerjali.

Komunitajiet, reġjuni, provinċji u komuni

Il-Belġju huwa **Stat federali** magħmul minn komunitajiet u reġjuni. Dawn tal-aħħar min-naħa tagħhom huma responsabbli mil-liġi fil-limiti tal-kompetenzi mogħtija lilhom mill-Kostituzzjoni u minn ċerti liġijiet speċjali.

B'hekk, is-setgħat tal-komunitajiet jikkonċernaw b'mod partikolari l-kultura u t-tagħlim; dawk tar-reġjuni jikkonċernaw il-politika ekonomika u l-harsien tal-ambjent. Biex jeżerċitaw dawn is-setgħat, kull komunità u kull reġjun għandha/għandu parlament. Għalhekk, **il-komunitajiet u r-reġjuni jistgħu joħorġu liġijiet**, imsejja **digrieti** (ordinanzi fir-Reġjun ta' Bruxelles-Capitale). Il-gvernijiet tagħhom jagħmlu parti, flimkien mad-deputati parlamentari, mill-poter legiżlattiv fil-livell tal-Unjoni Ewropea, dak reġjonali jew komunitarju (inizjattiva legiżlattiva). Il-gvernijiet għandhom jiżguraw ukoll l-eżekuzzjoni tad-digrieti jew tal-ordinanzi adottati.

It-territorju Belġjan huwa maqsum ukoll fi **provinċji** u **f'komuni**. Fil-livell tagħhom, il-kunsilli tagħhom jistabbilixxu wkoll **regolamenti u ordinanzi** fil-oqsma li jaqgħu taħt is-setgħat tagħhom, bħas-sigurtà pubblika, il-ġbir tal-iskart, il-kultura, it-tagħlim provinċjali u komunal. Il-kulleġġ provinċjali u l-kulleġġ komunal jeżegwixxu dawn ir-regolamenti differenti (kif ukoll, fil-limiti tal-mandati tagħhom, in-normi superjuri bħal ma huma l-liġijiet, id-digrieti, l-ordinanzi u l-ordnijiet). Għalhekk, f'dawn il-livelli wiehed isib tnejn mit-tliet poteri: il-poter legiżlattiv, eżerċitat mill-parlamenti tal-komunitajiet u tar-reġjuni, il-kunsill provinċjali u l-kunsill komunal, u l-poter eżekuttiv, eżerċitat mill-gvernijiet tal-komunitajiet u tar-reġjuni, il-kulleġġ provinċjali u l-kulleġġ komunal. Il-poter ġudizzjarju ma jidholx f'din is-suddivżjoni. L-organizzazzjoni tal-qrati u tat-tribunali hija kompetenza esklussivament federali.

6. X'inhu l-proċess ta' adozzjoni ta' dawn ir-regoli tal-liġi?

Ara l-mistoqsija 5.

Fil-livell federali, **l-abbozzi jew il-proposti ta' liġi**, wara evalwazzjoni possibbli mill-Kunsill tal-Istat, jiġu **vvutati**, mill-Kamra u, fejn xieraq, mis-Senat. Dawn imbagħad jiġu kkomunikati lir-Re li **jawtorizzahom u jippromulgahom**, wara li jkunu rċevew il-**kontrofirma ministerjali**.

7. Liema huma l-modalitajiet tad-dħul fis-seħħ ta' regoli ta' oriġini nazzjonali?

L-atti legiżlattivi federali jibdeu jeżistu minn meta jiġu adottati u ppromulgati mir-Re. Fil-prinċipju, id-dħul fis-seħħ tagħhom għandu jkun għaxart ijiem wara l-pubblikazzjoni tagħhom fil-Moniteur Belge, sakemm ma jkunx indikat mod ieħor(2).

In-normi legiżlattivi ta' entitajiet federali - id-digrieti u l-ordinanzi - huma adottati u ppubblikati mill-gvern tal-entità federali kkonċernata. Dawn jidhru fis-seħħ għaxart ijiem wara l-pubblikazzjoni tagħhom fil-Moniteur Belge, sakemm ma jkunx indikat mod ieħor.

8. Liema huma l-mezzi li jirregolaw il-kunflitti eventwali bejn ir-regoli differenti tal-liġi fl-Istat Membru?

Meta n-normi legiżlattivi adottati skont ir-regoli jidhru f'kunflitt, jeżistu bosta mezzi li jsolvu dan il-kunflitt. Il-ġerarkija tan-normi tippermetti li tevita l-maġġoranza fosthom, iżda meta dan ma jkunx il-każ, jeħtieġ li wiehed jirrikorri għal dawn l-istrumenti.

L-Artikolu 142 tal-Kostituzzjoni jagħti lill-Qorti Kostituzzjonali l-unika setgħa li teżamina mill-ġdid l-atti legiżlattivi sabiex tivverifika r-rispett tar-regoli li jirregolaw is-setgħat tal-Istat, il-Komunitajiet u r-Reġjuni. Dawn ir-regoli huma miktuba fil-Kostituzzjoni u fil-liġi ta' riforma istituzzjonali tal-Istat federali Belġjan. Il-Qorti Kostituzzjonali għandha wkoll is-setgħa li tiddeciedi fuq każijiet fejn jiġi allegat li att legiżlattiv imur kontra l-libertajiet u d-drittijiet fundamentali stipulati fit-Titolu II (l-Artikoli 8-32) tal-Kostituzzjoni. Dawn huma b'mod partikolari l-prinċipji ta' ugwaljanza (l-Artikolu 10) u ta' nondiskriminazzjoni (l-Artikolu 11). Il-Qorti Kostituzzjonali hija wkoll kompetenti biex teżamina mill-ġdid l-atti legiżlattivi fir-rigward tal-Artikolu 170 (prinċipju ta' legalità fir-rigward tal-liġi fiskali), tal-Artikolu 172 (ugwaljanza fir-rigward tal-liġi fiskali) u tal-Artikolu 191 (harsien taċ-ċittadini barranin) tal-Kostituzzjoni.

Ara wkoll is-[Service public fédéral Justice \(Servizz Pubbliku Federali tal-Ġustizzja\)](#) u l-liġi speċjali tas-6 ta' Jannar 1989 dwar il-Qorti Kostituzzjonali taħt l-intestatura «Législation consolidée».

Il-Kunsill tal-Istat(3), li jaġixxi abbażi tal-Artikolu 160 tal-Kostituzzjoni, jirregola l-kunflitti kollha bejn in-normi tal-applikazzjoni (atti individwali u regolamenti) u n-normi legiżlattivi. Barra minn hekk, kummissjoni parlamentari ta' konċiljazzjoni hija inkarigata li tirregola l-kunflitti ta' interess.

(1) Ara s- [Servizz Pubbliku Federali tal-Gustizzja](https://justitie.belgium.be) (<https://justitie.belgium.be>), intestatura «Législation consolidée», il-Kostituzzjoni tal-1994 u l-Igji speċjali dwar ir-riformi istituzzjonali tat-8 ta' Awwissu 1980, kif ukoll [il-portal federali](#), taht l-intestatura «La Belgique Il-Komunità Fjamminga u l-Kunsill Fjamming (li jissejjaħ ukoll il-Parlament Fjamming) Il-Komunità Franciża u l-Kunsill tal-Komunità Franciża Il-Komunità li titkellem bil-Ġermaniż u l-Kunsill tal-Komunità li titkellem bil-Ġermaniż Ir-Reġjun Fjamming, li għandu l-istess Parlament bħall-Komunità Fjamminga, jiġifieri l-Kunsill Fjamming. Ir-Reġjun tal-Wallonja u l-Parlament tal-Wallonja Ir-Reġjun ta' Bruxelles-capitale u l-Kunsill tar-Reġjun ta' Bruxelles-capitale (maqsum fil-qafas ta' certi setgħat bejn il-Kummissjonijiet komunitarji Fjammingi u Franciżi)

Il-Komunitajiet għandhom is-setgħa fuq:

1° l-oqsma kulturali;

2° l-edukazzjoni, hliet [...];

3° il-kooperazzjoni bejn il-Komunitajiet u l-kooperazzjoni internazzjonali, b'mod partikolari s-setgħat fir-rigward ta' konklużjoni tat-Trattati fl-oqsma msemmija fil-punti 1 u 2.

Il-Kunsilli tal-Komunitajiet Fjamminga u Franciża jivvutaw għal digrieti applikabbli għat-territorju tagħhom fl-oqsma personalizzabbli u għal dawk dwar il-kooperazzjoni bejn il-Komunitajiet u l-kooperazzjoni internazzjonali f'dawn l-oqsma, u jibbenefikaw minn setgħat fir-rigward tal-konklużjoni ta' trattati. Il-Kunsill tal-Komunità li titkellem bil-Ġermaniż għandu setgħat simili.

Il-parlamenti reġjonali jibbenefikaw minn setgħat b'mod partikolari fir-rigward tal-immaniġġjar tat-territorju, il-ġestjoni tal-monumenti u ta' zoni rurali, l-ekonomija, l-agrikoltura, eċċ.

(2) Ara s- [Servizz Pubbliku Federali tal-Gustizzja](#), intestatura «Législation consolidée», il-igi tal-31 ta' Mejju 1961 dwar l-użu tal-lingwi f'oqsma legiżlattivi, l-elaborazzjoni, il-pubblikazzjoni u d-dhul fis-seħh tal-igi u r-regolamenti.

(3) Ara s- [Servizz Pubbliku Federali tal-Gustizzja](#), intestatura «Législation consolidée», liġijiet koordinati tat-12 ta' Jannar 1973 dwar il-Kunsill tal-Istat.

« [Ordni ġuridika - Informazzjoni ġenerali](#) | [Belġju - Informazzjoni ġenerali](#)

L-aħħar aġġornament: 06/08/2019

Il-verżjoni bil-lingwa nazzjonali hija ġestita mill-Istat Membru rispettiv. It-traduzzjonijiet saru mis-servizz tal-Kummissjoni Ewropea. Jista' jkun hemm xi tibdil imdaħħal fl-original mill-awtorità nazzjonali kompetenti li jkun għadu ma jidherx fit-traduzzjonijiet. Il-Kummissjoni Ewropea ma taċċettax responsabbiltà jew kwalunkwe tip ta' tort fir-rigward ta' kull informazzjoni jew dejta li tinsab jew li hemm referenza għaliha f'dan id-dokument. Jekk jogħġbok irreferi għall-avviż legali sabiex tiċċekkja r-regoli dwar id-drittijiet tal-awtur għall-Istati Membri responsabbli minn din il-paġna.

L-Istati Membri responsabbli għall-ġestjoni tal-paġni tal-kontenut nazzjonali huma fil-proċess li jaġġornaw xi fitt mill-kontenut fuq dan is-sit web fid-dawl tal-ħruġ tar-Renju Unit mill-Unjoni Ewropea. Jekk is-sit ikun fih kontenut li għadu ma jirriflettix il-ħruġ tar-Renju Unit, dan mhux intenzjonat u se jiġi indirizzat.

Liġi tal-Istat Membru - Bulgarija

Din il-paġna tipprezenta informazzjoni dwar l-ordinament ġuridiku Bulgaru u ħarsa ġenerali lejha il-liġi Bulgara.

Sorsi tal-liġi

Sorsi nazzjonali tal-liġi

Is-sorsi tal-liġi jinkludu:

[il-Kostituzzjoni tar-Repubblika tal-Bulgarija](#) (Promulgata fi SG 56/13 ta' Lulju 1991, emendata f' SG 85/26 ta' Settembru 2003, SG 18/25 ta' Frar 2005, SG 27/31 ta' Marzu 2006, SG 78/26 ta' Settembru 2006 - Id-Deciżjoni tal-Qorti Kostituzzjonali Nru 7/2006, SG 12/6 ta' Frar 2007, SG 100/18 ta' Diċembru 2015 [DB1]);

legiżlazzjoni primarja; u

legiżlazzjoni sekondarja.

Il-każistika mhijiex sors formali tal-liġi, iżda hija vinkolanti fuq l-awtoritajiet tal-infurzar tal-liġi.

Sorsi tal-liġi Ewropej u internazzjonali

L-istrumenti bil-miktub jinkludu l-Kostituzzjoni tar-Repubblika tal-Bulgarija, it-trattati internazzjonali, il-liġijiet u l-legiżlazzjoni sekondarja (digrieti, regolamenti, regoli ta' implimentazzjoni, struzzjonijiet u ordnijiet).

Il-Kostituzzjoni tar-Repubblika tal-Bulgarija (*Konstitutsiata na Republika Balgaria*) hija l-ogħla att legali. Tistabbilixxi l-organizzazzjoni, il-prinċipji, is-setgħat u d-dmirijiet tal-istituzzjonijiet tal-istat, kif ukoll id-drittijiet u d-dmirijiet taċ-ċittadini.

Liġi (*zakon*) hija att normattiv li jirregola r-relazzjonijiet soċjetali *ab initio* jew skont il-Kostituzzjoni permezz ta' arranġamenti stabbiliti promulgati, skont is-sugġett jew il-persuni kkonċernati, minn korp legiżlattiv wiehed jew aktar jew mis-sottodivizjonijiet tiegħu.

L-atti legiżlattivi kollha jiġu promulgati u jidhru fis-seħh tlett ijiem wara d-data tal-pubblikazzjoni tagħhom, sakemm l-atti nfushom ma jipprovdux mod ieħor.

Il-Kunsill tal-Ministri joħroġ **digriet** (*postanovlenie*) meta jadotta regoli ta' implimentazzjoni, regolamenti jew struzzjonijiet, u meta joħroġ regolamenti, skont il-liġijiet, dwar arranġamenti soċjetali li mhumiex regolati minn dawk il-liġijiet fl-ambitu tal-mandat eżekuttiv u amministrattiv tiegħu.

Regoli ta' implimentazzjoni (*pravilnik*) huma atti normattivi maħruġa biex tiġi implimentata liġi fl-intier tagħha. Jipprovdu għall-organizzazzjoni ta' korpi statali u lokali jew għall-ordni interna tal-attivitajiet tagħhom.

Regolament (*naredba*) huwa att normattiv maħruġ biex jiġu implimentati ċerti dispożizzjonijiet jew taqsimiet oħra ta' att normattiv oġġli.

Struzzjoni (*instruktsia*) hija att normattiv li permezz tiegħu korp oġġli jagħti struzzjonijiet lil korpi subordinati dwar l-implimentazzjoni ta' att normattiv li jkun ħareġ jew li jeħtieġ jiġi infurzat.

Sorsi tal-liġi oħra li mhumiex bil-miktub, bħal **konswetudni** (*pravniyat obichay*) u **prinċipji ġenerali tal-liġi** (*obshtite printsipi na pravoto*), huma wkoll importanti.

Id-**deċiżjonijiet interpretattivi tal-qrati supremi** jistgħu jitqiesu bħala sors sussidjarju tal-liġi.

Il-Qorti Kostituzzjonali (*Konstitutsionen sad*) tagħxi permezz ta' deċiżjonijiet, sentenzi u ordnijiet.

Il-Qorti tiddeċiedi dwar is-sugġett prinċipali ta' kawża permezz ta' deċiżjoni.

Id-deċiżjonijiet tal-Qorti jiġu promulgati fil-Gazzetta tal-Istat fi żmien 15-il jum mid-data li fiha jinħarġu u jidhru fis-seħh tlett ijiem wara l-promulgazzjoni tagħhom.

Ġerarkija ta' normi

Il-Kostituzzjoni tar-Repubblika tal-Bulgarija hija l-liġi suprema. Is-supremazija tad-dritt tal-Unjoni mhijiex stabbilita speċifikament fil-Kostituzzjoni, iżda titqies superjuri għad-dritt nazzjonali.

Skont l-Artikolu 5(4) tal-Kostituzzjoni, it-trattati internazzjonali li ġew ratifikati skont il-proċedura kostituzzjonali, li ġew promulgati u daħlu fis-seħh fir-Repubblika tal-Bulgarija jsiru parti mil-legiżlazzjoni tal-istat. Huma jieħdu preċedenza fuq kwalunkwe dispożizzjoni konfligġenti tal-legiżlazzjoni domestika.

Fil-livell li jmiss ta' atti normattivi hemm il-liġijiet. L-eżekuttiv jippromulga l-leġiżlazzjoni sekondarja bħal digrieti, regolamenti, deċiżjonijiet, regoli ta' implimentazzjoni, struzzjonijiet u ordnijiet.

Qafas istituzzjonali

Istituzzjonijiet responsabbli għall-adozzjoni tan-normi ġuridici

L-Assemblea Nazzjonali (*Narodno sabranie*) għandha awtorità leġiżlattiva. Tista' tgħaddi, temenda, tissupplimenta u tħassar liġijiet.

Fuq il-bażi tal-liġijiet u sabiex jimplimentahom, il-Kunsill tal-Ministri (*Ministerski savet*) jadotta digrieti, ordnijiet u deċiżjonijiet. Permezz ta' digrieti, il-Kunsill tal-Ministri jadotta wkoll regoli u regolamenti ta' implimentazzjoni.

Il-Ministri joħroġu regoli ta' implimentazzjoni, regolamenti, struzzjonijiet u ordnijiet.

Il-Kunsill tal-Ministri jikkonkludi trattati internazzjonali meta l-liġi tawtorizzah jagħmel dan. L-Assemblea Nazzjonali tirratifika (jew tirrifjuta) trattati internazzjonali li:

huma ta' natura politika jew militari;

jitrattaw il-partecipazzjoni tar-Repubblika tal-Bulgarija f'organizzazzjonijiet internazzjonali;

jipprevedu aġġustamenti għall-fruntieri tar-Repubblika tal-Bulgarija;

jimponu obbligi finanzjarji fuq l-istat;

jipprevedu l-partecipazzjoni tal-Istat fi proċedimenti legali jew f'arbitraġġ internazzjonali;

jitrattaw id-drittijiet fundamentali tal-bniedem;

jitrattaw l-effett tal-liġi jew jeħtieġu leġiżlazzjoni ġdida sabiex jiġu infurzati;

ikunu espressament jeħtieġu ratifika;

jagħtu lill-Unjoni Ewropea s-setgħat li jirriżultaw mill-Kostituzzjoni.

Proċess leġiżlattiv

Adozzjoni tal-Kostituzzjoni

Kostituzzjoni ġdida tiġi adottata minn Assemblea Nazzjonali Suprema (*Veliko narodno sabranie*) magħmula minn 400 membru.

L-Assemblea Nazzjonali hija libera temenda d-dispożizzjonijiet kollha tal-Kostituzzjoni minbarra dawk li jaqgħu taħt il-prerogattiva tal-Assemblea Nazzjonali Suprema. Emenda kostituzzjonali teħtieġ maġġoranza ta' tliet kwarti tal-voti tal-membri kollha tal-Assemblea Nazzjonali fi tliet votazzjonijiet fi tliet granet differenti. Emenda kostituzzjonali tiġi ffirmata u promulgata fil-Gazzetta tal-Istat mill-President tal-Assemblea Nazzjonali Suprema fi żmien sebat ijiem mill-promulgazzjoni tagħha.

Inizjattiva leġiżlattiva

Skont l-Artikolu 87 tal-Kostituzzjoni, kull membru tal-Assemblea Nazzjonali jew tal-Kunsill tal-Ministri għandu d-dritt jintroduci abbozz ta' liġi.

Abbozz ta' liġi jiġi adottat mill-Assemblea Nazzjonali f'żewġ proċessi ta' qari. Matul l-ewwel qari, l-abbozz jiġi diskuss fl-intier tiegħu. Il-membri jistgħu jipprezentaw mozzjonijiet bil-miktub għall-emenda ta' abbozz li jkun gie adottat fl-ewwel qari fil-limitu ta' żmien speċifikat mill-Assemblea Nazzjonali. L-Assemblea Nazzjonali tiddibatti l-abbozz fid-dettall u tadotta fit-tieni qari. L-abbozz adottat jintbagħat lill-President tar-Repubblika tal-Bulgarija, li jiffirma digriet għall-promulgazzjoni tiegħu. L-att jiġi ppromulgat fil-Gazzetta tal-Istat u jidhol fis-seħħ tlett ijiem wara l-pubblikazzjoni tiegħu, sakemm l-att ma jipprevedix mod ieħor.

Bażijiet ta' data ġuridici

Il-Gazzetta tal-Istat (*Darzhaven vestnik*) hija disponibbli bla ħlas fuq is-sit web tal-[Gazzetta tal-Istat](#). L-edizzjoni online fiha abbozzi promulgati mill-Assemblea Nazzjonali, digrieti maħruġa mill-Kunsill tal-Ministri, trattati internazzjonali, atti legali oħra, kif ukoll avviżi dwar akkwist pubbliku u konċessjonijiet, eċċ.

Bażijiet ta' data ġuridici bħal [Apis](#), [Ciela](#) u l-[Enciklopedija Ġuridika](#) joffru firxa sfiha ta' informazzjoni legali iżda mhumiex bla ħlas.

L-aħħar aġġornament: 17/07/2020

Il-verzjoni bil-lingwa nazzjonali hija ġestita mill-Istat Membru rispettiv. It-traduzzjonijiet saru mis-servizz tal-Kummissjoni Ewropea. Jista' jkun hemm xi tibdil imdaħħal fl-original mill-awtorità nazzjonali kompetenti li jkun għadu ma jidherx fit-traduzzjonijiet. Il-Kummissjoni Ewropea ma taċċettax responsabbiltà jew kwalunkwe tip ta' tort fir-rigward ta' kull informazzjoni jew dejta li tinsab jew li hemm referenza għaliha f'dan id-dokument. Jekk jogħġbok irreferi għall-avviż legali sabiex tiċċekkja r-regoli dwar id-drittijiet tal-awtur għall-Istati Membri responsabbli minn din il-paġna.

L-Istati Membri responsabbli għall-ġestjoni tal-paġni tal-kontenut nazzjonali huma fil-proċess li jaġġornaw xi fit mill-kontenut fuq dan is-sit web fid-dawl tal-ħruġ tar-Renju Unit mill-Unjoni Ewropea. Jekk is-sit ikun fih kontenut li għadu ma jirriflettix il-ħruġ tar-Renju Unit, dan mhux intenzjonat u se jiġi indirizzat.

Liġi tal-Istat Membru - Repubblika Ċeka

Din il-paġna tagħtik informazzjoni dwar is-sistema legali u ħarsa ġenerali tal-liġi tar-Repubblika Ċeka.

Sorsi tal-liġi

Il-liġi Ċeka, li tiffirma parti mill-kultura legali tal-Ewropa kontinentali, hija msejsa fuq il-liġi miktuba u tinkludi atti u strumenti leġiżlattivi oħra, trattati internazzjonali promulgati ratifikati mill-Parlament Ċek ([il-Parlament ČR](#)), u sentenzi tal-Qorti Kostituzzjonali ([Ústavní soud](#)) li jannullaw xi dispożizzjoni leġiżlattiva sfiha jew parti minnha.

Tipi ta' strumenti legali - deskrizzjoni

L-ordni ġuridiku tar-Repubblika Ċeka huwa magħmul mil-leġiżlazzjoni Ċeka kollha u l-istrumenti relatati.

L-iktar strumenti leġiżlattivi importanti huma l-**atti** (*zákony*), jiġifieri l-ġabriet tar-regoli dwar l-imġiba li jirregolaw l-oqsma prinċipali fil-ħajja tal-individwi u s-soċjetà. Atti aktar komprensivi magħrufa bħala **kodiċijiet** (*zákoníky*) jirregolaw qasam sfiha tal-liġi u jstabbilixxu dispożizzjonijiet dettaljati b'mod sistematiku. Atti li jiġbru fihom qasam sfiha tal-liġi proċedurali u li jstipulaw dispożizzjonijiet proċedurali dettaljati jissejnu **regoli ta' proċedura** (*řády*). Atti dwar l-aktar kwistjonijiet importanti tal-Istat u dwar id-drittijiet taċ-ċittadini u tal-bniedem (inklużi l-Kostituzzjoni tar-Repubblika Ċeka u l-Karta tad-Drittijiet Fundamentali u tal-Libertajiet) huma magħrufa bħala l-**atti kostituzzjonali** (*ústavní zákony*) u hemm proċedura speċjali għall-adozzjoni tagħhom.

L-atti huma sottostanzjati b'regolamenti ta' implimentazzjoni: **regolamenti tal-gvern, digrieti mill-ministeri jew korpi tal-gvern ċentrali, u digrieti minn entitajiet regionali awtonomi.**

Il-liġi Ċeka tinkludi wkoll **ftehimiet internazzjonali** li ġew irratifikati mill-Parlament u għalhekk huma vinkolanti fuq ir-Repubblika Ċeka. Il-ftehimiet internazzjonali jiehdu prijorità fuq leġiżlazzjoni oħra sal-punt li ftehim internazzjonali jiehdu preċedenza fuq il-liġi nazzjonali jekk dawn it-tnejn ma jaqblux dwar xi punt partikolari.

Minbarra mit-tipi tal-leġiżlazzjoni msemmija hawn fuq, anki l-**liġi Ewropea** bdiet tapplika fir-Repubblika Ċeka, bl-istess mod bħal fl-Istati Membri oħra, sa mill-adeżjoni tagħha fl-Unjoni Ewropea.

Il-konswetudni mhijix sors tal-liġi fir-Repubblika Ċeka. F'xi każijiet, madankollu, il-liġi tippermetti li l-konswetudni tiġi kkunsidrata fil-kuntest ta' ċerti oqsma jew prinċipji legali. Fejn ikun il-każ, dan ikun speċifikat mil-liġi inkwistjoni u l-qrati jistgħu jinfurzwaw dawk id-dispożizzjonijiet. Il-fehma prevalenti għalhekk hija li s-sors legali mhuwiex il-prinċipju legali jew il-konswetudni nnfisha, iżda l-liġi li tirreferi għaliha.

Sentenza tal-qorti mhijiet sors tal-liġi lanqas. Min-naħa l-oħra, qorti ma tistax tirrifjuta li tiegħu deċiżjoni għaliex il-liġi ma tkunx kompluta jew tkun ambigwa. Hawn drabi jkollha tagħti l-interpretazzjoni tagħha stess tal-kwiżtjoni, u qrati oħra mbagħad, sa ċertu punt, jibbażaw is-sentenzi tagħhom fuqha, u b'hekk dan isir precedent legali *de facto*. Jekk is-sentenza tiġi ppubblikata fis-*Sbirka soudnich rozhodnutí a stanovisek* (Gabra ta' Sentenzi u Opinjonijiet tal-Qorti), fejn ġeneralment jiġu ppubblikati d-deċiżjonijiet fundamentali ta' qrati superjuri, din fil-fatt titqies bħala sors tal-liġi, anke jekk uffiċjalment ma tkunx meqjusa bħala tali.

Il-ġerarkija tas-sorsi tal-liġi

L-ordni ġuridiku tar-Repubblika Ċeka hija strutturata ġerarkikament. Fil-quċċata hemm il-Kostituzzjoni u l-atti kostituzzjonali l-oħra; dawn għandhom l-akbar awtorità legali u jistgħu jiġu emendati biss permezz ta' att kostituzzjonali ieħor. Taħt dawn hemm l-atti ordinarji, il-baži tar-regolamenti ta' implimentazzjoni, li għandhom l-inqas piż legali. Dispożizzjonijiet ta' inqas piż legali jridu jkunu konformi ma' dawk li huma oghla fil-ġerarkija legali. Leġiżlazzjoni tista' tiġi emendata jew tiġi emendat biss b'dispożizzjonijiet tal-istess piż legali jew akbar. **Il-ftehimiet internazzjonali** għandhom importanza speċjali. Kif indikat hawn fuq, huma parti mill-ordni ġuridiku u f'każ ta' kunflitt jieħdu preċedenza anki fuq att kostituzzjonali.

Leġiżlazzjoni derivata minn atti – ir-regolamenti tal-gvern, id-deċiżjonijiet tal-President tar-Repubblika ta' natura normattiva ġenerali (bħal dawk dwar l-amnestiji), id-dispożizzjonijiet leġiżlattivi tal-ministeri u awtoritajiet oħra tal-gvern ċentrali u lokali, id-digriet delegati tal-awtoritajiet reġjonali u municiċipali. Dispożizzjonijiet bħal dawn iridu jinħarġu fuq il-baži u fil-limiti ta' att, fl-ambitu ta' awtorità tal-liġi.

Fir-rigward tal-**liġi Ewropea**, il-prinċipju tal-UE tas-supremazija tal-liġi Komunitarja japplika bl-istess mod kif japplika fl-Istati Membri l-oħra. Skont dan il-prinċipju, il-leġiżlazzjoni Ewropea tiegħu l-preċedenza meta jkun hemm kunflitt bejn il-liġi Ewropea u l-liġi nazzjonali ta' Stat Membru (atti, digriet eċċ.). Dan japplika bl-istess mod fejn ikun hemm kunflitt bejn il-liġi nazzjonali u leġiżlazzjoni Komunitarja primarja (it-Trattati) u bejn il-liġi nazzjonali u leġiżlazzjoni Komunitarja sekondarja (regolamenti, direttivi eċċ.). Skont l-interpretazzjoni prevalenti tal-liġi, lanqas l-istrumenti legali supremi nazzjonali ma huma eżentati - il-liġi Ewropea tiegħu preċedenza anki fuq il-kostituzzjoni u l-atti kostituzzjonali tal-Istati Membri.

Għall-ftehimiet internazzjonali, li huma vinkolanti fuq ir-Repubblika Ċeka, biex isiru parti mill-liġi tagħha, il-Parlament irid jirratifikahom, sakemm l-ebda att kostituzzjonali ma jkun jirrikjedi li l-ftehim konċernat jiġi rratifikat permezz ta' referendum. Il-President tar-Repubblika jirratifika l-ftehimiet internazzjonali. Wara r-ratifika, il-verżjoni Ċeka tal-ftehim trid tiġi ppubblikata fis-*Sbirka mezinárodních smluv* (Gabra ta' Ftehimiet Internazzjonali).

Qafas istituzzjonali

L-istituzzjonijiet responsabbli għall-adozzjoni tal-leġiżlazzjoni

Il-poter leġiżlattiv tar-Repubblika Ċeka jappartjeni lill-Parlament, li huwa magħmul minn żewġ ikmamar:

il-Kamra tad-Deputati (200 deputat) u

is-Senat (81 senator).

Il-proċess leġiżlattiv

It-fassil tal-liġi jew il-proċess leġiżlattiv jibda bid-dritt ta' inizjattiva. Il-membri individwali tal-Parlament jew gruppi ta' membri, is-Senat, il-gvern, u l-awtoritajiet reġjonali għandhom id-dritt jipproponu atti godda u emendi ta' atti eżistenti. Il-gvern biss jista' jipproponi atti li jikkonċernaw il-baġit tal-istat jew l-għeluq tal-kontijiet nazzjonali; il-Kamra tad-Deputati biss tista' tiddeċiedi fuq dawn l-atti. Madankollu, il-gvern għandu d-dritt jesprimi l-opinjoni tiegħu dwar kwalunkwe abbozz ta' att (abbozz ta' liġi). Il-Kamra tad-Deputati l-ewwel tiddiskuti u jekk ikun hemm bżonn temenda l-abbozz fi tliet qari suċċessivi.

L-approvazzjoni tal-att teħtieġ maġġoranza sempliċi tad-deputati preżenti. Il-President tal-Kamra tad-Deputati mbagħad jibgħat l-abbozz approvat quddiem is-Senat mill-aktar fis possibbli u s-Senat għandu 30 jum biex jiddiskuti — għall-kuntrarju tad-diskussjonijiet ta' spiss twal hawn ta' Kamra tad-Deputati, li xi drabi jidumu xhur. Sa tmien dak il-perjodu, is-Senat irid japprova jew jirrifjuta l-abbozz jew jirritorna verżjoni emendata tiegħu lill-Kamra tad-Deputati. Jista' wkoll jiddeċiedi li ma jiddiskuti. Jekk is-Senat japprova l-abbozz, jiddeċiedi li ma jiddiskuti, jew ma jagħti l-ebda opinjoni sal-iskadenza, l-Att jitqies bħala adottat u jintbagħat għand il-President tar-Repubblika biex jiffirma. Jekk is-Senat jirrifjuta l-abbozz, il-Kamra tad-Deputati terġa' tivvota dwaru. L-att jiġi adottat jekk ikun approvat b'maġġoranza sempliċi fil-Kamra tad-Deputati. Jekk is-Senat jibgħat lura lill-Kamra tad-Deputati abbozz emendat, il-Kamra tad-Deputati tivvota fuq il-verżjoni approvata mis-Senat. L-abbozz tal-att jiġi adottat b'maġġoranza sempliċi tad-deputati. Jekk il-Kamra tad-Deputati ma tapprovax l-abbozz emendat tas-Senat, terġa' tivvota fuq il-verżjoni oriġinali tal-abbozz mibgħut lis-Senat. L-att jiġi adottat jekk ikun approvat minn maġġoranza sempliċi tad-deputati kollha (jiġifieri mill-inqas 101 vot). Atti elettorali u ċerti tipi oħra ta' atti jridu jkunu approvati kemm mill-Kamra tad-Deputati kif ukoll mis-Senat.

Il-President tar-Repubblika jista' jiddeċiedi li ma jiffirma abbozz approvat fi żmien 15-il jum minn meta jintbagħat, u jista' jirritorna lill-Kamra tad-Deputati għal aktar diskussjoni, filwaqt li jiddikjara r-raġunijiet tiegħu. Dan huwa magħruf bħala veto presidenzjali. Il-Kamra tad-Deputati tista' ddawwar veto presidenzjali b'maġġoranza sempliċi tal-membri tagħha, mingħajr l-ebda emenda lill-abbozz, u f'dak il-każ l-att jgħaddi. Inkella l-att ma jiġi adottat.

Minbarra l-President tar-Repubblika, il-President tal-Kamra tad-Deputati u l-Prim Ministru wkoll jiffirmaw l-atti, għalkemm din hija biss formalità.

Meta l-Kamra tad-Deputati xxolji, is-Senat jista' jadotta leġiżlazzjoni f'ċerti oqsma li jkunu jeħtieġu azzjoni immedjata u li kieku tkun teħtieġ l-adozzjoni ta' att.

Il-gvern jista' jipproponi miżuri lis-Senat u dawn iridu jkunu approvati mill-Kamra tad-Deputati fl-ewwel laqgħa tiegħu, inkella jiskadu.

L-eċċezzjonijiet f'dan il-proċess leġiżlattiv huma l-atti kostituzzjonali. Biex dawn l-atti jiġu adottati, iridu jiġu approvati b'maġġoranza ta' tlieta minn kull hamsa tad-deputati kollha (maġġoranza kwalifikata) u b'maġġoranza ta' tlieta minn kull hamsa tas-senaturi preżenti, minflok milli b'maġġoranza sempliċi (nofs) tal-Membri kollha tal-Parlament preżenti, kif meħtieġ għal atti ordinarji. Atti kostituzzjonali jistgħu jiġu emendati jew estiżi biss permezz ta' atti kostituzzjonali oħra (jiġifieri meta l-Kamra tad-Deputati tkun xxoljiet dawn ma jistgħux jinbidlu b'leġiżlazzjoni tas-Senat) u l-President ma jistax juża l-veto fuqhom.

Ministeri, aġenziji amministrattivi oħra u korpi reġjonali li jirregolaw lilhom infushom jistgħu joħroġu regoli ta' implimentazzjoni dettaljati (regolamenti u digriet) fil-limiti tal-kompetenza tagħhom.

Validità ta' leġiżlazzjoni

Biex biċċa leġiżlazzjoni tidhol fis-seħħ trid tiġi ppubblikata. Atti kostituzzjonali, atti u dispożizzjonijiet leġiżlattivi oħra (regolamenti tal-gvern, digriet ministerjali eċċ.) jiġu ppubblikati fis-*Sbirka zakonů* (Gabra ta' Atti) maħruġa mill-Ministeru tal-Intern. Il-leġiżlazzjoni tidhol fis-seħħ u ssir parti mill-liġi Ċeka fil-jum li fihi tiġi ppubblikata fis-*Sbirka zakonů*. Il-Gabra tirreġistra wkoll id-data li fiha kull biċċa leġiżlazzjoni tidhol fis-seħħ. Din hija d-data li minnha kulhadd huwa obligat jikkonforma mal-leġiżlazzjoni inkwiżjoni. Jekk ma tkunx stipulat data aktar tard, il-leġiżlazzjoni tidhol fis-seħħ hmistax-il jum wara l-pubblikazzjoni. F'każijiet ta' interess pubbliku prevalenti, id-data tad-dħul fis-seħħ tista' titressaq 'il quddiem, iżda ma tistax tippreċedi d-data tal-pubblikazzjoni. Għalhekk, id-data li fiha biċċa leġiżlazzjoni ssir effettiva tista' tkun l-istess bħad-data tad-dħul fis-seħħ tagħha, iżda qatt ma tista' ssir effettiva qabel ma tidhol fis-seħħ. Leġiżlazzjoni adottata mis-Senat tiġi ppubblikat fis-*Sbirka zakonů* bl-istess mod bħall-atti; ftehimiet internazzjonali ratifikati jiġu ppubblikati fis-*Sbirka mezinárodních smluv* (Gabra ta' Ftehimiet Internazzjonali). Il-leġiżlazzjoni reġjonali tiġi ppubblikata fil-gazzetti uffiċjali; il-leġiżlazzjoni municiċipali titqiegħed fuq il-bord tal-avviżi uffiċjali tal-kunsill għal 15-il jum u wara li kwalunkwe mezz li huwa standard f'dik il-lokalità.

Meta atti jew dispożizzjonijiet individwali jikkonfliggu mal-ordni kostituzzjonali jew meta strumenti legali oħra jew dispożizzjonijiet individwali tagħhom jikkonfliggu mal-ordni kostituzzjonali jew ma' att, il-Qorti Kostituzzjonali tiddeċiedi jekk għandhomx jithassru.

Għal aktar informazzjoni, ara t-test tal-Kostituzzjoni: [Ústava](#).

Baži tad-dejta legali

Il-baži tad-dejta legali hija proprjetà u tinzamm mill-Ministeru tal-Intern tar-Repubblika Ċeka. Fiha l-informazzjoni li ġeja:

taqsima mill-websajt ufficjali tal-Ministeru tal-Intern ([Ministerstvo vnitra](#)) iddedikata għal-leġiżlatura ([legislativa](#)). Fiha kopji elettronici (PDF) tal-Ġabra ta' Atti ([Sbírka zákonů](#)) u l-Ġabra ta' Ftehimiet Internazzjonali ([Sbírka mezinárodních smluv](#)) (parti mill-Gazzetta Ufficjali). Is-sit ma għandux status ufficjali jew saħħa legali. Huwa awtentiku biss it-test stampat tal-Ġabra ta' Atti. Dan is-sit jista' jiġi kkonsultat mill-pubbliku, u tista' tagħmel tiftix għal dokumenti sħaħ u għal metadajta għall-informazzjoni li teħtieg.

It-Taqsima tal-atti ([Sekce zákony](#)) tal-portal tal-gvern Ċek ([Portál veřejné správy České republiky](#)) fiha t-testi sħaħ u aġġornati tal-atti u r-regolamenti ta' implimentazzjoni. Din il-websajt ma għandha l-ebda stejtus ufficjali jew setgħa legali. Tista' tagħmel tiftix għal dokumenti sħaħ u tiftix bl-isem u n-numru tad-dokumenti fil-baži tad-dejta.

Is-sistema tal-informazzjoni [ISAP](#) tagħti aċċess għall-bażijiet tad-dejta użati biex jiġu allokati rwoli ta' koordinazzjoni lid-dokumenti tal-Kunsill u l-atti leġiżlattivi ppubblikati f'*II-Ġurnal Ufficjali tal-Unjoni Ewropea*. Twettag ukoll monitoraġġ tal-proċess ta' implimentazzjoni, tal-proċess leġiżlattiv nazzjonali u tal-proċeduri ta' ksur. Il-baži tad-dejta tipprovdi arkivju elettroniku tal-pożizzjonijiet nazzjonali, dokumenti ta' ħidma, tabelli ta' korrelazzjoni u l-bqija.

Każistika

Fir-Repubblika Ċeka ma hemmx ġabra ufficjali jew privata unika li tippubblika sistematikament is-sentenzi fundamentali tal-qrati Ċeki kollha, jiġifieri tal-Qorti Kostituzzjonali u tal-qrati ġenerali li jista' jkollhom implikazzjoni ġenerali. Id-deċiżjonijiet tal-Qorti Kostituzzjonali jiġu ppubblikati fis-*Sbírka nálezů a usnesení Ústavního soudu* (Ġabra ta' Deċiżjonijiet u Riżoluzzjonijiet tal-Qorti Kostituzzjonali), ippubblikata minn C. H. Beck fi Praga. Fir-rigward tas-sentenzi tal-qrati ġenerali, deċiżjonijiet magħżula biss tal-qrati supremi, jiġifieri l-Qorti Suprema u l-Qorti Amministrattiva Suprema, jiġu ppubblikati b'mod sistematiku. Is-sentenzi magħżula tal-Qorti Suprema kif ukoll l-opinjoni tagħha, li l-għan tagħhom huwa li jikkonsolidaw il-każistika tal-qrati civili u kriminali inferjuri tal-ġudikatura, jiġu stampati fis-*Sbírka soudních rozhodnutí a stanovisek* (Ġabra ta' Sentenzi u Opinjonijiet tal-Qorti), pubblikata minn LexisNexis fi Praga. Għażla ta' sentenzi u riżoluzzjonijiet tal-Qorti Amministrattiva Suprema jiġu ppubblikati fis-*Sbírka rozhodnutí Nejvyššího správního soudu* (Ġabra ta' Sentenzi tal-Qorti Amministrattiva Suprema), pubblikata minn ASPI fi Praga. Il-każistika tal-qrati inferjuri ġenerali mhix pubblikata sistematikament; Xi kultant jiġu ppubblikati sentenzi magħżula f'rivisti legali.

Magni tat-ftitix elettroniku ufficjali għall-każistika tal-Qorti Kostituzzjonali u kemm tal-qrati supremi kif ukoll ġenerali huma ta' importanza prattika hawn, għax ikopru s-sentenzi ta' dawn il-qrati fl-intier tagħhom. Dawn jibdwet ftitix elettroniku tas-servers tad-diversi qrati ġenerali inferjuri sabiex isibu għażliet mill-każistika tagħhom.

[Judikatura Ústavního soudu ČR](#) (każistika tal-Qorti Kostituzzjonali)

[Judikatura Nejvyššího soudu ČR](#) (każistika tal-Qorti Suprema)

[Judikatura Nejvyššího správního soudu](#) (każistika tal-Qorti Suprema Amministrattiva)

L-aċċess għall-baži tad-dejta huwa mingħajr ħlas?

L-aċċess għall-baži tad-dejta huwa **mingħajr ħlas**.

Għażla ta' bażijiet tad-dejta kummerċjali:

[ASPI](#)

[LEXDATA](#)

[LEXGALAXY](#)

[SAGIT](#)

[TORI](#)

L-aħħar aġġornament: 16/09/2020

Il-verzjoni bil-lingwa nazzjonali hija ġestita mill-Istat Membru rispettiv. It-traduzzjonijiet saru mis-servizz tal-Kummissjoni Ewropea. Jista' jkun hemm xi tibdil imdaħħal fl-original mill-awtorità nazzjonali kompetenti li jkun għadu ma jidherx fit-traduzzjonijiet. Il-Kummissjoni Ewropea ma taċċettax responsabbiltà jew kwalunkwe tip ta' tort fir-rigward ta' kull informazzjoni jew dejta li tinsab jew li hemm referenza għaliha f'dan id-dokument. Jekk jogħġbok irreferi għall-avviż legali sabiex tiċċekkja r-regoli dwar id-drittijiet tal-awtur għall-Istati Membri responsabbli minn din il-paġna.

L-Istati Membri responsabbli għall-ġestjoni tal-paġni tal-kontenut nazzjonali huma fil-proċess li jaġġornaw xi fit mill-kontenut fuq dan is-sit web fid-dawl tal-ħruġ tar-Renju Unit mill-Unjoni Ewropea. Jekk is-sit ikun fih kontenut li għadu ma jirrifletti il-ħruġ tar-Renju Unit, dan mhux intenzjonat u se jiġi indiriztat.

Ligi tal-Istat Membru - Danimarka

Din il-paġna tagħtik informazzjoni dwar is-sistema legali fid-Danimarka.

Għal informazzjoni dwar is-sistema legali Daniża jekk jogħġbok ikkonsulta s-siti elettronici tal- [Ministeru tal-Ġustizzja Daniż](#) u l-[Parlament Daniż](#)

Sorsi legali

Is-sorsi ewlenin tal-ligi fid-Danimarka huma l-leġiżlazzjoni, il-ħidma leġiżlattiva ta' tnejn u l-ġurisprudenza.

Il-**leġiżlazzjoni** hija s-sors primarju tal-ligi u tiġi ppubblikata fil-Gazzetta tal-Liġijiet. Mill-2008 il-Gazzetta tal-Liġijiet kienet disponibbli biss f'forma elettronika. Il-leġiżlazzjoni hija maqsuma fi, fost l-oħrajn, liġijiet, ordnijiet u regolamenti amministrattivi. Il-liġijiet jiġu adottati mill-Parlament Ewropew, l-ordnijiet jinħarġu mill-Gvern, u r-regolamenti amministrattivi jiffasslu mill-awtoritajiet.

Il-**Parlament** huwa l-uniku korp li għandu s-setgħa jadotta liġijiet godda jew li jemenda l-leġiżlazzjoni eżistenti. Kif tiġi adottata, il-leġiżlazzjoni tista' tiġi abrogata jew emendata biss mill-Parlament.

Is-**Sentenzi tal-Qorti** wkoll għandhom rwol importanti fl-applikazzjoni tal-ligi. Is-sentenzi tal-Qorti Suprema ta' spiss ikunu iktar importanti mis-sentenzi tal-qrati inferjuri.

Il-**ħidma leġiżlattiva preparatorja**, li ssir matul il-proċedura leġiżlattiva, hija parti importanti wkoll tal-applikazzjoni tal-ligi.

Bażijiet tad-data tal-ligi

[Il-portal tal-informazzjoni dwar il-ligi](#) (Retsinformation) jagħti aċċess liċ-ċittadini għal:

liġijiet, regolamenti amministrattivi, trattati u leġiżlazzjoni konsolidata

dokumenti parlamentari

deċiżjonijiet amministrattivi

deċiżjonijiet mill-Ombudsman.

Il-portal għandu l-leġiżlazzjoni kollha fis-seħħ fl-1 ta' Jannar 1985 u l-leġiżlazzjoni adottata wara dik id-data.

L-aċċess għall-baži tad-data huwa **bla ħlas**.

L-aħħar aġġornament: 16/07/2020

Il-verzjoni bil-lingwa nazzjonali hija ġestita mill-Istat Membru rispettiv. It-traduzzjonijiet saru mis-servizz tal-Kummissjoni Ewropea. Jista' jkun hemm xi tibdil imdaħħal fl-original mill-awtorità nazzjonali kompetenti li jkun għadu ma jidherx fit-traduzzjonijiet. Il-Kummissjoni Ewropea ma taċċettax responsabbiltà jew kwalunkwe tip ta' tort fir-rigward ta' kull informazzjoni jew dejta li tinsab jew li hemm referenza għaliha f'dan id-dokument. Jekk jogħġbok irreferi għall-avviż

legali sabiex tiċċekkja r-regoli dwar id-drittijiet tal-awtur għall-Istati Membri responsabbli minn din il-paġna.

L-Istati Membri responsabbli għall-ġestjoni tal-paġni tal-kontenut nazzjonali huma fil-proċess li jaġġornaw xi fitt mill-kontenut fuq dan is-sit web fid-dawl tal-ħruġ tar-Renju Unit mill-Unjoni Ewropea. Jekk is-sit ikun fih kontenut li għadu ma jirriflettix il-ħruġ tar-Renju Unit, dan mhux intenzjonat u se jiġi indirizzat.

Ligi tal-Istat Membru - Germanja

Din il-paġna tipprovdi lek informazzjoni dwar l-ordinament ġuridiku fil-Germanja.

Ir-Repubblika Federali tal-Germanja hija stat kostituzzjonali demokratiku, federali u soċjali. Flimkien mad-drittijiet fundamentali, il-prinċipji ta' stat kostituzzjonali demokratiku, federali u soċjali jiffurmaw il-qalba invjolabbli tal-kostituzzjoni Germaniza, li r-rispett lejha huwa salvagwardjat mill-Qorti Kostituzzjonali Federali.

Sorsi tal-ligi

Il-Ligi Bażika (Grundgesetz) hija l-Kostituzzjoni Germaniza, li tipprovdi l-qafas għall-ordinament ġuridiku u l-valuri tar-Repubblika Federali tal-Germanja. Il-Grundgesetz jistabbilixxi dan li ġej:

id-drittijiet fundamentali bħala l-prinċipji gwida supremi

l-istruttura fundamentali u l-prinċipji strutturali essenzjali tal-istat u tal-korpi governattivi tiegħu

il-prinċipji li permezz tagħhom isiru l-elezzjonijiet għall-Bundestag (it-tieni kamra tal-Parlament Germaniż)

il-bażi għall-istatus u għad-drittijiet tal-membri eletti b'mod demokratiku tal-Bundestag

il-mod kif il-Bundestag huwa organizzat u jopera.

Tipi ta' strumenti legali – deskrizzjoni

Is-sorsi ewlenin bil-miktub tal-ligi nazzjonali Germaniza huma l-Ligi Bażika, il-leġiżlazzjoni, l-istrumenti statutorji u l-ligijiet lokali. Barra minn hekk, hemm **sorsi mhux miktubin tal-ligi**, fost oħrajn il-prinċipji ġenerali inkorporati fid-dritt internazzjonali u fid-dritt konswetudinarju. Bħala prinċipju l-ġurisprudenza mhijiex sors legali, minkejja li għandha r-rwol importanti fil-prattika. Ċerti deċiżjonijiet tal-Qorti Kostituzzjonali Federali (il-Bundesverfassungsgericht) waħedhom għandhom is-saħħa ta' ligi.

Il-Germanja hija stat federali magħmul minn 16-il stat kostitwent – il-Länder. Għaldaqstant, hemm **ligijiet federali**, li japplikaw fit-territorju kollu tal-Federazzjoni, u **ligijiet tal-Land**, li huma validi biss fil-Land ikkonċernat. Kull Land għandu l-kostituzzjoni tiegħu stess u, fil-qafas legali stabbilit mil-Ligi Bażika, għandu wkoll is-setgħa jadotta leġiżlazzjoni kif ukoll strumenti statutorji u ligijiet lokali.

Il-kompetenzi leġiżlattivi tal-Federazzjoni u tal-Länder huma rregolati fid-dettall mil-Ligi Bażika. Il-Länder għandhom setgħa leġiżlattiva, sakemm din is-setgħa ma tkunx ġiet trasferita lill-gvern federali taħt il-Ligi Bażika. Is-setgħat leġiżlattivi ewlenin tal-Federazzjoni huma stabbiliti fl-Artikolu 71 sa 74 tal-Ligi Bażika. Barra minn hekk, f'diversi partijiet il-Ligi Bażika tistabbilixxi setgħat leġiżlattivi ulterjuri tal-Federazzjoni.

Setgħa leġiżlattiva esklussiva tal-Federazzjoni

F'oqsma soġġetti għas-setgħa leġiżlattiva esklussiva tal-Federazzjoni, il-Länder għandhom biss is-setgħa jadottaw leġiżlazzjoni fejn il-ligi federali espressament tawtorizzahom jagħmlu dan (l-Artikolu 71 tal-Ligi Bażika).

Skont l-Artikolu 73 tal-Ligi Bażika l-Federazzjoni għandha s-setgħa leġiżlattiva esklussiva fl-oqsma li ġejjin (fost oħrajn): il-kwistjonijiet kollha marbuta mal-politika barranija, id-difiża (inkluża l-protezzjoni tal-popolazzjoni ċivili), iċ-ċittadinanza, il-libertà ta' moviment, il-passaporti, ir-reġistrazzjoni tar-residenza u l-karti tal-identità, l-immigrazzjoni, l-emigrazzjoni u l-estradizzjoni, il-valuta u l-flus, l-għaqda taż-żona doganali u ta' kummerċ, it-trasport bl-ajru, il-kooperazzjoni bejn il-Federazzjoni u l-Länder dwar il-ħidma tal-pulizija f'kuntest kriminali, u l-ligi dwar l-armi u l-isplussivi.

Setgħat leġiżlattivi konkorrenti

F'oqsma soġġetti għal leġiżlazzjoni konkorrenti, il-Länder għandhom id-dritt jadottaw leġiżlazzjoni bil-patt u sakemm il-Federazzjoni ma teżerċita is-setgħat leġiżlattiva tagħha fl-istess qasam (l-Artikolu 72 tal-Ligi Bażika). L-oqsma legali soġġetti għal leġiżlazzjoni konkorrenti jinkludu l-ligi ċivili, il-ligi kriminali u l-ligi dwar it-traffiku fit-toroq, kif ukoll il-ligi ta' assoċjazzjoni, il-ligi dwar ir-residenza u l-istabbiliment ta' persuni ta' nazzjonalità barranija, il-ligi dwar kwistjonijiet ekonomiċi, il-ligi dwar l-impjegi u certi aspetti tal-protezzjoni tal-konsumatur. Fir-rigward ta' certi kwistjonijiet li fl-Artikolu 74 tal-Ligi Bażika huma elenkati bħala li jaqgħu taħt il-kamp ta' applikazzjoni tal-leġiżlazzjoni konkorrenti, il-Federazzjoni għandha d-dritt tadotta leġiżlazzjoni biss jekk u sakemm l-istabbiliment ta' kundizzjonijiet ta' għajxien ekwivalenti fit-territorju federali kollu jew iż-żamma ta' għaqda legali jew ekonomika teħtieġ ir-regolamentazzjoni federali fl-interess nazzjonali.

Il-Ligi Bażika tirregola wkoll il-kwistjoni ta' kwalunkwe konflitt bejn il-ligi federali u dik tal-Land. Ir-regola fundamentali hija stabbilita fl-Artikolu 31 tal-Ligi Bażika: "**Il-ligi federali għandha tiegħu preċedenza fuq il-ligi tal-Land**". Dan il-prinċipju japplika irrispettivament mill-istatus ġerarkiku tan-normi ġuridici konfligġenti biex b'hekk, pereżempju, statut federali jipprevali fuq il-kostituzzjoni ta' Land.

Ġerarkija ta' normi

Il-Ligi Bażika hija fil-quċċata tan-normi nazzjonali. Hija superjuri għas-sorsi l-oħra kollha tal-ligi nazzjonali u, bħala l-Kostituzzjoni, hija l-istrument li fuq jistrieħ l-ordinament ġuridiku Germaniż kollu. Kull dispożizzjoni legali adottata fil-Germanja għandha tkun kompatibbli mal-Ligi Bażika kemm fil-forma kif ukoll fis-sustanza. Għal dan il-għan, l-Artikolu 20(3) tal-Ligi Bażika jispeċifika li l-leġislatura hija marbuta bl-ordni kostituzzjonali, u l-eżekuttiv u l-ġudikatura bil-ligi u bil-ġustizzja. Barra minn hekk, il-leġislatura, l-eżekuttiv u l-ġudikatura huma b'mod partikolari marbuta bid-drittijiet bażiċi stabbiliti fl-Artikolu 1 sa 19 tal-Ligi Bażika, li huma ligi direttament applikabbli (l-Artikolu 1(3)). Fl-aħħar mill-aħħar il-preċedenza tal-Ligi Bażika hija infurzata mill-Qorti Kostituzzjonali Federali. Il-Qorti Kostituzzjonali Federali biss tista' tiddikjara att tal-Parlament bħala invalidu f'każ li tali att ma jkunx skont il-kostituzzjoni.

L-Artikolu 79(2) jistabbilixxi li l-Ligi Bażika tista' tiġi **emendata** biss b'maġġoranza ta' żewġ terzi tal-membri tal-Bundestag u żewġ terzi tal-voti tal-Bundesrat (l-ewwel kamra tal-Parlament Germaniż), li huwa l-organu li permezz tiegħu l-Länder jipparteċipaw fil-promulgazzjoni tal-leġiżlazzjoni fi hdan, u fl-amministrazzjoni tal-Federazzjoni, u fi kwistjonijiet li jirrigwardaw l-Unjoni Ewropea. Ċerti komponenti ewlenin tal-Ligi Bażika – jiġifieri l-qasma tal-Federazzjoni f'Länder, il-partecipazzjoni tagħhom, fil-prinċipju, fil-proċess leġiżlattiv u l-prinċipji stabbiliti fl-Artikolu 1 u 20 – bl-ebda mod ma jistgħu jiġu emendati (l-Artikolu 79(3)).

Ir-regoli ġenerali tad-dritt internazzjonali jikklassifikaw taħt il-Kostituzzjoni iżda 'l fuq mil-ligijiet tal-Federazzjoni u tal-Länder. Dawn ir-regoli ġenerali jinkludu d-dritt internazzjonali konswetudinarju u l-prinċipji ġenerali tad-dritt internazzjonali, iżda mhux id-dritt kuntrattwali internazzjonali. Il-Ligi Bażika tiddikjara b'mod espliċitu li dawn ir-regoli ġenerali huma parti integrali mil-ligi federali, li jieħdu preċedenza fuq dawn il-ligijiet u li johlqu direttament drittijiet u dmirijiet għall-abitanti tat-territorju federali (l-Artikolu 25). Dawn ir-regoli ġenerali tad-dritt internazzjonali b'effett legali għall-individwi (jiġifieri regoli mfassla għall-protezzjoni tal-individwu) jinkludu, b'mod partikolari, il-garanzija ta' forma xierqa ta' protezzjoni legali għall-barranin jew ir-"regola ta' speċjalità", li permezz tagħha proċedimenti kriminali huma soġġetti għat-termini tal-awtorizzazzjoni għall-estradizzjoni tal-istat barrani li qed jagħmel l-estradizzjoni.

Il-leġiżlazzjoni ordinarja hija f'pożizzjoni subordinata għall-Kostituzzjoni. Il-Bundestag flimkien mal-Bundesrat jgħaddu l-ligijiet. L-abbozzi ta' ligijiet jistgħu jiġu introdotti fil-Bundestag mill-Gvern Federali, mill-Bundesrat, jew mill-membri tal-Bundestag (minn grupp parlamentari jew minn tal-anqas 5% tal-membri tiegħu). Il-Ligi Bażika tispeċifika l-każijiet li fihom l-approvazzjoni finali ta' ligi mill-Bundestag teħtieġ il-kunsens tal-Bundesrat (attwalment – skont il-materjal statistiku ppubblikat mill-Bundesrat fuq is-sit web tiegħu – madwar 45% tal-ligijiet kollha). Fir-rigward tal-bqija tal-ligijiet li jgħaddi l-Bundestag, il-Bundesrat jista' joġġezzjona biss għal abbozz ta' ligi adottat mill-Bundestag, li min-naħa tiegħu l-Bundestag jista' ma jilqax din l-oġġezzjoni. Fejn ikun hemm differenzi

ta' opinjoni bejn il-Bundestag u l-Bundesrat, jista' jitlaqqa' kumitat komuni għall-kunsiderazzjoni kongunta tal-abbozz tal-liġijiet (il-Kumitat ta' Medjazzjoni) magħmul minn għadd indaqs ta' membri tal-Bundestag u tal-Bundesrat (attwalment 16-il membru kull wieħed). Ir-rwol tal-Kumitat ta' Medjazzjoni huwa li jipproduci proposti sabiex tintlaħaq l-unanimità, għalkemm huwa ma jistax jiehu deċiżjonijiet f'isem il-Bundestag u l-Bundesrat.

L-**istrumenti statutorji** huma subordinati għal-leġiżlazzjoni u jistgħu jinħarġu mill-Gvern Federali, minn ministru federali jew mill-gvernijiet tal-Land. Il-**liġijiet lokali** jikklassifikaw taħt l-istrumenti statutorji u jistgħu jinħarġu minn korp korporattiv organizzat skont il-liġi pubblika (eż. minn municipalità).

Qafas istituzzjonali

L-awtorità leġiżlattiva

Il-**liġijiet Germaniżi** jsiru miż-żewġ kmamar tal-parlament tal-pajjiż. Għalhekk il-Bundestag huwa l-aktar organu leġiżlattiv importanti. Huwa jiddeċiedi dwar il-liġijiet kollha li jaqgħu fl-isfera ta' kompetenza tal-Federazzjoni Germaniża fi proċess leġiżlattiv li jeħtieġ ukoll il-partecipazzjoni tal-Bundesrat.

Il-Bundesrat, il-Gvern Federali kif ukoll il-membri u l-gruppi parlamentari tal-Bundestag għandhom id-dritt jintroduċu leġiżlazzjoni ġdida jew riveduta fil-Bundestag bħala **abbozzi ta' liġijiet**. Dawn l-abbozzi ta' liġijiet jiġu diskussi, jsiru deliberazzjonijiet u votazzjonijiet dwarhom fil-Parlament skont proċedura regolata b'mod preċiż.

Skont is-sistema federali tal-Germanja, il-Länder għandhom sehem konsiderevoli mis-setgħat tal-istat, u għalhekk il-**Bundesrat** jippartecipa wkoll fl-adozzjoni tal-leġiżlazzjoni. **L-atti kollha jiġu pprezentati lill-Bundesrat biex jivvota dwarhom** u – skont in-natura tal-leġiżlazzjoni proposta – jista' saħansitra jwassal biex ċerti proposti ma jiġux aċċettati.

Għal aktar dettalji jekk jogħġbok irreferi għas-sit web tal-[Bundestag](#).

Il-proċedura leġiżlattiva

Mogħdija tal-leġiżlazzjoni

Il-parti l-kbira tal-abbozzi tal-liġijiet u l-punti għad-diskussjonijiet fasslu mill-Gvern Federali. Bħala l-livell ċentrali tal-eżekuttiv, huwa għandu l-akbar esperjenza fil-implimentazzjoni tal-leġiżlazzjoni u għandu għarfien dirett ta' fejn, fil-prattika, hemm bżonn ta' dispożizzjonijiet statutorji godda.

Madankollu, mhux biss il-Gvern Federali iżda anke l-Bundesrat u l-membri tal-Bundestag Germaniż għandhom id-dritt li **jipprezentaw l-abbozzi ta' liġijiet** li jirriżultaw f'atti legali godda.

Inizjattivi introdotti mill-Gvern Federali jew mill-Bundesrat

Jekk il-Gvern Federali jkun jixtieq jemenda jew jintroduci liġi, il-Kanċillier Federali għandu l-ewwel jirreferi l-abbozz lill-**Bundesrat**.

Bħala regola, il-Bundesrat imbagħad għandu perjodu ta' sitt ġimgħat biex jagħti l-kummenti tiegħu dwar l-abbozz tal-liġi, li min-naħa tiegħu l-gvern jista' jirrispondi b'kontrodiġarazzjoni bil-miktub. Il-Kanċillier Federali mbagħad jgħaddi l-abbozz lill-Bundestag bil-kummenti tal-Bundesrat. Eċċezzjoni waħda għal din il-proċedura hija l-abbozz tal-**Att dwar il-Baġit**, li jintbagħat simultanjament lill-Bundesrat u lill-Bundestag.

Proċedura simili tapplika meta l-Bundesrat jintroduci inizjattivi leġiżlattivi. Wara li l-maġġoranza tal-membri tal-Bundesrat ikunu vvutaw favur abbozz ta' liġi, dan l-ewwel imur quddiem il-Gvern Federali, li miegħu jehmeż il-kummenti tiegħu, ġeneralment fi żmien sitt ġimgħat, u mbagħad jintbagħat lill-Bundestag.

Inizjattivi introdotti mill-membri tal-Bundestag

L-abbozzi ta' liġijiet jistgħu jiġu pprezentati wkoll minn membri tal-Bundestag, f'liema każ iridu jkunu appoġġjati jew **minn tal-anqas wieħed mill-gruppi parlamentari jew minn tal-anqas 5% tal-membri tal-Bundestag**.

L-abbozzi ta' liġijiet introdotti b'dan il-mod m'hemmx bżonn li l-ewwel jiġu pprezentati lill-Bundesrat. Għal din ir-raġuni, il-gvern xi drabi jagħmel arranġamenti biex **abbozzi ta' liġijiet partikolarment urġenti** jiġu introdotti mill-gruppi parlamentari tiegħu fil-Bundestag.

Tqassim tal-punti għad-diskussjoni

Qabel ma jistgħu jibdew id-deliberazzjonijiet dwar abbozz ta' liġi fil-Bundestag, l-ewwel irid jintbagħat lill-President tal-Bundestag u mbagħad jiġi rreġistrat mill-Amministrazzjoni.

Imbagħad jitqassam lill-membri kollha tal-Bundestag u tal-Bundesrat, u lill-ministeri federali, bħala dokument stampat jew, hafna drabi, f'forma elettronika.

Malli l-abbozz ta' liġi jitqiegħed fuq l-**aġenda tal-plenarja**, l-ewwel stadju tal-mogħdija tiegħu mill-Parlament jkun lest: imbagħad jista' jiġi **pprezentat uffiċjalment** fil-forum pubbliku tal-Bundestag.

Tliet proċessi ta' qari fil-plenarja

Bħala regola, l-abbozzi ta' liġijiet jiġu diskussi tliet darbiet fil-plenarja tal-Bundestag. Dawn id-dibattiti huma magħrufa bħala qari.

Matul l-ewwel qari, isir dibattitu biss jekk ikun intlaħaq qbil dwar dan fil-Kunsill tal-Anzjani (korp eżekuttiv speċjali tal-Bundestag) jew jekk dan jintalab minn wieħed mill-gruppi parlamentari. Fil-parti l-kbira, dan jiġri meta proġetti leġiżlattivi jkunu partikolarment kontroversjali jew ta' interess speċjali għall-pubbliku.

L-għan ewlieni tal-ewwel qari huwa li **jinhatar kumitat wieħed jew aktar** biex jikkunsidraw l-abbozz ta' liġi u jippreparawh għat-tieni qari tiegħu. Dan isir fuq abbażi ta' rakkomandazzjonijiet magħmula mill-Kunsill tal-Anzjani.

F'każ li jkunu nħatru diversi kumitati, kumitat wieħed jingħata r-responsabbiltà ġenerali għad-deliberazzjonijiet dwar il-punt, u għalhekk huwa responsabbli biex l-abbozz tal-liġi jgħaddi mill-Parlament. Il-kumitati l-oħra jintalbu jagħtu l-opinjoni tagħhom dwar l-abbozz ta' liġi.

Hidma leġiżlattiva fil-kumitati

Il-**hidma dettaljata dwar il-leġiżlazzjoni** ssir fil-kumitati permanenti, li huma magħmula minn membri tal-gruppi parlamentari kollha. Il-membri tal-kumitat jiffamiljarizzaw ruħhom mal-materjal u jiddeliberaw dwaru waqt il-laqgħat tagħhom. Huma jistgħu jstiednu wkoll xi esperti u rappreżentanti tal-gruppi tal-partijiet interessati għas-seduti pubbliċi.

B'mod parallel għall-hidma li ssir mill-kumitati, il-gruppi parlamentari jiffurmaw **gruppi ta' hidma**, li fihom jeżaminaw il-kwistjonijiet ikkonċernati u jiddefinixxu l-pożizzjonijiet tagħhom.

Huwa komuni li xi daqqiet jiġu stabbiliti relazzjonijiet bejn il-gruppi parlamentari fil-kumitati. Il-biċċa l-kbira tal-abbozzi ta' liġijiet jiġu riveduti, xi ftit jew wisq, bħala riżultat ta' kollaborazzjoni bejn il-gruppi parlamentari tal-gvern u tal-oppożizzjoni.

Wara li jintemmu d-deliberazzjonijiet, il-kumitat bir-responsabbiltà ġenerali għall-abbozz ta' liġi **jipprezenta rapport lill-plenarja** dwar l-andament u l-eżitu tad-deliberazzjonijiet tiegħu. Id-deċiżjoni li jirakkomanda tiffurma l-bażi għat-tieni qari li issa jsir fil-plenarja.

Dibattitu waqt it-tieni qari

Qabel it-tieni qari, il-membri kollha jircievu r-**rakkomandazzjoni għal deċiżjoni** ppubblikata f'forma stampata. Għalhekk ikunu ppreparati sew għad-dibattitu.

Qabel dan id-dibattitu l-gruppi parlamentari jerġgħu jikkoordinaw ukoll il-pożizzjonijiet tagħhom f'laqgħat interni, sabiex jipprezentaw front magħqud waqt it-tieni qari pubbliku.

Wara d-dibattitu ġenerali, id-dispożizzjonijiet kollha stabbiliti fl-abbozz ta' liġi jistgħu jiġu kkunsidrati individwalment. Madankollu, bħala regola, il-plenarja tgħaddi direttament għal votazzjoni dwar l-abbozz tal-liġi fl-intier tiegħu.

Kull membru tal-Bundestag jista' jressaq **mozzjonijiet għal emendi**, li mbagħad jiġu trattati immedjatament fil-plenarja. Jekk il-plenarja tadotta l-emendi, il-verżjoni l-ġdida tal-abbozz tal-liġi l-ewwel trid tiġi stampata u mqassma. Madankollu, din il-proċedura tista' titqassar bil-kunsens ta' żewġ terzi tal-membri preżenti. B'hekk ikun possibbli li t-tliet qari jibda minnufih.

Votazzjoni waqt it-tliet qari

Matul it-tielet qari jsir dibattitu ieħor biss jekk dan jintalab minn grupp parlamentari jew minn tal-anqas 5% tal-membri tal-Bundestag. F'dan l-istadju, il-membri individwali ma jistgħux iressqu aktar mozzjonijiet għal emendi, iżda dan jista' jsir biss minn wieħed mill-grupp parlamentari jew minn 5% tal-membri tal-Bundestag. Barra minn hekk, jistgħu jressqu biss mozzjonijiet dwar emendi li ġew adottati waqt it-tieni qari. Il-votazzjoni finali ssir fl-aħħar tat-tielet qari. Meta l-President tal-Bundestag jitleb għal voti favur, voti kontra u astensjonijiet, il-membri jirrispondu billi jgħumu bilwieqfa.

Ladarba abbozz ta' liġi jkun kiseb il-maġġoranza meħtieġa fil-plenarja tal-Bundestag, dan jgħaddi għand il-Bundesrat bħala att.

Kunsens tal-Bundesrat

Permezz tal-Bundesrat, il-Länder huma involuti fit-tfassil ta' kull biċċa leġiżlazzjoni. F'dan ir-rigward, id-drittijiet tal-Bundesrat li jipparteċipa fil-proċess leġiżlattiv huma definiti b'mod preċiż.

Il-Bundesrat ma jistax jagħmel emendi għal att li jkun ġie adottat mill-Bundestag. Madankollu, jekk ma jagħtix il-kunsens tiegħu għal att, jista' jitleb li jitlaqqa' l-**Kumitat ta' Medjazzjoni**. Il-Kumitat ta' Medjazzjoni huwa magħmul minn għadd indaqs ta' membri tal-Bundestag u tal-Bundesrat.

Għal ċerti abbozzi ta' liġijiet, il-kunsens tal-Bundesrat huwa rekwiżit obligatorju. Dawn jinkludu, pereżempju, atti li jaffettwaw il-finanzi u l-kompetenzi amministrattivi tal-Länder.

Fil-każ ta' abbozzi ta' liġijiet li għalihom il-Bundesrat jista' joġġezzjona, il-Bundestag jista' jdaħħal att fis-sehħ anke jekk ma jkunx intlaħaq ftehim fil-Kumitat ta' Medjazzjoni. Madankollu, dan jeħtieġ votazzjoni oħra li fiha l-Bundestag jgħaddi l-abbozz ta' liġi b'maġġoranza assoluta.

Dhul fis-sehħ

Ladarba abbozz ta' liġi jkun ġie approvat mill-Bundestag u mill-Bundesrat, dan irid jgħaddi minn għadd ta' stadji oħra qabel ma jkun jista' jidhol fis-sehħ.

Att li jkun ġie adottat l-ewwel jiġi stampat u jintbagħat lill-**Kanċillier Federali** u lill-**ministru federali** kompetenti, li **jikkontrofirmawh**.

Il-President Federali mbagħad jirċievi l-att biex bil-firma tiegħu jsir liġi. Huwa jeżamina jekk l-att ġie adottat **skont il-Kostituzzjoni** u jekk huwiex hieles minn ksur materjali evidenti tal-Liġi Bażika. Ladarba jsiru dawn il-verifiki, il-President Federali jiffirma l-att u jordna li jiġi ppubblikat fil-Gazzetta tal-Liġijiet Federali (**Bundesgesetzblatt**).

F'dan il-punt, l-att jiġi ppromulgat. Jekk fl-att ma tissemma' l-ebda data speċifika meta għandu jidhol fis-sehħ, dan isehħ fl-14-il jum wara d-data tal-pubblikazzjoni fil-Gazzetta tal-Liġijiet Federali li fiha jkun ġie stampat.

Għal aktar dettalji jekk jogħġbok irreferi għas-sit web tal-[Bundestag](#).

Bażijiet ta' data ġuridici

Il-Ministeru Federali tal-Ġustizzja u l-Protezzjoni tal-Konsumatur u l-Uffiċċju Federali tal-Ġustizzja jipprovdu kwazi l-liġi Federali attwali kollha, mingħajr hłas, fuq l-internet għaċ-ċittadini interessati li jaraw dik l-informazzjoni, fuq is-sit [Gesetze im Internet](#). Il-leġiżlazzjoni u l-istrumenti statutorji jistgħu jiġu aċċessati fil-verżjonijiet attwali tagħhom. Jiġu konsolidati fuq bażi kontinwa miċ-ċentru ta' dokumentazzjoni fl-Uffiċċju Federali tal-Ġustizzja. Háfna siltiet ewlenin tal-leġiżlazzjoni huma disponibbli wkoll fuq is-sit bl-[Ingliz](#).

Barra minn hekk, il-gvern Federali, taħt it-tmexxja tal-Ministeru Federali tal-Intern, il-Bini u l-Komunità, jipprovdi bażi tad-*data* komprensiva li fiha r-regolamenti amministrattivi attwali maħruġa mill-ogħla awtoritajiet Federali, mingħajr hłas fuq l-Internet fuq is-sit web [Verwaltungsvorschriften im Internet](#).

Peress li r-Repubblika Federali tal-Ġermanja hija stat federali, kull Land individwali jirregola l-pubblikazzjoni tal-liġi tal-istat federali tiegħu stess. Għal dan il-għan il-Länder waqqfu s-servizzi tagħhom stess tal-internet, b'links għalihom ipprovduti fuq il-[Justizportal des Bundes und der Länder](#) (Portal tal-awtoritajiet tal-ġustizzja tal-gvernijiet federali u tal-istat).

Links relatati

[Bundesgesetzblatt \(Il-Gazzetta tal-Liġijiet Federali\)](#)

[Gesetze im Internet](#)

[English translations of legislation on Gesetze im Internet](#)

[Verwaltungsvorschriften im Internet](#)

[Portal tal-awtoritajiet tal-ġustizzja tal-gvernijiet federali u tal-istat](#)

[Bundestag](#)

[Gvern Federali Ġermaniz](#)

L-aħħar aġġornament: 16/07/2020

Il-verżjoni bil-lingwa nazzjonali hija ġestita mill-Istat Membru rispettiv. It-traduzzjonijiet saru mis-servizz tal-Kummissjoni Ewropea. Jista' jkun hemm xi tibdil imdaħħal fl-original mill-awtorità nazzjonali kompetenti li jkun għadu ma jidherx fit-traduzzjonijiet. Il-Kummissjoni Ewropea ma taċċettax responsabbiltà jew kwalunkwe tip ta' tort fir-rigward ta' kull informazzjoni jew dejta li tinsab jew li hemm referenza għaliha f'dan id-dokument. Jekk jogħġbok irreferi għall-avviz legali sabiex tiċċekkja r-regoli dwar id-drittijiet tal-awtur għall-Istati Membri responsabbli minn din il-paġna.

L-Istati Membri responsabbli għall-ġestjoni tal-paġni tal-kontenut nazzjonali huma fil-proċess li jaġġornaw xi ftit mill-kontenut fuq dan is-sit web fid-dawl tal-ħruġ tar-Renju Unit mill-Unjoni Ewropea. Jekk is-sit ikun fih kontenut li għadu ma jirriflettix il-ħruġ tar-Renju Unit, dan mhux intenzjonat u se jiġi indirizzat.

Liġi tal-Istat Membru - Estonja

Din il-paġna tagħtik informazzjoni dwar is-sistema legali Estonjana u deskrizzjoni ġenerali tal-liġi Estonjana.

Sorsi tal-liġi

L-Estonja hija parti mis-sistema legali tal-Ewropa Kontinentali (sistema tad-dritt civili). L-iktar sorsi importanti tal-liġi huma strumenti legali bħall-Kostituzzjoni, il-Liġi tal-Unjoni Ewropea, il-ftehimiet internazzjonali, l-Atti u r-Regolamenti.

L-interpretazzjonijiet legali mogħtija mill-ogħla qorti — il-Qorti Suprema — u kummenti tal-esperti wkoll iservu ta' punti ta' referenza (pereżempju l-edizzjoni kummentata tal-Kostituzzjoni). Is-Sentenzi tal-qorti ma joħolqux drittijiet, u b'mod ġenerali sentenzi maqtugħa minn qrati superjuri ma jorbtux qrati inferjuri. Madankollu, il-Qorti Suprema, li hija wkoll il-qorti ta' sħarriġ kostituzzjonali, hija awtorizzata tiddikjara strumenti legali invalidi jekk dawn ma jkunux konformi mal-Kostituzzjoni jew ma' strumenti legali li jieħdu precedenza fuqhom. Meta jiġu indirizzati każijiet partikolari, l-ebda qorti ma tista' tapplika strument bħal dan, u l-qrati huma awtorizzati ma japplikaw l-ebda strument legali li jkun f'kunflitt mal-Kostituzzjoni. Il-Qorti Suprema, bħala l-qorti ta' sħarriġ kostituzzjonali, imbagħad teżamina l-każ aktar u hija awtorizzata tiddikjara kwalunkwe strument bħal dan anti kostituzzjonali (iżda mhux invalidu).

Il-prinċipji rikonnoxxuti b'mod ġenerali u r-regoli tad-dritt internazzjonali huma parti inseparabbli mis-sistema legali Estonjana.

Tipi ta' strumenti legali – deskrizzjoni

L-istrumenti legali huma maqsuma fi **strumenti ta' applikazzjoni ġenerali**, pereżempju atti leġiżlattivi, u **strumenti ta' applikazzjoni individwali**, jiġifieri atti ta' implimentazzjoni.

Strumenti ta' applikazzjoni ġenerali

Il-**Kostituzzjoni** — skont l-Artikolu 3(1) tal-Kostituzzjoni, l-awtorità tal-Istat tiġi eżerċitata biss skont il-Kostituzzjoni u l-Atti li huma konformi magħha.

Att — skont l-Artikolu 65 tal-Kostituzzjoni, l-Atti jiġu adottati mill-Parlament Estonjan (ir-*Riigikogu*), li huwa investit bis-setgħa leġiżlattiva. L-atti jiġu adottati skont il-Kostituzzjoni u huma pubblikati bil-mod stipulat fir-*Riigi Teataja* (Il-Gazzetta tal-Istat). Huma biss Atti li ġew ippubblikati li huma eżegwibbli.

Digriet — strument legali li għandu s-saħħa ta' liġi. Skont l-Artikolu 109 tal-Kostituzzjoni, jekk ma jkunx possibbli li jitlaqqa' l-Parlament, il-President tar-Repubblika jista', f'każ ta' ħtieġa nazzjonali urġenti, joħroġ Digrieti li jkollhom is-saħħa ta' liġi. Digrieti bħal dawn iridu jiġu kontrofirmati mill-President (l-Ispeaker) tal-Parlament u mill-Prim Ministru. Skont il-Kostituzzjoni, il-President jista' joħroġ:

digrieti speċjali fil-każ ta' bżonn nazzjonali urġenti u jekk ikun impossibbli li jitlaqqa' l-Parlament;

digrieti ta' emerġenza f'każ ta' bżonn nazzjonali urġenti, fejn il-Gvern ikun iddikjara stat ta' emerġenza u jekk ikun impossibbli li jitlaqqa' l-Parlament jew ma jkunx hemm ħin biżżejjed biex jitlaqqa' l-Parlament.

Digriet maħruġ mill-President tar-Repubblika jidhul fis-seħħ fl-għaxar jum wara l-pubblikazzjoni tiegħu fir- *Riigi Teataja*, ħlief jekk ikun previst mod ieħor fid-Digriet.

Ladarba jiltaqa' l-Parlament, il-President tar-Repubblika jqiegħed id-Digrieti quddiem il-Parlament, li fil-pront jadotta Att sabiex japprovahom jew jirrevokahom. Skont l-Artikolu 110 tal-Kostituzzjoni, il-President tar-Repubblika ma jistax juża Digriet biex jipromulga, jemenda jew iħassar il-Kostituzzjoni, l-Atti msemmija fl-Artikolu 104 tal-Kostituzzjoni, l-Atti li jistabbilixxu taxxi nazzjonali jew il-baġit tal-Istat.

Regolament — skont l-Artikoli 87 u 94 tal-Kostituzzjoni, il-Gvern tar-Repubblika u l-Ministri huma awtorizzati joħroġu Regolamenti fuq il-baži ta' Att u biex ikun hemm konformità miegħu. Sabiex jittrattaw kwistjonijiet ta' importanza lokali jew f'każijiet stabbiliti f'Att, il-kunsilli tal-gvern lokali wkoll huma awtorizzati joħroġu Regolamenti. Barra minn hekk, ir-Regolamenti jistgħu jinħarġu mill-President tal-*Eesti Pank* (il-Bank tal-Estonja), l-Awditur Ġenerali u l-kunsilli tal-universitajiet pubbliċi. Regolamenti jistgħu jinħarġu biss fuq il-baži ta' u fi ħdan kamp ta' applikazzjoni stabbiliti f'Att.

Il-Gvern tar-Repubblika u l-Ministri huma awtorizzati joħroġu Regolamenti fuq il-baži ta' Att u biex ikun hemm konformità miegħu. Ir-Regolamenti jidhlu fis-seħħ fit-tielet jum wara l-pubblikazzjoni tagħhom fir-*Riigi Teataja*, ħlief jekk ikun previst mod ieħor f'dan ir-Regolament.

Strumenti ta' applikazzjoni ġenerali

Ordni Amministrattiva — att amministrattiv individwali li permezz tiegħu amministrazzjoni regolata mid-dritt pubbliku tiddeċiedi dwar kwistjonijiet legali individwali u torganizzahom. Skont l-Artikolu 87(6) tal-Kostituzzjoni, il-Gvern tar-Repubblika joħroġ Ordnijiet Amministrattivi fuq il-baži ta' Att u għal konformità miegħu. Il-Prim Ministru, il-gvernaturi tal-kontej u l-gvernijiet lokali wkoll huma awtorizzati joħroġu Ordnijiet Amministrattivi.

Deciżjoni — att amministrattiv individwali maħruġ fuq il-baži ta' kontestazzjonijiet amministrattivi jew ta' appelli jew li permezz tiegħu jiġu imposti sanzjonijiet. Il-Parlament, il-kunsilli tal-gvernijiet lokali, il-Kumitat Elettorali Nazzjonali u l-qrati wkoll jadottaw Deciżjonijiet.

Ordni — skont l-Artikolu 94 tal-Kostituzzjoni, il-Ministri joħroġu Ordnijiet fuq il-baži ta' Att u biex ikun hemm konformità miegħu. Ordni tinkludi kodici ta' kondotta mandatorju ġenerali għal kwistjonijiet relatati ma' servizz f'Ministeru jew sabiex tkun iddeterminata l-istruttura u jiġu organizzati l-operazzjonijiet ta' korpi tal-Istat li joperaw taħt il-gurizdizzjoni ta' Ministeru.

Ġerarkija tal-istrumenti legali

Il-ġerarkija tal-istrumenti legali hija kif ġej: il-Kostituzzjoni, il-liġi tal-Unjoni Ewropea, il-ftehimiet internazzjonali, Atti u Digrieti, ir-Regolamenti tal-Gvern tar-Repubblika u r-Regolamenti maħruġa mill-Ministri. Minbarra l-istrumenti legali ta' applikazzjoni ġenerali, hemm ukoll strumenti legali ta' applikazzjoni individwali li jinħarġu fuq il-baži ta' Att u fil-ġerarkija jinsabu taħt l-Atti u r-Regolamenti. L-istrumenti legali fuq kull livell iridu jimxu skont dawk f'livell oġhla.

Qafas istituzzjonali

L-istituzzjonijiet responsabbli għall-adozzjoni ta' strumenti legali

L-organizzazzjoni istituzzjonali Estonjana ssegwi l-prinċipju tas-separazzjoni u tal-bilanċ tas-setgħat (l-Artikolu 4 tal-Kostituzzjoni).

Is-setgħa legiżlattiva qiegħda f'idejn il-Parlament. Skont l-Artikolu 103 tal-Kostituzzjoni, id-dritt li joħroġu proposti legiżlattivi huwa f'idejn il-Membri Parlamentari, il-gruppi politiċi Parlamentari, il-kumitati Parlamentari, il-Gvern tar-Repubblika u l-President tar-Repubblika. Madankollu, il-President tar-Repubblika jista' biss jagħti bidu għal emendi fil-Kostituzzjoni. Il-Parlament jiddibatti l-abbozz legiżlattiv u jiddeċiedi jekk jadottaxx bħala Att jew jirrifjutaxx. Fuq il-baži ta' deciżjoni meħuda b'maġġoranza assoluta tal-Membri tiegħu, il-Parlament għandu d-dritt jagħmel proposta lill-Gvern tar-Repubblika għal abbozz legiżlattiv li l-Parlament jixtieq li jingħata bidu.

Il-Parlament għandu d-dritt isjeja referendum dwar abbozz ta' Att jew kwistjoni ta' importanza nazzjonali. Ir-riżultat tar-referendum jiġi deciż mill-maġġoranza tal-voti ta' dawk li jieħdu sehem. Atti adottati permezz ta' referendum jiġu promulgati mill-ewwel mill-President tar-Repubblika. Deciżjonijiet meħuda fir-referenda huma vinkolanti fuq l-awtoritajiet pubbliċi kollha. Jekk abbozz ta' Att li dwaru jisseja referendum ma jirċevix maġġoranza ta' voti favurijiet, il-President tar-Repubblika jiddikjara elezzjonijiet straordinarji tal-Parlament. Kwistjonijiet li jikkonċernaw il-baġit, it-taxxi, l-obbligi finanzjarju tal-Istat, ir-ratiffika jew denunzja ta' ftehimiet internazzjonali, id-dikjarazzjoni jew tneħħija ta' stat ta' emerġenza u d-difiża nazzjonali ma jistgħux ikunu soġġetti għal referendum. Is-setgħat eżekuttiva jiġu eżerċitati mill-Gvern tar-Repubblika. Fil-parti l-kbira tal-każijiet l-abbozz legiżlattiv jitressaq quddiem il-Parlament mill-Gvern tar-Repubblika. L-abbozz tal-Atti jiġu sottomessi lill-Gvern mill-Ministeri, u jrid jkun diġà seħħ stadju ta' konsultazzjoni bejn il-ministeri.

Il-Kanċillier tal-Ġustizzja u l-Awditur Ġenerali jipparteċipaw fil-laqgħat tal-Gvern u għandhom id-dritt li jtkellmu matulhom. Is-suġġerimenti tagħhom ma jorbtux lill-Gvern imma r-rakkomandazzjonijiet u s-suġġerimenti tagħhom ta' spiss jiġu kkunsidrati. Jekk il-Kanċillier tal-Ġustizzja u l-Awditur Ġenerali jemmnu li hekk meħtieġ, huma jistgħu jressqu s-suġġerimenti tagħhom direttament quddiem il-kumitat Parlamentari xieraq li jkun qed jittratta l-abbozz legiżlattiv. Skont l-Artikolu 139 tal-Kostituzzjoni, il-Kanċillier tal-Ġustizzja janalizza s-suġġerimenti kollha mogħtija lill-dwar l-emendi legiżlattivi, l-adozzjoni ta' Atti godda u x-xogħol ta' korpi tal-gvern u, fejn meħtieġ, jipprezenta rapport lill-Parlament. Jekk il-Kanċillier tal-Ġustizzja jsib illi att legali adottat mill-legiżlatura, mill-fergħa eżekuttiva jew minn awtorità lokali jmur kontra l-Kostituzzjoni jew Att, huwa jipproponi lill-korpi li jkun adottat biex isir konformi mal-Kostituzzjoni jew mal-Att fi żmien għoxrin jum. Jekk l-att ma jsirx konformi mal-Kostituzzjoni jew mal-Att f'dak il-perjodu speċifiku, il-Kanċillier tal-Ġustizzja jipprezenta proposta lill-Qorti Suprema biex jiġi ddkjarat invalidu skont l-Artikolu 142 tal-Kostituzzjoni.

Il-President tar-Repubblika jew jaċċetta li jippromulga Atti adottati mill-Parlament jew le. F'każ li jirrifjuta, il-President tar-Repubblika jibgħat lura l-Att, flimkien mar-raġunijiet tiegħu, lill-Parlament għal dibattitu u deciżjoni għda.

Il-Ministeru tal-Ġustizzja jippubblika l-Atti adottati ppromulgati mill-President tar-Repubblika fil-pubblikazzjoni uffċjali tal-Estonja *Riigi Teataja* (Gazzetta tal-Gvern).

Proċess ta' teħid ta' deciżjonijiet

Il-proċess legiżlattiv fil-Parlament Estonjan jinkludi l-istadji li ġejjin:

l-istadju inizjali tal-abbozz tal-liġi;

l-eżaminazzjoni tal-abbozz tal-liġi;

l-adozzjoni tal-abbozz tal-liġi.

L-istadju inizjali

Skont l-Artikolu 103 tal-Kostituzzjoni, il-Gvern tar-Repubblika, il-membri Parlamentari, il-gruppi politiċi Parlamentari, il-kumitati Parlamentari u l-President tar-Repubblika għandhom id-dritt joħroġu proposti legiżlattivi. Madankollu, il-President jista' jipproponi biss abbozz ta' emendi lill-Kostituzzjoni. L-abbozz tal-liġi jrid jissodisfa r-regoli tekniċi adottati mill-Bord tal-Parlament u r-regoli legiżlattivi u tekniċi adottati mill-Gvern tar-Repubblika. Il-Bord tal-Parlament jibgħat l-abbozz tal-liġi lill-kumitat permanenti Parlamentari responsabbli għall-abbozz.

L-eżaminazzjoni tal-abbozz tal-liġi

L-abbozz tal-ligi jithejja għas-sessjoni plenarja tal-Parlament minn kumitat permanenti Parlamentari (il-Kumitat għall-Affarijiet Legali, il-Kumitat Kostituzzjonali, il-Kumitat għall-Affarijiet Ekonomiċi, eċċ). Fuq proposta tal-kumitat responsabbli, l-abbozz tal-ligi jiġi nkluz fl-aġenda għas-sessjoni plenarja tal-Parlament. Skont l-Att dwar ir-Regoli Interni u r-Regoli ta' Proċedura tar-*Riigikogu*, l-ewwel qari tal-abbozz tal-ligi jrid iseħħ fi żmien seba' ġimgħat tax-xogħol tal-plenarja tal-Parlament li jkun ġie aċċettat. L-abbozz tal-ligijiet jiġu diskussi mis-sessjoni plenarja tal-Parlament bi 3 stadji ta' qari, bl-ewwel wieħed jinkludi dibattitu dwar il-prinċipji generali wara l-abbozz tal-Att. Jekk ma jkun hemm l-ebda mozzjoni li tiċċad l-abbozz mill-kumitat responsabbli jew minn xi grupp politiku matul in-negozjati, l-ewwel qari jintemm mingħajr vot. Wara l-ewwel qari, il-Membri Parlamentari, il-kumitati Parlamentari u l-gruppi politiċi għandhom 10 ijiem xogħol biex jipprezentaw emendi. Il-President tal-Parlament jista' jistabbilixxi skadenza differenti għall-preżentazzjoni ta' emendi jekk il-kumitat responsabbli hekk jipproponi.

Il-kumitat responsabbli jirrevedi l-emendi proposti kollha u jiddeċiedi jekk jikkunsidrahomx meta jkun qiegħed ifassal it-test il-ġdid tal-abbozz. Il-kumitat ifassal verżjoni ġdida tal-abbozz għat-tieni qari, inkluż l-emendi aċċettati kollha u kull emenda magħmula mill-kumitat innifsu. Ifassal ukoll memorandum ta' spjegazzjoni għat-tieni qari, li jinkludi informazzjoni marbuta mal-ipprocessar tal-abbozz tal-ligi, bħal pereżempju r-raġunijiet għall-aċċettazzjoni jew rifjut ta' emendi proposti u l-pożizzjoni tal-persuna li bdiet jew ipprezentat l-abbozz tal-ligi, l-esperti involuti fil-proċess u persuni oħra.

L-abbozz tal-ligi jitqiegħed fuq l-aġenda għat-tieni qari fuq proposta tal-kumitat responsabbli. Fuq proposta tal-Bord tal-Parlament, il-kumitat responsabbli jew il-persuna li ħarġet bl-abbozz tal-ligi, il-Parlament jissospendi t-tieni qari tal-abbozz tal-ligi mingħajr vot. Jekk il-grupp politiku jipproponi li l-qari għandu jiġi sospiż, irid jittieħed vot. Jekk it-tieni qari ta' abbozz legiżlattiv jiġi sospiż, xorta jkunu jistgħu jittressqu emendi. Jekk it-tieni qari fil-Parlament ma jiġix sospiż, dan jitqies li ġie fi tmiemu u l-abbozz legiżlattiv jintbagħat għat-tielet qari.

L-abbozz ta' Deciżjoni tal-Parlament jista' jitqiegħed għal votazzjoni wara t-tmiem tat-tieni qari.

Il-kumitat responsabbli jfassal it-test finali tal-abbozz legiżlattiv għat-tielet qari billi jagħmel tiġib lingwistiku u tekniku hekk kif jintemm it-tieni qari. Il-kumitat jista' jfassal memorandum ta' spjegazzjoni għat-tielet qari, fejn jipprovdri deskrizzjoni generali tal-bidliet li saru wara li jkun intemm it-tieni qari. Fit-tielet qari tal-abbozz legiżlattiv jinfetħu n-negozjati li matulhom rappreżentanti mill-gruppi politiċi jipprezentaw dikjarazzjonijiet. Fit-tielet qari tiegħu, l-abbozz legiżlattiv jitqiegħed għall-votazzjoni finali.

Adozzjoni

Atti u Deciżjonijiet Parlamentari jiġu adottati permezz ta' vot miftuħ fil-Parlament. Il-votazzjoni finali ssir waqt it-tielet qari tal-abbozz tal-Atti. L-għadd tal-Membri Parlamentari meħtieġ biex jivvotaw favur li Att jiġi adottat huwa stipulat fl-Artikoli 73 u 104 tal-Kostituzzjoni, li skonthom l-Atti huma kkategorizzati bħala:

Atti kostituzzjonali, jiġifieri Atti li jeħtieġu maġġoranza assoluta tal-Membri Parlamentari (aktar minn nofs il-101 Membru Parlamentari jridu jivvotaw favur l-addozzjoni tal-Att); jew

Atti ordinarji, jiġifieri Atti li jeħtieġu maġġoranza sempliċi (aktar Membri Parlamentari jridu jivvotaw favur l-addozzjoni tal-Att milli kontri).

L-Atti li għejjin jistgħu jiġu adottati jew emendati biss permezz ta' maġġoranza assoluta tal-Membri Parlamentari:

L-Att dwar iċ-Ċittadinanza;

L-Att dwar l-Elezzjoni tar-*Riigikogu*;

L-Att dwar l-Elezzjoni tal-President tar-*Repubblika*;

L-Att dwar l-Elezzjoni tal-Kunsill tal-Gvern Lokali;

L-Att dwar ir-Referendum;

L-Att dwar ir-Regoli ta' Proċedura tar- *Riigikogu* u l-Att dwar ir-Regoli Interni tar- *Riigikogu*;

L-Att dwar ir-Rimunerazzjoni tal-President tar-*Repubblika* u tal-Membri tar-*Riigikogu*;

L-Att dwar il-Gvern tar-*Repubblika*;

L-Att dwar il-Ftuħ ta' Proċedimenti fil-Qrati kontra l-President tar-*Repubblika* u l-Membri tar-*Riigikogu*;

L-Att dwar l-Awtonomija Kulturali tal-Minoranzi Nazzjonali;

L-Att tal-Baġit tal-Istat;

L-Att dwar l- *Eesti Pank*;

L-Att dwar l-Uffiċċju Nazzjonali tal-Awdiatar;

L-Att dwar l-Organizzazzjoni tal-Qorti u l-Atti dwar il-proċedimenti tal-qorti;

L-Atti li jikkonċernaw is-self barrani u domestiku u l-obbligi proprjetarji tal-Istat;

L-Att dwar l-Istat ta' Emergenza;

L-Att dwar id-Difiża Nazzjonali fi Żmien ta' Paċi u l-Att dwar id-Difiża Nazzjonali fi Żmien ta' Gwerra.

Malli Att jew Deciżjoni tal-Parlament jiġi adottat, dan jiġi ffirmat mill-Ispeaker tal-Parlament, jew jekk l-Ispeaker ikun assenti, mid-Deputat Speaker tal-Parlament li jkun ippreseda s-sessjoni, mhux iktar tard mill-hames jum tax-xogħol wara li jkun ġie adottat.

Promulgazzjoni

Wara li Att jiġi adottat u ffirmat, jintbagħat lill-President tar-*Repubblika* biex jiġi ppromulgat. Il-President tar-*Repubblika* jista' jirrifjuta li jppromulga Att adottat mill-Parlament u jista', fi żmien 14-il jum minn meta jirċevih jirritornah, flimkien mar-raġunijiet tiegħu, lill-Parlament għal dibattitu ġdid u deciżjoni. Jekk Att li ġie ritornat mill-President tar-*Repubblika* jiġi adottat mill-Parlament għat-tieni darba f'forma mhux emendata, il-President tar-*Repubblika* jew jppromulga l-Att jew jipproponi lill-Qorti Suprema biex tiddikjara li l-att huwa anti kostituzzjonali. Jekk il-Qorti Suprema ssib li l-Att huwa skont il-Kostituzzjoni, il-President tar-*Repubblika* irid jippromulga.

L-Att jidhrol fis-seħħ fl-għaxar jum wara l-pubblikazzjoni tiegħu fir-*Riigi Teataja*, sakemm ma jkunx previst mod ieħor fl-Att innifsu.

Pubblikazzjoni tal-istrumenti legali

L-iktar strumenti legali u ftehimiet internazzjonali importanti jiġu ppubblikati fir-*Riigi Teataja*. L-Atti u r-Regolamenti jiksbu saħħa legali biss ladarba jkunu ġew ippubblikati fir-*Riigi Teataja*.

Ir- *Riigi Teataja* hija l-pubblikazzjoni uffiċjali onlajn Estonjana u l-bażi ta' *data* ċentrali tal-istrumenti legali. Mill-1 ta' Ġunju 2010, ir-*Riigi Teataja* bdiet tiġi ppubblikata fuq l-Internet biss, bħala pubblikazzjoni onlajn uffiċjali.

Mill-1 ta' Jannar 2011, ir-*Riigi Teataja* bdiet tiġi ppubblikata mill-Ministeru tal-Gustizzja.

Deskrizzjoni fil-qosor tal-kontenut

Atti, Regolamenti, ftehimiet internazzjonali, Deciżjonijiet Parlamentari u l-Ordinijiet tal-Gvern tar-*Repubblika* jiġu ppubblikati fir-*Riigi Teataja*, u informazzjoni oħra importanti bħal traduzzjonijiet ta' strumenti legali u informazzjoni proċedurali li tirrigwarda l-verżjonijiet tal-abbozz ta' strumenti jistgħu jsiru disponibbli fiha.

Il-maġġoranza tal-istrumenti li ġew adottati mill-1990 huma disponibbli fir-*Riigi Teataja*.

Mill-1 ta' Ġunju 2002, verżjonijiet uffiċjali konsolidati ta' Atti, Digriet tal-President tar-*Repubblika*, ir-Regolamenti u l-Ordinijiet tal-Gvern, ir-Regolamenti ministerjali, ir-Regolamenti tal-President tal-*Eesti Pank* u r-Regolamenti tal-Kumitat Elettorali Nazzjonali bdew jiġu ppubblikati fir-*Riigi Teataja*. Verżjonijiet

konsolidati tad-Deċiżjonijiet Parlamentari bdew jiġu ppubblikati mill-1 ta' Ġunju 2010 u l-verżjonijiet konsolidati tar-regolamenti tal-awtorità lokali sa minn tmien l-2011.

Kull darba li strumenti b'hal dawn jiġu emendati, tifassal verżjoni konsolidata u aġġornata li tinkludi l-emendi u tiġi ppubblikata flimkien mal-istrument ta' emenda, flimkien mal-informazzjoni dwar meta se tidhok fis-sehħ. It-testi konsolidati huma uffiċjali u jistgħu jiġu invokati meta tiġi eżegwita l-liġi. Dawn għandhom saħħa legali.

L-istrumenti legali kollha li ġew ippubblikati jiġu ttrabati b'mod diġitali meta jiġu ppubblikati. Kulhadd jista' jiċċekkja t-timbru diġitali u dan jiżgura li l-istrument baqa' l-istess minn meta ġie ppubblikat. L-istrumenti ppubblikati kollha huma wkoll marbuta ma' timbru ta' żmien, li jippermetti li jinkixef kwalunkwe każ ta' proċessar mhux awtorizzat.

Tista' tara l-verżjonijiet konsolidati li huma/kienu fis-sehħ fi kwalunkwe data partikolari. Tista' taċċessa wkoll verżjonijiet futuri ta' dawn l-istrumenti, fejn dawn ikunu magħrufa. Kull verżjoni konsolidata għandha holoq għall-verżjonijiet preċedenti u sussegwenti. Dan jagħtik il-possibbiltà li kronologikament minn verżjoni tat-test konsolidat għal dik li jmiss u vice versa. Inti għandek l-oportunità tqabbel il-verżjonijiet konsolidati differenti tal-istess strument sabiex tara x' emendi sarulu.

Il-holoq preżenti fil-verżjoni konsolidata jippermettulek tiftaħ ir-Regolamenti adottati fuq il-bażi tal-Att u biex minn dawk ir-Regolamenti tasal għad-dispożizzjonijiet tal-Att li fuq il-bażi tiegħu jkunu ġew adottati r-Regolamenti.

Fl-istrumenti ppubblikati fir-*Riigi Teataja* ssir referenza wkoll għall-informazzjoni proċedurali, li tgħinek issib il-memoranda ta' spjegazzjoni (il-holoq għall-bażi tad-*data* ta' konsultazzjoni u għall-proċedimenti Parlamentari), il-holoq għal-leġiżlazzjoni tal-Unjoni Ewropea, it-traduzzjonijiet u informazzjoni addizzjonali oħra meħtieġa sabiex tkun tista' tifhem l-istrument legali.

Fil-websajt tar-*Riigi Teataja* tista' tftitx il-ġurisprudenza tal-qrati tal-kontea, tal-qrati distrettwali u tal-Qorti Suprema. Hija disponibbli wkoll informazzjoni dwar il-post u l-ħin tas-seduti tal-qorti.

Taqsiriet u ħarsiet ġenerali lejn id-deċiżjonijiet tal-Qorti Suprema u s-sentenzi kollha mogħtija mill-Qorti Ewropea tad-Drittijiet tal-Bniedem (QEDB) huma ppubblikati wkoll. It-taqsiriet ġew sistematizzati, u tista' tftitx it-taqsiriet ta' sentenzi tal-Qorti Suprema permezz ta' kelma ewlenija jew b'referenza għal strumenti legali. Is-sentenzi tal-QEDB jistgħu jiġu mftitxja skont l-Artikolu.

Punti varji tal-aħbarijiet rigward l-Atti u l-liġi b'mod ġenerali huma wkoll ippubblikati fir-*Riigi Teataja*.

Fit-30 ta' Ottubru 2013 tnedia il-verżjoni [Ingliza tas-sit elettroniku tar-Rigi Teataja](#). Din fiha traduzzjonijiet bl-Ingliz aġġornati tat-testi konsolidati ta' Atti. It-traduzzjonijiet bl-Ingliz tat-testi konsolidati tal-Atti kollha (bl-eċċezzjoni tal-Atti ta' ratifika) ilhom disponibbli sa mill-aħħar tal-2014. L-Atti jiġu tradotti minn tradutturi li jkunu hađu l-ġurament. Il-proċess ta' traduzzjoni tat-testi lejn l-Ingliz beda fl-2011 u ġie organizzat mill-Ministeru tal-Ġustizzja. Għalkemm it-traduzzjonijiet ma għandhomx saħħa tal-liġi, jinżammu aġġornati. Kulhadd jista' jkollu l-aħħar traduzzjonijiet mibgħuta fl-indirizz tal-posta elettronika tiegħu billi jabbona għas-servizz My RT.

Hemm ukoll funzjoni ta' tftitxja għall-abbozzi tal-istrumenti legali li tippermettulek tftitx id-diversi stadji proċedurali li minnhom ikunu għaddew l-istrumenti adottati u li jkunu għandhom qed jgħaddu minnhom l-abbozz tal-istrumenti. Minn hemm tista' taċċessa l-informazzjoni kollha dwar il-proċeduri leġiżlattivi u d-dokumenti rilevanti li jkunu tfasslu. Tista' wkoll titlob informazzjoni proċedurali dwar il-passaġġ ta' diversi abbozzi ta' strumenti legali minn pass proċedurali wieħed għal ieħor. Din tintbagħatleq fl-indirizz tal-posta elettronika tiegħek jekk tabbona għas-servizz *Minu RT* tal-lingwa Estonjana.

Permess tas-servizz *Minu RT* kulhadd għandu l-oportunità jistabilixxi l-portal tal-utent tiegħu fejn jista' jzid l-istrumenti mal-gabra tal-holoq tiegħu u jitlob permezz tal-portal biex ikun informat dwar strumenti ġodda u kwalunkwe informazzjoni addizzjonali bil-posta elettronika.

L-aċċess għall-bażi tad-*data* tal-leġiżlazzjoni Estonjana huwa mingħajr ħlas?

L-aċċess għar-*Riigi Teataja* u għas-servizzi kollha ta' informazzjoni legali huwa **mingħajr ħlas** għall-utenti.

L-aċċess bla ħlas għar-*Riigi Teataja* fil-bini tal-gvernijiet lokali u fil-libreriji pubbliċi (bejn wieħed u ieħor 600) huwa disponibbli lil kull min huwa interessat. Tingħata wkoll assistenza biex wieħed ifitx l-istrumenti rilevanti. L-utenti jridu jithallew jistampaw sa 20 paġna mingħajr ħlas.

L-istorja tal-bażi tad-*data* tal-leġiżlazzjoni Estonjana

Ir-*Riigi Teataja* hija l-ppubblikazzjoni uffiċjali tar-Repubblika tal-Estonja u ilha tiġi ppubblikata mis-27 ta' Novembru 1918. Il-ppubblikazzjoni tar-*Riigi Teataja* kienet sospiża fl-1940 u reġġet inbdiet fl-1990.

Ir-*Riigi Teataja* ilha tiġi ppubblikata fuq l-Internet mill-1996, u fl-1 ta' Ġunju 2002 il-verżjoni onlajn ingħatat status uffiċjali.

Mill-1 ta' Ġunju 2010, ir-*Riigi Teataja* bdiet tiġi ppubblikata biss fuq l-Internet, b'ħala ppubblikazzjoni onlajn uffiċjali. Minn dak iż-żmien il-quddiem ma ġietx ippubblikata iktar fuq il-karta.

F'Novembru 2010, kienet introdotta sistema tal-IT iktar faċli għall-utent li toffri iktar informazzjoni legali. Is-sistema tal-IT ġiet żviluppata taħt il-gwida tal-Uffiċċju tal-Gvern bl-użu ta' finanzjament mill-Fond Ewropew għall-Iżvilupp Reġjonali.

Taqsiriet tas-sentenzi tal-Qorti Suprema u tal-QEDB, diversi aħbarijiet li jikkoncernaw il-liġi b'mod ġenerali u informazzjoni dwar is-seduti tal-qorti u l-ġurisprudenza ilhom disponibbli fuq il-websajt tar-*Riigi Teataja* mill-20 ta' Jannar 2012.

Fl-aħħar tal-2012 ġiet introdotta funzjoni ta' tftitx għal abbozzi ta' strumenti.

Mill-2013, il-verżjonijiet konsolidati aġġornati tar-Regolamenti kollha adottati mill-awtoritajiet lokali bdew jiġu ppubblikati fir-*Riigi Teataja*.

Mill-24 ta' Settembru 2013, l-istrumenti legali kollha qed jingħatalhom it-timbru diġitali tal-korp tal-ħruġ u timbru tal-ħin meta jiġu ppubblikati fir-*Riigi Teataja*.

Il-websajt bl-Ingliz tar-*Riigi Teataja* tnediet fit-30 ta' Ottubru 2013.

Se tinholoq konnessjoni mal-portal Ewropew N-Lex b'ħala parti mill-proċess tal-iżvilupp tas-sistema elettronika tal-IT il-ġdida tar-*Riigi Teataja*.

L-aħħar aġġornament: 22/07/2020

Il-verżjoni bil-lingwa nazzjonali hija ġestita mill-Istat Membru rispettiv. It-traduzzjonijiet saru mis-servizz tal-Kummissjoni Ewropea. Jista' jkun hemm xi tibdil imdaħħal fl-original mill-awtorità nazzjonali kompetenti li jkun għadu ma jidherx fit-traduzzjonijiet. Il-Kummissjoni Ewropea ma taċċettax responsabbiltà jew kwalunkwe tip ta' tort fir-rigward ta' kull informazzjoni jew dejta li tinsab jew li hemm referenza għaliha f'dan id-dokument. Jekk jogħġbok irreferi għall-avviż legali sabiex tiċċekkja r-regoli dwar id-drittijiet tal-awtur għall-Istati Membri responsabbli minn din il-paġna.

L-Istati Membri responsabbli għall-ġestjoni tal-paġni tal-kontenut nazzjonali huma fil-proċess li jaġġornaw xi fitt mill-kontenut fuq dan is-sit web fid-dawl tal-ħruġ tar-Renju Unit mill-Unjoni Ewropea. Jekk is-sit ikun fih kontenut li għadu ma jirrifletix il-ħruġ tar-Renju Unit, dan mhux intenzjonat u se jiġi indirizzat.

Liġi tal-Istat Membru - Irlanda

Din il-paġna tagħtik informazzjoni dwar is-sistema legali fl-Irlanda.

Ordni Ġuridiku

1. Strumenti Legali/Sorsi tad-Dritt

1.1. Sorsi Nazzjonali

Il-Kostituzzjoni tal-Irlanda (fil-lingwa Irlandiża, Bunreacht na hÉireann), li daħlet fis-sehħ fid-29 ta' Dicembru 1937, hija d-dritt bażiku jew fundamentali fl-Istat. Din tistabilixxi l-istituzzjonijiet u l-apparat tal-Istat u tipprovdi għas-separazzjoni fi tliet partijiet tas-setgħat, l-Eżekuttiv, il-Leġiżlattiv u l-Gudizzjarju. Tigarantixxi wkoll drittijiet fundamentali li ġew soġġetti għal interpretazzjoni u estensjoni rigorużi mill-qrati.

Il-legiżlazzjoni primarja tikkonsisti f'Atti adottati mill-Oireachtas (il-Parlament), li jikkonsisti fil-President tal-Irlanda, is-Seanad Éireann (l-Ewwel Kamra) u d-Dáil Éireann (it-Tieni Kamra). Il-legiżlazzjoni primarja hija maqsuma fi: Atti li jemendaw il-Kostituzzjoni, li jridu jiġu aċċettati min-nies f'referendum sabiex jidhlu fis-sehħ; Atti Generali Pubbliċi, li huma ta' applikazzjoni ġenerali; u Atti Privati, li huma mmirati lejn l-imġiba ta' individwu partikolari jew grupp ta' individwi partikolari.

Il-legiżlazzjoni sekondarja hija mekkaniżmu li permezz tiegħu l-Oireachtas jista' jiddelega setgħat legiżlattivi lil Ministru tal-Gvern jew awtorità partikolari. Is-setgħa ta' fassil ta' legiżlazzjoni delegata trid tingħata b'mod espliċitu minn legiżlazzjoni primarja u l-eżerċitar tagħha huwa rregolat minn kundizzjonijiet stretti – il-prinċipji u l-politiki li għandhom jiġu implimentati għandhom ikunu ddikjarati b'mod ċar u mhux ambigwu fl-att prinċipali u għandhom ikunu segwiti strettament mill-awtorità li tagħmel il-legiżlazzjoni sekondarja. L-Istrumenti Statutorji huma l-aktar forma komuni ta' legiżlazzjoni sekondarja iżda jistgħu wkoll jieħdu l-forma ta' Regolamenti, Ordnijiet, Regoli, Skemi jew Digrieti.

Skont l-Artikolu 50 tal-Kostituzzjoni, il-ligijiet ta' qabel l-1922 li għandhom x'jaqsmu mal-Irlanda (eż. Atti tal-Parlament tar-Renju Unit) u miżuri adottati mill-Istat Fieles Irlandiż (1922 – 1937), li mhumiex inkonsistenti mal-Kostituzzjoni jibqgħu fis-sehħ. Ħafna mil-ligijiet ta' qabel l-1922 li ma baqgħux rilevanti għall-Irlanda ġew mħassra bl-Atti dwar ir-Revizjoni tal-Liġi tal-Istatut 2005-2012.

Is-sistema legali Irlandiża hija sistema ta' dritt komuni u dan ifisser li l-ligijiet li jsiru mill-Imħallfin huma sors importanti ta' dritt. Skont id-duttrina tal-preċedent, jew *stare decisis*, qorti hija marbuta li ssegwi d-deċiżjonijiet f'kawżi preċedenti, b'mod partikolari deċiżjonijiet ta' qrati ogħla. Madankollu, din hija politika u mhux regola vinkolanti li ma tistax tinbidel. Dan il-korp ta' dritt jinkludi regoli, prinċipji ġenerali, kanoni ta' kostruzzjoni u massimi. Id-duttrina ta' *stare decisis* tagħmel distinzjoni bejn ir-*ratio decidendi*, il-parti vinkolanti ta' deċiżjoni li għandha tiġi segwita, u l-*obiter dictum*, osservazzjonijiet magħmula minn imħallef f'kawża dwar kwistjonijiet li kienu preżenti, jew mhux materjali, fil-kawża, jew li nholqu b'tali mod li ma jirrikjedux deċiżjoni. L-*obiter dictum* mhuwiex vinkolanti f'kawżi futuri imma jista' jkun persważiv.

1.2. Id-Dritt tal-Unjoni Ewropea

Peress li l-Irlanda hija membru tal-Unjoni Ewropea (UE), id-dritt tal-UE huwa parti importanti mill-ordni legali nazzjonali tal-Istat. L-obbligi ta' sħubija fl-UE jfissru li l-Kostituzzjoni u ligijiet nazzjonali oħra huma soġġetti għad-dritt tal-UE kull meta l-Komunità jkollha l-kompetenza. Emenda tal-Kostituzzjoni kienet meħtieġa biex tawtorizza lill-Istat jissieħeb mal-UE u biex jiġi evitat nuqqas ta' qbil bejn id-dispożizzjonijiet tal-Kostituzzjoni u d-dritt tal-UE.

1.3. Sorsi Internazzjonali

L-Irlanda hija firmatarja ta' ħafna Ftehimiet u Trattati Internazzjonali u hija membru ta' ħafna Organizzazzjonijiet Internazzjonali. Il-Kostituzzjoni tipprovdi li l-Irlanda taċċetta l-prinċipji tad-dritt internazzjonali rikonossuti b'mod ġenerali bħala li jirregolaw ir-relazzjonijiet bejn l-Istati.

L-Irlanda hija Stat duwalista u sabiex ikollhom pożizzjoni legali formali fl-Istat, għall-kuntrarju ta' bejn l-Istati, il-Ftehimiet Internazzjonali jridu jiġu inkorporati fid-dritt nazzjonali mill-Oireachtas.

L-Irlanda ilha firmatarja tal-Konvenzjoni Ewropea dwar id-Drittijiet tal-Bniedem mill-1953 u minn dak iż-żmien 'l hawn, permezz tal-obbligi legali internazzjonali tal-Istat, iċ-ċittadini jinvokaw id-dispożizzjonijiet tagħha quddiem il-Qorti Ewropea tad-Drittijiet tal-Bniedem. Ingħata effett legali nazzjonali lid-dispożizzjonijiet tal-Konvenzjoni permezz tal-Konvenzjoni Ewropea dwar id-Drittijiet tal-Bniedem 2003 li inkorporat l-QEDB fid-dritt Irlandiż.

2. Sorsi Oħra

Fin-nuqqas ta' regoli legali formali, avukat, waqt kawża, jew qorti, fit-teħid tad-deċiżjoni tagħha, jistgħu jikkwotaw kitba akkademika. Il-Qrati jinvokaw id-dritt naturali u d-drittijiet naturali fl-interpretazzjoni tal-Kostituzzjoni u fl-enumerazzjoni tad-drittijiet kostituzzjonali mhux speċifikament previsti fit-test tal-Kostituzzjoni, għalkemm jeżistu diskussjonijiet dwar jekk saħansitra għandux japplika u li l-influenza tiegħu setgħet naqset f'dawn l-aħħar snin.

3. Il-Ġerarkja tas-Sorsi Legali

Il-Kostituzzjoni hija l-liġi suprema tal-Irlanda. Il-legiżlazzjoni u d-deċiżjonijiet u l-prattika tal-gvern u tal-amministrazzjoni jistgħu jiġu riveduti skont il-Kostituzzjoni għall-konformità.

Il-Kostituzzjoni madankollu tipprovdi li ma tinvalida l-ebda att jew miżura li huma meħtieġa minħabba s-sħubija fl-UE. Dan huwa pprovdut fl-Artikolu 29.4.6 tal-Kostituzzjoni. Għalhekk, id-dritt tal-UE jipprevali fuq il-ligijiet nazzjonali kollha inkluża l-Kostituzzjoni. Minħabba l-fatt li d-dritt tal-UE jipprovdi li l-metodi tal-implimentazzjoni tiegħu għandhom jiġu stabbiliti mir-rekwiżiti procedurali nazzjonali, l-istrumenti li jimplimentaw id-dritt tal-UE għandhom xorta waħda jkunu konformi mar-rekwiżiti procedurali tal-Kostituzzjoni.

Il-Konvenzjoni Ewropea dwar id-Drittijiet tal-Bniedem tal-2003 tippermetti li l-individwi jinvokaw id-dispożizzjonijiet tal-KEDB quddiem il-Qrati Irlandiżi. Il-KEDB ġiet inkorporata fuq livell sottokostituzzjonali u l-Kostituzzjoni żżomm il-primat. L-Att jirrikjedi li l-qrati jinterpretaw u japplikaw dispożizzjonijiet nazzjonali, sa fejn ikun possibbli, skont il-preċetti li jinsabu fil-KEDB. Jekk il-legiżlazzjoni nazzjonali ma tikkonformax mal-KEDB, tinħareġ Dikjarazzjoni ta' Inkompatibilità. Il-qrati ddecidew li l-prinċipji tad-dritt internazzjonali konswetudinarju jiffurmaw parti mid-dritt nazzjonali bis-saħħa tal-Artikolu 29.3 tal-Kostituzzjoni, iżda biss sa fejn dawn ma jkunux f'kunflitt mal-Kostituzzjoni, mal-legiżlazzjoni jew mad-dritt konswetudinarju. Il-Ftehimiet Internazzjonali jistgħu jiġu ratifikati biss jekk ikunu skont il-Kostituzzjoni, inkella jkun meħtieġ referendum.

Il-legiżlazzjoni tista' tiġi sostitwita jew emendata b'legiżlazzjoni sussegwenti. Il-legiżlazzjoni sekondarja tista' tiġi mibdula b'legiżlazzjoni primarja, bħas-setgħa tad-delega għat-fassil ta' legiżlazzjoni sekondarja, iżda l-legiżlazzjoni sekondarja ma tistax tipprevali fuq il-legiżlazzjoni primarja. Il-qrati jistgħu jħassru legiżlazzjoni minħabba li tkun invalida wara li jqisu d-dispożizzjonijiet tal-Kostituzzjoni (il-legiżlazzjoni ta' wara l-1937) jew minħabba li tkun inkonsistenti mal-Kostituzzjoni (il-legiżlazzjoni ta' qabel l-1937). Hemm il-preżunzjoni li l-legiżlazzjoni ta' wara l-1937 hija konsistenti mal-Kostituzzjoni.

Id-deċiżjonijiet tal-qrati jistgħu jinbidlu bi promulgazzjonijiet legiżlattivi jew kostituzzjonali u b'deċiżjonijiet sussegwenti ta' qrati ta' grad ugwali jew ogħla.

4. Dhul fis-Sehħ ta' Strumenti supranazzjonali

Il-Kostituzzjoni kif imfassla oriġinarjament ma kinitx kompatibbli mad-dritt tal-Komunità Ewropea. Pereżempju, din kienet tipprovdi li l-Oireachtas kien l-uniku korp legiżlattiv fl-Istat. Għal din ir-raġuni iddaħħlet dispożizzjoni fil-Kostituzzjoni li tipprovdi li din ma tinvalida l-ebda liġi, att jew miżura meħtieġa minħabba s-sħubija fl-UE. Madankollu, ġie deċiż li jekk il-kamp ta' applikazzjoni u l-oġġettivi jinbidlu, pereżempju permezz ta' Trattat ġdid, dan għandu jsir permezz ta' referendum għall-poplu u, jekk ikun aċċettat mill-poplu, tiddaħħal dispożizzjoni li tikkonferma li l-Istat jista' jirratifika dan it-Trattat.

Jekk id-dritt tal-UE jirrikjedi traspożizzjoni mill-Istat din tiġi implimentata permezz ta' legiżlazzjoni primarja jew b'mod aktar ġenerali permezz ta' Strument Statutorju magħmul mill-Gvern jew minn Ministru tal-Gvern.

Skont il-Kostituzzjoni, ftehim internazzjonali jsir parti mid-dritt nazzjonali jekk l-Oireachtas jistabbilixxi dan. Dan normalment isir permezz ta' Att u eżempju ta' dan huwa l-Att dwar il-Konvenzjoni Ewropea dwar id-Drittijiet tal-Bniedem tal-2003 li permezz tiegħu l-Konvenzjoni ġiet inkorporata fid-dritt nazzjonali, bir-riżultat li l-individwi jistgħu jinvokaw id-dispożizzjonijiet tagħha quddiem il-qrati nazzjonali.

5. L-awtoritajiet li għandhom is-setgħa li jadottaw regoli tad-dritt

Il-Kostituzzjoni tipprovdi li l-Oireachtas, li huwa magħmul mid-Dáil (it-Tieni Kamra) u s-Seanad (l-Ewwel Kamra) u l-President, għandu "is-setgħa waħdanija u esklużiva li jagħmel ligijiet għall-Istat" soġġetti għall-obbligi tas-sħubija Komunitarja kif ipprovdut fil-Kostituzzjoni. Il-legiżlazzjoni proposta fil-forma ta' Abbozz ta' liġi trid tiġi ffirmata fil-liġi mill-President sabiex tidhul fis-sehħ u jekk il-President ikollu dubji dwar il-kostituzzjonalità tal-Abbozz ta' liġi propost, jista' jlaqqa' lill-Kunsill tal-Istat, u jekk ikun meħtieġ jirreferi l-Abbozz lill-Qorti Suprema biex tiddeciedi skont l-Artikolu 26 tal-Kostituzzjoni.

Kif imsemmi hawn fuq, l-Oireachtas jista' jiddelega s-setgħa ta' tfassil ta' leġiżlazzjoni lil Ministru tal-Gvern jew awtorità oħra u din is-setgħa hija ċirkoskritta strettament mill-istrument li jiddelega. Id-Direttivi tal-UE normalment jiġu implimentati permezz ta' Strument Statutorju minn Ministru. Is-setgħa ta' leġiżlazzjoni tista' tiġi ddelegata lil diversi korpi bħall-Ministri tal-Gvern, bordijiet statutorji, korpi semi-statali, korpi regolatorji, korpi esperti u awtoritajiet lokali. Skont il-Kostituzzjoni l-Gvern huwa responsabbli mit-tmexxija tar-relazzjonijiet esterni u jista' jiffirma Trattati u Ftehimiet Internazzjonali u jingħaqad ma' Organizzazzjonijiet internazzjonali soġġett għal rekwiżiti kostituzzjonali.

Skont is-sistema tad-dritt konswetudinarju, il-liġijiet magħmula minn Imħallef huma vinkolanti.

6. Il-proċess tal-adozzjoni tar-regoli tad-dritt

6.1. Il-Kostituzzjoni

L-ewwel stadju ta' emenda għall-Kostituzzjoni, skont l-Artikolu 46, huwa li jitressaq Abbozz ta' liġi fid-Dáil. Dan l-Abbozz ta' liġi jrid jgħaddi miż-żewġ Kmamar tal-Oireachtas u mbagħad irid jitressaq f'referendum lin-nies għall-approvazzjoni jew ir-rifjut tagħhom. Skont l-Artikolu 47(1) il-proposta titqies approvata mill-poplu jekk il-maġġoranza tal-voti mitfugħa tkun favur il-promulgazzjoni tagħha f'liġi. Dan l-abbozz għandu jiġi espress bħala "Att li jemenda l-Kostituzzjoni" u ma għandux ikun fih proposti oħra. Jekk jiġi approvat mill-poplu, il-president għandu jiffirma l-abbozz u "għandu jiġi ppromulgat mill-President bħala liġi".

L-Artikolu 47(2) jipprovdi li proposta magħmula f'referendum li ma temendax il-Kostituzzjoni tgħaddix meta l-maġġoranza tal-voti tkun kontra l-proposta u l-voti mitfugħa kontra l-proposta ma jkun jammontaw għal iktar minn terz tal-votanti fir-reġistru.

6.2. Proċedura leġiżlattiva

L-ewwel pass fit-tfassil ta' leġiżlazzjoni primarja huwa normalment li jitressaq Abbozz ta' liġi fi kwalunkwe waħda mill-Kmamar tal-Oireachtas. Kull Abbozz ta' liġi mressaq fid-Dáil irid jintbagħat lis-Seanad għall-kunsiderazzjoni u jistgħu jsiru emendi li d-Dáil hija obbligata tikkunsidra. Madankollu, jekk Abbozz ta' liġi jitressaq u jgħaddi fis-Seanad, u wara jiġi emendat mid-Dáil, l-abbozz jitqies li tressaq mid-Dáil u jrid jintbagħat lura lis-Seanad għall-kunsiderazzjoni.

Qabel ma Abbozz ta' liġi jiġi ppromulgat, dan għandu jiġi approvat miż-żewġ Kmamar tal-Oireachtas u jrid jiġi ffirmat mill-President f'liġi. Waqt il-kors leġiżlattiv tiegħu, Abbozz ta' liġi jista' jiġi emendat fid-Dáil u fis-Seanad. Madankollu, il-Kostituzzjoni tikkonsolida s-supremazija tad-Dáil eletta mill-poplu; L-Artikolu 23 jistipula li meta s-Seanad tkun irrifjutat jew emendat Abbozz ta' liġi kontra x-xewqa tad-Dáil, id-Dáil tista' tgħaddi riżoluzzjoni fi żmien 180 jum li tqis li l-Abbozz ta' liġi jkun għadda miż-żewġ Kmamar. Is-Seanad għandha s-setgħa li ddewwem Abbozz ta' liġi sa 90 ġurnata iżda ma għandhiex is-setgħa li żzommu milli jsir Att jew li tibdlu sakemm id-Dáil ma taqbilx.

Il-biċċa l-kbira tal-Abbozzi ta' liġijiet jitressqu fid-Dáil Éireann minn Ministru tal-Gvern.

Abbozzi ta' liġijiet ta' flus (eż. Abbozzi ta' liġijiet li jitrattaw l-impożizzjoni, it-thassir, il-maħfra jew it-tibdil jew ir-regolazzjoni tat-tassazzjoni u Abbozzi ta' liġijiet li jinvolvu flus fuq il-fondi pubbliċi) jistgħu jitressqu u jiġu mgħoddija biss mid-Dáil Éireann. Dan it-tip ta' Abbozz ta' liġi jintbagħat lis-Seanad għar-"rakkomandazzjonijiet".

Il-pass finali fil-proċedura leġiżlattiva huwa li l-President jiffirma l-Abbozz f'liġi. Il-President jista', wara konsultazzjoni mal-Kunsill tal-Istat, jirreferi Abbozz ta' liġi, jew sezzjoni partikolari ta' Abbozz ta' liġi, lill-Qorti Suprema biex din tiddetermina l-kostituzzjonalità. Din hija magħrufa bħala Referenza skont l-Artikolu 26. Ladarba l-Qorti Suprema tiddeciedi li l-Abbozz ta' liġi huwa kostituzzjonali, qatt ma jista' jerga' jiġi kkontestat għal raġunijiet kostituzzjonali fil-qrati u l-President huwa meħtieġ li jfirmah f'liġi. Jekk ikun stabbilit li l-Abbozz ta' liġi jmur kontra l-Kostituzzjoni, il-President għandu jirrifjuta li jfirmah f'liġi.

6.3. Leġiżlazzjoni Sekondarja

Huwa komunement ipprovdut fl-istatut prinċipali li l-leġiżlazzjoni delegata li jawtorizza tista' tkun annullata jew approvata mill-Oireachtas. Dawn id-dispożizzjonijiet ġeneralment jipprovdu li l-istrumenti "jitressqu quddiem" iż-żewġ Kmamar tal-Oireachtas jew waħda minnhom u dawn jistgħu jannullawhom f'perjodu ta' żmien iddikjarat. Il-leġiżlazzjoni sekondarja kollha li timplimenta l-miżuri tal-UE hija soġġetta għal dan il-mekkaniżmu ta' annullament. Wara l-promulgazzjoni, ċerti strumenti statutorji jridu jiġu ddepożitati f'libreriji magħżula u avvżi dwar il-promulgazzjoni tagħhom għandu jiġi ppubblikat fil-Gazzetta uffiċjali tal-Gvern Irlandiż [Iris Oifigiúil](#).

6.4. Id-Dritt Internazzjonali

Il-gvern jista' jiffirma t-Trattati jew Ftehimiet Internazzjonali jew jingħaqad ma' Organizzazzjonijiet Internazzjonali, madankollu tqies li l-gvern ma jistax jagħmel dan jekk ixekkel id-dritt esklużiv mogħti lill-Oireachtas jew b'mod ieħor jikser il-Kostituzzjoni. Għal din ir-raġuni, il-qrati ddecidew li t-Trattati li jbiddu l-kamp ta' applikazzjoni u l-oġġettivi tal-Unjoni Ewropea ma jistgħux jiġu approvati mill-Gvern sakemm ma jkunux aċċettati mill-poplu f'referendum kostituzzjonali.

7. Dħul fis-seħħ jew regoli nazzjonali

L-emendi għall-Kostituzzjoni jidhru fis-seħħ wara li jkun għad aċċettati miċ-ċittadini u l-Abbozz ta' liġi li jipproponi l-emenda jkun għie ffirmat mill-President. Abbozz ta' liġi jsir liġi fil-jum li jiġi ffirmat mill-President u jidhru fis-seħħ f'dik il-ġurnata sakemm l-Att ma jkunx jipprovdi mod ieħor. Il-President normalment ma jfirmax Abbozz ta' liġi qabel il-hames jum jew wara s-seba' jum minn meta jkun għie pprezentat. Att jista' jispeċifika d-data minn meta għandu jidhru fis-seħħ jew jista' jipprovdi li Ministru jista' jagħmel "ordni ta' bidu" (leġiżlazzjoni sekondarja) sabiex l-Att, jew parti minnu jidhru fis-seħħ. Il-President għandu l-obbligu li jippromulga Abbozz ta' liġi permezz tal-pubblikazzjoni ta' avvżi fl-Iris Oifigiúil fejn jiddikjara li dan sar liġi.

Il-leġiżlazzjoni sekondarja tispeċifika d-data li fiha għandha tibda topera.

Ġeneralment, id-deċiżjonijiet tal-Qorti jidhru fis-seħħ fil-jum li jittieħdu.

8. Mezzi ta' riżoluzzjoni ta' kunflitti bejn sorsi legali differenti

Hija r-responsabilità tal-qrati li jstabbilixxu kwalunkwe kunflitt bejn regoli jew sorsi legali differenti.

Bla ħsara għall-pożizzjoni superjuri tad-dritt tal-UE, il-Kostituzzjoni hija l-liġi fundamentali tal-Istat u tiegħu preċedenza fi kwalunkwe kunflitt ma' liġijiet oħra. Skont l-Artikolu 34 tal-Kostituzzjoni, l-individwi jistgħu jikkontestaw il-validità kostituzzjonali tal-leġiżlazzjoni quddiem il-Qorti Għolja. Din id-deċiżjoni tista' tiġi appellata quddiem il-Qorti Suprema. L-individwi jistgħu wkoll jallegaw li d-drittijiet kostituzzjonali jew il-proċedura kostituzzjonali tagħhom inkisru mill-azzjonijiet tal-Istat.

Huwa preżunt li l-leġiżlazzjoni magħmula wara l-adozzjoni tal-Kostituzzjoni tal-1937 hija konformi mal-Kostituzzjoni sakemm ma jiġix stabbilit il-kuntrarju.

Jistgħu jinqalgħu ċirkustanzi li fihom id-dispożizzjonijiet tal-Kostituzzjoni, b'mod partikolari d-dispożizzjonijiet dwar id-drittijiet fundamentali, jistgħu sa ċertu punt ikunu f'kunflitt. Il-qrati użaw diversi mekkaniżmi sabiex jaslu għal deċiżjonijiet f'dawn il-każijiet inkluża interpretazzjoni litterali jew grammatikali, l-approċċ storiku, l-approċċ teologiku jew armonjuż, id-duttrina tal-proporzjonalità, l-approċċ tal-ġerarkija tad-drittijiet u l-approċċ tal-impenn lejn id-dritt naturali u lejn id-drittijiet naturali.

Kien hemm każijiet meta, b'konsegwenza ta' determinazzjoni jew interpretazzjoni kostituzzjonali mhux popolari mill-Qrati, sar referendum biex tiġi emendata l-Kostituzzjoni.

Jekk individwu jiddikjara li d-drittijiet tiegħu skont il-Konvenzjoni Ewropea dwar id-Drittijiet tal-Bniedem inkisru mil-leġiżlazzjoni, huwa jista' jitlob Dikjarazzjoni ta' Inkompatibilità mill-qrati.

Id-dritt tal-UE jgawdi minn immunità kostituzzjonali billi l-Kostituzzjoni tipprovdi li ma tinvalida l-ebda att jew miżura meħtieġa minha s-sħubija, għalkemm il-mezzi ta' implimentazzjoni ta' dawn l-atti jew miżuri jridu jkun konformi mal-Kostituzzjoni.

Barra mill-kwistjonijiet kostituzzjonali, il-validità tal-leġiżlazzjoni delegata tkun iġġudikata skont il-konformità tagħha mal-istatut prinċipali tagħha.

Aktar informazzjoni dwar is-sistema legali, il-leġiżlazzjoni u l-Kostituzzjoni tal-Irlanda, jinstabu fis-siti li ġejjin:

- <https://www.gov.ie/en/organisation/department-of-the-taoiseach/>
- <http://www.courts.ie/Judgments.nsf/Webpages/HomePage?OpenDocument>
- <http://www.irishstatutebook.ie/>
- <http://www.bailii.org/>

L-aħħar aġġornament: 22/07/2020

Il-verżjoni bil-lingwa nazzjonali hija ġestita mill-Istat Membru rispettiv. It-traduzzjonijiet saru mis-servizz tal-Kummissjoni Ewropea. Jista' jkun hemm xi tibdil imdaħħal fl-orignal mill-awtorità nazzjonali kompetenti li jkun għadu ma jidherx fit-traduzzjonijiet. Il-Kummissjoni Ewropea ma taċċettax responsabbiltà jew kwalunkwe tip ta' tort fir-rigward ta' kull informazzjoni jew dejta li tinsab jew li hemm referenza għaliha f'dan id-dokument. Jekk jogħġbok irreferi għall-avviż legali sabiex tiċċekkja r-regoli dwar id-drittijiet tal-awtur għall-Istati Membri responsabbli minn din il-paġna.

L-Istati Membri responsabbli għall-ġestjoni tal-paġni tal-kontenut nazzjonali huma fil-proċess li jaġġornaw xi ftit mill-kontenut fuq dan is-sit web fid-dawl tal-ħruġ tar-Renju Unit mill-Unjoni Ewropea. Jekk is-sit ikun fih kontenut li għadu ma jirrifletti il-ħruġ tar-Renju Unit, dan mhux intenzjonat u se jiġi indirizzat.

Ligi tal-Istat Membru - Greċja

Din il-paġna tipprovdi tagħrif dwar is-sistema legali tal-Greċja.

Sorsi tad-dritt

Leġiżlazzjoni

Id-Dritt Internazzjonali konswetudinarju

Regoli tad-dritt internazzjonali li huma ġeneralment aċċettati

Id-dritt tal-Unjoni Ewropea

Il-konvenzjonijiet internazzjonali

Ġurisprudenza

Tipi ta' strumenti legali - deskrizzjoni

Il-Kostituzzjoni (*Σύνταγμα*)

Il-liġi formali (*Τυπικός νόμος*)

Atti oħra b'kontenut leġiżlattiv (*Πράξεις νομοθετικού περιεχομένου*)

Digriet tal-President tar-Repubblika (*Προεδρικό διάταγμα*)

Miżuri amministrattivi (*Διοικητικές πράξεις*)

Trattati fundaturi tal-UE

Regolamenti tal-UE

Direttivi tal-UE

Il-konvenzjonijiet internazzjonali

Ġerarkja tas-sorsi

Is-*Σύνταγμα* (il-Kostituzzjoni) tippreċedi l-istrumenti legali domestiċi kollha u hija segwita, f'ordni ta' importanza, mil-liġi, mid-Digriet Presidenzjali u l-miżuri amministrattivi. It-Trattati fundaturi tal-Unjoni Ewropea qegħdin fuq l-istess livell formali tal-Kostituzzjoni, filwaqt li strumenti legali internazzjonali oħra jippreċedu l-istrumenti legali domestiċi kollha minbarra l-Kostituzzjoni.

Il-qafas istituzzjonali

L-istituzzjonijiet responsabbli għall-promulgazzjoni tar-regoli legali

Meta jkun hemm il-bżonn li tiġi emendata jew supplimentata l-leġiżlazzjoni eżistenti, jew biex jiġu stabbiliti regoli tad-dritt ġodda, jew biex jiġu inkorporati regoli tad-dritt internazzjonali fil-leġiżlazzjoni domestika:

Il-Ministru kompetenti jillob lill-kumitat leġiżlattiv speċjali biex ifassal abbozz ta' liġi.

Il-proċess leġiżlattiv

L-abbozz ta' liġi m'hejji mill-kumitat leġiżlattiv speċjali jintbagħat lill-kumitat leġiżlattiv ċentrali fi f'dan is-Segretarjat Ġenerali tal-Gvern, li jassigura illi l-abbozz ikun ġie mfassal sew, u jista' jagħmel aktar osservazzjonijiet fuq affarijiet b'ħall-konformità mal-Kostituzzjoni u mad-dritt internazzjonali.

Imbagħad l-abbozz tal-liġi jiġi pprezentat lill-Parlament akkumpanjat minn memorandum ta' spjegazzjoni li jfisser il-ħsieb u l-għan tad-dispożizzjonijiet proposti. Jekk l-abbozz jinkludi nefqa mill-baġit tal-Istat, jiġu m'hejjija rapport speċjali dwar l-infiq u rapport komparattiv mill-Uffiċċju Ġenerali Nazzjonali dwar il-Kontabilità (*Γενικό Λογιστήριο του Κράτους*). L-abbozzi tal-liġi għandhom jiġu akkumpanjati wkoll minn rapport li jevalwa miżuri li setgħu tiegħu għal dan il-għan u rapport fuq il-konsultazzjoni pubblika ta' qabel il-prezentazzjoni tal-abbozz, h'ief f'każijiet eċċezzjonali. .

Il-President tal-Parlament jirreferi l-abbozz tal-liġi għad-dibattitu jew fis-sessjoni plenarja, jew mill-kumitati permanenti jew mill-kumitati supplimentari tal-Parlament. Ordnijiet għall-implimentazzjoni ta' Atti tal-Parlament isiru mill-President tar-Repubblika fuq proposta mill-ministri responsabbli. Dispożizzjonijiet speċifiċi legali jagħtu s-setgħa lill-awtoritajiet amministrattivi biex jieħdu miżuri li jirregolaw kwistjonijiet speċifiċi jew ta' interess lokali, tekniku jew minuri. Skont l-Artikolu 28 tal-Kostituzzjoni, il-konvenzjonijiet internazzjonali, fil-mument ta' ratifikazzjoni tagħhom b'Att tal-Parlament, jsiru parti integrali mil-liġi domestika Griega u jipprevalu fuq kwalunkwe dispożizzjoni oħra li tmur kontra tagħhom li saret qabel, h'ief għad-dispożizzjonijiet tal-Kostituzzjoni.

Ir-regolamenti tal-UE huma universalment validi mal-Unjoni kollha; huma vinkolanti u direttament effettivi f'kull Stat Membru.

Id-direttivi tal-UE huma inkorporati fil-liġi domestika permezz tal-liġi, ta' digriet Presidenzjali jew ta' deċiżjoni ministerjali.

Fi żmien xahar mill-approvazzjoni tal-Att mill-Parlament, dan jiġi ffirmat mill-ministri responsabbli u mbagħad iffirmat u ppromulgat mill-President tar-Repubblika.

L-Att innifsu jispeċifika ż-żmien meta jidh'ol fis-seħħ. F'każ li ma jispeċifikax, huwa iidh'ol fis-seħħ 10 ijiem wara li jkun ġie ppubblikat fil-Gazzetta tal-Gvern (*Εφημερίδα της Κυβερνήσεως*) skont l-Artikolu 103 tal-Att Introdutturju tal-Kodiċi Ċivili.

Att li jirratifika Konvenzjoni jidh'ol fis-seħħ, b'ħala regola ġenerali, mal-pubblikazzjoni fil-Gazzetta tal-Gvern, u l-Konvenzjoni tidh'ol fis-seħħ fid-data speċifikata fil-Konvenzjoni.

Il-websajt tal-[Βουλή των Ελλήνων](#) (il-[Parlament Grieg](#)) turi l-Atti kollha promulgati mit-22 ta' Ottubru 1993 'il quddiem. Barra minn hekk, fuq il-websajt tal-[Εθνικό Τυπογραφείο](#) (l-Istamperija Nazzjonali), tista' tuża s-sezzjoni 'FitteX' (*Αναζητήσεις*) biex issib listi annwali sa mill-1890 tal-Atti u l-ordnijiet li jkunu saru, li juru s-suġġett u d-dettalji tagħhom fil-Gazzetta tal-Gvern li fiha ġew ippubblikati.

L-inizjattiva għal kull emenda ta' Att tal-Parlament tinsab f'idejn il-ministru responsabbli għall-qasam partikolari.

Att tal-Parlament jibqa' fis-seħħ sakemm ma jiġix abrogat minn Att ġdid.

Bażijiet tad-Dejta Ġuridiki

Il-[Bażi tad-dejta ġuridika sħiħa](#) hija l-proprjetà ta' tiġi ġestita mill-Istamperija Nazzjonali Griega.

L-aċċess huwa mingħajr h'las (Artikolu 7 tal-Att Nru 3861/2010, ippubblikat fil-Gazzetta tal-Gvern FEK A/112/13-7-10)..

Il-[Bażi tad-dejta ġuridika sħiħa](#) hija l-proprjetà ta' Intracom u HOL u tiġi ġestita minnhom.

L-aċċess huwa soġġett għal h'las.

Is-sit tal-internet tan-[ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ](#) ([ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΚΥΒΕΡΝΗΤΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ](#))

L-aċċess huwa mingħajr ħlas.

Holoq relatati

[Βουλή των Ελλήνων](#) (Il-Parlament Grieg)

[Εθνικό Τυπογραφείο](#) (L-Istamperija Nazzjonali)

L-aħħar aġġornament: 21/08/2020

Il-verżjoni bil-lingwa nazzjonali hija ġestita mill-Istat Membru rispettiv. It-traduzzjonijiet saru mis-servizz tal-Kummissjoni Ewropea. Jista' jkun hemm xi tibdil imdaħħal fl-original mill-awtorità nazzjonali kompetenti li jkun għadu ma jidherx fit-traduzzjonijiet. Il-Kummissjoni Ewropea ma taċċettax responsabbiltà jew kwalunkwe tip ta' tort fir-rigward ta' kull informazzjoni jew dejta li tinsab jew li hemm referenza għaliha f'dan id-dokument. Jekk jogħġbok irreferi għall-avviż legali sabiex tiċċekkja r-regoli dwar id-drittijiet tal-awtur għall-Istati Membri responsabbli minn din il-paġna.

L-Istati Membri responsabbli għall-ġestjoni tal-paġni tal-kontenut nazzjonali huma fil-proċess li jaġġornaw xi fit mill-kontenut fuq dan is-sit web fid-dawl tal-ħruġ tar-Renju Unit mill-Unjoni Ewropea. Jekk is-sit ikun fih kontenut li għadu ma jirrifletix il-ħruġ tar-Renju Unit, dan mhux intenzjonat u se jiġi indirizzat.

Ligi tal-Istat Membru - Spanja

Din il-paġna tipprovdi informazzjoni dwar l-ordinament ġuridiku Spanjol u harsa ġenerali lejn l-ordinament ġuridiku tal-pajjiż.

Sorsi tal-ligi Spanjola

Is-sorsi tal-ligi Spanjola huma definiti fl-Artikolu 1 tal-Kodiċi Ċivili (*Código Civil*):

L-ordinament ġuridiku Spanjol huwa mfassal fuq il-ligi, il-konswetudni u l-prinċipji ġenerali tal-ligi.

Dispożizzjonijiet li jikkontradixxu oħra f'pożizzjoni superjuri ma għandhomx validità legali.

Il-konswetudni tapplika biss fin-nuqqas ta' dritt applikabbli, sakemm il-konswetudni inkwistjoni ma tmurx kontra l-ordni pubblika jew il-moralità u li tkun tista' tintwera.

Uzi legali li mhux sempliċement jinterpretaw espressjoni ta' intenzjoni huma kkunsidrati konswetudni.

Fin-nuqqas ta' ligi jew ta' konswetudni, japplikaw il-prinċipji ġenerali tal-ligi, minkejja r-rwol tagħhom fil-formazzjoni tal-ordinament ġuridiku.

Ir-regoli legali li jinsabu fit-trattati internazzjonali ma japplikawx direttament fi Spanja sakemm dawn isiru parti mill-ordinament ġuridiku intern billi jiġu ppubblikati bis-sħiħ fil-Gazzetta Uffiċjali tal-Istat (*Boletín Oficial del Estado*).

Il-każistika tikkomplementa l-ordinament ġuridiku bid-duttrina li tiġi stabbilita maż-żmien mill-Qorti Suprema (*Tribunal Supremo*) fl-interpretazzjoni u fl-applikazzjoni tagħha tal-ligi, tal-konswetudni u tal-prinċipji ġenerali tal-ligi.

L-imħallfin u l-qrati ta' Spanja, li huma soġġetti biss għall-Kostituzzjoni u għall-istat tad-dritt, huma marbuta bid-dmir li jiddeciedu dwar kull każ li jisimgħu, billi jirrikorru għas-sistema ta' sorsi stabbilita bħala l-bażi biex fuqha tittiehed dik id-deċiżjoni.

Tipi ta' strumenti legali

Il-Kostituzzjoni: l-ordinament ġuridiku suprem tal-Istat Spanjol, li għalih huma soġġetti l-awtoritajiet pubbliċi u ċ-ċittadini kollha. Kull dispożizzjoni jew att li jmur kontra l-Kostituzzjoni ma għandux validità legali. Il-kontenut tagħha huwa maqsum f'żewġ partijiet separati u distinti: a) id-duttrina ġuridika u b) il-ligi organika. Trattati internazzjonali: ftehimiet bil-miktub bejn ċerti suġġetti tad-dritt internazzjonali u regolati minn dik il-ligi. Dawn jistgħu jikkonsistu minn strument jew minn strumenti legali, irrispettivament mid-denominazzjoni tagħhom. Ladarba jiġu ffirmati u ppubblikati uffiċjalment fi Spanja, it-trattati internazzjonali jsiru parti mill-ordinament ġuridiku intern.

Statuti ta' awtonomija: regoli istituzzjonali Spanjoli bażiċi applikabbli għal komunitajiet awtonomi individwali u rikonoxxuti mill-Kostituzzjoni Spanjola tal-1978. Dawn jiġu adottati bil-ligi organika. Dawn jinkludu, tal-anqas, id-denominazzjoni tal-komunità awtonoma; il-konfini territorjali tagħha; id-denominazzjonijiet, l-istrutturi organizzazzjonali u s-sede tal-istituzzjonijiet awtonomi; u s-setgħat mogħtija lilhom. L-istatuti ta' awtonomija mhumiex espressjoni ta' sovranità, u lanqas mhuma *kostituzzjoni* minħabba li ma joriġinawx minn setgħa kostitwenti oriġinarja (li ma ngħatatx lit-territorji li saru komunitajiet awtonomi). Pjuttost, jafu l-eżistenza tagħhom grazzi għar-rikonoxximent tagħhom mill-Istat u, taħt l-ebda ċirkostanza, il-prinċipju tal-awtonomija ma jista' jikkontesta l-prinċipju tal-unità.

Ligi: Spanja għandha diversi tipi ta' ligijiet.

Ligijiet organiċi: dawk relatati mal-implimentazzjoni tad-drittijiet fundamentali u tal-libertajiet ċivili, dawk li jadottaw l-istatuti ta' awtonomija u l-ordinament ġuridiku li jirregola s-sistema elettorali ġenerali, u oħrajn previsti fil-Kostituzzjoni.

Ligijiet ordinarji: dawk li jirregolaw kwistjonijiet li mhumiex regolati mil-ligijiet organiċi.

Digrieti legiżlattiv: dispożizzjonijiet statutorji dwar ċerti kwistjonijiet maħruġa mill-Gvern bis-saħħa tas-setgħat delegati lil mill-Parlament (*Cortes Generales*).

Digrieti amministrattivi: dispożizzjonijiet legiżlattiv proviżorji maħruġa mill-Gvern f'każijiet ta' hteġa straordinarja u urgenti u li ma jaffettwawx l-ordinament ġuridiku li jirregola l-istituzzjonijiet bażiċi tal-Istat; id-drittijiet, id-dmirijiet u l-libertajiet taċ-ċittadini skont L-Ewwel Titolu tal-Kostituzzjoni; l-ordinament ġuridiku li jirregola l-komunitajiet awtonomi; jew l-ordinament ġuridiku li jirregola s-sistema elettorali ġenerali. Id-digrieti amministrattivi għandhom jitressqu għal dibattitu u votazzjoni mill-Kungress kollu tad-Deputati (*Congreso de los Diputados*) fi żmien tletin jum mill-promulgazzjoni.

Regolamenti: regoli legali ġenerali maħruġa mill-awtorità eżekuttiva. Il-grad tagħhom fil-ġerarkija tan-normi huwa eżattament taħt il-ligi u, f'sens ġenerali, jimplimentawha.

Konswetudni: definiti bħala "is-sett ta' regoli derivati mir-ripetizzjoni pjuttost kostanti ta' azzjonijiet uniformi". Sabiex konswetudni tirrappreżenta espressjoni ta' intenzjoni kollettiva u spontanja, din għandha tkun mifruxa, kostanti, uniformi u tkun ilha teżisti għal tul ta' żmien.

Prinċipji ġenerali tal-ligi: dikjarazzjonijiet normattivi ġenerali li, mingħajr ma jkunu ġew inkorporati formalment fl-ordinament ġuridiku, jitqiesu parti minn dak l-ordinament peress li jservu bħala bażi għal dikjarazzjonijiet normattivi partikolari oħra jew jinkorporaw b'mod astratt il-kontenut ta' grupp ta' tali dikjarazzjonijiet. Jintużaw biex jiġu indirizzati lakuni ġuridici jew biex jiġu interpretati normi ġuridici.

Il-ġurisprudenza: kostitwita minn żewġ sentenzi — mogħtija mill-Qorti Suprema jew, fil-każ ta' ċerti kwistjonijiet li l-ġurisdizzjoni tagħhom hija limitata għall-komunità awtonoma, mill-Qorti Superjuri tal-Ġustizzja (*Tribunal Superior de Justicia*) ta' dik il-komunità awtonoma — li tinterpreta regola bl-istess mod. F'każ li mħallf jew qorti ma taqbilx mad-duttrina stabbilita mill-Qorti Suprema, is-sentenza ma tiġix awtomatikament invalidata iżda minflok isservi bħala l-bażi għal appell fuq punti tal-ligi. Minkejja dan, kemm il-Qorti Suprema kif ukoll il-Qorti Superjuri tal-Ġustizzja f'komunità awtonoma partikolari jistgħu, fuq bażi sostanzjata, jitbiegħdu mill-ġurisprudenza stabbilita u jiġġeneraw ġurisprudenza ġdida fi kwalunkwe ħin.

Ġerarkija ta' normi

L-Artikolu 1.2 tal-Kodiċi Ċivili Spanjol jiddikjara li "dispożizzjonijiet li jikkontradixxu oħra f'pożizzjoni superjuri ma għandhomx validità legali". Dan ifisser li bilfors trid tiġi stabbilita ġerarkija ta' normi. Għal dan il-għan, il-Kostituzzjoni Spanjola tirregola l-interrelazzjoni bejn id-diversi normi u r-relazzjonijiet ġerarkici u ġurisdizzjonali tagħhom.

Skont il-Kostituzzjoni, il-primat tan-normi fil-ligi Spanjola huwa kif ġej:

Il-Kostituzzjoni.

It-Trattati internazzjonali.

Il-ligi, fl-ordni li għeja: il-ligijiet organici, il-ligijiet ordinarji u r-regoli bi grad ta' ligi (inkluzi d-digriet amministrattivi rjali u d-digriet legiżlattivi rjali), minghajr ebda għerarkija bejniethom iżda pjuttost proceduri u oqsma ta' applikazzjoni distinti.

Ir-regoli li joħorġu mill-eżekuttiv, bil-għerarkija tagħhom stess skont il-korp li jippromulgahom (digriet regji, ordnijiet ministerjali, eċċ.).

Barra minn hekk, hemm prinċipju ta' ġurisdizzjoni stabbilit fir-rigward tar-regoli maħruġa mill-parlamenti tad-diversi komunitajiet awtonomi (digriet tal-gvern reġjonali, ordnijiet tal-gvern reġjonali, eċċ.).

L-imħallfin u l-qrati ma għandhomx japplikaw regolamenti jew dispożizzjonijiet oħra li jmorru kontra l-Kostituzzjoni, il-ligi jew il-prinċipju tal-għerarkija tan-normi.

Qafas istituzzjonali

Istituzzjonijiet responsabbli għall-adozzjoni tan-normi ġuridici

Il-qafas istituzzjonali ta' Spanja huwa bbażat fuq il-prinċipju tas-separazzjoni tal-poteri, bil-poter legiżlattiv attribwit lill-Parlament Spanjol u lill-assemblei legiżlattivi tal-komunitajiet awtonomi tal-pajjiż.

Il-gvern, kemm fil-livell tal-istat kif ukoll f'kull komunità awtonoma, għandu poter eżekuttiv — li jinkludi s-setgħa li jirregola — u f'ċerti okkażjonijiet jeżerċita setgħa legiżlattiva kif delegata lil mill-Parlament.

L-awtoritajiet lokali ma għandhomx setgħa legiżlattiva, iżda huma jeżerċitaw setgħa regolatorja, li prinċipalment tiġi eżerċitata fil-forma ta' digriet municipali.

L-inizjattiva legiżlattiva hija f'idejn il-Gvern, il-Kungress u s-Senat, l-assembleji tal-komunitajiet awtonomi u, f'ċerti każijiet, l-inizjattiva popolari.

Il-proċess tat-tehdid ta' deċiżjonijiet

Trattati internazzjonali: hemm tliet mekkaniżmi ta' adozzjoni disponibbli, skont il-kwistjonijiet regolati mit-trattat.

L-ewwel, ligi organika tawtorizza l-iffirmar ta' trattati li permezz tagħhom organizzazzjoni jew istituzzjoni internazzjonali tiġi vestita bl-eżerċitar tal-ġurisdizzjoni derivanti mill-Kostituzzjoni.

It-tieni, il-Gvern jista' jagħti l-kunsens tal-Istat għall-iffirmar ta' trattati jew ta' ftehimiet legalment vinkolanti, bl-awtorizzazzjoni minn qabel tal-Parlament, fil-każijiet li għajin: trattati politici, trattati jew ftehimiet militari, trattati jew ftehimiet li jaffettwaw l-integrità territorjali tal-Istat jew id-drittijiet u d-dmirijiet fundamentali stabbiliti fl-Ewwel Titolu, trattati jew ftehimiet li jinvolve obbligi finanzjarji għall-awtoritajiet tat-taxxa, u trattati jew ftehimiet li jeħtieġu emenda jew deroga ta' ligi, jew li jkunu jeħtieġu miżuri legiżlattivi sabiex jiġu implimentati.

Fl-aħħar nett, għall-kwistjonijiet l-oħra kollha l-uniku rekwiżit huwa li l-Kungress u s-Senat jiġu informati malli jiġi ffirmat it-trattat.

Ladarba jiġu ffirmati u ppubblikati ufficjalment fi Spanja, it-trattati internazzjonali jsiru parti mill-ordinament ġuridiku intern. Id-dispożizzjonijiet tat-Trattat jistgħu jiġu derogati, emendati jew sospizi biss bil-mod speċifikat fit-trattati nfushom jew skont ir-regoli ġenerali tad-dritt internazzjonali. It-trattati u l-ftehimiet internazzjonali jistgħu jiġu terminati bl-istess procedura bħal dik tal-adozzjoni tagħhom.

Ligi:

L-abbozzi ta' ligijiet jiġu approvati mill-Kunsill tal-Ministri (*Consejo de Ministros*), li jgħaddihom lill-Kungress bi spjegazzjoni tar-raġunijiet għall-introduzzjoni tagħhom u l-isfond legali meħtieġ biex il-Kungress jiehu deċiżjoni dwarhom.

Fil-każ ta' komunitajiet awtonomi, l-abbozzi ta' ligijiet jiġu approvati mill-kunsilli tal-ministri rispettivi u jiġu ppreżentati, skont l-istess termini, lill-assemblea legiżlattiva tal-komunità awtonoma inkwistjoni.

Ladarba l-abbozz għal ligi ordinarja jew organika jkun għe approvat mill-Kungress, il-President tiegħu jirreferih minnufih lill-President tas-Senat, li mbagħad jipprezentah lis-Senat għal deliberazzjoni. Is-Senat għandu xahrejn mid-data li fiha jirċievi l-abbozz ta' ligi biex jeżerċita l-veto tiegħu jew biex jintroduci emendi. Il-veto jrid ikun approvat b'maġġoranza assoluta.

Abbozz ta' ligi ma jistax jiġi ppreżentat lir-Re għall-kunsens tiegħu sakemm il-Kungress ikun irratifika l-abbozz inizjali (fil-każ ta' veto, dan għandu jkun b' maġġoranza assoluta; maġġoranza sempliċi hija biżżejjed ladarba jkun għadde xahrejn minn meta jkun tressaq l-abbozz ta' ligi) jew ikun invvota dwar l-emendi, u jkun aċċettahom jew le b'maġġoranza sempliċi. Il-perjodu ta' xahrejn li s-Senat jista' juża biex juża l-veto tiegħu jew biex jemenda l-abbozz ta' ligi jonqos għal għoxrin jum kalendarju fil-każ ta' abbozzi ta' ligijiet li l-Gvern jew il-Kungress ikun iddikjara bħala urgenti.

Fi żmien hmistax il-jum ir-Re japprova l-ligijiet adottati mill-Parlament li jkunu għew ippreżentati lilu, jippromulgahom u jordna l-pubblikazzjoni tagħhom.

Ligijiet organici: l-adozzjoni, l-emenda jew id-deroga ta' ligijiet organici teħtieġ maġġoranza assoluta tal-Kungress f'vot finali dwar l-abbozz fl-intier tiegħu.

Regolamenti: it-tfassil tar-regolamenti jsegwi l-procedura segwenti:

Ir-regolamenti jinbdeu mid-dipartiment rilevanti u jfassal il-politika billi jhejji l-abbozz ta' ligi korrispondenti, li jiġi ppreżentat b'rapport dwar il-ftieġa għar-regolament u l-adegwatezza tiegħu, kif ukoll rapport finanzjarju li jinkludi stima tal-kostijiet previsti.

Matul il-proċess ta' tfejji huwa neċessarju li, minbarra r-rapporti, jinkisbu l-opinjoni u l-approvazzjonijiet obbligatorji preċedenti, l-istudji u l-konsultazzjonijiet kollha meqjusa neċessarji biex tiġi żgurata l-adegwatezza u l-legalità tat-test. F'kull każ, ir-regolamenti għandhom ikunu akkumpanjati minn rapport dwar l-impatt fir-rigward tas-sessi tal-miżuri stabbiliti fihom.

Meta d-dispożizzjoni taffettwa d-drittijiet u l-interessi legittimi taċ-ċittadini, jista' jsir smiġh pubbliku f'perjodu ta' żmien raġonevoli ta' mhux inqas minn hmistax-il jum ta' xogħol. Għalhekk, meta n-natura tad-dispożizzjoni titlob dan, tiġi sottomessa għal konsultazzjoni pubblika matul il-perjodu msemmi hawn fuq.

F'kull każ, abbozzi ta' ligijiet għal regolamenti jridu jiġu rapportati mis-Segretarjat Ġenerali Tekniku (*Secretaría General Técnica*), minghajr preġudizzju għall-opinjoni tal-Kunsill tal-Istat (*Consejo de Estado*) f'każijiet fejn dan huwa legalment meħtieġ.

Meta r-regolament jista' jaffettwa d-distribuzzjoni tal-ġurisdizzjoni bejn l-Istat u l-komunitajiet awtonomi, l-ewwel hemm bżonn ta' rapport mill-awtoritajiet pubbliċi.

Qabel ma regolamenti adottati mill-Gvern jkunu jstgħu jidhlu fis-seħħ, dawn għandhom jiġu ppubblikati fl-intier tagħhom fil-Gazzetta Ufficjali tal-Istat.

Bażijiet ta' data ġuridici

Il-Gazzetta Ufficjali tal-Istat topera bażi tad-data li fiha l-legiżlazzjoni kollha ppubblikata mill-1960: [Iberlex](#).

L-aċċess għall-bażi tad-data huwa minghajr ħlas?

L-aċċess għal din il-bażi ta' data huwa minghajr ħlas.

Deskrizzjoni qasira tal-kontenut

Il-gazzetti kollha ppubblikati mill-1960 jistgħu jiġu kkonsultati fuq is-sit web tal-Gazzetta Ufficjali tal-Istat.

Is-sit web jinkludi magna tat-tiftix għal-legiżlazzjoni u għall-avviżi, flimkien ma' bażi ta' data tal-ġurisprudenza kostituzzjonali (mill-1980 'il quddiem), rapporti u opinjonijiet tas-Servizz Legali tal-Istat (*Abogacía del Estado*) (mill-1997 'il quddiem) u opinjonijiet tal-Kunsill tal-Istat. Jinkludi wkoll il-verżjonijiet riformulati li fihom l-emendi ewlenin li saru għal-legiżlazzjoni. Fl-aħħar nett, joffri servizz ta' twissija li jkopri notifikati legiżlattivi, avviżi pubbliċi u konsultazzjoni ta' informazzjoni u dokumentazzjoni.

Links relatati

[Iberlex/ bażi ta' data tal-legiżlazzjoni Spanjola](#)

L-aħħar aġġornament: 16/07/2020

Il-verżjoni bil-lingwa nazzjonali hija għestita mill-Istat Membru rispettiv. It-traduzzjonijiet saru mis-servizz tal-Kummissjoni Ewropea. Jista' jkun hemm xi tibdil imdaħħal fl-original mill-awtorità nazzjonali kompetenti li jkun għadu ma jidherx fit-traduzzjonijiet. Il-Kummissjoni Ewropea ma taċċettax responsabbiltà jew

kwalunkwe tip ta' tort fir-rigward ta' kull informazzjoni jew dejta li tinsab jew li hemm referenza għaliha f'dan id-dokument. Jekk jogħġbok irreferi għall-avviż legali sabiex tiċċekkja r-regoli dwar id-drittijiet tal-awtur għall-Istati Membri responsabbli minn din il-paġna.

L-Istati Membri responsabbli għall-ġestjoni tal-paġni tal-kontenut nazzjonali huma fil-proċess li jaġġornaw xi ftit mill-kontenut fuq dan is-sit web fid-dawl tal-ħruġ tar-Renju Unit mill-Unjoni Ewropea. Jekk is-sit ikun fih kontenut li għadu ma jirrifletti il-ħruġ tar-Renju Unit, dan mhux intenzjonat u se jiġi indirizzat.

Ligi tal-Istat Membru - Franza

F'din ittaqsiema inti għandek issib ħarsa ġenerali tassors differenti talliġi fi Franza.

Sorsi talliġi

Illegi fi Franza hija essenzjalment magħmula minn regoli miktubin msejha **sorsi talliġi**. Dawn jistgħu jkunu regoli adottati mill-Istati jew bejn l-Istati fuq livell nazzjonali, iżda jinkludu wkoll każistika mill-qrati nazzjonali u internazzjonali. Barra minn hekk, huma jkopru regoli magħmula fuq livell lokali, bħal *bylaws* municipali, jew minn organizzazzjonijiet professjonali u tannegozju, bħall-Kulleġġ tat-Tobba, jew regoli stabbiliti minn ċittadini bejniethom, bħal ftehim kollettiv jew kuntratti, u finalment sempliċiment użanzi.

Din il-ġabra hija ordnata bi qbil ma' **ġerarkija ta' regoli**. Għalhekk, regola ġdida:

għandha tirrispetta r-regoli superjuri preċedenti;

tista' temenda regoli preċedenti fuq listess livell;

tirrevoka regoli inferjuri u kontradittorji.

Sorsi internazzjonali talliġi

Trattati u ftehimiet internazzjonali

Fi Franza, Trattat jiġi fissejħ biss meta jkun ratifikat jew approvat u mbagħad ippubblikat. Xi trattati huma **applikabbli direttament** fl-ordni legali Franciża, filwaqt li oħrajn jeħtieġ li jiġu **trasposti** b'regola interna.

Ligi tal-Unjoni Ewropea

Ilkuncett ta' ligi tal-Unjoni Ewropea jirreferi għarregoli magħmula minn istituzzjonijiet tal-Unjoni Ewropea. Dawn jistgħu jkunu rakkommandazzjonijiet, opinjonijiet, regolamenti, deċiżjonijiet jew direttivi.

Sorsi nazzjonali talliġi

Regoli kostituzzjonali:

ilKostituzzjoni tal-4 ta' Ottubru 1958;

ilpreambolu għallKostituzzjoni tas-27 ta' Ottubru 1946, flimkien mad-Dikjarazzjoni tad-Drittijiet tal-Bniedem u taċ-Ċittadin tas-26 ta' Awwissu 1789 u l-principji fundamentali rikonoxxuti mill-ġijiet tar-Repubblika li jirreferu għalihom;

il-ġijiet organiċi sottomessi lill-Kunsill Kostituzzjonali qabel ma jiġu fissejħ, li l-għan tagħhom huwa li jikkomplimentaw ilKostituzzjoni.

Regoli leġislattivi

Leġislatzjoni, mgħoddija mill-Parlament, hija subordinata għallKostituzzjoni. Meta indirizzata, il-Kunsill Kostituzzjonali jirrevedi l-kostituzzjonalità tal-leġislatzjoni qabel ma tidhol f-sejħ, jiġifieri, jiċċekkja biex jara jekk hijiex konformi malKostituzzjoni. Il-Kunsill Kostituzzjonali jista' jkun indirizzat ukoll mill-President tar-Repubblika, mill-Prim Ministru, mill-Presidenti tal-Assemblea Nazzjonali u s-Senat, jew minn sittin membru jew sittin senator. Barra minn hekk, il-Kunsill Kostituzzjonali jista' jiġi invokat, meta ssir referenza għalih mill-Kunsill tal-Istat jew mill-Qorti tal-Kassazzjoni, fir-rigward ta' talbiet li jwasslu għal abrogazzjoni ta' liġijiet fis-sejħ, ipprezentati mill-partijiet li jkunu qed jikkontestawhom matul litigazzjoni li tirrigwarda dawn il-liġijiet u l-konformità tagħhom mad-drittijiet u l-libertajiet iggarantiti mill-Kostituzzjoni.

Skont l-Artikolu 55 talKostituzzjoni, trattati internazzjonali ratifikati minn Franza huma superjuri għalleġislatzjoni. Qrati kemm mill-ġurisdizzjoni amministrattiva kif ukoll minn dik ordinarja għandhom jirrifjuttaw li japplikaw leġislatzjoni li tidher inkompatibbli ma' trattat, kemm jekk ikun ratifikat qabel jew wara l-leġislatzjoni.

Strumenti statutorji

Ordinijiet

Skont l-Artikolu 38 talKostituzzjoni, biex jimplementa l-programm tiegħu, **ilGvern** jista' jitlob permess mill-Parlament għal perjodu limitat ta' żmien biex jiehu miżuri ta' natura leġislattiva. Dawn l-ordinanzi huma biss atti formalment regolamentati sakemm ma jiġux ratifikati mil-leġislatur u għalhekk sakemm jiġu ratifikati dawn jistgħu jiġu kkontestati quddiem imħallef amministrattiv.

Regolamenti

Ir-Regolamenti **jvarjaw skont lawtorità li introduciethom**:

digrieti mill-President tar-Repubblika jew mill-Prim Ministru (meta jkunu ġew adottati fil-Kunsill tal-Ministri jew fil-Kunsill tal-Istat jistgħu jiġu emendati biss taħt l-istess ċirkustanzi);

ordinijiet interministerjali jew ministerjali;

deċiżjonijiet regolatorji meħudin mill-lawtoritajiet delegati mill-Istat (prefett, sindku eċċ.) jew awtoritajiet decentralizzati (municipalità, *département* – simili għal kontea - jew reġjun).

Ir-Regolamenti **jvarjaw skont lawtorità li introduciethom**:

Ftehimiet Kollettivi

IlKodiċi tal-Impjegji jistabbilixxi r-regoli ġenerali li jirregolaw il-kundizzjonijiet tal-impjegji. F'dan il-kuntest, imsiejha soċjali missettur privat (min iħaddem u trejdujnins) jinneogzjaw ftehimiet u kuntratti. Għalhekk ftehimiet kollettivi jiddefinixxu l-kundizzjonijiet tal-impjegji u jiggarrantixxu benefiċċji tal-impjegġ għallimpjegġati talorganizzazzjonijiet ikkonċernati (negozju u industrija ta' materjal mormi u riċiklar, djar għal ħaddiema żgħażaġħ, istituzzjonijiet talpensjoni supplimentari, eċċ). **Ftehimiet kollettivi** minnaħa loħra, jikkonċernaw biss qasam speċifiku (pagi, sigħat taxxogħol, eċċ). Ftehimiet kollettivi u kunsensi jistgħu jkunu konklużi fuq illivell ta' settur partikolari (innegozji kollha li għandhom listess attivitajiet f'territorju partikolari), negozju partikolari jew stabbiliment partikolari. Ilftehim kollettiv jista' jkun "estiz" mill-Ministeru tal-Impjegġi, Affarijiet Soċjali u l-Fond Solidali jew mill-Ministeru tal-Agricoltura u s-Sajd sabiex japplika għallorganizzazzjonijiet fissettur fil-mira.

Il-każistika ġudizzjarja u amministrattiva

Il-każistika tista' tiġi minn qrati ġudizzjarji jew amministrattivi. Il-każistika ġudizzjarja tinterpreta l-liġi imma, bi principju, tappika biss għall-każ li jkun qed jiġi deċiż. Il-każistika amministrattiva għandha valur li jmur lil hinn mir-regolamentazzjoni, fis-sens li tista' tħassar regolament jew leġislatzjoni sekondarja.

Qafas Istituzzjonali

Il-proċess leġislativ fi Franza

Huwa importanti li ssir distinzjoni bejn **abbozz ta' liġi**, li t-test tiegħu jibda mill-gvern u li jiġi pprezentat minn xi ministru lill-Kunsill tal-Ministri, u **l-proposta**, li t-test tagħha jibda mill-Parlament. Labbozz ta' liġi jew il-proposta ta' liġi għandhom jiġu pprezentati lill-Assemblea Nazzjonali jew l-is-Senat.

Imbagħad, labbozz ta' liġi jiġi eżaminat mill-Parlament, u jiġi adottat skont listess termini miżżewġ Kmamar.

Fil-każ ta' nuqqas ta' qbil bejn iż-żewġ assembleji, jiġi msejjaħ kumitat imħallat kongunt. Dan ilkumitat, magħmul minn seba' membri u minn seba' senaturi jingħata d-dmir li jipproponi test miftiehem, normalment wara żewġ qari minn kull Kamra.

Madankollu, il-gvern jista' jniedi l-proċedura aċċellerata; f'dan il-każ il-kumitat imħallat kongunt jista' jiġi fformat immedjatament wara l-ewwel qari.

It-test tal-liġi jiġi ppromulgat (jiġifieri ffirmat) mill-President tar-Repubblika fi żmien 15-il jum minn meta t-test adottat mill-Parlament jiġi trażmess lill-Gvern.

Matul dan iż-żmien il-President jista' jitlob li ssir reviżjoni tat-test u l-Kunsill Kostituzzjonali jista' jiġi invokat biex jivverifika l-konformità tat-test mal-Kostituzzjoni. **Latt promulgat** jidhul f'isfeħn wara li jkun ippubblikat fil-Ġurnal Uffiċjali.

Pubblikazzjoni talatti u rregolamenti

Biex ikollhom effetti vinkolattivi, latti u rregolamenti **għandhom jinġiebu għallattenzjoni ta'ċittadini**. Għalhekk, miżuri individwali għandhom jiġu nnotifikati linnies li jkunu sejrin jiġu affettwati minnhom, li jfisser li miżuri regolatorji għandhom jiġu ppubblikati.

Irregoli relatati matteisti legiżlattivi u regolatorji li jkunu sejrin jidhlu f'isfeħn ġew emendati bl-Ordni Nru. 2004-164 tal-20 ta' Frar 2004 mill-1 ta' Ġunju 2004.

Minn issa 'l quddiem, l-Artikolu 1 tal-Kodiċi Ċivili jistipula li, sakemm ma jkunx speċifikat mod ieħor, it-testi jidhlu fis-seħh l-għada tal-pubblikazzjoni tagħhom fil-Ġurnal Uffiċjali.

Madankollu, f'emergenzi, dawn li ġejjin jistgħu jidhlu f'isfeħn fl-istess jum li fih jiġu ppubblikati: liġijiet fejn iddigrjet li jiġibhom f'isfeħn jippreskrivi dan, u miżuri amministrattivi fejn dan kien preordinat mill-gvern permezz ta' dispożizzjoni speċjali.

Minbarra **digrieti, dispożizzjonijiet regolatorji**, introdotti mill-awtoritajiet kompetenti tall-stat fuq livell nazzjonali (ordnijiet ministerjali, miżuri meħudin minn awtoritajiet amministrattivi indipendenti, eċċ) huma wkoll **ippubblikati fil-Ġurnal Uffiċjali**. Dawn l-ordnijiet tal-ministeri huma ħafna drabi ppubblikati wkoll fil-Gazzetti Uffiċjali tal-ministeri.

Biex dispożizzjoni regolatorja tkun ippubblikata biss fil-Gazzetta Uffiċjali, din għandha tikkonċerna biss kategorija speċifika ta' ċittadini (essenzjalment impjegati ta'ċivil u aġenti tal-ministeru).

Miżuri meħudin mill-awtoritajiet lokali jsegwu metodi speċifiċi ta' publikazzjoni. Huma ma jidhrux fil-Ġurnal Uffiċjali.

Ċirkulari jew struzzjonijiet bħala regola ġenerali m'għandhomx effett regolatorju. Dawn il-miżuri huma limitati għall-ghoti ta' struzzjonijiet liddipartimenti għall-applikazzjoni talliġijiet u ddigrieti, jew biex jikkjarifikaw linterpretazzjoni ta' ċerti dispożizzjonijiet.

Sabiex ikunu jistgħu jiġu applikati, iridu jiġu ppubblikati fuq il-websajt tal-Prim Ministru, maħsub għal dan il-ghan (id-digriet 2008-1281 tat-8 ta' Diċembru 2008). L-ċirkolari liktar importanti biss jiġu ppubblikati fil-Ġurnal Uffiċjali.

Data banks tallegiżlazzjoni

Iddatabases legali pubbliċi fi Franza huma koperti minn servizz ta' disseminazzjoni pubblika fuq l'Internet (SPDDI) skont id-[Légifrance](#) **Digriet Nru. 2002-1064 tas-7 ta' Awwissu 2002** ([Verżjoni bl-Ingliż](#))

Din is-sistema hija spjegata fiddettall fil-[Folja ta' fatti](#) dwar użu mill-ġdid taddeġta disponibbli fuq [Légifrance](#) :

[Légifrance](#) jinkludi li ġej:

ilkodiċi, latti u rregolamenti fil-verżjoni kkonsolidata (**database "Legi"**)

iddokumenti huma ppubblikati f'leġiżlazzjoni tal-*lois et décrets* (liġijiet u digrieti) tal-Ġurnal Uffiċjali (**database "Jorf"**)

il-ftehimiet kollettivi nazzjonali kollettivi (**database "Kali"**)

id-deċiżjonijiet tal-Kunsill Kostituzzjonali (**database "Constit"**)

id-deċiżjonijiet tal-Qorti tal-Kassazzjoni u tal-Qorti tal-Appell (**database "Cass"** għal deċiżjonijiet ippubblikati fil-gazzetta, **database "Inca"** għal deċiżjonijiet mhux ippubblikati, u **database "Capp"** għal deċiżjonijiet tal-Qorti tal-Appell)

id-deċiżjonijiet tal-Conseil d'Etat u tal-Qorti tal-Kunflitti, id-deċiżjonijiet tal-Qrati Amministrattivi tal-Appell u għażla ta' deċiżjonijiet mill-Qrati Amministrattivi tal-Prim Istanza (**database "Jade"**)

id-deliberazzjonijiet tal-Kummissjoni Nazzjonali għat-Teknoloġija tal-Infurmazzjoni u l-Libertajiet Ċivili (CNIL) (**database "CNIL"**).

Għal għanijiet ta' referenza, siti oħrajn, aċċessibbli jew direttament jew permezz tal-[Légifrance](#), jieħdu sehem f'dan is-servizz (SPDDI); dawn jikkonċernaw:

il-[Qorti tal-Awdituri](#) għal deċiżjonijiet mill-qrati finanzjarji,

kull ministeru għall-gazzetta uffiċjali tiegħu,

id-Direttorat Ġenerali għat-Taxxi għad-[dokumentazzjoni tat-taxxa](#),

il-Ministeru tal-Affarijiet Barranin u Ewropej għall-konvenzjonijiet internazzjonali (database "[Pact](#)").

Infurmazzjoni marbuta ma' termini u kundizzjonijiet għall-irkupru u l-użu mill-ġdid ta' deġta li tikkonċerna ttieni kategorija ta' hawn fuq hija disponibbli fuq kull sit elettroniku.

Huwa wkoll possibbli li ssib [Katalgu tad-databases](#) elenkat hawn fuq, fuq is-sit elettroniku ta' [Légifrance](#).

[Il-lista tat-tariffi tal-liċenzja ta' Légifrance](#) hija disponibbli wkoll.

Databases

Dain li ġejja hija lista mhux eżawrjenti tad-databases legali:

Iddatabase [LEGI](#) tinkludi kodiċi, atti u rregolamenti fil-verżjoni konsolidata tagħhom;

Iddatabase [JORF](#) tinkludi dokumenti kif ikunu ppubblikati f'leġiżlazzjoni tal-*lois et décrets* (liġijiet u digrieti) tal-Ġurnal Uffiċjali;

Iddatabase [KALI](#) tinkludi l-ftehimiet kollettivi nazzjonali estiżi;

Iddatabase [CONSTIT](#) tinkludi d-deċiżjonijiet tal-Kunsill Kostituzzjonali;

Iddatabase [JADE](#) tinkludi d-deċiżjonijiet tal-Conseil d'Etat u tal-Qorti tal-Kunflitti, id-deċiżjonijiet tal-Qrati Amministrattivi tal-Appell u għażla ta' deċiżjonijiet mill-Qrati Amministrattivi tal-Prim Istanza;

Iddatabase [CNIL](#) tinkludi d-deliberazzjonijiet tas-CNIL (il-Kummissjoni Nazzjonali għat-Teknoloġija tal-Infurmazzjoni u l-Libertajiet Ċivili).

Il-kazistika tal-[Qorti tal-Kassazzjoni](#) hija disponibbli fuq is-sit elettroniku tagħha.

Hemm servizz online biex tordna d-[deċiżjonijiet tal-Qorti tal-Kassazzjoni](#), u xi [deċiżjonijiet tal-Qorti tal-Kassazzjoni](#) huma tradotti għall-Ingliż, l-Għarbi u l-Mandarin.

L-aħħar aġġornament: 13/12/2016

Il-verżjoni bil-lingwa nazzjonali hija ġestita mill-Istat Membru rispettiv. It-traduzzjonijiet saru mis-servizz tal-Kummissjoni Ewropea. Jista' jkun hemm xi tibdil imdaħħal fl-original mill-awtorità nazzjonali kompetenti li jkun għadu ma jidherx fit-traduzzjonijiet. Il-Kummissjoni Ewropea ma taċċettax responsabbiltà jew kwalunkwe tip ta' tort fir-rigward ta' kull infurmazzjoni jew deġta li tinsab jew li hemm referenza għaliha f'dan id-dokument. Jekk jogħġbok irreferi għall-avviż legali sabiex tiċċekkja r-regoli dwar id-drittijiet tal-awtur għall-Istati Membri responsabbli minn din il-paġna.

L-Istati Membri responsabbli għall-ġestjoni tal-paġni tal-kontenut nazzjonali huma fil-proċess li jaġġornaw xi f'it mill-kontenut fuq dan is-sit web fid-dawl tal-ħruġ tar-Renju Unit mill-Unjoni Ewropea. Jekk is-sit ikun fih kontenut li għadu ma jirrifletix il-ħruġ tar-Renju Unit, dan mhux intenzjonat u se jiġi indirizzat.

[Liġi tal-Istat Membru - il-Kroazja](#)

[Il-Kostituzzjoni tar-Repubblika tal-Kroazja](#)

II-Kostituzzjoni tar-Repubblika tal-Kroazja

II-leġiżlazzjoni kriminali l-aktar importanti

II-Kodiċi Kriminali (*Kazneni zakon*) (*Narodne Novine* (NN; II-Gazzetta Uffiċjali tar-Repubblika tal-Kroazja) Nri 125/11, 144/12, 56/15, 61/15, 101/17 u 118/18)

II-Kodiċi Kriminali l-ġdid, li daħal fis-seħħ fl-ewwel jum tal-2013 ġab miegħu elementi ġodda bħalma huma pieni akbar u perjodi ta' limitazzjoni itwal, filwaqt li introduċa reati kriminali ġodda bħan-nuqqas ta' ħlas tas-salarji, is-sewqan bla rażan u l-logħob tal-azzard illeċitu. Permezz ta' emendi fil-Kodiċi Kriminali ta' Diċembru 2012 fil-qasam tal-responsabbiltà kriminali, il-pussess ta' droga għall-użu personali sar reat minuri.

II-Kodiċi Kriminali għandu parti ġenerali u parti speċifika:

A) II-parti ġenerali tal-Kodiċi Kriminali fiha d-dispożizzjonijiet applikabbli għar-reati kriminali kollha. Dawn id-dispożizzjonijiet jirregolaw il-preżunzjonijiet ġenerali ta' punibbiltà, tal-multi u tal-pieni kriminali.

B) II-parti speċifika tal-Kodiċi Kriminali fiha d-deskrizzjonijiet ta' reati kriminali individwali u l-pieni li jistgħu jiġu applikati għalihom, u tinkludi wkoll ir-reati kriminali u l-pieni applikabbli għalihom taħt xi leġiżlazzjoni oħra. Ir-reati kriminali stipulati fil-Kodiċi Kriminali Kroat huma:

ir-reati kriminali kontra l-umanità u d-dinjità umana,

ir-reati kriminali kontra l-ħajja u l-ġisem,

ir-reati kriminali kontra d-drittijiet tal-bniedem u l-libertajiet fundamentali,

ir-reati kriminali kontra l-impjegabbiltà u s-sigurtà soċjali,

ir-reati kriminali kontra l-libertà personali,

ir-reati kriminali kontra l-privatezza,

ir-reati kriminali kontra l-unur u r-reputazzjoni,

ir-reati kriminali kontra l-libertà sesswali,,

ir-reati kriminali li jirrigwardaw l-abbuż sesswali u l-isfruttament sesswali tat-tfal,

ir-reati kriminali kontra ż-żwieġ, il-familja u t-tfal,

ir-reati kriminali kontra s-saħħa tal-bniedem,

ir-reati kriminali kontra l-ambjent,

ir-reati kriminali kontra s-sikurezza ġenerali,

ir-reati kriminali kontra s-sikurezza tat-traffiku,

ir-reati kriminali kontra l-proprjetà,

ir-reati kriminali kontra l-ekonomija,

ir-reati kriminali kontra s-sistemi tal-kompjuters, is-software u d-data,

ir-reati kriminali kontra l-iffalsifikar,

ir-reati kriminali kontra l-proprjetà intellettuali,

ir-reati kriminali kontra d-dmirijiet uffiċjali,

ir-reati kriminali kontra l-ġudikatura,

ir-reati kriminali kontra l-ordni pubbliku,

ir-reati kriminali kontra d-dritt tal-vot,

ir-reati kriminali kontra r-Repubblika tal-Kroazja,

ir-reati kriminali kontra stat barrani jew organizzazzjoni internazzjonali, u

ir-reati kriminali kontra l-forzi armati tal-Kroazja.

Att dwar il-Proċeduri Kriminali (*Zakon o kaznenom postupku*) (NN Nri 152/08, 76/09, 80/11, 91/12 – Ordni u Deciżjoni tal-Qorti Kostituzzjonali Kroata, 143/12, 56/13, 145/13, 152/14 u 70/17)

L-Att jiddefinixxi r-regoli sabieħ jiġi żgurat li l-ebda persuna innocenti ma tkun tista' tiġi kkundannata u li xi piena jew miżura oħra tiġi imposta fuq min iwettaq reati kriminali skont it-termini stabbiliti mil-liġi abbażi ta' proċedimenti mwettqa skont il-liġi quddiem qorti kompetenti.

Il-prosekuzzjoni u l-proċedimenti kriminali jistgħu jitwettqu u jitlestew biss skont ir-regoli u skont it-termini stabbiliti fl-Att.

L-Att dwar il-Proċedura Kriminali jitrassoni fl-ordinament ġuridiku Kroat ir-regolamenti tal-UE li ġejjin:

Id-Direttiva 2010/64/UE tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill tal-20 ta' Ottubru 2010 dwar id-drittijiet għall-interpretazzjoni u għat-traduzzjoni fi proċedimenti kriminali (ĠU L 280, 26.10.2010);

Id-Direttiva 2011/36/UE tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill tal-5 ta' April 2011 dwar il-prevenzjoni u l-ġlieda kontra t-traffikar tal-bnedmin u l-protezzjoni tal-vittmi tiegħu (ĠU L 101, 15.4.2011);

Id-Direttiva 2011/93/UE tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill tat-13 ta' Diċembru 2011 dwar il-ġlieda kontra l-abbuż sesswali u l-isfruttament sesswali tat-tfal u l-pedopornografija (ĠU L 335, 17.12.2011);

Id-Direttiva 2012/13/UE tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill tal-22 ta' Mejju 2012 dwar id-dritt għall-informazzjoni fi proċeduri kriminali (ĠU L 142, 1.6.2012);

Id-Deciżjoni Qafas tal-Kunsill 2008/977/ĠAI tas-27 ta' Novembru 2008 dwar il-protezzjoni ta' data personali pproċessata fil-qafas tal-kooperazzjoni tal-pulizija u dik ġudizzjarja f'materji kriminali (ĠU L 350, 30.12.2008);

Id-Direttiva 2012/29/UE tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill tal-25 ta' Ottubru 2012 li tistabbilixxi standards minimi fir-rigward tad-drittijiet, l-appoġġ u l-protezzjoni tal-vittmi tal-kriminalità, u li tissostitwixxi d-Deciżjoni Qafas tal-Kunsill 2001/220/ĠAI (ĠU L 315, 14.11.2012);

Id-Direttiva 2013/48/UE tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill tat-22 ta' Ottubru 2013 dwar id-dritt ta' aċċess għas-servizzi ta' avukat fi proċedimenti kriminali u fi proċedimenti ta' mandat ta' arrest Ewropew, u dwar id-dritt li tiġi infurmata parti terza dwar iċ-ċaħda tal-libertà u d-dritt għal komunikazzjoni ma' partijiet terzi u mal-awtoritajiet konsulari, matul iċ-ċaħda tal-libertà (ĠU L 294, 6.11.2013);

Id-Direttiva 2014/42/UE tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill tat-3 ta' April 2014 dwar l-iffriżar u l-konfiska ta' mezzi strumentali u r-rikavat minn attività kriminali fl-Unjoni Ewropea (ĠU L 127, 29.4.2014);

Id-Direttiva 2014/62/UE tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill tal-15 ta' Mejju 2014 dwar il-protezzjoni tal-euro u muniti oħra kontra l-iffalsifikar permezz tal-liġi kriminali, u li tissostitwixxi d-Deciżjoni Kwadru tal-Kunsill 2000/383/ĠAI (ĠU L 151, 21.5.2014).

Il-proċedimenti kriminali jitwettqu fuq talba ta' prosekutor awtorizzat.

Il-prosekutor awtorizzat fuq reati li l-proċedimenti kriminali għalihom jinfetħu *ex officio* jkun prosekutor pubbliku (*državni odvjetnik*), filwaqt li l-prosekutor awtorizzat fuq reati li l-proċediment kriminali għalihom jinfetħu permezz ta' kawża privata jkun prosekutor privat. Fil-każ ta' ċertu reati kriminali stabbiliti mil-liġi, il-proċedimenti kriminali jinfetħu minn prosekutor pubbliku biss fuq inizjattiva tal-vittma. Sakemm ma jkunx stabbilit mod ieħor mil-liġi, il-prosekutor pubbliku huwa obbligat jiftaħ proċedimenti kriminali meta jkun hemm raġunijiet raġonevoli li jwassluh biex jaħseb li ċertu persuna kkommettiet reat kriminali li l-proċedimenti kriminali għalih jinfetħu *ex officio* u li ma jkun hemm l-ebda impediment legali biex il-persuna inkwiżjoni tiġi mixlija.

Jekk il-prosekutur pubbliku ma jsib l-ebda raġuni biex jibda jew iwettaq prosekuzzjoni kriminali, din il-pożizzjoni tista' tohodha l-vittma fir-rwol ta' parti leża bħala kwereant skont it-termini speċifikati f'dan l-Att.

L-Att dwar il-Konsegwenzi tal-Kundanna, ir-Rekords Kriminali u r-Riabilitazzjoni (*Zakon o pravnim posljedicama osude, kaznenoj evidenciji i rehabilitaciji*) (NN Nri 143/12 u 105/15)

Dan l-Att jirregola l-konsegwenzi legali tal-kundanna, l-organizzazzjoni, iż-żamma, id-disponibbiltà, il-forniment u t-tħassir ta' *data* ta' rekords kriminali u l-iskambju internazzjonali ta' *data* ta' rekords kriminali u r-riabilitazzjoni.

Dan l-Att fih dispożizzjonijiet li jikkonformaw mal-atti tal-Unjoni Ewropea li ġejjin:

Id-Deċiżjoni Qafas tal-Kunsill 2009/315/GAI tas-26 ta' Frar 2009 dwar l-organizzazzjoni u l-kontenut tal-iskambju bejn l-Istati Membri, ta' informazzjoni estratta mir-rekords kriminali;

Id-Deċiżjoni tal-Kunsill 2009/316/GAI tas-6 ta' April 2009 dwar l-istabbiliment ta' Sistema Ewropea ta' Informazzjoni ta' Rekords Kriminali (ECRIS) fl-applikazzjoni tal-Artikolu 11 tad-Deċiżjoni Qafas 2009/315/GAI.

Ir-rekords kriminali fil-Kroazja huma organizzati u miżmumin mill-ministeru responsabbli għall-ġudikatura li huwa fl-istess ħin, l-awtorità ċentrali għall-iskambju ta' din id-*data* ma' stati oħra (minn hawn 'il quddiem: il-Ministeru).

Ir-rekords kriminali jinżammu għall-persuni fiżiċi u ġuridici (minn hawn 'il quddiem: persuni) li jkunu ġew ikkundannati għal reati kriminali b'sentenza finali fil-Kroazja. Ir-rekords kriminali jinżammu wkoll għaċ-ċittadini Kroati u l-persuni ġuridici domiciljati fil-Kroazja li kienu ġew ikkundannati għal reati kriminali permezz ta' sentenza finali mhux fil-Kroazja, jekk din id-*data* tkun għet fornuta lill-ministeru.

Il-kontenut tar-rekords kriminali jinkludi lista ta' persuni kkundannati permezz ta' sentenza finali għal reati kriminali ta' abbuż sesswali u sfruttament sesswali tat-tfal, u reati kriminali oħra msemmija fl-Artikolu 13(4) ta' dan l-Att.

L-aktar atti tad-dritt ċivili importanti fil-Kroazja huma:

L-Att dwar l-Obbligi Ċivili (*Zakon o obveznim odnosima*) (NN Nri 35/05, 41/08 u 125/11)

Dan l-Att jirregola s-sisien tal-obbligi ċivili (il-parti ġenerali), tal-obbligi ċivili kuntrattwali u ekstrakuntrattwali (il-parti speċifika).

Il-partijiet fit-tranzazzjonijiet huma liberi li jirregolaw l-obbligi ċivili, iżda dawn ma jistgħux jiġu rregolati b'tali mod li jkunu kontra l-Kostituzzjoni Kroata, ir-regolamenti obbligatorji u l-moralità pubblika.

L-Att dwar id-Drittijiet tas-Sjeda u ta' Materjal Leħor (*Zakon o vlasništvu i drugim stvarnim pravima*) (NN Nri 91/96, 68/98, 137/99, 22/00, 73/00, 129/00, 114/01, 79/06, 141/06, 146/08, 38/09, 153/09, 143/12 u 152/14)

Dan l-Att jistabbilixxi l-arranġamenti ġenerali għall-pussess ta' oġġetti minn persuni; ir-regoli ta' dan l-att japplikaw ukoll għall-pussess ta' oġġetti li huma soġġetti għal xi arranġament legali speċjali, dment li ma jmorrux kontra dan l-arranġament.

Kulma huwa previst minn dan l-Att fir-rigward tad-dritt tas-sjeda u tas-sidien japplika kif dovut għad-drittijiet materjali l-oħra kollha, dment li ma jkunx speċifikament previst mod ieħor mil-liġi jew minħabba n-natura legali tagħhom.

L-Att dwar is-Suċċessjoni (*Zakon o nasljeđivanju*) (NN Nri 48/03, 163/03, 35/05 – L-Att dwar l-Obbligi Ċivili u 127/13)

Dan l-Att jirregola d-dritt tas-suċċessjoni u r-regoli li, il-qrati, awtoritajiet oħra u l-persuni awtorizzati jipproċedu fuqhom fi kwistjonijiet ta' suċċessjoni.

L-Att dwar ir-Registru tal-Artijiet (*Zakon o zemljišnim knjigama*) (NN Nri 91/96, 68/98, 137/99, 114/01, 100/04, 107/07, 152/08, 126/10, 55/13, 60/13 u 108/17)

Dan l-Att jirregola l-kwistjonijiet relatati mal-istatus legali tal-proprjetà immobbli fit-territorju tal-Kroazja li huwa rilevanti għat-tranzazzjonijiet legali, u li jirregola wkoll il-mod u l-manjiera u ta' kif jinżammu r-registri tal-artijiet (l-uffiċċju tat-titli tal-artijiet(*gruntnovica*)) jekk ma tkun saret l-ebda dispożizzjoni speċifika għal ċerti biċċiet ta' artijiet.

L-Att dwar il-Proċedura Ċivili (*Zakon o pamičnom postupku*) (NN Nri 53/91, 91/92, 112/99, 88/01, 117/03, 88/05, 02/07, 96/08, 84/08, 123/08, 57/11, 148/11 – test konsolidat, 25/13 u 89/14)

Dan l-Att jirregola r-regoli ta' proċedura li l-qrati jsegwu biex jisingħu u jiddeċiedu f'kawzi li jirrigwardaw id-drittijiet u d-dmirijiet fundamentali tal-persuni u taċ-ċittadini, ir-relazzjonijiet personali u tal-familja taċ-ċittadini kif ukoll it-tilwim industrijali, kummerċjali, dwar il-proprjetà u tilwim ċivili ieħor, dment li ma jkunx saru dispożizzjonijiet bil-liġi biex il-qrati jiddeċiedu dwar xi wħud minn dan it-tilwim skont ir-regoli ta' xi proċedura oħra.

L-Att dwar l-Eżekuzzjoni (*Ovršni zakon*) (NN Nri 112/12, 25/13, 93/14, 55/16, u 73/17)

Dan l-Att jirregola l-proċedimenti li fihom il-qrati u n-nutara pubbliċi jeżegwixxu s-soluzzjoni għall-pretensjonijiet abbażi ta' strumenti awtentici u ta' eżekuzzjoni (il-proċedimenti ta' eżekuzzjoni) u l-proċedimenti li fihom il-qrati u nutara pubbliċi jeżegwixxu l-garanzija tal-pretensjoni (il-proċedimenti ta' garanzija), dment li dan ma jkunx previst b'liġi separata. Ir-relazzjonijiet legali sostantivi stabbiliti abbażi ta' proċedimenti ta' eżekuzzjoni u ta' proċedimenti ta' garanzija huma wkoll irregolati minn dan l-Att.

Links oħra

 [Aktar](#)

L-aħħar aġġornament: 16/07/2020

Il-verżjoni bil-lingwa nazzjonali hija ġestita mill-Istat Membru rispettiv. It-traduzzjonijiet saru mis-servizz tal-Kummissjoni Ewropea. Jista' jkun hemm xi tibdil imdaħħal fl-original mill-awtorità nazzjonali kompetenti li jkun għadu ma jidherx fit-traduzzjonijiet. Il-Kummissjoni Ewropea ma taċċettax responsabbiltà jew kwalunkwe tip ta' tort fir-rigward ta' kull informazzjoni jew dejta li tinsab jew li hemm referenza għaliha f'dan id-dokument. Jekk jogħġbok irreferi għall-avviż legali sabiex tiċċekkja r-regoli dwar id-drittijiet tal-awtur għall-Istati Membri responsabbli minn din il-paġna.

L-Istati Membri responsabbli għall-ġestjoni tal-paġni tal-kontenut nazzjonali huma fil-proċess li jaġġornaw xi fitt mill-kontenut fuq dan is-sit web fid-dawl tal-ħruġ tar-Renju Unit mill-Unjoni Ewropea. Jekk is-sit ikun fih kontenut li għadu ma jirriflettix il-ħruġ tar-Renju Unit, dan mhux intenzjonat u se jiġi indirizzat.

[Liġi tal-Istat Membru - Italja](#)

[Din il-paġna tippovdilek informazzjoni dwar is-sistema legali fl-Italja.](#)

Sorsi tal-liġi

Fl-Italja, bħal f'kull demokrazija moderna, is-sistema politika hija bbażata fuq is-separazzjoni tas-setgħa bejn il-leġiżlatura, l-eżekuttiv u l-ġudikatura.

Is-sorsi tal-liġi tal-Italja normalment jiġu pprovduti permezz tal-leġiżlatura, li l-eżekuttiv imbagħad jinforsa. Il-qrati jintervjenu fejn jinkisru l-liġijiet.

Tipi ta' strumenti legali – deskrizzjoni

Is-sorsi tal-liġi fl-Italja huma, skont l-ordni ta' importanza:

Il-Kostituzzjoni

Il-liġijiet (kodicijiet u liġijiet parlamentari oħra, liġijiet reġjonali)

Regolamenti

Liġijiet konsvetudinarji

Referendum jista' jkun sors ta' liġi, jekk dan iħassar liġi preċedenti.

Il-liġi hija miftuħa għall-interpretazzjoni, u l-ġurisprudenza tista' tinfluwenza d-deċiżjonijiet sussegwenti. Madankollu, il-ġurisprudenza mhix strettament vinkolanti peress li l-Italja għandha sistema ta' liġi ċivili, fejn liġi pożittiva u miktuba tkun il-gwida prinċipali għall-interpreti.

Il-Kostituzzjoni hija s-sors prinċipali tal-ligi. Din għandha setgħa kostitwenti u tista' tiġi emendata biss permezz ta' proċedura speċjali – iktar komplessa minn dik meħtieġa sabiex jiġu mmodifikati ligijiet ordinarji.

Il-ligijiet parlamentari huma r-riżultat ta' kunsiderazzjoni kemm mill-Kamra tad-Deputati (il-kamra inferjuri) u mis-Senat (il-kamra superjuri) u jridu jiġu infurzati u mħarsa fl-Italja kollha. Esklużi huma ligijiet speċjali adottati għal territorji jew avvenimenti speċifiċi – bħal, pereżempju, minħabba xi terremot.

Il-ligijiet reġjonali għandhom saħħa fit-territorju tar-reġjun ikkonċernat, u għandhom setgħa biss fuq kwistjonijiet speċifiċi.

F'ċerti materji, il-ligijiet reġjonali jistgħu jiġu integrati fl-ligijiet statali (jekk ikunu jezistu) jew jistgħu jsiru esklużivi (fin-nuqqas ta' regolament nazzjonali) – bħal pereżempju għall-kummerċ, l-edukazzjoni, ir-riċerka xjentifika, l-isport, il-portijiet u l-ajruporti, xogħol bla periklu u beni kulturali.

Ir-regolamenti jikkonsistu minn strumenti ta' regoli li jiġu sottomessi, b'dettalji dwar l-infurzar tal-ligijiet, kemm fuq livell nazzjonali kif ukoll fuq livell reġjonali.

Il-ġerarkija tan-normi

Is-sistema ġudizzjarja Taljana hija konformi mar-regoli internazzjonali u Komunitarji, kemm dawk konsuetudinarji kif ukoll dawk miktuba.

Teżisti ġerarkija ta' sorsi ta' ligijiet. Skont l-istat tad-dritt, ligi m'għandhiex tikkontradixxi lill-Kostituzzjoni u Att sussidjarju m'għandux jikkontradixxi sors legiżlattiv.

Qafas istituzzjonali

Istituzzjonijiet responsabbli għall-adozzjoni ta' regoli legali

Normalment, l-istituzzjonijiet li huma responsabbli għall-adozzjoni ta' regoli legali huma l-parlament u l-kunsilli reġjonali.

F'ċirkostanzi straordinarji, il-gvern jista' jadotta ligijiet (bil-konferma/il-modifikazzjoni sussegwenti mill-parlament). Dan jista' jsir f'każijiet ta' urġenza, jew meta l-parlament ikunu ddelega s-setgħa tiegħu.

Normalment ir-regoli jinħarġu mill-gvern jew mill-kunsilli reġjonali, b'dettalji dwar l-applikazzjoni tal-ligijiet.

Il-proċess tat-tehdid ta' deċiżjonijiet

Il-proċess normali biex ligi tkun adottata tikkonsisti fi tliet fażijiet:

Preliminari: Din il-prerogattiva tappartjeni lill-gvern, lil kull membru parlamentari, lil gruppi ta' votanti (ċittadini), lil kunsilli reġjonali u ċerti istituzzjonijiet speċjali

Diskussjoni u votazzjoni: dan jista' jsir b'diversi modi, skont ir-regoli interni tal-parlament

Promulgazzjoni u pubblikazzjoni: Din tikkonsisti mill-proklama mill-President tar-Repubblika tal-Italja u mill-pubblikazzjoni tagħha fil-gazzetta uffiċjali.

Bażijiet tad-dejta legali

Il-proġett "Normattiva", li ngħata bidu f'Marzu 2010 biex jiġu promossi l-informatizzazzjoni u l-klassifikazzjoni tal-ligijiet statali u reġjonali fis-seħħ fl-amministrazzjonijiet pubbliċi u biex tkun iffaċilitata r-riċerka u l-konsultazzjoni tagħhom bla mħas miċ-ċittadini, kif ukoll biex jiġu pprovduti l-istrumenti għall-attivatajiet ta' riformulazzjoni tal-ligijiet, huwa kompitu li ġie fdat lill-Presidenza tal-Kunsill tal-Ministri, is-Senat tar-Repubblika u l-Parlament.

Il-ligijiet li jinsabu fil-bażi tad-dejta "Normattiva" jistgħu jiġu kkonsultati bit-tliet metodi li ġejjin:

it-test originali, hekk kif ikun ġie ppubblikat fil-Gazzetta Uffiċjali;

it-test li jkun attwalment fis-seħħ u effettivament applikabbli fid-data li fiha tiġi kkonsultata l-bażi tad-dejta;

it-test fis-seħħ fi kwalunkwe data preċedenti li jindika l-utent.

Fil-verżjoni definittiva tagħha, il-bażi tad-dejta se tkun tinkludi l-korp legiżlattiv statali kollu tad-dispożizzjonijiet innumerati (ligijiet, digrieti ligi, digrieti legiżlattivi u atti oħra nnumerati).

Bħalissa hemm madwar 75,000 att, kollha ddatati mill-1946.

Mhumiex inkluzi d-digriet ministerjali.

Il-proġett għadu fil-fażi ta' żvilupp :

se tiġi introdotta l-possibilità (għall-bażi tad-dejta kollha) li wieħed jinnaviga fil-kontenut permezz ta' links dinamiċi li jgħaqqdu l-ligi modifikata mal-artikolu tal-ligi emendatorja suċċessiva

se jiġi pperfezzjonat il-metodu ta' tftixxa u se jkun ukoll possibbli li ssir tftixxa skont "il-kunċett" u skont il-klassijiet semantiċi

l-atti kollha tal-ligi ppubblikati matul il-perjodu tal-monarkija mill-1861 sal-1946 se jkun rkuprati u se jkun disponibbli

se jitpoġġew links fil-bażijiet tad-dejta legiżlattivi pubbliċi l-oħra kollha, u dan il-proċess se jibda minn dawk tal-ligijiet reġjonali u dawk tal-ligijiet komunitarji.

L-aħħar aġġornament: 24/02/2020

Il-verżjoni bil-lingwa nazzjonali hija ġestita mill-Istat Membru rispettiv. It-traduzzjonijiet saru mis-servizz tal-Kummissjoni Ewropea. Jista' jkun hemm xi tibdil imdaħħal fl-original mill-awtorità nazzjonali kompetenti li jkun għadu ma jidherx fit-traduzzjonijiet. Il-Kummissjoni Ewropea ma taċċettax responsabbiltà jew kwalunkwe tip ta' tort fir-rigward ta' kull informazzjoni jew dejta li tinsab jew li hemm referenza għaliha f'dan id-dokument. Jekk jogħġbok irreferi għall-avviz legali sabiex tiċċekkja r-regoli dwar id-drittijiet tal-awtur għall-Istati Membri responsabbli minn din il-paġna.

L-Istati Membri responsabbli għall-ġestjoni tal-paġni tal-kontenut nazzjonali huma fil-proċess li jaġġornaw xi ftit mill-kontenut fuq dan is-sit web fid-dawl tal-ħruġ tar-Renju Unit mill-Unjoni Ewropea. Jekk is-sit ikun fih kontenut li għadu ma jirriflettix il-ħruġ tar-Renju Unit, dan mhux intenzjonat u se jiġi indirizzat.

Ligi tal-Istat Membru - Ċipru

Skont l-Artikolu 1 tal-Kostituzzjoni (Σύνταγμα): "L-Istat ta' Ċipru huwa Repubblika indipendenti u sovrana b'reġim presidenzjali", ibbażat fuq il-prinċipji tal-legalità, tad-diviżjoni tal-poteri (l-eżekuttiv, il-legiżlattiv u l-ġudikatura), tal-imparzjalità tal-ġudikatura u tar-rispett għal u tal-protezzjoni tad-drittijiet tal-bniedem u tal-libertajiet fundamentali.

Id-drittijiet tal-bniedem u l-libertajiet fundamentali huma ssalvagwardjati fil-Parti II tal-Kostituzzjoni, li tirrifletti l-Konvenzjoni Ewropea tad-Drittijiet tal-Bniedem (KEDB) (Ευρωπαϊκή Σύμβαση Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων) (E.Σ.Α.Δ.) u, fl-Artikolu 35 tal-Kostituzzjoni: "L-awtoritajiet legiżlattivi, eżekuttivi u ġudizzjarji tar-Repubblika għandhom ikunu obbligati jiżguraw, fil-limiti tal-kompetenza rispettiva tagħhom, l-applikazzjoni effiċjenti tad-dispożizzjonijiet ta' din il-Parti".

Il-legalità hija ssalvagwardjata mhux biss mill-Kostituzzjoni u mid-dispożizzjonijiet tal-ligi miktubin, imma anki mill-fatt li l-gvern jimpenja ruħu li jirrispetta l-limiti kostituzzjonali imposti fuqu u jiżgura li l-legiżlatura tgħaddi ligijiet konformi mal-kostituzzjoni u li jkun hemm ġudikatura indipendenti u imparzjali.

Sorsi tal-ligi

1. Il-ligi tal-Unjoni Ewropea

Ċipru sar Stat Membru sħiħ u ndaqs tal-Unjoni Ewropea fl-1 ta' Mejju 2004 u huwa sugġett għal-ligi tal-UE. Skont il-ġurisprudenza tal-Qorti tal-Ġustizzja tal-Unjoni Ewropea (Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης), il-ligi tal-UE tiehu preċedenza fuq il-ligi nazzjonali tal-Istati Membri, inkluzi kemm il-ligijiet domestiċi kif ukoll il-Kostituzzjoni.

Is-supremazija tal-ligi tal-UE fuq il-Kostituzzjoni tar-Repubblika ta' Ċipru hija ssalvagwardjata fil-Kostituzzjoni tar-Repubblika ta' Ċipru, li kienet emendata fil-Ligi dwar il-Ħames Emenda tal-Kostituzzjoni (Ο περί της Πέμπτης Τροποποίησης του Συντάγματος Νόμος) (Ligi 127(I)/2006) sabiex ikunu ċċarati s-supremazija u l-preċedenza tal-ligi tal-UE fuq il-Kostituzzjoni.

Ir-Repubblika ta' Ċipru anki adattat għal u armonizzat il-ligijiet nazzjonali tagħha mal-ligi tal-UE billi ppromulgat għadd ta' atti legiżlattivi u, fl-istess ħin, irrevokat jew emendat diversi dispożizzjonijiet tal-ligi nazzjonali, inkluzi d-dispożizzjonijiet tal-Kostituzzjoni, kif ġie deskritt iktar 'il fuq.

Għalhekk, fir-Repubblika ta' Ċipru, il-ligi tal-UE hija s-sors tal-ligi li għandha supremzija u tinkludi kemm ir-regoli adottati mill-Istat Membru, jiġifieri t-Trattati li jstabilixxu l-Komunità Ewropea u l-protokollu u l-annessi tagħhom, kif ġew sussegwentement supplimentati jew emendati, kif ukoll ir-regoli maħruġa mill-

istituzzjonijiet tal-Unjoni Ewropea fil-forma ta' Regolamenti, Direttivi jew Deċiżjonijiet. Hija tinkludi wkoll ir-regoli tal-konvenzjonijiet internazzjonali li jsiru partijiet għalihom l-UE u pajjiżi terzi jew organizzazzjonijiet internazzjonali, prinċipji tal-liġi ġenerali u fundamentali, il-*common law*, ir-regoli ġenerali tad-dritt pubbliku internazzjonali, u l-gurisprudenza tal-Qorti tal-Gustizzja tal-Unjoni Ewropea, fejn jingħad li, bħala prinċipji ġenerali tal-liġi, id-drittijiet fundamentali tal-bniedem huma parti integrali mill-*acquis* Ewropew.

2. Il-Kostituzzjoni tar-Repubblika ta' Ċipru

Il-Kostituzzjoni tar-Repubblika ta' Ċipru kienet adottata fl-1960, meta ġiet iddikjarata r-Repubblika ta' Ċipru u, skont l-Artikolu 179 tal-Kostituzzjoni, hija l-liġi suprema tar-Repubblika ta' Ċipru. Wara l-adeżjoni tar-Repubblika ta' Ċipru mal-Unjoni Ewropea u wara li ġiet emendata l-Kostituzzjoni tagħha kif ġie deskritt fl-ewwel paragrafu t'iktar 'il fuq, il-liġi tal-UE tiegħu preċedenza fuq l-ordni kostituzzjonali intern u r-regoli tal-liġi inklużi fil-Kostituzzjoni jridu jkunu konformi mal-liġi tal-UE.

3. Konvenzjonijiet / Trattati / Ftehimiet Internazzjonali

Skont l-Artikolu 169 tal-Kostituzzjoni, ladarba l-konvenzjonijiet, it-trattati jew il-ftehimiet internazzjonali li ssir parti għalihom ir-Repubblika ta' Ċipru, skont deċiżjoni tal-Kunsill Ministerjali, jiġu rratifikati bil-liġi u ppubblikati fil-Gazzetta tal-Gvern, huma jkollhom supremazija fuq kwalunkwe liġi nazzjonali (flief għall-Kostituzzjoni) u, fil-każ ta' kunflitt ma' tali liġijiet, huma jieħdu l-preċedenza, sakemm ikunu applikati b'mod simili mill-kontroparti.

4. Liġijiet formali

Il-liġijiet formali huma l-liġijiet li tgħaddi l-Kamra tar-Rappreżentanti (Βουλή των Αντιπροσώπων), li teżercita l-poter legiżlattiv u, dawn iridu jkunu konformi kemm mal-liġi tal-UE kif ukoll mal-Kostituzzjoni.

Skont id-dispożizzjonijiet tal-Artikolu 188 tal-Kostituzzjoni, il-liġijiet li japplikaw fir-Repubblika ta' Ċipru llum huma l-liġijiet li kienu fil-ktieb tal-istatuti, skont dak l-artikolu, lejiet Jum l-Indipendenza, sakemm ma saritx jew mhix se ssir xi dispożizzjoni oħra skont liġi li tapplika jew li ġiet mgħoddija skont il-Kostituzzjoni u l-liġijiet li għaddiet il-Kamra tar-Rappreżentanti (Βουλή των Αντιπροσώπων) wara l-indipendenza.

5. Atti regolatorji

L-atti regolatorji huma atti legiżlattivi maħruġa mill-eżekuttiv skont il-poteri statutorji kkonferiti lilu u jridu jkunu konformi kemm mal-liġi tal-UE kif ukoll mal-Kostituzzjoni u mal-liġijiet.

Dawn il-poteri tal-amministrazzjoni biex ikunu ppromulgati regoli tal-liġi addizzjonali (legiżlazzjoni sekondarja), li huma meħtieġa sabiex tkun applikata u eżegwita liġi, huma magħrufa bħala poteri regolatorji u, għalkemm il-poteri legiżlattivi f'Ċipru huma kkonferiti lill-Kamra tar-Rappreżentanti, dawn jiġu permessi sabiex ikunu jistgħu jiġu rregolati kwistjonijiet speċifiċi jew ta' interess lokali jew tekniki jew dettaljati.

6. Ġurisprudenza tal-Qorti Suprema (Ανώτατο Δικαστήριο)

Id-duttrina li tapplika f'Ċipru hija li s-sentenzi mogħtija mill-Qorti Suprema jorbtu lill-qrati inferjuri kollha. Għalhekk, sentenza mill-Qorti Suprema li tinterpreta regola tal-liġi tiġi interpretata bħala sors tal-liġi.

7. Common law – Prinċipji ta' ekwità

Il-*common law* (κοινοδικαίο) u l-prinċipji ta' ekwità (επιείκεια) wkoll huma sorsi tal-liġi f'każijiet fejn ma jkun hemm l-ebda dispożizzjoni legiżlattiva oħra.

Tipi ta' strumenti legali – deskrizzjoni

Miktubin

Il-Kostituzzjoni tar-Repubblika ta' Ċipru

Il-konvenzjonijiet/it-trattati/il-ftehimiet internazzjonali li r-Repubblika ta' Ċipru hija parti għalihom flimkien ma' pajjiżi terzi, irratifikati bil-liġi u ppubblikati fil-Gazzetta tal-Gvern tar-Repubblika, li jieħdu preċedenza fuq kwalunkwe liġi nazzjonali, sakemm jiġu applikati b'mod simili mill-kontroparti.

Il-liġijiet fis-seħħ skont l-Artikolu 188 tal-Kostituzzjoni lejiet Jum l-Indipendenza skont id-dispożizzjonijiet tiegħu, sakemm ma saritx jew mhix se ssir xi dispożizzjoni oħra skont liġi li tapplika jew li ġiet mgħoddija skont il-Kostituzzjoni. Liġijiet li għaddew il-Kamra tar-Rappreżentanti wara l-indipendenza.

Atti regolatorji (Κανονιστικές Πράξεις) (Regolamenti) (Κανονισμοί).

Mhux miktubin

Il-gurisprudenza tal-Qorti Suprema, tal-Qorti tal-Gustizzja tal-Unjoni Ewropea u tal-Qorti tad-Drittijiet tal-Bniedem.

Il-*common law* u l-prinċipji ta' ekwità, sakemm ma saritx jew mhix se ssir xi dispożizzjoni oħra skont liġi li tapplika jew li ġiet mgħoddija skont il-Kostituzzjoni.

Ġerarkija ta' normi

Wara l-adeżjoni tar-Repubblika ta' Ċipru mal-Unjoni Ewropea, il-ġerarkija tan-normi fir-Repubblika ta' Ċipru hija kif ġej:

IL-LIĠI TAL-UNJONI EWROPEA

IL-KOSTITUZZJONI TAR-REPUBBLIKA TA' ĊIPRU

KONVENZJONIJIET/ TRATTATI/FTEHIMIET INTERNAZZJONALI

LIĠIJET FORMALI

ATTI REGOLATORJI

IL-ĠURISPRUDENZA TAL-QORTI SUPREMA

IL-COMMON LAW U L-PRINĊIPJI TA' EKWITÀ

Il-*common law* u l-prinċipji ta' ekwità huma sorsi tal-liġi Ċiprijotta u jiġu applikati f'każijiet fejn ma jkun hemm l-ebda dispożizzjoni legiżlattiva oħra jew l-ebda qafas istituzzjonali ieħor.

Istituzzjonijiet responsabbli għall-adozzjoni ta' regoli legali

Il-Kostituzzjoni tar-Repubblika ta' Ċipru tagħmel distinzjoni ċara bejn tliet stati. Il-poteri eżekuttivi jiġu eżercitati mill-President, mill-Viċi President u mill-Kunsill Ministerjali, il-poteri ġudizzjarji jiġu eżercitati mill-qrati tar-Repubblika, u l-poteri legiżlattivi jiġu eżercitati mill-Kamra tar-Rappreżentanti, li hija l-entità legiżlattiva suprema tar-Repubblika. Għalkemm il-Kamra tar-Rappreżentanti hija l-entità legiżlattiva suprema, l-eżekuttiv għandu l-facilità li jstabbilixxi r-regoli tal-liġi meħtieġa sabiex tkun applikata liġi u li jirrispondi għall-għadd ta' każijiet fejn jista' jkun meħtieġ li tiġi applikata. Dawn il-poteri li huma kkonferiti lill-amministrazzjoni biex tippromulga r-regoli tal-liġi addizzjonali meħtieġa għall-applikazzjoni u għall-eżekuzzjoni ta' liġi huma magħrufa bħala poteri regolatorji.

Proċess deċiżjonali

Il-proċedura biex tgħaddi liġi tibda meta proposta għal abozz ta' liġi jew abozz ta' liġi titqiegħed fuq il-mejda tal-Kamra tar-Rappreżentanti. Ir-Rappreżentanti għandhom id-dritt li jqiegħdu proposta għal abozz ta' liġi fuq il-medja tal-Kamra filwaqt li l-ministri għandhom id-dritt li fuq il-medja tal-Kamra jqiegħdu abozz ta' liġi. L-abozzi kollha tal-liġijiet u l-proposti kollha għal abozzi ta' liġijiet li jitqiegħdu fuq il-medja tal-Kamra tar-Rappreżentanti għall-ewwel ikunu sugġetti għal dibattitu mill-kumitat parlamentari kompetenti u mbagħad jgħaddu mill-istadju tad-dibattitu waqt sessjoni plenarja tal-Kamra.

Il-liġijiet u r-risoluzzjonijiet tal-Kamra tar-Rappreżentanti jgħaddu b'maġġoranza sempliċi tar-rappreżentanti preżenti u li jivvotaw u, ladarba jgħaddu, jiġu nnotifikati lill-Uffiċċju tal-President tar-Repubblika, li jew joħroġhom billi jippromulgahom fil-Gazzetta tal-Gvern tar-Repubblika jew jibgħathom lura quddiem il-Kamra tar-Rappreżentanti biex jiġu eżaminati mill-gdid, f'liema każ, jekk il-Kamra tikkonferma d-deċiżjoni tagħha, il-President irid joħroġ il-liġi inkwistjoni, sakemm ma jeżercitax id-dritt kostituzzjonali tiegħu li jirrinviha l-kwistjoni quddiem il-Qorti Suprema sabiex tkun tista' tiddeċiedi dwar jekk il-liġi hiex konformi

mal-Kostituzzjoni jew mal-liġi tal-UE. Jekk il-Qorti tiddeċiedi li l-liġi tkun konformi, din tiġi ppromulgata immedjatament; jekk il-Qorti tiddeċiedi li m'hemmx konformità, il-liġi ma tiġix ippromulgata.

Il-liġijiet jgħid li fil-ktieb tal-istatuti malli jiġu ppromulgati fil-Gazzetta tal-Gvern tar-Repubblika jew fid-data stipulata fil-liġi u jistgħu jiġu rrevokati permezz ta' liġi oħra jew b'mod impliċitu f'ċerti ċirkustanzi.

Bażijiet tad-dejta legali

Fir-Repubblika ta' Ċipru huma disponibbli l-bażijiet tad-dejta legali li ġejjin:

[Sors ta' Informazzjoni Legali Ċiprijotta](#)

[IL-PORTAL LEGALI TA' ĊIPRU](#) (ΝΟΜΙΚΟΣ ΚΟΜΒΟΣ ΣΤΟ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟ)

L-aċċess għall-bażijiet tad-dejta huwa mingħajr ħlas?

L-aċċess għal CYLAW huwa mingħajr ħlas. Il-PORTAL LEGALI TA' ĊIPRU huwa aċċessibbli biss għall-abbonati.

Deskrizzjoni fil-qosor

1. Sors ta' Informazzjoni Legali Ċiprijotta (CYLAW)

CyLaw giet stabbilita f'Janjar 2002 bħala bażi tad-dejta mhux għal skopijiet ta' lukru sabiex tkun ipprovduta informazzjoni legali mingħajr ħlas u indipendenti dwar aċċess għas-sorsi tal-liġi Ċiprijotta bħala parti mill-moviment internazzjonali għal aċċess mingħajr ħlas għal-liġi li tiegħu Ċipru huwa membru. Il-bażijiet tad-dejta CyLaw jinkludu sentenzi mogħtija mill-Qorti Suprema u mill-Qorti tal-Familja tat-tieni istanza sa mill-1997, ir-regoli tal-proċedura ċivili u numru ta' artikli u ta' testi legali.

Is-sentenzi inklużi fil-bażi tad-dejta CyLaw kienu rreġistrati f'format elettroniku mill-Qorti Suprema. It-testi tas-sentenzi inklużi huma testi awtentici, kif ippronunzjathom il-Qorti Suprema, bla ebda interferenza jew korrezzjoni.

2. Il-Portal Legali ta' Ċipru

Il-Portal Legali ta' Ċipru jipprovdi aċċess faċli, fost l-oħrajn, għal artikli ġurnalistiċi, testi u artikli ta' interess immedjat għal kull min huwa involut fi kwistjonijiet legali u aċċess għal bażi tad-dejta legali bi ħlas li tinkludi l-bażijiet tad-dejta tal-"Legiżlazzjoni" ('Νομοθεσία') u tal-"Ġurisprudenza" ('Νομολογία') tar-Repubblika ta' Ċipru.

Id-Direttorju tal-Liġijiet (Ευρετήριο των Νόμων) jinkludi direttorju tal-liġijiet kollha jew li jinsabu fil-ktieb tal-istatuti jew li ġew irrevokati kif ukoll direttorju tar-regolamenti relatati kollha. Dawn id-direttorji jiġu aġġornati b'mod kostanti meta tiġi ppubblikata l-Gazzetta tal-Gvern.

Fid-Direttorju tal-Ġurisprudenza (Ευρετήριο της Νομολογίας) hemm il-faċilità li tiffittex għat-test ta' kwalunkwe deċiżjoni permezz ta' diversi kriterji ta' tiftix.

Links relatati

[Uffiċċju Legali](#) (Uffiċċju Legali)

[Qorti Suprema](#)

[Kamra tar-Rappreżentanti](#) (Βουλή των Αντιπροσώπων)

L-aħħar aġġornament: 23/07/2019

Il-verzjoni bil-lingwa nazzjonali hija ġestita mill-Istat Membru rispettiv. It-traduzzjonijiet saru mis-servizz tal-Kummissjoni Ewropea. Jista' jkun hemm xi tibdil imdaħħal fl-original mill-awtorità nazzjonali kompetenti li jkun għadu ma jidherx fit-traduzzjonijiet. Il-Kummissjoni Ewropea ma taċċettax responsabbiltà jew kwalunkwe tip ta' tort fir-rigward ta' kull informazzjoni jew dejta li tinsab jew li hemm referenza għaliha f'dan id-dokument. Jekk jogħġbok irreferi għall-avviż legali sabiex tiċċekkja r-regoli dwar id-drittijiet tal-awtur għall-Istati Membri responsabbli minn din il-paġna.

L-Istati Membri responsabbli għall-ġestjoni tal-paġni tal-kontenut nazzjonali huma fil-proċess li jaġġornaw xi fitt mill-kontenut fuq dan is-sit web fid-dawl tal-ħruġ tar-Renju Unit mill-Unjoni Ewropea. Jekk is-sit ikun fih kontenut li għadu ma jirriflettix il-ħruġ tar-Renju Unit, dan mhux intenzjonat u se jiġi indirizzat.

Liġi tal-Istat Membru - Latvja

F'din it-taqsimha ssib informazzjoni dwar l-ordinament ġuridiku tal-Latvja.

Sorsi tal-liġi

L-ordinament ġuridiku tal-Latvja huwa dak bħal tal-Ewropa kontinentali. L-aktar sors importanti tal-liġi huwa l-legiżlazzjoni miktuba.

Legiżlazzjoni

Ir-relazzjonijiet bejn il-korpi stabbiliti skont il-liġi pubblika, l-individwi privati u detenturi oħra tad-drittijiet huma regolati mil-legiżlazzjoni (*ārējie normatīvie akti*). Tipi ta' legiżlazzjoni, f'ordni dixxendenti tal-istatus legali:

il-Kostituzzjoni tar-Repubblika tal-Latvja;

l-istatut: il-liġijiet promulgati mill-Parlament;

ir-regolamenti tal-Kabinett;

ir-regolamenti tal-Bank tal-Latvja, tal-Kummissjoni għas-Suq Finanzjarju u tal-Kapital u tal-Kummissjoni għall-Utilitajiet Pubbliċi (fl-ordinament ġuridiku tal-Latvja dawn ir-regolamenti għandhom l-istess forza ġuridika bħar-regolamenti maħruġa mill-Kabinett);

ir-regolamenti vinkolanti tal-gvern lokali.

Id-dispożizzjonijiet tad-dritt tal-Unjoni Ewropea jiġu applikati skont il-pożizzjoni tagħhom fil-ġerarkija tal-atti legiżlattivi. Fl-applikazzjoni tad-dispożizzjonijiet tad-dritt tal-Unjoni, l-awtoritajiet u l-qrati jridu jqisu wkoll il-ġurisprudenza tal-Qorti tal-Gustizzja tal-Unjoni Ewropea.

Id-dispożizzjonijiet tad-dritt internazzjonali jiġu applikati irrispettivament mis-sors tagħhom skont il-pożizzjoni tagħhom fil-ġerarkija tal-atti legiżlattivi. Jekk dispożizzjoni tad-dritt internazzjonali u dispożizzjoni tal-liġi Latvjana bl-istess status fil-ġerarkija jinstabu li huma inkompatibbli, tiġi applikata d-dispożizzjoni tad-dritt internazzjonali.

Ir-regolamenti vinkolanti tal-gvern lokali huma vinkolanti fuq l-individwi u fuq il-persuni ġuridici kollha fil-qasam amministrattiv rilevanti.

Il-legiżlazzjoni u atti legali oħra jiġu ppubblikati fil-gazzetta uffiċjali, [Latvijas Vēstnesis](#). Il-pubblikazzjoni uffiċjali hija pubblikament awtentika u legalment vinkolanti. Hadd ma jista' jgħid li ma jafx bl-atti legali jew bl-avviżi uffiċjali ppubblikati fil-gazzetta uffiċjali.

L-entitajiet intitolati li jippromulgaw atti legiżlattivi huma:

il-poplu tal-Latvja meta jeżercita setgħat legiżlattivi (għaxra fil-milja tal-eletturi kollha jistgħu jissottomettu abbozz ta' liġi lill-Parlament; il-poplu jista' anke jiehu sehem f'referenda);

is-Saeima (il-Parlament) għandu s-setgħa jgħaddi statuti;

il-Kabinett għandu s-setgħa jagħmel regolamenti meta awtorizzat biex jagħmel dan minn statut;

il-Bank tal-Latvja, il-Kummissjoni għas-Suq Finanzjarju u tal-Kapital u l-Kummissjoni għall-Utilitajiet Pubbliċi għandhom ukoll is-setgħa jagħmlu regolamenti meta awtorizzati minn statut;

l-awtoritajiet lokali għandhom is-setgħa jagħmlu regolamenti meta awtorizzati biex jagħmlu dan minn statut.

Normi pubbliċi interni

In-normi pubbliċi interni (*iekšējie normatīvie akti*) isiru minn korp regolat mid-dritt pubbliku bil-għan li jstabilixxi proċeduri għall-operat intern tiegħu jew għal dawk tal-korpi subordinati tiegħu, jew biex tiġi ċċarata l-proċedura għall-applikazzjoni tal-legiżlazzjoni ġenerali fil-kamp ta' applikazzjoni tal-operat tiegħu

stess. In-normi pubbliċi interni mhumiex vinkolanti fuq individwi privati. Jekk korp jadotta deċiżjoni fir-rigward ta' individwu privat, ma jistax jirreferi għal norma pubblika interna f'dik id-deċiżjoni.

It-tipi ta' normi pubbliċi interni huma:

il-konstituzzjoni (*nolikums*) jew ir-regoli ta' proċedura (*reglaments*) ta' korp, li jiddeterminaw l-istruttura u l-organizzazzjoni interna tiegħu, jew l-istruttura u l-organizzazzjoni interna ta' bord jew unità li jkun waqqaf;

ir-rakkomandazzjonijiet (*ieteikumi*): dawn jistabbilixxu l-proċeduri għall-eżerċizzju tad-diskrezzjoni mogħtija skont il-leġiżlazzjoni u n-normi pubbliċi interni billi jistabbilixxu azzjoni uniformi f'ċirkostanzi simili — f'ċerti sitwazzjonijiet ir-rakkomandazzjonijiet jistgħu jiġu injorati jekk ikun hemm ġustifikazzjoni suffiċjenti biex isir dan;

l-istruzzjonijiet (*instrukcja*): dawn jiddeterminaw l-applikazzjoni tal-leġiżlazzjoni ġenerali u tal-prinċipji legali ġenerali;

ir-regolamenti interni (*iekšējie noteikumi*): dawn jiddeterminaw il-proċedura għall-adozzjoni ta' deċiżjonijiet amministrattivi, kif għandhom iwettqu d-dmirijiet tagħhom l-uffiċjali amministrattivi u l-persunal i-ieħor, ir-regoli ta' kondotta, is-sigurtà fuq il-post tax-xogħol u kwistjonijiet oħra relatati mal-operazzjonijiet tal-korp inkwistjoni.

Kull tip ta' norma pubblika interna għandha l-istess status ġuridiku. Jekk ir-regoli pubbliċi interni jinstabu li huma inkompatibbli ma' xulxin, jiġi applikat l-att maħruġ mill-ogħla awtorità jew uffiċjal.

Jekk uffiċjal isib li hemm konflitt bejn in-normi pubbliċi interni maħruġa minn awtoritajiet jew uffiċjali tal-istess livell ġerarkiku, huwa japplika:

norma ġuridika ġenerali sakemm ma tkunx limitata minn norma ġuridika speċjali;

f'każ li ż-żewġ normi huma ġenerali jew it-tnejn huma speċifiċi, l-aktar waħda reċenti mit-tnejn; id-data deċiżiva hija d-data meta giet adottata n-norma pubblika interna.

Jekk uffiċjal isib li hemm konflitt bejn norma pubblika interna u norma stabbilita fil-leġiżlazzjoni, huwa japplika l-leġiżlazzjoni.

L-entitajiet li jistgħu joħroġu normi pubbliċi interni huma:

il-Kabinett;

membru tal-Kabinett;

korp governattiv ta' entità pubblika;

il-kap ta' awtorità;

il-kap ta' unità strutturali mwaqqfa minn awtorità.

Sorsi tal-liġi: kategoriji

Is-sorsi tal-liġi jistgħu jinqasmu fil-kategoriji li ġejjin:

il-liġijiet u r-regolamenti (*normatīvie akti*): atti legali li jistabbilixxu, idahħlu fis-seħħ, jemendaw jew iħassru normi ġuridici; il-liġijiet u r-regolamenti jistgħu jinqasmu f'leġiżlazzjoni u f'normi pubbliċi interni;

il-prinċipji ġenerali tal-liġi: normi bażiċi li jistgħu jkunu bil-miktub (fi statut u f'regolamenti) jew mhux bil-miktub li jirregolaw il-legalità oġġettiva fil-ħajja soċjali;

il-liġi konswetudinarja: regoli ta' kondotta li żviluppaw bħala riżultat tal-applikazzjoni attwali fuq perjodu ta' żmien storiku; il-liġi konswetudinarja tiġi applikata fil-żvilupp tad-drittijiet u fl-interpretazzjoni tad-dispożizzjonijiet tal-liġi jekk statut jew leġiżlazzjoni oħra ma tipprovdi twegiba għall-kwistjoni kkonċernata;

il-ġurisprudenza: il-korp tas-sentenzi tal-qorti li fiha sejbiet legali astratti korretti u ta' valur sinifikanti li l-imħallfin jistgħu jużaw f'każijiet oħra bħala raġunament ġuridiku għad-deċiżjonijiet tagħhom;

id-duttrina (*doktrīna*): il-korp ta' opinjonijiet akkademici stabbiliti li jipprovdi interpretazzjoni tad-dispożizzjonijiet tal-liġi, l-orijini u l-applikazzjoni tagħhom; id-duttrina tintuża b'mod estensiv bħala referenza insostenn tad-deċiżjonijiet tal-qorti u tal-korpi amministrattivi pubbliċi.

Ġerarkija tas-sorsi tal-liġi

Sorsi primarji tal-liġi

il-liġijiet u r-regolamenti: dawn huma s-sorsi tal-liġi bl-ogħla status ġuridiku; jiġu applikati skont il-pożizzjoni tagħhom fil-ġerarkija tal-atti leġiżlattivi;

il-prinċipji ġenerali tal-liġi: dan is-sors tal-liġi jiġi applikat jekk il-kwistjoni kkonċernata ma tkunx regolata minn statut jew regolament; il-prinċipji ġenerali tal-liġi jintużaw ukoll fl-interpretazzjoni tal-liġijiet u tar-regolamenti; m'hemmx ġerarkija fost il-prinċipji legali ġenerali: kollha għandhom l-istess status fil-liġi;

il-liġi konswetudinarja: din tiġi applikata fil-żvilupp tad-drittijiet u fl-interpretazzjoni tad-dispożizzjonijiet tal-liġi jekk l-istatut jew leġiżlazzjoni oħra ma tipprovdi twegiba għall-kwistjoni kkonċernata.

Sorsi sekondarji tal-liġi

il-ġurisprudenza – sentenzi tal-qorti li, skont ir-regoli ta' proċedura, huma vinkolanti fuq il-qorti li jismgħu t-talbiet; dawn is-sentenzi għandhom is-saħħa tal-liġi, huma vinkolanti fuq il-partijiet kollha u għandhom jingħataw l-istess rispett bħal-liġi statutorja.

is-sentenzi tal-Qorti Kostituzzjonali (*Satversmes tiesa*) huma vinkolanti fuq l-awtoritajiet kollha tal-Istat u dawk lokali, fuq l-istituzzjonijiet u l-uffiċjali kollha, inklużi l-qorti, kif ukoll fuq persuni fiżiċi u ġuridici. Dispożizzjoni tal-liġi (jew att) li titqies mill-Qorti Kostituzzjonali bħala inkonsistenti ma' dispożizzjoni tal-liġi ta' status ogħla titqies nulla u bla effett mid-data tal-pubblikazzjoni tas-sentenza tal-Qorti Kostituzzjonali, sakemm il-Qorti Kostituzzjonali ma tiddeċidix mod ieħor.

Jekk il-Qorti Kostituzzjonali tqis i ftehim internazzjonali ffirmat jew konkluż mil-Latvja jmur kontra l-Kostituzzjoni, il-Kabinett huwa obbligat jiehfu f'isieb li l-ftehim jiġi emendat, jiġi dikjarat invalidu, jiġu sospiżi l-operazzjonijiet tiegħu jew tiġi ritirata l-adeżjoni għall-ftehim.

Jekk deċiżjoni tal-Qorti Kostituzzjonali fil-konklużjoni ta' każ ikun fiha interpretazzjoni ta' dispożizzjoni ta' liġi, l-interpretazzjoni hija vinkolanti fuq l-awtoritajiet kollha tal-Istat u dawk lokali, fuq l-istituzzjonijiet u l-uffiċjali fuq il-qorti, kif ukoll fuq il-persuni fiżiċi u ġuridici.

id-duttrina tintuża b'mod estensiv bħala referenza insostenn tad-deċiżjonijiet tal-qorti u tal-korpi amministrattivi pubbliċi; id-duttrina ma għandhiex forza legali, u lanqas mhija universalment applikabbli.

Qafas istituzzjonali

Entitajiet intitolati jippromulgaw leġiżlazzjoni

Is-Saeima u l-poplu tal-Latvja għandhom kompetenza leġiżlattiva u d-dritt li jipparteċipaw f'referenda.

Il-Kabinett jista' joħroġ leġiżlazzjoni fil-forma ta' regolamenti (*noteikumi*) fil-każijiet li ġejjin:

fuq il-baži ta' awtorizzazzjoni stabbilita minn statut;

sabiex japprova ftehim internazzjonali jew abbozz tiegħu, jiddennunzja ftehim internazzjonali jew jissospendi l-operazzjonijiet tiegħu, sakemm il-Kostituzzjoni jew il-liġi ma tipprevedix mod ieħor;

jekk ikun meħtieġ għall-applikazzjoni tal-atti leġiżlattivi tal-Unjoni Ewropea u jekk il-kwistjoni kkonċernata ma tkunx giet regolata minn statut; dawn ir-regolamenti ma jistgħux jaffettwaw id-drittijiet fundamentali ta' individwi privati.

Il-Bank tal-Latvja, il-Kummissjoni għas-Suq Finanzjarju u tal-Kapital u l-Kummissjoni għall-Utilitajiet Pubbliċi jistgħu jippromulgaw leġiżlazzjoni (regolamenti, *noteikumi*) biss fuq il-baži ta' awtorizzazzjoni stabbilita minn statut, u fil-kamp ta' applikazzjoni tal-kompetenza tagħhom.

L-awtoritajiet lokali jistgħu jippromulgaw leġiżlazzjoni (regolamenti vinkolanti) fuq il-baži ta' statuti jew ta' regolamenti tal-Kabinett.

Proċess leġiżlattiv

Din it-taqsimha tipprovdi ħarsa ġenerali qasira tal-proċess leġiżlattiv.

Statut

Tqegħid ta' abbozzi ta' liġi fuq il-Mejda tal-Parlament

Abbozz ta' liġi jista' jitressaq quddiem il-Parlament mill-President, mill-Kabinett, mill-kumitati parlamentari, minn mhux inqas minn tliet Membri Parlamentari jew, f'każijiet u skont il-proċeduri previsti fil-Kostituzzjoni, minn għaxra fil-mija tal-votanti kollha.

Eżami u adozzjoni ta' abbozzi ta' liġi fil-Parlament

Il-Parlament jeżamina l-abbozz ta' liġi fi tliet qari. Abbozzi ta' liġi li jitqiesu urġenti, l-abbozz tal-Baġit tal-Istat, l-emendi għall-Baġit tal-Istat u l-abbozzi ta' liġi li jipprovdu għall-adozzjoni ta' ftehimiet internazzjonali jiġu adottati fit-tieni qari.

Abbozz ta' liġi jitqies li għe adottat u jsir liġi jekk ikun għe eżaminat fi tliet qari, jew f'żewġ qari fil-każijiet imsemmija hawn fuq, u meta abbozz li jitressaq għal vot ikollu l-maġġoranza assoluta tal-voti tal-Membri Parlamentari preżenti.

Promulgazzjoni ta' liġijiet

Il-liġijiet kollha adottati jintbagħtu mill-Kumitat ta' Tmexxija (*Prezidjjs*) tas-Saeima lill-President għall-promulgazzjoni.

Il-President jippromulga l-liġijiet adottati mis-Saeima mhux qabel l-għaxar jum u mhux aktar tard mill-wieġed u għoxrin jum wara l-adozzjoni tagħhom. Il-liġi tidhol fis-seħħ fl-erbatax-il jum wara l-promulgazzjoni tagħha (pubblikazzjoni) fil-*Latvijas Vēstnesis*, il-gazzetta uffiċjali, sakemm il-liġi ma tipprevedix skadenza differenti.

Dritt ta' sospensjoni tal-promulgazzjoni ta' liġi

Il-President għandu s-setgħa jittlob li liġi terġa' tiġi kkunsidrata jew li tiġi posposta l-pubblikazzjoni tagħha sa massimu ta' xahrejn.

Il-President jeżerċita d-dritt li jittlob li liġi terġa' tiġi kkunsidrata mill-gdid fuq inizjattiva propja, iżda jista' jipposponi l-pubblikazzjoni ta' liġi biss fuq talba ta' mhux inqas minn terz tal-Membri Parlamentari kollha. Il-President jew terz tal-Membri Parlamentari kollha jistgħu jeżerċitaw id-drittijiet imsemmija hawn fuq fi żmien għaxart ijiem mill-adozzjoni tal-liġi mis-Saeima.

Liġi li tiġi sospiza skont il-proċedura msemmija hawn fuq titgħadda għal votazzjoni permezz ta' referendum nazzjonali, jekk din tintalab minn mhux inqas minn għaxra fil-mija tal-votanti kollha matul il-proċedura tal-ġbir tal-firem. Madankollu, jekk ma ssir l-ebda talba fi żmien xahrejn, il-liġi tiġi ppubblikata. Ir-referendum ma jsirx jekk is-Saeima jerġa' jivvota fuq il-liġi kkonċernata u jekk tal-inqas tliet kwarti tal-Membri Parlamentari kollha jivvotaw favur l-adozzjoni tagħha.

Liġi adottata mill-Parlament u sospiza mill-President tista' titħassar permezz ta' referendum jekk tal-inqas nofs il-votanti li pparteċipaw fl-elezzjonijiet preċedenti tas-Saeima jieħdu sehem fir-referendum u l-maġġoranza tagħhom jivvotaw favur it-tħassir tal-liġi.

Madankollu mhux kull liġi tista' tiġi sottoposta għal referendum. Il-Baġit u l-liġijiet dwar is-self, it-taxxi, id-Dwana, it-tariffi ferrovjarji, is-servizzi militari, id-dikjarazzjoni u l-bidu ta' gwerra, il-konkluzjoni ta' trattat tal-paċi, id-dikjarazzjoni u t-tħassir ta' stat ta' emerġenza, il-mobilizzazzjoni u d-demobilizzazzjoni u l-ftehimiet ma' pajjiżi barranin ma jistgħux ikunu soġġetti għal referendum.

Dhul fis-seħħ ta' liġi

Liġi tidhol fis-seħħ fl-erbatax-il jum wara l-pubblikazzjoni tagħha fil-*Latvijas Vēstnesis*, sakemm il-liġi ma tispeċifikax skadenza oħra. It-terminu għad-dhul fis-seħħ ta' liġi jibda jiddekorri mill-jum wara l-pubblikazzjoni ta' dik il-liġi.

Abrogazzjoni ta' statut

Statut ma jibqax fis-seħħ fiċ-ċirkostanzi li ġejjin:

mad-dhul fis-seħħ ta' statut li jħassar l-istatut preċedenti;

mad-dhul fis-seħħ ta' dispożizzjoni tranżitorja ta' statut ieħor li tipprevedi t-tħassir tal-istatut preċedenti;

mad-dhul fis-seħħ ta' sentenza tal-Qorti Kostituzzjonali li tannulla l-liġi rilevanti;

jekk jiskadi l-perjodu ta' validità fil-każ li liġi tkun għet adotta għal perjodu ta' żmien limitat.

Regolamenti tal-Kabinett

Sottomissjoni ta' abbozz ta' regolament lill-Kabinett

Abbozz ta' regolament imfassal minn Ministeru, mill-Kanċellerija tal-Istat jew minn korp amministrattiv pubbliku li jirrapporta lill-Prim Ministru jista' jiġi ppreżentat lill-Kabinett minn membru tal-Kabinett.

Abbozz ta' regolament imfassal minn kap ta' awtorità lokali jew ta' Stat ieħor, minn NGO jew minn sħab soċjali jista' jiġi ppreżentat għal kunsiderazzjoni minn kumitat tal-Kabinett jew mill-Kabinett innifsu biss permezz tal-membri tal-Kabinett li huwa politikament responsabbli għall-qasam, għas-settur jew għas-sottosettur rispettiv.

Eżami u adozzjoni ta' abbozz ta' regolament tal-Kabinett

L-abbozzi ta' regolamenti ppreżentati lill-Kabinett jiġu nnotifikati u diskussi waqt il-laqgħat tas-Segretarji tal-Istat. Ladarba abbozz ta' regolament tal-Kabinett jkun għe nnotifikat, dan jintbagħat lill-Ministeri rilevanti għall-approvazzjoni tagħhom u, jekk ikun meħtieġ, lil istituzzjonijiet rilevanti oħra. Il-Ministeru tal-Ġustizzja u l-Ministeru tal-Finanzi jagħtu l-opinjoni tagħhom fuq kull abbozz ta' liġi. Ir-rappreżentanti tal-NGOs jistgħu jissottomettu wkoll l-opinjoni tagħhom matul il-proċess ta' approvazzjoni.

L-abbozzi ta' regolamenti li dwarhom ikun intlaħaq ftehim jiġu eżaminati waqt laqgħa tal-Kabinett, filwaqt li dawk li dwarhom ma jkunx intlaħaq ftehim jiġu diskussi waqt laqgħa tas-Segretarji tal-Istat jew waqt laqgħa tal-kumitat tal-Kabinett. Kull proġett li dwaru jkun intlaħaq qbil waqt tali laqgħa jintbagħat għal aktar kunsiderazzjoni waqt laqgħa tal-Kabinett. Jekk waqt il-laqgħa tal-Kabinett l-abbozz tar-regolament jiġi approvat, jitqies li għe adottat u jsir regolament tal-Kabinett.

Promulgazzjoni ta' regolamenti tal-Kabinett

Regolamenti tal-Kabinett jiġu promulgati bil-pubblikazzjoni fil-*Latvijas Vēstnesis*, il-gazzetta uffiċjali.

Dhul fis-seħħ ta' regolamenti tal-Kabinett

Regolamenti tal-Kabinett jidhlu fis-seħħ fil-jum wara dak tal-pubblikazzjoni tagħhom fil-*Latvijas Vēstnesis*, sakemm ma jipprevedux mod ieħor.

Abrogazzjoni ta' regolamenti tal-Kabinett

Regolamenti tal-Kabinett ma jibqgħux fis-seħħ fiċ-ċirkostanzi li ġejjin:

mad-dhul fis-seħħ ta' regolament tal-Kabinett li jħassar ir-regolament preċedenti;

mad-dhul fis-seħħ ta' dispożizzjoni tad-dispożizzjonijiet finali ta' regolament tal-Kabinett li tħassar ir-regolament preċedenti;

jekk id-dispożizzjoni ta' liġi li abbażi tagħha nħareġ ir-regolament tal-Kabinett ma tibqax fis-seħħ;

mad-dhul fis-seħħ ta' sentenza tal-Qorti Kostituzzjonali li tannulla r-regolament tal-Kabinett rilevanti;

jekk jiskadi l-perjodu ta' validità fil-każ li regolament tal-Kabinett ikun għe adottat għal perjodu ta' żmien limitat.

Regolamenti tal-Bank tal-Latvja, tal-Kummissjoni għas-Suq Finanzjarju u tal-Kapital u tal-Kummissjoni għall-Utilitajiet Pubbliċi

Il-proċedura għall-promulgazzjoni, għad-dhul fis-sehħ u għall-abrogazzjoni ta' regolamenti tal-Bank tal-Latvja, tal-Kummissjoni għas-Suq Finanzjarju u tal-Kapital, u tal-Kummissjoni għall-Utilitajiet Pubbliċi hija ekwivalenti għall-proċeduri għall-promulgazzjoni, għad-dhul fis-sehħ u għall-abrogazzjoni ta' regolamenti tal-Kabinet.

Regolamenti vinkolanti tal-gvern lokali

Sottomissjoni ta' abbozzi ta' regolamenti vinkolanti tal-gvern lokali lil kunsill lokali

Abbozzi ta' regolamenti vinkolanti tal-gvern lokali jistgħu jiġu pprezentati lil kunsill lokali mill-president tal-kunsill, minn kumitat tal-kunsill, minn membri tal-kunsill, minn min ikun sejjah għal laqgħa straordinarja jew mill-kap ta' amministrazzjoni ta' belt, ta' raħal jew ta' parroċċa.

Eżami u adożzjoni ta' abbozzi ta' regolamenti vinkolanti tal-gvern lokali

Abbozzi ta' regolamenti vinkolanti tal-gvern lokali jiġu adottati u jsiru vinkolanti jekk aktar minn nofs il-membri tal-kunsill lokali jivvutaw favur, sakemm l-istatut ma jipprevedix mod ieħor.

Il-kunsill jibgħat ir-regolamenti u memorandum ta' spjegazzjoni lill-Ministeru għall-Farsien tal-Ambjent u l-Iżvilupp Reġjonali bil-miktub u f'forma elettronika fi żmien tlett ijiem mid-data tal-iffirmar. Il-Ministeru jivvaluta l-legalità tar-regolamenti fi żmien xahar minn meta jirċevihom u jibgħat l-opinjoni tiegħu lill-kunsill lokali.

Jekk l-opinjoni tal-Ministeru ma jkunx fiha oġġezzjonijiet fir-rigward tal-legalità tar-regolamenti, jew jekk il-kunsill lokali ma jirċevix l-opinjoni fil-limitu ta' żmien speċifikat, dan joħroġ ir-regolamenti vinkolanti kif adottati.

Jekk il-kunsill lokali jirċievi opinjoni mill-Ministeru li ssib li r-regolamenti huma kompletament jew parzjalment illegali, il-kunsill lokali jagħmel titjib għar-regolamenti skont l-opinjoni u joħroġ regolamenti emendati. Jekk il-kunsill lokali ma jaqbilx mal-opinjoni kollha kemm hi jew ma' parti minnha, jipprovidi ġustifikazzjoni fid-deċiżjoni tiegħu u joħroġ ir-regolamenti. Ir-regolamenti jintbagħtu lill-Ministeru għall-Farsien tal-Ambjent u l-Iżvilupp Reġjonali bil-miktub u f'forma elettronika fi żmien tlett ijiem mid-data li fiha ġew iffirmati.

Promulgazzjoni ta' regolamenti vinkolanti tal-gvern lokali

Il-kunsill ta' belt (*Republikas pilsētas dome*) jippubblika regolamenti vinkolanti u l-memorandum ta' spjegazzjoni li jakkumpanjahom fil-gazzetta uffiċjali, [Latvijas Vēstnesis](#). Kunsill muniċipali (*novada dome*) jippubblika regolamenti vinkolanti u l-memorandum ta' spjegazzjoni li jakkumpanjahom fil-*Latvijas Vēstnesis* (mis-6 ta' Novembru 2015) jew f'gazzetta lokali jew f'pubblikazzjoni mingħajr hlas.

Kunsill muniċipali jrid jadotta regolamenti vinkolanti u għandu jispeċifika l-post tal-pubblikazzjoni ta' tali regolamenti, u għandu jippubblika dik l-għażla fil-*Latvijas Vēstnesis*. Kunsill muniċipali ma jistax ibiddel il-post fejn jippubblika r-regolamenti vinkolanti aktar minn darba fis-sena. Wara d-dhul fis-sehħ tagħhom, ir-regolamenti vinkolanti tal-gvern lokali jiġu ppubblikati fuq is-sit web tal-gvern lokali. Regolamenti vinkolanti promulgati mill-kunsilli muniċipali huma disponibbli wkoll fil-bini tal-kunsill muniċipali u fl-uffiċċji amministrattivi tal-parroċċa ċivili jew tal-belt.

Dhul fis-sehħ ta' regolamenti vinkolanti tal-gvernijiet lokali

Regolamenti vinkolanti jidhru fis-sehħ fil-jum wara dak tal-pubblikazzjoni tagħhom fil-post uffiċjali ta' publikazzjoni tagħhom, sakemm ma jispeċifikawx data aktar tard għad-dhul fis-sehħ.

Abrogazzjoni ta' regolamenti vinkolanti tal-gvern lokali

Regolamenti vinkolanti tal-gvern lokali ma jibqgħux fis-sehħ fiċ-ċirkostanzi li ġejjin:

mad-dhul fis-sehħ ta' regolamenti vinkolanti li jhassru r-regolament preċedenti;

mad-dhul fis-sehħ ta' dispożizzjoni tad-dispożizzjonijiet finali ta' regolament vinkolanti li thassru ir-regolamenti preċedenti;

jekk ma tibqax fis-sehħ dispożizzjoni ta' liġi jew ta' regolament ta' livelli oġġha li abbażi tagħha nħarġu r-regolamenti vinkolanti rilevanti;

mad-dhul fis-sehħ ta' sentenza tal-Qorti Kostituzzjonali li tannulla r-regolamenti rilevanti;

jekk jiskadi l-perjodu ta' validità fil-każ li regolamenti vinkolanti jkunu ġew adottati għal perjodu ta' żmien limitat.

Bażijiet ta' data ġuridici

Latvijas Vēstnesis, il-gazzetta uffiċjali tar-Repubblika tal-Latvja

Il-pubblikazzjoni uffiċjali *Latvijas Vēstnesis*, hija l-gazzetta uffiċjali tar-Repubblika tal-Latvja. Il-pubblikazzjoni ta' informazzjoni fiha tikkostitwixxi l-pubblikazzjoni uffiċjali tagħha.

Il-pubblikazzjoni uffiċjali hija pubblikament awtentika u legalment vinkolanti.

Ħadd ma jista' jgħid li ma jafx bl-atti legali jew bl-avviżi uffiċjali ppubblikati fil-gazzetta uffiċjali.

Mill-1 ta' Lulju 2012, il-gazzetta uffiċjali *Latvijas Vēstnesis* bdiet tiġi uffiċjalment ippubblikata f'forma elettronika fuq is-sit web <https://www.vestnesis.lv/>. L-informazzjoni li giet ippubblikata fuq is-sit web <https://www.vestnesis.lv/> qabel dik id-data kienet biss għal skopijiet ta' informazzjoni: qabel dan il-pubblikazzjoni uffiċjali kienet il-verżjoni stampata tal-*Latvijas Vēstnesis*.

Legiżlazzjoni konsolidata

L-istatuti, ir-regolamenti tal-Kabinet u l-liġijiet u r-regolamenti l-oħra konsolidati huma disponibbli fuq is-sit web legiżlattiv Latvjan <http://www.likumi.lv/>. Il-liġijiet u r-regolamenti konsolidati kollha ppubblikati fuq is-sit web huma għal skopijiet ta' informazzjoni biss. Is-sit web jiġi ġestit mill-pubblikatur uffiċjali [VSA Latvia Vēstnesis](#).

VSA Latvia Vēstnesis

Pubblikatur uffiċjali

Il-pubblikatur tal-gazzetta uffiċjali elettronika *Latvijas Vēstnesis* huwa l-istess wieħed li kien jippubblika l-edizzjoni stampata preċedenti li kellha l-istess isem: [VSA Latvia Vēstnesis](#).

Il-pubblikatur uffiċjali jopera skont l-istandards internazzjonali ISO 9001:2015 (ġestjoni tal-kwalità) u ISO 27001:2013 (sigurtà tal-informazzjoni).

Il-bażi tad-data tista' tiġi aċċessata mingħajr hlas?

Iva, *Latvijas Vēstnesis* hija disponibbli mingħajr hlas. L-arkivju elettroniku tal-edizzjoni stampata preċedenti tal-*Latvijas Vēstnesis* huwa disponibbli wkoll mingħajr hlas. L-aċċess għas-sit web tal-atti legali kkonsolidati huwa wkoll mingħajr hlas.

Links

[Saeima \(Il-Parlament tar-Repubblika tal-Latvja\)](#)

[Kabinet tar-Repubblika tal-Latvja](#)

[Bank tal-Latvja](#)

[Il-Kummissjoni għas-Suq Finanzjarju u tal-Kapital](#)

[Kummissjoni għall-Utilitajiet Pubbliċi](#)

[Informazzjoni ta' kuntatt għall-awtoritajiet lokali](#)

[Gazzetta uffiċjali, Latvijas Vēstnesis](#)

[Sit web legiżlattiv Latvjan](#)

L-aħħar aġġornament: 23/09/2020

Il-verżjoni bil-lingwa nazzjonali hija ġestita mill-Istat Membru rispettiv. It-traduzzjonijiet saru mis-servizz tal-Kummissjoni Ewropea. Jista' jkun hemm xi tibdil imdaħħal fl-original mill-awtorità nazzjonali kompetenti li jkun għadu ma jidherx fit-traduzzjonijiet. Il-Kummissjoni Ewropea ma taċċettax responsabbiltà jew kwalunkwe tip ta' tort fir-rigward ta' kull informazzjoni jew dejta li tinsab jew li hemm referenza għaliha f'dan id-dokument. Jekk jogħġbok irreferi għall-avviż legali sabiex tiċċekkja r-regoli dwar id-drittijiet tal-awtur għall-Istati Membri responsabbli minn din il-paġna.

L-Istati Membri responsabbli għall-ġestjoni tal-paġni tal-kontenut nazzjonali huma fil-proċess li jaġġornaw xi fitt mill-kontenut fuq dan is-sit web fid-dawl tal-fruġ tar-Renju Unit mill-Unjoni Ewropea. Jekk is-sit ikun fih kontenut li għadu ma jirrifletix il-fruġ tar-Renju Unit, dan mhux intenzjonat u se jiġi indirizzat.

Jekk jogħġbok innota li l-verżjoni bil-lingwa oriġinali ta' din il-paġna għet emendata reċentement. Il-verżjoni tal-lingwa li qed tara bħalissa attwalment qed tiġi ppreparata mit-tradutturi tagħna.

Jekk jogħġbok innota li dawn il-lingwi li ġejjin diġà ġew tradotti.

Ligi tal-Istat Membru - Litwanja

Din il-paġna tipprovdi informazzjoni dwar is-sistema legali Litwana u farsa ġenerali lejn il-ligi Litwana.

Sorsi tal-ligi

Is-sorsi tal-ligi huma l-mezzi uffiċjali li permezz tagħhom jitwasslu u jiġu stabbiliti d-dispożizzjonijiet ġuridici.

L-att legiżlattiv huwa dokument uffiċjali bil-miktub adottat mill-istituzzjoni kompetenti tal-Istat li fih jitnizzlu u jiġu spjegati dispożizzjonijiet ġuridici jew li fuqu hija indikata l-bażi ġuridika għall-applikazzjoni tad-dispożizzjonijiet ġuridici f'każ partikolari. Skont in-natura tal-informazzjoni ġuridika mnizzla fihom, l-atti legiżlattivi jinkludu dawn li ġejjin:

Strumenti legiżlattivi – dawn huma deċiżjonijiet tal-istituzzjonijiet tal-Istat bil-forma miktuba li jistabbilixxu, jemendaw jew jirrevokaw regoli ta' natura ġenerali li japplikaw għal grupp indeterminat ta' destinatari u approvati mill-Istat. L-istrumenti legiżlattivi huma maqsuma f'żewġ kategoriji:

Ligijiet, l-ogħla mit-tipi kollha ta' atti legiżlattivi, li jiġu adottati mill-Parlament tar-Repubblika tal-Litwanja [*Seimas*] jew permezz ta' referendum nazzjonali, li jistabbilixxu d-dispożizzjonijiet ġuridici ġenerali maħsuba biex jirregolaw l-oqsma ewlenin tal-interazzjoni umana u li għandhom forza ġuridika prevalenti. Il-ligijiet jitqiesu bħala s-sorsi prinċipali tal-ligi.

Strumenti subordinati, li huma strumenti legiżlattivi adottati fuq il-bażi ta' ligi maħsuba biex jagħtuha forma konkreta u jiżguraw l-implimentazzjoni tagħha. L-istrumenti subordinati jistgħu ma jkunx konsistenti mal-ligijiet. Dawn jinkludu li ġej:

Riżoluzzjonijiet tal-Parlament,

Riżoluzzjonijiet tal-Gvern,

struzzjonijiet u ordnijiet tad-dipartimenti ministerjali,

riżoluzzjonijiet u deċiżjonijiet tal-awtoritajiet lokali u tal-amministrazzjonijiet pubbliċi,

strumenti oħra.

Atti dwar l-interpretazzjoni, li jiġu adottati sabiex jifgħu dawl fuq it-tifsira u l-kontenut tad-dispożizzjonijiet ġuridici applikabbli. Dawn jiġu adottati minn istituzzjoni li għandha kompetenza biex tinterpreta l-ligi.

Atti ta' implimentazzjoni individwali, li permezz tagħhom jidhru fis-seħħ ir-rekwiżiti stabbiliti fl-atti legiżlattivi. Bl-istess mod bħall-istrumenti legiżlattivi, l-atti ta' implimentazzjoni individwali jipproduċu effetti ġuridici iżda ma għandhomx l-*istatus* ta' sors tal-ligi, għaliex ma joħolqux regoli ta' applikazzjoni universali iżda jindirizzaw skont il-kontenut normattiv tagħhom, persuni speċifiċi f'cirkostanzi speċifiċi u huma ta' natura unika fis-sena li ma jibqgħux japplikaw meta s-sitwazzjoni soċjali konċernata (reklutaġġ, tmien tal-impjeg, għoti ta' pensjoni, eċċ.) ma tibqax teżisti.

Sorsi oħra tal-ligi

Minbarra l-istrumenti legiżlattivi, dawn li ġejjin ukoll huma meqjusa bħala sorsi ta' ligi primarja:

Prinċipji ġuridici ġenerali (*bona fide*, l-*ekwi*tà, ir-responsabbiltà individwali, ir-raġonevolezza) huma meqjusa bħala parti integrali mis-sistema ġudizzjarja Litwana kemm biex ifissru d-dispożizzjonijiet statutorji u biex jikkumplementaw *lakunae* fil-ligi. Barra minn hekk, skont l-Artikolu 135(1) tal-Kostituzzjoni tar-Repubblika tal-Litwanja, il-prinċipji universalment rikonoxxuti tad-dritt internazzjonali wkoll huma meqjusa li jiffurmaw parti integrali mis-sistema ġudizzjarja Litwana, u l-qrati Litwani għalhekk għandhom japplikawhom u jużawhom bħala gwida.

Il-konswetudini, jiġifieri r-regoli ta' kondotta approvata mill-Istat u stabbilita fis-soċjetà minħabba natura ripetuta u b'effett fit-tul. Il-Kodiċi Ċivili tar-Repubblika tal-Litwanja jgħid li l-konswetudini hija sors dirett tal-ligi. Il-konswetudini tista' tiġi applikata meta ligi jew kuntratt jipprovdi espressament għall-applikazzjoni tagħha jew jekk ikun hemm *lakuna* f'regolament ġuridiku. Il-konswetudini li tikkontradixxi l-prinċipji ġuridici ġenerali jew dispożizzjonijiet ġuridici imperattivi ma' tistax tiġi applikata.

Dawn li ġejjin huma rikonoxxuti bħala sorsi sekondarju tal-ligi:

Il-preċedent ġudizzjarju, jiġifieri sentenza tal-qorti f'każ speċifiku li saret isservi ta' gwida għall-qrati tal-istess jew ta' istanza inferjuri meta' jeżaminaw każijiet simili. Il-preċedent ġudizzjarju huwa aktar ta' natura konsultattiva fis-sistema ġudizzjarja Litwana.

Id-dottrina ġuridika.

Ġerarkija ta' normi

Il-ġerarkija tal-atti legiżlattivi hija kif ġej:

il-Kostituzzjoni,

il-ligijiet kostituzzjonali;

it-trattati ratifikati;

il-ligijiet

atti legiżlattivi oħra li jimplimentaw il-ligijiet (atti tal-President, tal-Gvern, tal-Qorti Kostituzzjonali, eċċ.)

L-organizzazzjoni tal-istituzzjonijiet:

Il-**Parlament Litwan** [*Seimas*] huwa l-unika istituzzjoni li tista' tadotta l-ligijiet. L-atti legiżlattivi adottati minn kull istituzzjoni oħra jridu jkunu konsistenti mal-Kostituzzjoni tar-Repubblika tal-Litwanja u ma' ligijiet oħra.

Strumenti legiżlattivi oħra jistgħu jiġu adottati minn:

il-Parlament Litwan (riżoluzzjonijiet),

il-President (digriet),

il-Gvern (riżoluzzjonijiet),

ministri u korpi oħra tal-Gvern (ordnijiet),

awtoritajiet lokali (deċiżjonijiet, ordnijiet).

Bażijiet tad-dejta ġuridici

Il- **bażi tad-dejta Litwan tal-atti legiżlattivi** (*Lietuvos teisės aktų duomenų bazė*) hija proprjetà ta' u hija miżmuma mill-**Parlament tar-Repubblika tal-Litwanja**.

Il-bażi tad-dejta fiha li ġej:

atti leġiżlattivi adottati,
abbozzi tal-atti leġiżlattivi,
riżoluzzjonijiet,
konklużjonijiet,

tipi oħra ta' strumenti leġiżlattivi.

Id-dokumenti f'din il-bażi tad-dejta la huma uffiċjali u lanqas mhuma ġuridikament vinkolanti.

Tista' tfittex fil-bażi tad-dejta kemm bl-Ingliż kif ukoll bil-Litwan. Jista' jkollok aċċess għat-tipi varji ta' dokumenti leġiżlattivi billi tikklikkja l-menu li jinzel "Ittajpa".

Tista' ssib ukoll leġiżlazzjoni u dokumenti leġiżlattivi oħra fuq ir-[Registru tal-atti leġiżlattivi tal-Litwanja](#) (*Lietuvos teisės akty registras*). Dan is-sit huwa miżmum mill-**intrapriża statali Ċ-Centru tar-Registri** (*valstybė įmonė Registrų centras*) bis-superviżjoni tal-**Ministeru tal-Ġustizzja**. Mill-31 ta' Awwissu 2013 ir-Registru se jinżamm mill-Kanċellerija tal-Parlament tar-Repubblika tal-Litwanja.

L-aċċess għall-bażi tad-dejta huwa mingħajr ħlas?

Iva, l-aċċess kemm għar-registru kif ukoll għall-bażi tad-dejta tal-atti leġiżlattivi tal-Litwanja **huwa mingħajr ħlas**.

L-aħħar aġġornament: 06/04/2020

Il-verżjoni bil-lingwa nazzjonali hija ġestita mill-Istat Membru rispettiv. It-traduzzjonijiet saru mis-servizz tal-Kummissjoni Ewropea. Jista' jkun hemm xi tibdil imdaħħal fl-original mill-awtorità nazzjonali kompetenti li jkun għadu ma jidherx fit-traduzzjonijiet. Il-Kummissjoni Ewropea ma taċċettax responsabbiltà jew kwalunkwe tip ta' tort fir-rigward ta' kull informazzjoni jew dejta li tinsab jew li hemm referenza għaliha f'dan id-dokument. Jekk jogħġbok irreferi għall-avviż legali sabiex tiċċekkja r-regoli dwar id-drittijiet tal-awtur għall-Istati Membri responsabbli minn din il-paġna.

L-Istati Membri responsabbli għall-ġestjoni tal-paġni tal-kontenut nazzjonali huma fil-proċess li jaġġornaw xi fit mill-kontenut fuq dan is-sit web fid-dawl tal-ħruġ tar-Renju Unit mill-Unjoni Ewropea. Jekk is-sit ikun fih kontenut li għadu ma jirriflettix il-ħruġ tar-Renju Unit, dan mhux intenzjonat u se jiġi indirizzat.

Ligi tal-Istat Membru - Lussemburgu

F'din it-taqsim, issib ħarsa ġenerali lejn is-sorsi differenti tad-dritt fil-Lussemburgu.

Sorsi tad-dritt

Sorsi tad-dritt internazzjonali

Il-Gran Dukat tal-Lussemburgu huwa marbut bi trattati internazzjonali, multilaterali u bilaterali. Minbarra l-obbligi li dawn l-impenji jimponu fuq l-Istat tal-Lussemburgu fir-relazzjonijiet tiegħu ma' Stati oħra, xi wħud minn dawk it-trattati huma sorsi tad-dritt għall-individwi (pereżempju, iċ-ċittadini tal-UE jistgħu jibbażaw direttament fuq il-libertà tal-moviment abbażi tat-trattati Ewropej).

Ftehimiet internazzjonali

Dawn huma trattati internazzjonali u ftehimiet konklużi bejn il-Gran Dukat tal-Lussemburgu u Stati barranin. Xi eżempji huma l-Konvenzjoni għall-Protezzjoni tad-Drittijiet tal-Bniedem u tal-Libertajiet Fundamentali, iffirmata f'Ruma fl-4 ta' Novembru 1950 jew it-trattati tal-Benelux iffirmati fl-Aja fit-3 ta' Frar 1958 u fis-17 ta' Ġunju 2008 rispettivament, u li jorbtu lill-Belġju, lin-Netherlands u lil-Lussemburgu.

Id-dritt tal-Unjoni Ewropea

Id-dritt tal-Unjoni Ewropea jinkludi t-trattati Ewropej infushom u r-regoli tal-leġiżlazzjoni sekondarja, li jinsabu fl-atti adottati mill-istituzzjonijiet tal-Komunità Ewropea u l-Unjoni Ewropea: id-direttivi, id-deċiżjonijiet, ir-regolamenti, l-opinjoni u r-rakkomandazzjonijiet.

Sorsi tad-dritt nazzjonali

Regoli kostituzzjonali

Il-Kostituzzjoni tal-Gran Dukat tal-Lussemburgu ġiet promulgata fis-17 ta' Ottubru 1868. Is-sistema kostituzzjonali stabbilita fl-1868 tixbah ħafna lis-sistema tal-Kostituzzjoni Belġjana tal-1831. Minkejja d-diversi differenzi fid-dettalji, wieħed jista' jirreferi mingħajr riżerva għall-pubblikazzjonijiet dwar id-dritt kostituzzjonali Belġjan fir-rigward tal-prinċipji ġenerali. Minkejja d-diversi emendi kostituzzjonali li saru mill-promulgazzjoni tagħha, il-Kostituzzjoni attwali għadha tikkorrispondi b'mod sostanzjali mat-test promulgat fl-1868.

Il-Kostituzzjoni tal-Lussemburgu hija kostituzzjoni riġida, li jfisser li hija meħtieġa proċedura speċjali biex tiġi emendata, li hija aktar kumplessa mill-proċedura leġiżlattiva ordinarja. Emenda fil-Kostituzzjoni tirrikjedi żewġ votazzjonijiet suċċessivi tal-Parlament tal-Lussemburgu (*Chambre des Députés*) u mill-anqas maġġoranza ta' żewġ terzi tal-voti mitfugħa, u mhix permessa votazzjoni bi prokura. Iż-żewġ votazzjonijiet iridu jsiru mill-anqas tliet xhur minn xulxin.

Jekk, fix-xahrejn ta' wara l-ewwel votazzjoni, aktar minn kwart tal-membri tal-Parlament jew 25,000 votant jitolbu dan, it-test adottat fl-ewwel qari mill-Parlament jiġi soġġett għal referendum. F'dan il-każ, ma jkunx hemm it-tieni votazzjoni u l-emenda tiġi adottata biss jekk tikseb il-maġġoranza tal-voti validi mitfugħa.

Regoli leġiżlattivi

Il-liġijiet huma definiti bħala n-normi mgħoddija mill-Parlament u promulgati mill-Gran Duka. Il-korp leġiżlattiv tal-Lussemburgu jiddeciedi fuq il-forma ġenerali li jrid li tiegħu l-liġi amministrattiva tiegħu, ħlief meta dispożizzjoni kostituzzjonali jew dispożizzjoni tad-dritt internazzjonali tillimita l-libertà tagħha.

Regoli regolatorji

Naturalment, il-liġijiet ma jistgħux jirregolaw kull kwistjoni sal-anqas dettall. Barra minn hekk, l-użu tal-proċedura leġiżlattiva relattivament ikkumplikata mhux dejjem ikun xieraq, pereżempju fil-leġiżlazzjoni f'qasam fejn id-dispożizzjoni trid tiġi emendata b'mod frekwenti.

Huwa hawnhekk fejn jidhri ir-Regolament Gran Dukali (*règlement grand-ducal*), li huwa l-istrument ta' implimentazzjoni għal-liġi. Fil-fatt, il-Kostituzzjoni tal-Lussemburgu tinkariga lill-Gran Duka bil-kompitu li "(j)ipromulga" ir-regolamenti u l-ordnijiet neċessarji biex il-liġijiet jidhru fis-seħħ".

X'inhuma, jekk hemm, is-sorsi l-oħra tal-liġi u x'forza għandhom?

Ġurisprudenza

Ir-rikonoxximent tal-ġurisprudenza bħala sors tad-dritt mhuwiex mingħajr id-diffikultajiet tiegħu. Fil-fatt, il-liġi tal-Lussemburgu ma tirrikonoxxix ir-"regola tal-precedent" applikata f'ordinamenti ġuridici bbażati fuq il-mudell tad-dritt komuni, u l-qrati ġeneralment ma jkunux marbuta b'sentenzi mogħtija f'kawżi oħra, lanqas jekk pjuttost simili. Barra minn hekk, l-imħallfin huma pprojbti milli jieħdu deċiżjonijiet permezz ta' prinċipji ġenerali u s-sentenza tagħhom għalhekk trid tkun limitata dejjem għall-kawża speċifika li jkollhom quddiemhom.

Fil-prattika, il-produzzjoni tal-ġurisprudenza mogħtija f'kawża simili xorta waħda għandha sinifikat ċar. Barra minn hekk, meta strument ikun miftuħ għall-interpretazzjoni, l-imħallef ikollu b'mod ċar aktar setgħa minħabba li huwa jkun jista' jfassal il-liġi filwaqt li jinterpretaha.

Ġurisprudenza internazzjonali

Il-Gran Dukat tal-Lussemburgu jirrikonoxxi l-awtorità diretta ta' diversi qrati internazzjonali, inkluża l-Qorti Ewropea tad-Drittijiet tal-Bniedem li għandha s-sede fi Strasburgu.

Ġurisprudenza Ewropea

Skont l-Artikolu 267 TFUE, il-ġurisprudenza tal-Qorti tal-Ġustizzja tal-Unjoni Ewropea tapplika għall-qrati nazzjonali permezz ta' rinviju għal deċiżjoni preliminari, li jippermetti lill-qrati nazzjonali, qabel jieħdu deċiżjoni, li jitolbu lill-Qorti tal-Ġustizzja s-soluzzjoni għall-problemi li jirrizultaw mill-applikazzjoni tad-dritt tal-UE, li l-individwi jistgħu jagħmlu użu minnu quddiem dawk il-qrati.

Ġurisprudenza nazzjonali

Bħala regola ġenerali, is-sentenzi tal-qrati mogħtija fil-konkluzjoni ta' proċedimenti ċivili u kummerċjali għandhom biss awtorità relattiva ta' *res judicata*: dawn is-sentenzi jorbtu lill-partijiet fil-kawża, iżda ma jibdLux l-arranġament tal-liġi.

Dan huwa l-każ ukoll għall-maġġoranza tas-sentenzi mogħtija mill-qrati amministrattivi. Bħala eċċezzjoni, meta titressaq azzjoni kontra att regolatorju quddiem il-Qorti Amministrattiva tal-Prim'Instanza (*Tribunal administratif*) jew il-Qorti Amministrattiva (*Cour administrative*), sentenza jew deċiżjoni tkun ta' applikazzjoni ġenerali u tiġi ppubblikata fil-*Mémorial*, il-ġurnal uffiċjali tal-Gran Dukat tal-Lussemburgu.

Id-deċiżjonijiet mogħtija mill-Qorti Kostituzzjonali (*Cour constitutionnelle*) huma wkoll ta' applikazzjoni ġenerali u jiġu ppubblikati fil-*Mémorial* (il-ġurnal uffiċjali tal-Gran Dukat tal-Lussemburgu).

Il-prinċipji ġenerali tad-dritt

Fost ir-regoli derivati mill-ġurisprudenza, huwa importanti li tiġi nnotata b'mod partikolari l-kategorija tal-prinċipji ġenerali tad-dritt, definiti bħala "normi ġuridici li jorbtu lill-amministrazzjoni u li l-eżistenza tagħhom hija kkonfermata bid-deċiżjonijiet tal-qrati".

Ġerarkija tan-normi

Fil-liġi domestika, hemm ġerarkija tas-sorsi tad-dritt. Il-Kostituzzjoni hija l-oġġla sors tad-dritt, segwita mil-liġijiet u r-regolamenti.

Fin-nuqqas ta' kwalunkwe dispożizzjoni kostituzzjonali, il-pożizzjoni tal-liġi tal-Lussemburgu dwar ir-relazzjoni bejn id-dritt internazzjonali u l-liġi domestika toħroġ esklussivament mill-ġurisprudenza.

Il-ġurisprudenza tal-Lussemburgu dwar dan il-punt kibret mill-bidu tas-snin 50 meta l-ewwel il-Qorti tal-Kassazzjoni (*Cour de Cassation*), u mbagħad il-Kunsill tal-Istat (*Conseil d'Etat*), immarkaw it-tmien tal-pożizzjoni sostnuta qabel li riezami mill-qrati, tal-konformità tal-liġijiet mat-trattati internazzjonali, kienet impossibbli minħabba s-separazzjoni tas-setgħat.

Skont id-deċiżjoni importanti tal-Kunsill tal-Istat tal-1951, "trattat internazzjonali inkorporat fil-leġiżlazzjoni domestika b'liġi ta' approvazzjoni huwa liġi ta' essenza superjuri li għandha oriġini oġġla mir-rieda ta' korp intern. Dan ifisser li fil-każ ta' kunflitt bejn id-dispożizzjonijiet ta' trattat internazzjonali u dawk ta' liġi nazzjonali sussegwenti, id-dritt internazzjonali għandu jirbaħ fuq il-liġi nazzjonali" (Kunsill tal-Istat, 28 ta' Lulju 1951, Pas. lux. t. XV, p. 263).

Il-lingwaġġ ta' dik id-deċiżjoni ovvjament huwa ġenerali ħafna billi d-deċiżjoni tafferma mingħajr ebda distinzjoni li n-normi internazzjonali jirbhu fuq ir-rieda ta' kwalunkwe korp intern. Madankollu, il-qrati tal-Lussemburgu qatt ma ddeċidew b'mod espliċitu favur il-preminenza tan-normi internazzjonali fuq il-Kostituzzjoni.

Ta' min jinnota li l-Assemblea Kostitwenti, fiż-żmien tal-emenda tal-1956, irrifutata b'mod espliċitu abbozz ta' liġi tal-gvern li ddiċjara li "r-regoli tad-dritt internazzjonali huma parti mill-ordni ġuridiku nazzjonali. Huma jieħdu l-preċedenza fuq il-liġijiet nazzjonali u d-dispożizzjonijiet nazzjonali l-oħra kollha." Il-kummentarju dwar l-artikoli kien iddikjara b'mod ċar li din il-formulazzjoni tal-aħħar kellha tinkludi d-dispożizzjonijiet kostituzzjonali.

Madankollu, il-Kunsill tal-Istat irrikonoxxa b'mod impliċitu dik il-preminenza f'opinjoni tas-26 ta' Mejju 1992 dwar l-abbozz ta' liġi li approva t-Trattat dwar l-Unjoni Ewropea. Fil-fatt, fiha l-Kunsill jissuġġerixxi li "wieħed għandu jzomm f'moħħu li skont ir-regola tal-ġerarkija tan-normi legali, id-dritt internazzjonali jieħu l-preċedenza fuq il-liġi nazzjonali u, fil-każ ta' kunflitt, il-qrati għandhom iwarbu l-liġi domestika favur it-Trattat. Minħabba l-importanza li tiġi evitata kontradizzjoni bejn il-liġi nazzjonali tagħna u d-dritt internazzjonali, il-Kunsill tal-Istat ihegġeġ li l-emenda kostituzzjonali relatata sseħħ fil-perjodu ta' żmien xieraq biex tiġi evitata sitwazzjoni ta' inkompatibbiltà bħal din." Il-Gran Dukat tal-Lussemburgu għalhekk jidher li ħa triq deċiżament internazzjonalista. Din is-sitwazzjoni hija bla dubju ta' xejn konsegwenza teknika tan-nuqqas ta' riezami kostituzzjonali tal-liġijiet fil-Lussemburgu. Il-Qorti Kostituzzjonali tivverifika l-konformità tal-liġijiet mal-Kostituzzjoni. Kwistjoni dwar il-konformità mal-Kostituzzjoni, ta' liġi li tapprova trattat internazzjonali, ma tistax fil-fatt tiġi rinvijata lilha.

Fis-sistema legali tal-Lussemburgu, liġijiet li jmorru kontra l-Kostituzzjoni jistgħu jiġu ddikjarati bħala mhux kostituzzjonali mill-Qorti Kostituzzjonali. Qorti ġudizzjarja jew amministrattiva tal-Lussemburgu tista' tirrinviija kwistjoni lill-Qorti Kostituzzjonali meta, fil-kuntest ta' proċedimenti quddiemha, titqajjem il-kwistjoni tal-kostituzzjonalità. Mhux possibbli li jsir rikors direttament lill-Qorti.

Huwa possibbli wkoll rikors għall-annullament kontra atti regolatorji illegali quddiem il-Qorti Amministrattiva tal-Prim'Instanza bil-possibbiltà ta' appell quddiem il-Qorti Amministrattiva. Madankollu, rikors bħal dan ikun ammissibbli biss fi żmien perjodu ta' tliet xhur mill-pubblikazzjoni tar-regolament. Jekk, wara l-iskadenza ta' dak il-perjodu, il-legalità ta' att regolatorju tiġi diskussa quddiem qorti ġudizzjarja jew amministrattiva, il-qorti xorta jkollha l-għażla li twarrab l-istrument regolatorju favur il-liġi, iżda, b'differenza mill-azzjoni diretta possibbli matul it-tliet xhur ta' wara l-pubblikazzjoni, dik is-sentenza ma tkunx eżegwibbli b'mod ġenerali.

Dhul fis-seħħ nazzjonali tar-regoli fi strumenti supranazzjonali

Ftehimiet internazzjonali

Il-Kostituzzjoni tal-Lussemburgu hija eċċezjonalment konċiża fir-regolamentazzjoni tal-proċedura għall-approvazzjoni tat-trattati internazzjonali billi tillimita ruħha li tiddikjara li "t-trattati ma jkollhomx effett qabel ma jkunu ġew approvati bil-liġi u ppubblikati fil-forom speċifikati għall-pubblikazzjoni tal-liġijiet".

Il-Gran Dukat huwa pajjiż bi tradizzjoni monistika. Fi kliem ieħor, it-trattat innifsu japplika bl-istess mod bħal norma domestika tal-Gran Dukat mingħajr il-ħtieġa li jiġi traspost f'forma jew oħra.

Il-kontenut tal-liġi ta' approvazzjoni għalhekk huwa qasir ħafna u ġeneralment jillimita ruħu għal artikolu wieħed li jgħid li trattat partikolari "huwa b'dan approvat". Din il-liġi ma jkollha l-ebda kontenut normattiv. Il-liġi ta' approvazzjoni tapprova, iżda ma tittrasponix; hija ma għandha l-ebda skop ieħor hlief li tawtorizza lill-Gvern jipproċedi bir-ratifika tat-trattat.

Il-liġi ta' approvazzjoni tingħadda mill-Parlament skont il-proċedura ordinarja. Il-votazzjoni normalment issir b'maġġoranza assoluta, hlief jekk it-trattat ikun jinkludi d-delega tas-setgħat (ara hawn taħt). Mill-emenda tal-1956, il-Kostituzzjoni tal-Lussemburgu tinkludi dispożizzjoni espliċita li tagħmilha possibbli li s-setgħat jiġu delegati lil organizzazzjonijiet internazzjonali permezz ta' trattat. L-Artikolu 49 bis tal-Kostituzzjoni jgħid li "l-eżerċizzju tas-setgħat riżervati mill-Kostituzzjoni għall-fergħat leġiżlattivi, eżekuttivi u ġudizzjarji jista' jingħata temporanjament bi trattat lil istituzzjonijiet regolati bid-dritt internazzjonali". It-tieni paragrafu tal-Artikolu 37 tal-Kostituzzjoni, madankollu, jistipula li t-trattati ta' dan it-tip iridu jiġu approvati mill-Parlament b'maġġoranza konsiderevolment rinforzata.

Hlief fejn ikun previst b'mod espliċitu, il-moġħdija ta' liġi ta' approvazzjoni ma għandhiex l-effett li ddaħħal fis-seħħ trattat fil-liġi nazzjonali tal-Lussemburgu. Il-liġi ta' approvazzjoni hija prerekwizit għad-dhul fis-seħħ tagħha iżda dan iseħħ biss wara r-ratifika. Barra minn hekk, fil-Lussemburgu, anke wara l-approvazzjoni mill-Parlament, il-fergħa eżekuttiva hija meqjusa li żżomm id-diskrezzjoni sħiħa biex tirratifika t-test u l-eżerċizzju ta' dik is-setgħa ma jstax jiġi riezaminat mill-qrati.

Id-dhul fis-seħħ ta' trattat fil-liġi nazzjonali huwa ġeneralment soġġett għal tliet kundizzjonijiet: (1) il-Gran Dukat irid ikun irratifika t-trattat, (2) it-trattat irid ikun fis-seħħ b'mod internazzjonali u (3) it-test tat-trattat irid ikun ġie ppubblikat b'mod sħiħ fil-*Mémorial* tal-Lussemburgu bl-istess mod bħal liġi.

Ta' min jinnota li l-pubblikazzjoni tat-trattat (mitluba mill-Artikolu 37 tal-Kostituzzjoni) hija rekwiżit separat mir-rekwiżit ta' publikazzjoni tal-ligi li tapprova t-trattat. Naturalment, fil-biċċa l-kbira tal-kazijiet, iż-żewġ kundizzjonijiet jiġu ssodisfati fl-istess ħin, jiġifieri t-test tat-trattat jiġi ppubblikat fil-*Mémorial* immedjatement wara dak tal-ligi. Madankollu, huma żewġ atti separati u l-pubblikazzjoni tagħhom tista' tkun separata minhabba li t-trattat ma jiffurmax parti integrali mil-ligi ta' approvazzjoni.

Normi tal-Unjoni Ewropea

Il-Kostituzzjoni tal-Lussemburgu ma fihix dispożizzjonijiet speċifiċi li jirregolaw it-traspożizzjoni tal-leġiżlazzjoni Ewropea sekondarja fil-ligi nazzjonali tal-Lussemburgu.

L-istrument normali għall-implimentazzjoni tad-direttivi Ewropej huwa ligi adottata b'maġġoranza ordinarja tal-Parlament.

Filwaqt li, fil-prinċipju, id-direttivi Ewropej normalment iridu jiġu trasposti fil-leġiżlazzjoni tal-Lussemburgu permezz ta' ligi, madankollu mhuwiex neċessarju li tintuża l-ligi formali meta d-direttiva tkun tikkonċerna kwistjoni diġà regolata b'ligi mhux kontradittorja tal-Lussemburgu. F'dan il-każ, it-traspożizzjoni tista' ssir permezz ta' Regolament Gran Dukali adottat fuq il-bażi tas-setgħa ġenerali ta' infurzar tal-ligijiet li l-Gvern jiehu mill-Artikoli 33 u 36 tal-Kostituzzjoni.

Strettament, għalhekk, dak li jkun qiegħed jinforza l-Gran Duka tkun il-ligi tal-Lussemburgu, anki jekk il-kontenut tar-regolament fil-fatt ikun ibbażat fuq id-direttiva Ewropea.

L-użu tal-leġiżlazzjoni jista' jiġi evitat ukoll meta l-kwistjoni armonizzata mid-direttiva tkun is-sugġett ta' statut abilitanti li permezz tiegħu l-Parlament jagħti lill-Gvern is-setgħa li jittratta kwistjonijiet li normalment jaqgħu fl-ambitu tal-ligijiet permezz ta' regolamenti sempliċi.

"Statuti abilitanti" bħal dawn ilhom jiġu adottati mill-Parlament mill-1915 u l-Gvern għalhekk għandu setgħat regolatorji estensivi fl-oqsma tal-ekonomija u l-finanzi li, anki fin-nuqqas ta' referenza espliċita għall-Ewropa, bla dubju kienu jippermettulu li jittrasponi wkoll diversi direttivi Ewropej.

Madankollu, it-traspożizzjoni tad-direttivi Ewropej illum hija regolata bi statut abilitanti speċifiku tad-9 ta' Awwissu 1971, emendat b'ligi tat-8 ta' Diċembru 1980, li l-għan tiegħu huwa limitat għall-awtorizzazzjoni tal-Gvern biex jesegwixxi u japprova d-direttivi tal-Komunitajiet Ewropej dwar kwistjonijiet relatati mal-ekonomija, it-teknoloġija, l-agrikoltura, il-forestrija, l-affarijiet soċjali u t-trasport. B'deroga mill-proċedura regolatorja ordinarja, ir-regolamenti Gran Dukali inkwistjoni jridu jkunu rċevew l-approvazzjoni tal-kumitat parlamentari rilevanti.

Il-proċedura għall-adozzjoni tar-regolamenti Gran Dukali hija kkaratterizzata, bħall-proċedura leġiżlattiva, mill-obbligu tal-Gvern li jissottometti l-abbozz ta' ligi tiegħu għall-opinjoni tal-Kunsill tal-Istat u tal-kmamar professjonali (*Chambres professionnelles*). Madankollu, b'differenza mill-proċedura leġiżlattiva, il-proċedura regolatorja tippermetti lill-Gvern sempliċement li jevita dawn il-konsultazzjonijiet fuq il-bażi tal-urġenza li tiġi adottata l-miżura rakkomandata.

Madankollu, din il-faċilità hija miċhuda lill-Gvern meta jkollu l-għan li jittrasponi Direttiva tal-UE permezz ta' regolament Gran Dukali. Fil-fatt, il-ligi tad-9 ta' Awwissu 1971 tissupplimenta l-proċedura regolatorja ordinarja billi tirrikjedi, minn naħa, il-konsultazzjoni obbligatorja tal-Kunsill tal-Istat u, min-naħa l-oħra, l-approvazzjoni tal-kumitat parlamentari rilevanti.

Fiż-żewġ kazijiet, it-test tar-Regolament Gran Dukali jiġi adottat fil-Kunsill tal-Ministri (*Conseil des ministres*), imbagħad jiġi ffirmat mill-Ministru responsabbli u jiġi pprezentat lill-Gran Duka għall-iskop ta' promulgazzjoni. Ir-Regolament Gran Dukali jidhul fis-seħħ wara l-pubblikazzjoni tiegħu fil-*Mémorial*.

Dhul fis-seħħ ta' regoli ta' oriġini nazzjonali

Fil-Gran Dukat tal-Lussemburgu, il-ligijiet u r-regolamenti jidhlu fis-seħħ biss wara l-pubblikazzjoni tagħhom fil-*Mémorial*.

Awtoritajiet li għandhom is-setgħa li jadottaw regoli legali

Normi internazzjonali

Il-Kostituzzjoni tal-Lussemburgu tgħid li "Il-Gran Duka jiffirma t-trattati". Madankollu, hija tgħid ukoll li "it-trattati ma jidhlux fis-seħħ qabel ma jkunu ġew approvati bil-ligi u ppubblikati fil-forum speċifikati għall-pubblikazzjoni tal-ligijiet".

Għandu jiġi nnotat li l-approvazzjoni hija meħtieġa għat-trattati internazzjonali kollha, irrispettivament mill-għan tagħhom u li din l-approvazzjoni trid tingħata fil-forma ta' ligi. Din il-kjarifika tal-aħħar iddaħħlet fl-1956 fuq talba espliċita tal-Kunsill tal-Istat, li qies li "din l-approvazzjoni hija marbuta mal-proċedura ta' tfassil tal-ligijiet, minhabba li l-Kostituzzjoni tirrikonoxxi biss din il-proċedura unika, li tapplika għall-espressjonijiet kollha tar-rieda tal-Parlament, fuq kwalunkwe kwistjoni".

Normi nazzjonali

Fis-sistema leġiżlattiva tal-Gran Dukat tal-Lussemburgu, l-inizjattiva għal ligi tista' tiġi mill-[Parlament](#) jew mill-[Gvern](#).

Id-dritt ta' inizjattiva tal-Gvern jissejjaħ "inizjattiva tal-gvern" u jiġi eżerċitat billi jiġu pprezentati "**abbozzi ta' ligijiet tal-Gvern**".

Id-dritt ta' inizjattiva tal-Parlament jissejjaħ "inizjattiva parlamentari" u jiġi eżerċitat billi jiġu pprezentati "**abbozzi ta' ligijiet ta' membri privati**".

Wara, dawn l-abbozzi ta' ligijiet tal-gvern jew ta' membri privati jiġu sottomessi għall-opinjoni tal-korpi kkonċernati (kmamar professjonali) u, fuq kolloxx, għall-opinjoni tal-[Kunsill tal-Istat](#). Wara li tasal l-opinjoni tal-Kunsill tal-Istat, l-abbozz ta' ligi tal-gvern jew tal-membri privat jintbagħat lura lill-Parlament.

Proċess għall-adozzjoni ta' dawn in-normi ġuridiċi

Ligijiet

Il-Parlament huwa parlament unikamerali.

Sabiex jiġi mitigat ir-riskju ta' impetwożità f'sistema unikamerali, l-Assemblea Kostitwenti tal-Lussemburgu stipulat li kull abbozz ta' ligi tal-gvern irid fil-prinċipju jkun is-sugġett ta' żewġ votazzjonijiet, mill-anqas tliet xhur minn xulxin.

Madankollu, il-Kostituzzjoni stipula li l-ħtieġa tat-tieni votazzjoni (magħrufa bħala "it-tieni votazzjoni kostituzzjonali") tista' titwarrab "jekk il-Parlament, bi qbil mal-Kunsill tal-Istat, li jkun f'sessjoni miftuħa, jiddeċiedi mod ieħor".

F'dan il-każ, il-Kunsill tal-Istat jeżerċita funzjoni distintiva hafna, simili għar-rwol tat-tieni kmamar leġiżlattivi fi Stati oħra (u b'mod partikolari r-rwol tal-House of Lords fl-Ingilterra). Huwa jkun involut l-ewwel darba qabel id-dibattiti parlamentari. Il-Kostituzzjoni tirrikjedi li tintalab l-opinjoni tal-Kunsill tal-Istat fuq kull abbozz ta' ligi tal-gvern jew ta' membru privat. Il-Kunsill tal-Istat imbagħad jipparteċipa għat-tieni darba wara l-ewwel votazzjoni tal-Parlament biex jiddeċiedi, f'sessjoni miftuħa, jekk jirrinunzja għat-tieni votazzjoni.

Fil-prattika, it-tieni votazzjoni tiġi rinunzjata b'dan il-mod għall-maġġoranza kbira tal-ligijiet. Il-Kunsill tal-Istat adotta politika li biha r-rinunzja tingħata kważi fil-kazijiet kollha, bis-sanzjoni tar-rifjut tiġi riżervata għall-aktar kazijiet serji. L-ostakli potenzjali għar-rinunzja hafna drabi jitneħħew matul il-proċedura preliminari. Ta' min jinnota wkoll li s-setgħa tal-Kunsill tal-Istat mhijiex setgħa effettiva tal-veto, li, barra minn hekk, tkun diffiċli biex tiġi rikonċiljata mal-fatt li l-Kunsill tal-Istat huwa korp mhux elett. Fil-fatt, il-membri tal-Kunsill tal-Istat jiġu maħtura mill-Gran Duka. Fil-każ ta' post battal, is-sostituti jinħatru fl-ordni li ġejja, l-ewwel direttament mill-Gran Duka, it-tieni: minn lista ta' tliet kandidati proposti mill-Parlament u t-tielet: minn lista ta' tliet kandidati proposti mill-Kunsill tal-Istat. Il-Kunsill tal-Istat jista' jittardja l-approvazzjoni ta' ligi biss b'xahrejn u b'dan il-mod jagħti lill-korp leġiżlattiv żmien addizzjonali għar-riflessjoni.

Il-Gran Duka jipparteċipa mhux biss fil-bidu tal-proċedura leġiżlattiva (għall-abbozzi ta' ligijiet tal-gvern), iżda wkoll wara l-approvazzjoni finali tat-test tal-ligi mill-Parlament. Il-Kostituzzjoni tal-Lussemburgu tgħid li "l-Gran Duka jippromulga l-ligijiet fi żmien tliet xhur mill-vot tal-Parlament."

Regolamenti Gran Dukali

Skont l-Artikolu 2 tal-ligi tat-12 ta' Lulju 1996 li tirrifirma l-Kunsill tal-Istat (*loi du 12 juillet 1996 portant réforme du Conseil d'Etat*), kull **abbozz ta' regolament** li jimplimenta ligijiet u trattati jista' jiġi sottomess biss lill-Gran Duka ladarba l-**Kunsill tal-Istat** ikun ġie kkonsultat għall-**opinjoni** tiegħu.

Madankollu, il-Gvern jista' jneħhi din ir-regola generali f'kazijiet ta' urgenza (li għandhom jiġu valutati mill-Gran Duka fuq il-bażi ta' rapport motivat sewwa mħejji mill-Ministru proponenti) u konsegwentement ma jfittix l-opinjoni tal-Kunsill tal-Istat (jew *Haute Corporation* kif xi drabi jissejjaħ). Madankollu, l-eżerċizzju ta' din il-**proċedura ta' emerġenza** għandu jkun riżervat għal ċirkostanzi eċċezzjonali.

Barra minn hekk, jekk att tal-Parlament jirrikjedi espliċitament li l-Kunsill tal-Istat jintalab jaġi l-opinjoni tiegħu dwar ir-regolamenti li jimplimentaw dik il-liġi, il-proċedura ta' emerġenza ma tista' tiġi eżerċitata taħt l-ebda ċirkostanza. Dan huwa l-każ ukoll għall-emendi għal abbozzi ta' regolamenti li l-Kunsill tal-Istat ikun diġà ħareġ l-ewwel opinjoni tiegħu dwarhom.

Bl-istess mod bħal fil-każ tal-atti tal-Parlament, il-Kunsill tal-Istat jaġi l-opinjoni tiegħu dwar l-abbozzi ta' regolamenti fil-forma ta' **rapport motivat** li jkun fih konsiderazzjonijiet generali, eżami tat-test tal-abbozz u, meta jkun meħtieġ, kontroabbozz ta' regolament.

L-eżami mill-Kunsill tal-Istat iquis il-kontenut u l-forma tal-abbozzi ta' regolamenti kif ukoll il-konformità tagħhom ma' norma ġuridika oġġla.

Bażijiet ta' data leġiżlattivi

Is-sit [Légilux](#) huwa l-portal tal-liġi online tal-Gvern tal-Gran Dukat tal-Lussemburgu.

Huwa jipprovdi aċċess għal-leġiżlazzjoni tal-Lussemburgu, jew fil-forma tat-testi oriġinali fil-*Mémorial A* jew fil-forma ta' testi konsolidati, li jinsabu fil-biċċa l-kbira f'kodiċijiet u ġabriet leġiżlattivi.

Is-sit huwa maqsum fi tliet oqsma ewlenin, li huma:

Il-[Qasam tal-Leġiżlazzjoni](#) li jgħorri flimkien il-pubblikazzjonijiet dwar il-leġiżlazzjoni tal-Lussemburgu, diversi publikazzjonijiet oħra u t-testi konsolidati.

Il-[Qasam tal-Amministrazzjoni](#) li jinkludi l-pubblikazzjonijiet meqjusa bħala "amministrattivi". Dan jikkonsisti prinċipalment minn ġabriet tal-*Mémorial B* u l-*Annuaire Officiel d'Administration et de Législation* (id-direttorju uffiċjali tal-amministrazzjoni u l-leġiżlazzjoni).

Il-[Qasam tal-Kumpaniji u tal-Assoċjazzjonijiet](#), il-*Mémorial C*, mill-1 ta' Ġunju 2016, ġie sostitwit b'lista tal-pubblikazzjonijiet disponibbli fuq is-sit web tar-[Registri Kummerċjali tal-Lussemburgu](#) (*Registre de commerce et des Sociétés* — RCS). L-arkivji tal-*Mémorial C*, mill-1996 sal-aħħar *Mémorial C* ippublikat fis-27 ta' Lulju 2016, se jibqgħu disponibbli fil-[Qasam tal-Kumpaniji u tal-Assoċjazzjonijiet](#).

L-aċċess għall-bażi ta' data huwa mingħajr ħlas?

Iva, l-aċċess għall-bażijiet ta' data huwa bla ħlas.

Holoq relatati

[Is-sit Légilux](#)

[Il-Kunsill tal-Istat](#)

[Il-Parlament](#)

[Il-Gvern](#)

[Il-Ministeru tal-Ġustizzja](#)

L-aħħar aġġornament: 17/07/2020

Il-verżjoni bil-lingwa nazzjonali hija ġestita mill-Istat Membru rispettiv. It-traduzzjonijiet saru mis-servizz tal-Kummissjoni Ewropea. Jista' jkun hemm xi tibdil imdaħħal fl-oriġinal mill-awtorità nazzjonali kompetenti li jkun għadu ma jidherx fit-traduzzjonijiet. Il-Kummissjoni Ewropea ma taċċettax responsabbiltà jew kwalunkwe tip ta' tort fir-rigward ta' kull informazzjoni jew dejta li tinsab jew li hemm referenza għaliha f'dan id-dokument. Jekk jogħġbok irreferi għall-avviż legali sabiex tiċċekkja r-regoli dwar id-drittijiet tal-awtur għall-Istati Membri responsabbli minn din il-paġna.

L-Istati Membri responsabbli għall-ġestjoni tal-paġni tal-kontenut nazzjonali huma fil-proċess li jaġġornaw xi fitt mill-kontenut fuq dan is-sit web fid-dawl tal-ħruġ tar-Renju Unit mill-Unjoni Ewropea. Jekk is-sit ikun fih kontenut li għadu ma jirrifletti il-ħruġ tar-Renju Unit, dan mhux intenzjonat u se jiġi indirizzat.

Liġi tal-Istat Membru - Ungerja

Din il-paġna tipprovdi informazzjoni dwar l-ordinament ġuridiku fl-Ungerja.

Sorsi tal-liġi

I. Ġerarkija leġiżlattiva

1. Liġi Fundamentali

Il-**Liġi Fundamentali tal-Ungerja** (promulgata fil-25 ta' April 2011), hija fil-quċċata tal-ġerarkija leġiżlattiva fl-Ungerja, u kull liġi oħra trid tkun kompatibbli magħha. Il-Liġi Fundamentali ġiet ippromulgata mill-**Parlament Ungeriz** (magħruf ukoll bħala l-Assemblea Nazzjonali), u **emenda** teħtieġ **maġġoranza ta' żewġ terzi tal-voti tal-Membri Parlamentari kollha** (l-Artikolu S(2) tal-Liġi Fundamentali).

Il-Liġi Fundamentali u d-dispożizzjonijiet tranżitorji tagħha (id-Dispożizzjonijiet Tranżitorji tal-Liġi Fundamentali tal-Ungerja, promulgati fil-31 ta' Diċembru 2011) **daħlu fis-seħħ fl-1 ta' Jannar 2012**.

Il-Liġi Fundamentali tikkonsisti f'**sitt taqsimiet**: preambolu intitolat **Dikjarazzjoni Nazzjonali** kif ukoll it-taqsimiet intitolati **Baži** (l-Artikolu A sa U), **Libertà u Responsabbiltà** (l-Artikolu I sa XXXI), **L-Istat** (l-Artikolu 1 sa 54), Ordinamenti Ġuridici Speċjali, u **Dispożizzjonijiet Finali u Mixxellani**.

It-taqsimi intitolati **Baži** fiha dispożizzjonijiet generali u tiddefinixxi dawn li ġejjin:

il-forma tal-gvern,

il-prinċipji fundamentali tal-operat tal-Istat,

it-trasferiment ta' certi setgħat lill-Unjoni Ewropea,

l-entitajiet amministrattivi pubbliċi u reġjonali tal-Ungerja,

id-dispożizzjonijiet ewlenin dwar iċ-ċittadinanza Ungeriza u dwar kif din tista' tinkiseb,

il-lingwa uffiċjali, l-istemma araldika, il-bandiera, l-innu nazzjonali, il-festi nazzjonali u l-munita uffiċjali tal-Ungerja,

il-pożizzjoni tal-Liġi Fundamentali fl-ordinament ġuridiku tal-Ungerja, jiġifieri l-Liġi Fundamentali hija l-bażi tal-ordinament ġuridiku tal-Ungerja,

il-proċedura għall-adozzjoni u għall-emendar tal-Liġi Fundamentali,

it-tipi ta' leġiżlazzjoni Ungeriza,

għadd ta' prinċipji fundamentali, li jinkludu:

il-projbizzjoni tal-assunzjoni u tal-eżerċitar tas-setgħa bil-forza,

ir-responsabbiltà għad-destin ta' Ungerizi li jgħixu lil hinn mill-fruntieri tal-Ungerja,

il-kooperazzjoni fit-twaqqif tal-unità Ewropea,

il-ħarsien tal-istituzzjoni taż-żwieġ,

l-iżgur tal-kundizzjonijiet għall-kompetizzjoni ġusta,

il-prinċipju ta' ġestjoni baġitarja bilanċjata, trasparenti u sostenibbli,

l-obbligu tal-protezzjoni u s-sostenn tar-riżorsi naturali,

il-holqien u l-preservazzjoni tal-paċi u tas-sigurtà, u l-impenn favur kooperazzjoni man-nazzjonijiet u mal-pajjiżi kollha tad-dinja biex jinkiseb żvilupp sostenibbli tal-umanità.

It-taqsimha intitolata **Libertà u Responsabbiltà** tistabbilixxi d-drittijiet u l-obbligi fundamentali. **Is-segwenti (fost oħrajn) huma rikonoxxuti bħala drittijiet fundamentali:**

id-dritt għall-ħajja u għad-dinjità tal-bniedem,
il-projbizzjoni tat-tortura, ta' trattament jew ta' pieni inumani jew degradanti, tal-iskjavitù jew tas-servitù, u tat-traffikar tal-bnedmin,
il-projbizzjoni tal-prattiki ewġeniċi kollha, ta' kwalunkwe użu tal-ġisem tal-bniedem jew ta' xi partijiet minnu għal qligħ finanzjarju, u tal-ikklonjar tal-bnedmin,
id-dritt għal-libertà u għas-sigurtà personali, u dispożizzjonijiet li jggarantixxu li ħadd ma jiċcaħħad mil-libertà tiegħu,
id-dritt għal-libertà tal-moviment u tal-għażla hielsa tar-residenza,
id-dritt għall-ħajja privata u tal-familja,
id-dritt għall-protezzjoni tad-*data* personali u l-aċċess għad-*data* ta' interess pubbliku,
id-dritt għal-libertà tal-ħsieb, tal-kuxjenza u tar-religjon,
id-dritt għal-libertà ta' għaqda paċifika,
id-dritt għal-libertà ta' espressjoni,
id-dritt għall-edukazzjoni u l-kultura,
id-dritt li wieħed jagħżel b'mod liberu x-xogħol, l-okkupazzjoni u l-attivitajiet intraprenditorjali tiegħu,
id-dritt għall-proprjetà,
il-projbizzjoni tat-tkeċċija ta' ċittadini Ungerizi mit-territorju tal-Ungerija,
id-dritt għall-asil,
l-ugwaljanza quddiem il-liġi,
in-nondiskriminazzjoni,
il-projbizzjoni tat-tħaddim tat-tfal,
id-dritt għal ambjent b'saħħtu,
id-dritt tal-vot u d-dritt ta' kandidatura fl-elezzjonijiet tal-Membri tal-Parlament Ungeriz, tar-rappreżentanti lokali u tas-sindki, u fl-elezzjonijiet tal-Membri tal-Parlament Ewropew,
id-dritt ta' kull ċittadin għal amministrazzjoni imparzjali u ġusta tal-kwistjonijiet personali tiegħu fi żmien raġonevoli,
id-dritt ta' kull ċittadin Ungeriz li jkun protett mill-Ungerija matul is-soġġorn tiegħu barra minn pajjiżu,
u l-Liġi Fundamentali tiddefinixxi wkoll id-drittijiet tan-nazzjonalitajiet u d-drittijiet ewlenin ta' persuni soġġetti għal procedimenti kriminali.

Skont il-Liġi Fundamentali, l-Ungerija tistinka biex, fost oħrajn:

tippovdi sigurtà soċjali għaċ-ċittadini kollha tagħha,
tippovdi akkomodazzjoni diċenti lil kull persuna kif ukoll aċċess għas-servizzi pubbliċi.

Il-Liġi Fundamentali tistabbilixxi wkoll diversi **obbligi**, jiġifieri:

l-obbligu li wieħed jikkontribwixxi għas-sodisfar tal-ħtiġijiet komuni (kondivizzjoni ta' piżijiet pubbliċi), u

l-obbligu għaċ-ċittadini Ungerizi li jiddefendu lill-pajjiżhom.

It-taqsimha tal-Liġi Fundamentali intitolata **L-Istat** fiha l-aktar regoli fundamentali li japplikaw għad-dinjitarji pubbliċi u għall-aktar istituzzjonijiet importanti tal-pajjiż, u tistabbilixxi l-istatus ġuridiku u l-kompiti ta':

il-parlament,

il-President tar-Repubblika,

il-Gvern,

il-korpi regolatorji awtonomi,

il-Qorti Kostituzzjonali,

is-servizzi ġudizzjarji u ta' prosekuzzjoni,

il-Kummissarju għad-Drittijiet Fundamentali,

il-gvernijiet lokali,

il-Bank Nazzjonali tal-Ungerija,

l-Uffiċċju tal-Awdituri tal-Istat,

il-Forzi Armati Ungerizi

il-pulizija u s-servizzi tas-sigurtà nazzjonali,

ir-referenda nazzjonali.

It-taqsimha tal-Liġi Fundamentali intitolata **Ordinamenti Ġuridici Speċjali** fiha regoli li jirregolaw stati ta' kriżi nazzjonali, stati ta' emerġenza, stati ta' difiża preventiva, attacchi imprevisi u stati ta' periklu estrem.

2. Atti tal-Parlament

Fl-Ungerija, l-Atti jiġu adottati mill-**Parlament**. Skont il-Liġi Fundamentali **r-regoli dwar id-drittijiet u l-obbligi fundamentali** jiġu determinati mill-Atti. L-atti tal-Parlament jiġu adottati b'**maġġoranza sempliċi tal-voti** (aktar minn nofs il-voti tal-membri preżenti). Dan ma japplikax għall-**hekk imsejha Atti kardinali** definiti mil-Liġi Fundamentali, li l-adozzjoni u l-emenda tagħhom jeħtieġu maġġoranza ta' **żewġ terzi** tal-voti tal-Membri tal-Parlament **preżenti**.

Skont il-Liġi Fundamentali l-Atti kardinali japplikaw pereżempju għaċ-ċittadinanza, għall-knejjes, għad-drittijiet tal-minoranzi nazzjonali li jgħixu fl-Ungerija, għall-istatus ġuridiku u għar-remunerazzjoni tal-Membri tal-Parlament u tal-President tar-Repubblika, għall-Qorti Kostituzzjonali, għall-gvernijiet lokali, ir-regoli dettaljati għall-użu tal-istemma araldika u tal-bandiera, kif ukoll id-dispożizzjonijiet dwar l-onorificenzi tal-Istat.

Skont il-Liġi Fundamentali, l-awtorizzazzjoni biex tiġi rikonoxxuta n-natura vinkolanti tat-Trattati konstitutivi u emendatorji tal-Unjoni Ewropea, għad-dikjarazzjoni ta' stat ta' gwerra, għall-konklużjoni tal-paċi u għad-dikjarazzjoni ta' stat ta' ordinament ġuridiku speċjali, teħtieġ maġġoranza ta' żewġ terzi tal-voti tal-Membri Parlamentari kollha.

Qabel l-adozzjoni tal-Att XXXI tal-1989 dwar l-emenda tal-Kostituzzjoni, il-Kunsill Presidenzjali tal-Ungerija kien awtorizzat joħroġ ordnijiet amministrattivi. Mill-perspettiva tal-ġerarkija leġislattiva, l-ordnijiet amministrattivi li għadhom fis-seħħ jikkwalifikaw bħala regolamenti fuq l-istess livell tal-Atti.

3. Digrieti

Il-Liġi Fundamentali tirrikonoxxi d-digrieti tal-gvern, id-digrieti tal-Prim Ministru, id-digrieti ministerjali, id-digrieti mill-Gvernatur tal-Bank Nazzjonali tal-Ungerija, id-digrieti mill-kapijiet ta' korpi regolatorji awtonomi u d-digrieti tal-gvern lokali. Id-digrieti jistgħu jinħarġu wkoll mill-Kunsill Nazzjonali għad-Difiża waqt stat ta' kriżi nazzjonali, u mill-President tar-Repubblika waqt stat ta' emerġenza.

3.1. Digriet tal-Gvern

L-awtorità tal-Gvern li jippromulga **digrieti** tista' tkun **primarja jew ibbażata fuq setgħat iddelegati lilu mill-Atti**. Is-setgħat primarji huma stabbiliti mill-Artikolu 15 (3) tal-Liġi Fundamentali, li jgħid li l-Gvern jista' joħroġ digrieti fl-isfera tal-awtorità tiegħu dwar kwalunkwe kwistjoni li ma tkunx regolata minn Att. L-ebda

digriet tal-Gvern ma għandu jkun f'konflitt ma' xi Att ieħor. Dan ma jillimitax is-setgħat tal-Parlament, li jista' jilleġisla dwar kull qasam regolatorju taħt l-awtorità tiegħu.

Skont il-Liġi Fundamentali u l-Att CXXX tal-2010 dwar il-leġiżlazzjoni, il-Gvern jista', abbażi wkoll ta' awtorità leġiżlattiva speċifika, jipprova digrieti li jimplimentaw Atti. Skont it-Taqsima 5(1) tal-Att CXXX tal-2010, l-awtorizzazzjoni għall-fruġ ta' regolamenti ta' implimentazzjoni għandha tispeċifika d-detentur, is-sugġett u l-kamp ta' applikazzjoni tal-awtorità. Id-detentur tal-awtorità ma jistax jgħaddi l-awtorità leġiżlattiva lil xi parti oħra.

3.2. Digrieti tal-Prim Ministru

Skont il-Liġi Fundamentali, anke l-Prim Ministru jista' joħroġ digrieti, pereżempju jista' jaħtar b'digriet deputat prim ministru minn fost il-ministri. Id-digrieti tal-prim ministru ministerjali jikklassifikaw fuq l-istess livell tad-digrieti ministerjali fil-ġerarkija tal-leġiżlazzjoni.

3.3. Digrieti ministerjali

Id-digrieti ministerjali jikklassifikaw taħt id-digrieti tal-gvern fil-ġerarkija tal-leġiżlazzjoni. Skont il-Liġi Fundamentali l-ministri jadottaw digrieti **permezz tal-awtorità** konferita lilhom minn xi Att jew minn xi digriet tal-gvern (maħruġa fil-kompetenza leġiżlattiva oriġinali tagħhom), kemm jekk fuq bażi indipendenti jew bi ftehim ma' xi ministru ieħor; tali digrieti ma jistgħux ikunu f'konflitt ma' xi Att, xi digriet tal-gvern jew xi digriet tal-Gvernatur tal-Bank Nazzjonali tal-Ungerija.

3.4. Digrieti tal-Gvernatur tal-Bank Nazzjonali tal-Ungerija

Abbażi tal-kompetenza tiegħu kif definit minn Att kardinali, il-Gvernatur tal-Bank Nazzjonali tal-Ungerija jista' joħroġ **digrieti bis-saħħa ta' awtorizzazzjoni statutorja**, li ma jistgħux ikunu f'konflitt ma' xi liġi oħra.

3.5. Digrieti tal-kapijiet ta' korpi regolatorji awtonomi

Skont l-Artikolu 23(4) tal-Liġi Fundamentali, u abbażi tal-kompetenzi tagħhom definiti f'Att kardinali, il-kapijiet ta' korpi regolatorji awtonomi joħroġu digrieti permezz ta' awtorizzazzjoni statutorja, li ma jistgħux ikunu f'konflitt ma' xi Att, digriet tal-gvern, digriet tal-Prim Ministru, digriet ministerjali jew ma' xi digriet tal-Gvernatur tal-Bank Nazzjonali tal-Ungerija.

3.6. Digrieti tal-gvern lokali

Skont l-Artikolu 32(2) tal-Liġi Fundamentali, u abbażi tal-kompetenzi tagħhom, il-gvernijiet lokali jistgħu jadottaw digrieti lokali sabiex jirregolaw ir-relazzjonijiet soċjali lokali li mhumiex regolati minn xi Att jew bl-awtorità ta' xi Att. Id-digrieti tal-gvern lokali ma jistgħux ikunu f'konflitt ma' xi leġiżlazzjoni oħra.

Ir-regoli dettaljati dwar id-digrieti li għandhom jiġu adottati minn korpi rappreżentattivi tal-gvern lokali huma stabbiliti fl-Att CLXXXIX tal-2011 dwar il-gvernijiet lokali tal-Ungerija.

4. Ftehimiet internazzjonali u l-prinċipji fundamentali tad-dritt internazzjonali

Il-Gvern tal-Ungerija jista' jikkonkludi **ftehimiet internazzjonali** ma' stati oħra jew mal-gvernijiet ta' stati oħra. Fl-Ungerija, ir-relazzjoni bejn il-ftehimiet internazzjonali u l-liġi nazzjonali hija bbażata fuq sistema duwalista; jiġifieri, il-ftehimiet internazzjonali jsiru **parti mil-liġi nazzjonali** permezz tal-**promulgazzjoni** tagħhom tramite regolamenti legali.

Prinċipji tad-dritt internazzjonali

Skont l-Artikolu Q(3) tal-Liġi Fundamentali, l-Ungerija taċċetta r-regoli ġeneralment rikonoxxuti tad-dritt internazzjonali. Id-dritt internazzjonali konswetudinarju u l-prinċipji ġenerali tad-dritt internazzjonali jsiru parti mil-liġi nazzjonali mingħajr il-ftieġa ta' trasformazzjoni.

II. Sorsi ta' liġi mhux leġiżlattivi

1. Strumenti legali tal-gvern tal-istat

L-ordinament ġuridiku Ungeriz jinkludi strumenti legali tal-gvern tal-istat li, għalkemm fihom dispożizzjonijiet normattivi, ma jikkwalifikawx bħala leġiżlazzjoni. L-Att dwar il-Leġiżlazzjoni (l-Att CXXX tal-2010) jiddefinixxi żewġ tipi ta' strumenti legali tal-gvern tal-istat: deċiżjonijiet normattivi u digrieti normattivi. Dawn huma regoli ta' kondotta li mhumiex vinkolanti fuq livell ġenerali, jiġifieri mhumiex vinkolanti fuq kulhadd. Huma sempliċement dispożizzjonijiet interni, normi organizzattivi u operattivi li jirrigwardaw biss l-emittent jew lill-korpi jew l-persuni subordinati tiegħu. Id-deċiżjonijiet u d-digrieti normattivi ma jistgħux jiddeterminaw id-drittijiet u l-obbligi taċ-ċittadini. L-istrumenti legali tal-gvern tal-istat ma jistgħux ikunu f'konflitt ma' xi leġiżlazzjoni oħra u ma jistgħux jirrepetu dispożizzjonijiet leġiżlattivi.

Skont l-Att dwar il-Leġiżlazzjoni preċedenti (l-Att XI tal-1987) il-**kommunikazzjonijiet statistiċi** u l-**linji gwida legali** kienu jikkwalifikaw ukoll bħala sorsi tal-liġi (magħrufa bħala strumenti legali oħra ta' governanza) li ma jikkwalifikawx bħala leġiżlazzjoni. L-Att dwar il-Leġiżlazzjoni l-ġdid ma għadux isemmihom. Madankollu, filwaqt li l-linji gwida legali tħassru mad-dhul fis-sehħ tal-Att il-ġdid (fl-1 ta' Jannar 2011), strumenti statistiċi maħruġa qabel dik id-data jibqgħu fis-sehħ sakemm jiġu abrogati. (Il-kommunikazzjonijiet statistiċi jinħarġu mill-President tal-Uffiċċju Ċentrali tal-Istatistika u fihom dispożizzjonijiet legalment vinkolanti, li jikkonsistu esklussivament f'termini, f'metodi, fi klassifikazzjonijiet, f'listi u f'cifri statistiċi.)

1.1. Deċiżjonijiet normattivi

F'deċiżjonijiet normattivi l-Parlament, il-gvern u korpi amministrattivi ċentrali oħra, il-Qorti Kostituzzjonali u l-Kunsill tal-Baġit jistgħu jistabbilixxu l-organizzazzjoni u l-funzjonament kif ukoll l-attivitajiet u l-programmi ta' azzjoni tagħhom stess.

F'deċiżjonijiet normattivi l-korpi rappreżentattivi tal-gvern lokali jistgħu jistabbilixxu wkoll l-attivitajiet tagħhom stess kif ukoll dawk tal-korpi mmexxija minnhom, kif ukoll il-programmi ta' azzjoni tagħhom u l-organizzazzjoni u l-funzjonament tal-korpi mmexxija minnhom. Bl-istess mod, f'deċiżjonijiet normattivi l-korpi rappreżentattivi ta' awtonomiji nazzjonali jista' jistabbilixxi l-organizzazzjoni u l-funzjonament, l-attivitajiet u l-programmi ta' azzjoni tiegħu stess kif ukoll dawk tal-korpi mmexxija minnhom.

1.2. Digrieti normattivi

Fil-limiti tal-kompetenzi tagħhom u kif previst fil-leġiżlazzjoni, il-President tar-Repubblika, il-Prim Ministru, il-kap tal-korpi amministrattivi ċentrali (minbarra l-gvern), il-President tal-Uffiċċju Ġudizzjarju Nazzjonali, il-Prosekutur Suprem, il-Kummissarju għad-Drittijiet Fundamentali, il-Gvernatur tal-Bank Nazzjonali tal-Ungerija, il-President tal-Uffiċċju tal-Awdituri tal-Istat, il-kap tal-uffiċċju tal-gvern metropolitan jew tal-kontea, is-sindki u s-segretarji tal-belt jistgħu jistabbilixxu, permezz ta' digrieti normattivi, l-organizzazzjoni, il-funzjonament u l-attivitajiet tal-korpi mmexxija, ġestiti jew sorveljati minnhom.

Barra minn hekk, il-Parlament, il-President tar-Repubblika, il-Qorti Kostituzzjonali, il-Kummissarju għad-Drittijiet Fundamentali, il-korpi regolatorji awtonomi, l-Uffiċċju tal-Prim Ministru u l-kap tal-organizzazzjoni uffiċjali tal-ministeru jistgħu joħroġu digrieti normattivi li huma vinkolanti fuq il-persunal tal-organizzazzjoni.

2. Deċiżjonijiet tal-Qorti Kostituzzjonali

Id-deċiżjonijiet tal-Qorti Kostituzzjonali għandhom rwol importanti fis-sistema leġiżlattiva Ungeriza.

Skont l-Att CLI tal-2011 dwar il-Qorti Kostituzzjonali l-**kompiti** tal-Qorti Kostituzzjonali huma kif ġej:

ir-rieżami *ex post* tal-konformità tal-leġiżlazzjoni mal-Liġi Fundamentali (il-proċedura ta' rieżami *ex post*);

ir-rieżami *ex ante* tal-konformità tal-Atti li ġew adottati iżda li għandhom ma ġewx promulgati u ta' ċerti dispożizzjonijiet ta' trattati internazzjonali mal-Liġi Fundamentali;

rieżami individwali fuq talba ta' mħallf: jekk waqt is-smiġħ ta' kawża imħallf ikollu japplika leġiżlazzjoni li jqs li mhijiex kostituzzjonali jew li l-Qorti

Kostituzzjonali tkun sabet li mhijiex kostituzzjonali, huwa għandu jissospendi l-proċedimenti u jitlob lill-Qorti Kostituzzjonali tiddikjara l-leġiżlazzjoni jew id-dispożizzjoni leġiżlattiva mhux kostituzzjonali u biex tipprojbixxi l-applikazzjoni tal-leġiżlazzjoni mhux kostituzzjonali;

il-qtugħ ta' sentenzi dwar ilmenti kostituzzjonali bbażati fuq ksur tad-drittijiet garantiti fil-Liġi Fundamentali: il-persuna jew l-organizzazzjoni involuta fil-każ individwali tista' tipprezenta lment kostituzzjonali jekk id-dritt tagħha garantit fil-Liġi Fundamentali jkun inkiser wara l-implimentazzjoni tal-leġiżlazzjoni mhux kostituzzjonali fil-proċedimenti ġudizzjarji li jkunu għaddejnin fil-kawża, u jekk din tkun eżawriet il-possibiltajiet kollha ta' appell jew ma jkollhiex dritt għal appell;

I-eżaminar ta' atti leġiżlattivi sabiex jiġi żgurat li ma jmorrux kontra xi ftehim internazzjonali;

ir-rettifika ta' omissjonijiet leġiżlattivi mil-leġiżlatur li jmorru kontra l-Liġi Fundamentali;

ir-riżoluzzjoni ta' ċerti kunflitti ta' kompetenza bejn il-korpi tal-istat jew bejn il-gvernijiet lokali u korpi statali oħrajn;

l-interpretazzjoni tad-dispożizzjonijiet tal-Liġi Fundamentali;

proċedimenti mixxellani li jaqgħu taħt il-kompetenza tagħha skont id-dispożizzjonijiet tal-liġi.

Il-Qorti Kostituzzjonali tipprovi raġunijiet dettaljati għad-deċiżjonijiet tagħha. Id-deċiżjonijiet tal-Qorti Kostituzzjonali ma jistgħux jiġu appellati u huma vinkolanti fuq kulhadd.

3. Ġurisprudenza tal-qrati nazzjonali

Sabiex taqdi r-responsabbiltà tagħha li tiżgura l-applikazzjoni uniformi tal-liġi u li tipprovi gwida ġudizzjarja lill-qrati inferjuri, il-qorti suprema tal-Ungerija, il-Curia (magħrufa bħala l-Qorti Suprema qabel l-1 ta' Jannar 2012) toħroġ **deċiżjonijiet dwar l-uniformità ġudizzjarja** u toħroġ **deċiżjonijiet ġudizzjarji ta' prinċipju**.

Jista' jingħata bidu għal **proċedura ta' uniformità ġudizzjarja** jekk l-iżvilupp u l-uniformità tal-prassi ġudizzjarja jeħtieġu l-adozzjoni ta' deċiżjoni dwar l-uniformità ġudizzjarja fi kwistjoni ta' prinċipju, u jekk awla tal-Curia tkun beħsiebha tiddevja mid-deċiżjoni li tkun ittiegħet minn awla oħra tal-Curia. Deċiżjoni dwar l-uniformità fil-liġi hija vinkolanti fuq il-qrati.

Id-**deċiżjonijiet ta' prinċipju** joħroġu mill-prassi tal-awli ġudizzjarji tal-Curia u jipromwovu wkoll l-uniformità fil-qtugħ ta' sentenzi

Id-deċiżjonijiet li jittiegħdu biex tiġi żgurata l-uniformità fil-liġi u d-deċiżjonijiet ta' prinċipju jiġu ppubblikati fir-**Repertorju Uffiċjali tad-Deċiżjonijiet tal-Qorti Suprema**.

III. Kamp ta' applikazzjoni tal-leġiżlazzjoni

Il-kamp ta' applikazzjoni ġeografiku tal-applikazzjoni tal-leġiżlazzjoni jkopri t-territorju tal-Ungerija, filwaqt li dak tad-digriet tal-gvern lokali jkopri ż-żona amministrattiva tal-gvern lokali. Il-kamp ta' applikazzjoni personali tal-applikazzjoni tal-leġiżlazzjoni jkopri lill-persuni fiżiċi, lill-persuni ġuridici u lill-organizzazzjonijiet mingħajr personalità ġuridika fit-territorju tal-Ungerija, liċ-ċittadini Ungerizi barra mit-territorju tal-Ungerija, u fil-każ ta' digrieti tal-gvern lokali lill-persuni fiżiċi, lill-persuni ġuridici u lill-organizzazzjonijiet mingħajr personalità ġuridika fiż-żona amministrattiva tal-gvern lokali.

L-Att dwar il-Leġiżlazzjoni jipprojbixxi l-**validità retroattiva**, u jiddikjara li leġiżlazzjoni ma tistax tistabbilixxi obbligi jew tagħmilhom aktar onerużi, tirtira jew tirrestringi d-drittijiet jew tiddikjara mgħiba bħala illegali fil-perjodu ta' qabel id-dħul fis-seħħ tagħha.

Il-leġiżlazzjoni għandha dejjem tistabbilixxi d-data tad-**dħul fis-seħħ** tagħha b'tali mod li jkun hemm biżżejjed żmien disponibbli biex isiru t-tfejjijiet għall-applikazzjoni tagħha.

Il-**leġiżlazzjoni** u r-**regolamenti ta' implimentazzjoni** tagħha għandhom jidhru fis-seħħ fl-istess ħin. Parti minn leġiżlazzjoni (jew dispożizzjoni leġiżlattiva) ma tibqax valida jekk titħassar jew – jekk ikun fiha biss dispożizzjonijiet emendatorji jew abrogattivi – abbażi tal-Att dwar il-Leġiżlazzjoni.

IV. Bażijiet ta' data ġuridici

Fl-Ungerija l-Gazzetta Uffiċjali hija l-**Magyar Közlöny**, li tiġi ppubblikata f'forma elettronika u li t-test tagħha għandu jitqies awtentiku.

Il-Gazzetta Uffiċjali Ungeriza fiha l-leġiżlazzjoni Ungeriza (minbarra d-digrieti tal-gvern lokali), li tinkludi:

id-digrieti u d-deċiżjonijiet tal-Qorti Kostituzzjonali, li għandhom jiġu ppubblikati fil-Gazzetta Uffiċjali tal-Ungerija f'konformità mad-dispożizzjonijiet legali jew abbażi ta' deċiżjoni tal-Qorti Kostituzzjonali;

id-deċiżjonijiet tal-Parlament;

id-deċiżjonijiet dwar l-uniformità ġudizzjarja tal-Curia;

l-opinjoni tal-Kumitat Elettorali Nazzjonali;

l-annessi, inkluża l-Ġabra ta' Deċiżjonijiet;

ir-Rapport Uffiċjali.

Il-Bażi tad-**Data** tal-Leġiżlazzjoni Nazzjonali (**Nemzeti Jogszabálytár**) fiha l-leġiżlazzjoni kollha (minbarra digrieti tal-gvern lokali) u l-istrumenti legali tal-gvern tal-istat fis-seħħ fid-data tat-tfittxija. Din tiġi pprezentata f'verżjoni konsolidata, flimkien ma' emendi u tibdil ieħor.

Tista' tfittex din l-informazzjoni skont it-titolu u n-numru, u tista' wkoll tfittex it-test.

L-aċċess għal dawn il-bażijiet ta' data huwa **mingħajr ħlas**, mingħajr ebda restrizzjoni.

Links relatati

[Gazzetta Uffiċjali Elettronika Awtentika](#)

[Bażi tad-Data tal-Leġiżlazzjoni Nazzjonali](#)

L-aħħar aġġornament: 17/07/2020

Il-verżjoni bil-lingwa nazzjonali hija ġestita mill-Istat Membru rispettiv. It-traduzzjonijiet saru mis-servizz tal-Kummissjoni Ewropea. Jista' jkun hemm xi tibdil imdaħħal fl-orijinal mill-awtorità nazzjonali kompetenti li jkun għadu ma jidherx fit-traduzzjonijiet. Il-Kummissjoni Ewropea ma taċċettax responsabbiltà jew kwalunkwe tip ta' tort fir-rigward ta' kull informazzjoni jew dejta li tinsab jew li hemm referenza għaliha f'dan id-dokument. Jekk jogħġbok irreferi għall-avviz legali sabiex tiċċekkja r-regoli dwar id-drittijiet tal-awtur għall-Istati Membri responsabbli minn din il-paġna.

L-Istati Membri responsabbli għall-ġestjoni tal-paġni tal-kontenut nazzjonali huma fil-proċess li jaġġornaw xi f'it mill-kontenut fuq dan is-sit web fid-dawl tal-ħruġ tar-Renju Unit mill-Unjoni Ewropea. Jekk is-sit ikun fih kontenut li għadu ma jirriflettix il-ħruġ tar-Renju Unit, dan mhux intenzjonat u se jiġi indirizzat.

Liġi tal-Istat Membru - Malta

Din il-paġna tagħtik informazzjoni dwar is-sistema legali f'Malta.

Sorsi tal-liġi

Atti tal-Parlament (Leġislażjoni Prinċipali);

Regolamenti, Regoli, Ordnijiet, Ordinamenti (Leġislażjoni Sussidjarja); u

Liġi tal-UE inklużi d-deċiżjonijiet tal-Qorti Ewropea tal-Ġustizzja (QEĠ).

Il-Kostituzzjoni hija s-sors bażiku tal-liġi nazzjonali u tistipula li l-Parlament jgħaddi l-liġijiet fil-forma ta' Atti tal-Parlament, iżda li l-Parlament jista' jiddelega s-setgħat leġiżlattivi lil korpi oħrajn (jiġifieri, ministeri, awtoritajiet, korpi pubbliċi eċċ.) li jingħataw is-setgħa biex jagħmlu leġislażjoni sussidjarja fl-isfera tal-awtorità ddelegata lilhom b'Att tal-Parlament.

L-ordni legali nazzjonali għandu jiġi kkunsidrat ukoll fil-kuntest tal-leġislażjoni tal-UE, u speċjalment fid-dawl tat-Trattat ta' Adeżjoni.

F'Malta ma jeżistix il-kunċett ta' liġijiet magħmula mill-imħallief (*judge-made law*): Il-Qorti tinterpreta l-liġi kif tinsab fid-diversi Atti. Madankollu, dan ma jfissirx li l-preċedenti ġuridici m'humiex awtorevoli. Fil-fatt l-imħallfin, b'mod ġenerali, ma jmorrox kontra xi prinċipju stabbilit sew permezz tal-ġurisprudenza, jekk mhux għal xi raġuni serja. Hija wkoll il-prattika li l-Qrati Inferjuri jseguw l-prinċipji dwar punti ta' liġi stabbiliti minn Qorti Superjuri.

Tipi ta' strumenti legali – deskrizzjoni

It-trattati internazzjonali wkoll jistgħu jiffurmaw parti mil-leġislazzjoni domestika ta' Malta.

Il-Konvenzjoni Ewropea dwar id-Drittijiet Umani

Il-Konvenzjoni Ewropea dwar id-Drittijiet Umani għet inkorporata fil-Liġi ta' Malta bis-saħħa ta' Att tal-Parlament Malti, l-Att XIV ta' l-1987. L-ebda Liġi Maltija ma tista' tkun inkonsistenti mad-drittijiet u l-libertajiet garantiti mill-Konvenzjoni. Il-Qrati għandhom is-setgħa ta' verifika.

Ġerarkija tar-regoli

Fuq il-livell nazzjonali, il-Kostituzzjoni hija l-liġi suprema tal-pajjiż, segwita mill-Atti tal-Parlament u mbagħad mil-leġislazzjoni sussidjarja. Madankollu, kif ġie nnotat aktar 'il fuq, it-Trattati ta' Adeżjoni u r-regolamenti tal-UE huma legalment vinkolanti u operattivi f'Malta, l-istess bħal fl-Istati Membri kollha, u jridu jiġu kkunsidrati b'mod ġenerali flimkien mal-liġi tal-UE.

Qafas istituzzjonali

Istituzzjonijiet responsabbli għall-adozzjoni ta' regoli legali

Essenzjalment, tiġi segwita sistema ta' kontrolli u bilanċi bejn il-leġislatura, l-eżekuttiv u l-ġudikatura. Filwaqt li t-tlett pilastru jeżerċitaw setgħat leġislattivi, eżekuttivi u ġudizzjarji fl-isfera tagħhom, is-sistema ta' kontrolli u ta' bilanċi, li Malta wirtet mill-prinċipji Ingliżi tas-supremazija tad-dritt, jippermettu hidma mingħajr problemi min-naħa tas-sistema legali f'Malta.

Proċess deċiżjonali

Malta ssegwi s-sistema parlamentari Brittanika, li mhux sorprendenti wara 180 sena taħt il-kuruna Brittanika. Ministru jipproponi abbozz ta' liġi, li mbagħad jiġi ppubblikat fil-Gazzetta għall-ewwel qari li għandu jingħata fil-Parlament. Jiddependi mill-importanza tal-liġi inkwistjoni, qabel tista' tiġi ppubblikata *white paper*. Il-Kamra tar-Rappreżentanti mbagħad tiffirma kumitat u, wara t-tieni qari fejn il-membri tal-Parlament jingħataw l-oportunità li jikkomentaw b'mod ġenerali dwar il-leġislazzjoni partikolari inkwistjoni, l-Istadju tal-Kumitat jeżamina kull artikolu fid-dettall u jista' jipproponi xi emendi. Meta l-Istadju tal-Kumitat jitlesta, l-Abbozz jintbagħat lura l-Parlament għat-tielet, u l-aħħar, qari. Wara li l-President tar-Repubblika jagħti l-kunsens tiegħu, l-abbozz isir liġi.

Ir-regola ġenerali hija li liġi tidhol fis-seħħ mid-data tal-pubblikazzjoni, sakemm ma jkunx speċifikatament iddikjarat fil-liġi nfisha li l-ministru konċernat jista' jdaħħal fis-seħħ il-liġi (jew parti minnha) f'data differenti.

Bażijiet tad-dejta legali

Il-Bażi tad-Dejta tal-Leġislazzjoni Nazzjonali: il-[Ligijiet ta' Malta](#) – Servizzi Legali

Is-servizz jagħti aċċess mingħajr flus għal:

Leġislazzjoni nazzjonali prinċipali u sussidjarja kollha;

Pubblikazzjonijiet legali, inklużi l-atti, l-abbozzi tal-liġijiet, l-avviżi legali u l-ordinamenti.

Links relatati

[Ligijiet ta' Malta](#)

L-aħħar aġġornament: 26/03/2020

Il-verzjoni bil-lingwa nazzjonali hija gestita mill-Istat Membru rispettiv. It-traduzzjonijiet saru mis-servizz tal-Kummissjoni Ewropea. Jista' jkun hemm xi tibdil imdaħħal fl-original mill-awtorità nazzjonali kompetenti li jkun għadu ma jidherx fit-traduzzjonijiet. Il-Kummissjoni Ewropea ma taċċettax responsabbiltà jew kwalunkwe tip ta' tort fir-rigward ta' kull informazzjoni jew dejta li tinsab jew li hemm referenza għaliha f'dan id-dokument. Jekk jogħġbok irreferi għall-avviż legali sabiex tiċċekkja r-regoli dwar id-drittijiet tal-awtur għall-Istati Membri responsabbli minn din il-paġna.

L-Istati Membri responsabbli għall-ġestjoni tal-paġni tal-kontenut nazzjonali huma fil-proċess li jaġġornaw xi ftit mill-kontenut fuq dan is-sit web fid-dawl tal-ħruġ tar-Renju Unit mill-Unjoni Ewropea. Jekk is-sit ikun fih kontenut li għadu ma jirriflettix il-ħruġ tar-Renju Unit, dan mhux intenzjonat u se jiġi indirizzat.

Liġi tal-Istat Membru - Olanda

Din il-paġna tipprovdi informazzjoni dwar is-sistema ġudizzjarja fin-Netherlands.

Il-Gvern Netherlandiż hu magħmul mill-Ministri u r-Re. Sa dak il-punt, in-Netherlands hija eċċezzjoni fost il-monarkiji tal-Ewropa tal-Punent li, fil-parti l-kbira tagħhom il-monarkija mhix parti mill-gvern. Minn mindu saret revizjoni komprensiva tal-Kostituzzjoni fl-1848, in-Netherlands saret monarkija kostituzzjonali b'sistema parlamentari.

Sorsi tad-dritt

Tipi ta' strumenti legali - deskrizzjoni

Il-Kostituzzjoni tipprovdi l-qafas għall-organizzazzjoni tal-Istat Netherlandiż u hija l-bażi għal-leġislazzjoni. It-trattati bejn in-Netherlands u stati oħrajn u huma sors ewlieni tad-dritt. L-Artikolu 93 tal-Kostituzzjoni jistipula li d-dispożizzjonijiet tat-trattati u tad-deċiżjonijiet ta' istituzzjonijiet internazzjonali, jista' jkollhom effett dirett fl-ordinament ġuridiku tan-Netherlands, u f'dak il-każ dawn id-dispożizzjonijiet jieħdu preċedenza fuq il-liġijiet Netherlandiżi. Il-miżuri statutorji li japplikaw fir-Renju tan-Netherlands ma japplikawx jekk ma jkunux kompatibbli ma' daww id-dispożizzjonijiet. Għaldaqstant, ir-regoli tal-Unjoni Ewropea stipulat fit-trattati, ir-regolamenti u d-direttivi huma sors ewlieni tad-dritt fin-Netherlands.

Il-Karta għar-Renju tan-Netherlands tirregola r-relazzjoni kostituzzjonali bejn in-Netherlands, Aruba, Curaçao u Sint Maarten.

Il-liġijiet isiru fil-livell nazzjonali. Permezz ta' delega bil-liġi, il-gvern ċentrali jista' jstipula (aktar) regoli f'ordnijiet fil-kunsill u f'regolamenti ministerjali. Ordnijiet indipendenti fil-kunsill (li mhumiex derivati minn liġi) huma possibbli wkoll. Il-Kostituzzjoni tagħti awtorità regolatorja lill-korpi inferjuri skont id-dritt pubbliku (provincji, municipalitajiet u bordijiet tal-ilma).

Il-preċedenti legali huma sors tad-dritt, billi d-deċiżjonijiet tal-qorti għandhom sinifikat usa' mill-kawża speċifika fejn tittiehed dik id-deċiżjoni. Id-deċiżjonijiet ta' qrati superjuri jservu ta' gwida. Id-deċiżjonijiet tal-Qorti Suprema huma partikolarment awtorevoli, billi l-kompitu ta' din il-qorti tal-ġustizzja huwa li tippromwovi l-uniformità fil-liġi. Għalhekk, f'kawżi ġodda l-qorti inferjuri tikkunsidra deċiżjoni tal-Qorti Suprema meta tkun qed tasal biex tagħti sentenza.

Il-prinċipji ġenerali tad-dritt huma ta' rilevanza għall-gvern u għall-ġudizjarju tal-ġustizzja. Xi kultant il-liġi tirreferi għall-prinċipji ġenerali tad-dritt, bħal pereżempju fil-Kodiċi Ċivili (raġonevolezza u ġustizzja). Il-qorti tista' tirreferi wkoll għall-prinċipji ġenerali tad-dritt meta tagħti sentenza.

Id-dritt konswetudinarju, magħruf ukoll bħala l-liġijiet mhux miktuba, hija sors ieħor tad-dritt. Fil-prinċipju, Prattika konswetudinarja tkun rilevanti biss jekk il-liġi tirreferi għaliha, iżda l-qorti xorta tista' tikkunsidra l-prattika konswetudinarja fis-sentenza tagħha f'każ ta' kunflitt. Id-dritt konswetudinarju ma jistax ikun sors tad-dritt meta jkun qed jiġi stabbilit reat kriminali (l-Artikolu 16 tal-Kostituzzjoni).

Il-ġerarkija tas-sorsi tad-dritt

L-Artikolu 94 tal-Kostituzzjoni jiddikjara li xi regoli tad-dritt internazzjonali jieħdu preċedenza ġerarkika: id-dispożizzjonijiet statutorji li mhumiex kompatibbli ma' dawn ir-regoli tad-dritt internazzjonali ma japplikawx. Liġi Ewropea, fin-natura tagħha, tiegħu preċedenza fuq liġi nazzjonali. Din hija segwita mill-Karta, il-Kostituzzjoni u l-Atti Parlamentari. Dawn jieħdu preċedenza fuq miżuri oħrajn. L-Atti Parlamentari jiġu adottati mill-gvern flimkien mal-Istati Ġenerali (ir-rappreżentanti eletti tal-poplu).

Huwa stipulat ukoll li liġi tista', totalment jew parzjalment, titlef l-effett tagħha biss bħala riżultat ta' liġi sussegwenti. Barra minn hekk, hemm regola ġenerali tal-interpretazzjoni li stipula li l-liġijiet speċifiċi jieħdu preċedenza fuq dawk ġenerali. Barra minn hekk, fit-tradizzjoni kontinentali, liġi miktuba hija kkunsidrata bħala sors tad-dritt superjuri għall-preċedenti legali.

Il-qafas istituzzjonali

L-awtoritajiet responsabbli għall-adozzjoni tad-dispożizzjonijiet legali

Il-proċess leġiżlattiv

L-Atti Parlamentari jiġu adottati mill-gvern flimkien mal-Istati Ġenerali. Il-proposti leġiżlattivi jistgħu jittressqu mill-gvern jew mill-Kamra Inferjuri tal-Istati Ġenerali. Il-Kunsill tal-Istat jagħti pariri dwar il-proposti leġiżlattivi, kif ukoll dwar l-ordnijiet fil-kunsill. Waqt li tkun qed tithejja proposta leġiżlattiva, ġeneralment, jiġu kkonsultati partijiet ikkonċernati oħrajn.

Normalment, il-Kunsill tal-Ministri jadotta l-proposti leġiżlattivi u jgħaddihom lit-Taqsima Konsultattiva tal-Kunsill tal-Istat għar-rakkomandazzjoni tagħha. Il-gvern iwieġeb għal dik ir-rakkomandazzjoni billi jfassal rapport ieħor. Imbagħad, il-gvern jibgħat il-proposta leġiżlattiva — bi kwalunkwe emenda meħtieġa — lill-Kamra Inferjuri permezz ta' Messaġġ Irjali. Il-proposta tista' tiġi emendata waqt li tkun qed tiġi diskussa fil-Kamra Inferjuri. Hija l-Kamra Inferjuri li għandha d-dritt temenda. Ladarba tiġi aċċettata mill-Kamra Inferjuri, il-Kamra Superjuri tiddiskuti l-proposta. Il-Kamra Superjuri tista' biss tadotta jew tiċċad il-proposta leġiżlattiva. F'dan l-istadju ma jistgħux isiru aktar emendi. Ladarba tiġi aċċettata mill-Kamra Superjuri, it-test leġiżlattiv jiġi ffirmat mir-Re u l-Ministru, u wara jsir il-liġi.

Bażijiet ta' data ġuridici

[Overheid.nl](#) huwa l-punt ta' aċċess ċentrali għall-informazzjoni kollha dwar l-organizzazzjonijiet governattivi tan-Netherlands. Din il-paġna tipprovdi aċċess għal-leġiżlazzjoni lokali u nazzjonali.

[Officielebekendmakingen.nl](#) jipprovdi aċċess għall-gazzetti uffiċjali ("*Staatsblad*", "*Staatscourant*" u "*Tractatenblad*"). Tista' ssib ukoll il-pubblikazzjonijiet kollha tal-Parlament Netherlandiż fis-sit web.

L-aċċess għall-bażi tad-data huwa bla ħlas?

L-aċċess għas-sit web u għall-bażi tad-data huwa **bla ħlas**.

Holoq relatati

[Il-gvern nazzjonali](#)

[Regering](#)

[Il-Ministeru tal-Affarijiet Barranin](#)

[Il-Kamra tar-Rappreżentanti](#)

[Government.nl](#)

[Houseofrepresentatives.nl](#)

L-aħħar aġġornament: 25/02/2020

Il-verżjoni bil-lingwa nazzjonali hija gestita mill-Istat Membru rispettiv. It-traduzzjonijiet saru mis-servizz tal-Kummissjoni Ewropea. Jista' jkun hemm xi tibdil imdaħħal fl-orijinal mill-awtorità nazzjonali kompetenti li jkun għadu ma jidherx fit-traduzzjonijiet. Il-Kummissjoni Ewropea ma taċċettax responsabbiltà jew kwalunkwe tip ta' tort fir-rigward ta' kull informazzjoni jew dejta li tinsab jew li hemm referenza għaliha f'dan id-dokument. Jekk jogħġbok irreferi għall-avviż legali sabiex tiċċekkja r-regoli dwar id-drittijiet tal-awtur għall-Istati Membri responsabbli minn din il-paġna.

L-Istati Membri responsabbli għall-ġestjoni tal-paġni tal-kontenut nazzjonali huma fil-proċess li jaġġornaw xi ftit mill-kontenut fuq dan is-sit web fid-dawl tal-ħruġ tar-Renju Unit mill-Unjoni Ewropea. Jekk is-sit ikun fih kontenut li għadu ma jirrifletti l-ħruġ tar-Renju Unit, dan mhux intenzjonat u se jiġi indirizzat.

Jekk jogħġbok innota li l-verżjoni bil-lingwa oriġinali ta' din il-paġna [de](#) għet emendata reċentement. Il-verżjoni tal-lingwa li qed tara bħalissa attwalment qed tiġi ppreparata mit-tradutturi tagħna.

Liġi tal-Istat Membru - Awstrija

Introduzzjoni — Din il-paġna tagħtik informazzjoni dwar is-sistema legali Awstrijaka u deskrizzjoni ġenerali tal-liġi Awstrijaka.

Sorsi tal-liġi

Il-liġi Awstrijaka hija primarjament **liġi miktuba**. Il-liġi konswetudinarja għandha rwol ristrett ferm. Is-sentenzi tal-iktar qrati superjuri jipprovdu linji gwida importanti dwar l-applikazzjoni tal-liġi, u huma ta' importanza kbira, iżda r-regola żviluppata mill-ġurisprudenza mhix formalment rikonossuta bħala sors tal-liġi.

Il-kostituzzjoni Awstrijaka tiddikjara li r-regoli ġeneralment rikonossuti tal-liġi internazzjonali jiffurmaw parti mil-liġi federali tal-Awstrija, u jipprovdu biex it-**trattati internazzjonali** jkunu inkorporati fis-sistema legali Awstrijaka, b'leġiżlazzjoni speċifika jew mingħajrha. Il-grad tad-dispożizzjonijiet tat-trattati fis-sistema legali nazzjonali jiġi ddeterminat mill-kontenut tagħhom.

Sabiex trattati internazzjonali li jemendaw jew jikkompletaw il-kostituzzjoni jiġu approvati fil-Kamra Inferjuri tal-Parlament (*Nationalrat*), jeħtieġu l-istess maġġoranza speċjali bħal-liġijiet kostituzzjonali federali. Trattati li jemendaw jew jikkompletaw il-liġi statutorja jeħtieġu l-istess kworums bħall-istatuti.

Fil-prinċipju, il-President Federali jikkonkludi trattati internazzjonali fuq it-talba tal-gvern federali jew tal-ministru federali li ngħata s-setgħa minnu. Trattati politiċi u trattati li jemendaw jew jikkompletaw il-leġiżlazzjoni jeħtieġu l-kunsens minn qabel tal-Kamra Inferjuri. Il-President Federali jista' jagħti s-setgħa lill-gvern federali jew lill-membri kompetenti tal-gvern federali biex jikkonkludu kategoriji ta' trattati internazzjonali li la jkunu politiċi u lanqas jemendaw jew jikkompletaw il-leġiżlazzjoni.

Skont il-kostituzzjoni federali Awstrijaka, kull waħda mid-**disa' provinċji federali** (*Bundesländer*) hija suġġetta għal-**liġi kostituzzjonali provinċjali** tagħha minbarra li tkun suġġetta għal-liġi kostituzzjonali federali. Il-liġi kostituzzjonali provinċjali ma tridx tkun inkonsistenti mal-liġi kostituzzjonali federali u għalhekk hija **subordinata** għaliha. Iżda fil-prinċipju, m'hemmx ordni ta' preċedenza bejn l-istatuti federali u dak provinċjali. Mill-1988, il-provinċji jistgħu anki jikkonkludu trattati internazzjonali fi kwistjonijiet li jaqgħu fl-oqsma taħt il-ġurisdizzjoni tagħhom. FI-affarijiet barranin, madankollu, il-gvern federali jkompli jieħdu preċedenza.

Tipi ta' strumenti legali - ġerarkija tas-sorsi tal-liġi

Il-leġiżlazzjoni kostituzzjonali federali trid tgħaddi b'maġġoranza ta' żewġ terzi tal-voti mitfugħa fil-Kamra Inferjuri, mill-inqas nofs il-membri preżenti. Il-leġiżlazzjoni trid tkun espressament maħtura bħala 'att kostituzzjonali' jew 'dispożizzjoni kostituzzjonali'.

Il-liġi statutorja federali teħtieġ il-preżenza ta' mill-inqas wieħed minn tlieta tal-membri tal-Kamra Inferjuri u maġġoranza assoluta tal-voti mitfugħa.

1. Il-prinċipji gwida tal-kostituzzjoni federali

Dawn il-prinċipji gwida li ġejn tal-kostituzzjoni federali huma l-iktar dispożizzjonijiet importanti tas-sistema legali Awstrijaka:

il-prinċipju demokratiku,

il-prinċipju tas-separazzjoni tal-poteri,

il-prinċipju tas-supremazija tad-dritt,

il-prinċipju repubblikan,

il-prinċipju federali, u
il-prinċipju liberali.

Dawn il-prinċipji gwida flimkien jiffurmaw dik li tissejjaħ **istema kostituzzjonali fundamentali** (*verfassungsrechtliche Grundordnung*).

Huma għandhom importanza kostituzzjonali kbira. Kwalunkwe emenda prinċipali għall-kostituzzjoni federali trid tkun approvata permezz ta' referendum bħala parti mill-proċedura legiżlattiva. Jekk wieheċ mill-prinċipji gwida jiġi abbandunat jew jekk ir-relazzjoni bejn il-prinċipji tinbidel b'mod sostanzjali, il-kostituzzjoni titqies bħala li ġiet riveduta.

2. Il-Liġi primarja u sekondarja tal-UE

L-**adeżjoni tal-Awstrija mal-Unjoni Ewropea** fl-1 ta' Jannar 1995 kienet teħtieġ reviżjoni komprensiva tal-kostituzzjoni federali Awstrijaka. Miż-żmien l-adeżjoni tal-Awstrija, is-sistema legali tal-Awstrija kienet ibbażata mhux biss fuq il-liġi kostituzzjonali Awstrijaka iżda anki fuq il-liġi tal-Unjoni Ewropea. Il-fehma prevalenti hija li **il-liġi tal-UE tiegħu preċedenza** fuq il-liġi nazzjonali u anki fuq il-liġi kostituzzjonali federali ordinarja, iżda mhux fuq il-prinċipji gwida tal-kostituzzjoni federali.

3. Liġi kostituzzjonali federali 'ordinarja'

Il-liġi kostituzzjonali tiddetermina r-regoli tal-attività politika, minħabba li tispeċifika:

l-proċedura legiżlattiva,

l-istatus tal-ogħla entitajiet fl-Istat,

r-relazzjoni bejn il-gvern federali u l-provinċji fit-tfassil u l-infurzar tal-legiżlazzjoni, u

l-kontroll tal-attività tal-gvern mill-qrati tal-gustizzja.

4. Statut federali

Il-prinċipju fundamentali tal-liġi kif stabbilit fil-kostituzzjoni jeħtieġ li l-applikazzjoni tal-liġi fl-amministrazzjoni pubblika u fil-qrati trid titwettagħ skont l-istatut. Il-kostituzzjoni federali taqsa il-poteri legiżlattivi bejn il-gvern federali u l-provinċji.

5. Ir-Regolamenti

Ir-regolamenti (*Verordnungen*) huma **dispożizzjonijiet legali ġenerali magħmula minn awtoritajiet amministrattivi** u huma diretti lejn il-persuni kollha suġġetti għal-liġi. Il-kostituzzjoni tagħti awtorizzazzjoni ġenerali, normalment fil-liġi statutorja, biex tara li r-regolamenti ta' implimentazzjoni jelaboraw ir-regoli stabbiliti f'iktar dispożizzjonijiet. Ir-regolamenti jistgħu jemendaw jew jikkompletaw l-istatut biss fejn tingħata awtorizzazzjoni speċifika fil-kostituzzjoni.

6. Id-Deciżjonijiet

Primarjament, id-deċiżjonijiet (*Bescheide*) huma atti amministrattivi li jeżegwixxu l-liġi u huma diretti biss lejn persuni speċifiċi.

Qafas istituzzjonali

Il-legiżlatura

Il-kostituzzjoni federali taqsa il-poteri bejn il-gvern federali u l-provinċji, u diversi entitajiet huma involuti fil-proċess legiżlattiv.

Il-liġi statutorja federali għandha tgħaddi miż-żewġ Kmamar tal-Parlament, **il-Kamra Inferjuri** (*Nationalrat*) u **il-Kamra Superjuri** (*Bundesrat*). Il-183 membru tal-Kamra Inferjuri jiġu eletti direttament mill-poplu. Il-membri tal-Kamra Superjuri jiġu eletti mill-kunsilli provinċjali (*Landtage*). Bħala regola, il-Kamra Superjuri hija intitolata biss biex tressaq oġġezzjoni sospensiva għal abbozz tal-liġi.

Il-liġi statutorja provinċjali tinħareġ mill-kunsilli provinċjali.

Il-proċess legiżlattiv

L-abbozzi tal-liġijiet jistgħu jitressqu fil-Kamra Inferjuri:

mill-membri tal-Kamra Inferjuri stess

mill-gvern federali

mill-Kamra Superjuri.

Inizjattiva taċ-ċittadini trid tressaq quddiem il-Kamra Inferjuri jekk tiġi iffirmita minn 100 000 votant, jew wieheċ minn sitta tal-votanti fi tliet provinċji federali.

Fil-prattika il-parti l-kbira tal-**legiżlazzjoni** toriġina permezz tal-**gvern federali**. L-abbozzi tal-liġijiet tal-gvern federali iridu jiġu adottati unanimament mill-gvern federali (fil-Kabinet). Huma jiġu mfaßsa mill-ministru responsabbli, u qabel ma jiġu approvati mill-gvern, jintalbu kummenti minn entitajiet oħrajn bħal provinċji jew gruppi ta' interess.

Wara li jgħaddu mill-Kamra Inferjuri jeħtieġu l-kunsens tal-Kamra Superjuri. (Abbozzi tal-liġijiet tal-finanzi ma jeħtieġx li jitressqu fil-Kamra Superjuri.) Il-Kanċillier jissottometti l-abbozz tal-liġi lill-President għal **awtentikazzjoni**.

Il-Kamra Inferjuri tista' tiddeċiedi li għandha ssejnh **referendum** dwar abbozz tal-liġi. Ir-referendum tista' wkoll tintalab minn maġġoranza tal-membri tal-Kamra Inferjuri. L-abbozz tal-liġi, li tkun għaddiet mill-Kamra Inferjuri, trid tiġi approvata permezz ta' referendum qabel ma tiġi awtentikata. Referendum hija wkoll meħtieġa għal reviżjoni komprensiva tal-kostituzzjoni.

Il-President jiċċertifika li att għadda skont il-kostituzzjoni billi jiffirmah. Din l-**awtentikazzjoni** trid tiġi kontrofirmata mill-Kanċillier.

Wara li l-Kanċillier ikun reġa' ffirmha, il-legiżlazzjoni federali tiġi ppubblikata fil-*Bundesgesetzblatt* (Gazzetta tal-Liġi Federali). Sakemm att federali stess ma jipprovdix esplicitament għal effett retroattiv jew jispeċifika d-data meta għandu jidhol fis-seħħ, dan **jidhol fis-seħħ** fi tmiem il-jum tal-pubblikazzjoni u tad-distribuzzjoni tal-ħarġa tal-Gazzetta tal-Liġi Federali li tinkludi l-avviż.

Att jista' jiġi revokat jew esplicitament jew billi tgħaddi legiżlazzjoni ġdida li l-kontenut tagħha jkun inkonsistenti mad-dispożizzjoni preċedenti (*lex posterior derogat legi priori*). Ir-regoli speċifiċi jieħdu preċedenza fuq regoli ġenerali (*lex specialis derogat legi generali*). Il-perjodu ta' validità ta' att jista' jiġi stabbilit ukoll mill-bidu.

Bażijiet tad-dejta legali

Ikkoordinata u mħaddma mill-Kanċellerija Federali Awstrijaka **Sistema ta' Informazzjoni Legali tar-Repubblika tal-Awstrija** (*Rechtsinformationssystem des Bundes* — RIS) tagħti aċċess onlajn għal-legiżlazzjoni Awstrijaka.

L-aċċess għall-bażi tad-dejta huwa mingħajr ħlas?

Is- **Sistema ta' Informazzjoni Legalitar- Repubblika tal-Awstrija** (RIS) hija mingħajr ħlas.

Deskrizzjoni fil-qosor tal-kontenut

Il-bażi tad-dejta RIS tipprovdri informazzjoni dwar:

Liġi Federali

Liġi Federali

Verżjoni awtentika tal-*Bundesgesetzblatt* (Gazzetta tal-Liġi Federali) mill-2004

Bundesgesetzblatt (Gazzetta tal-Liġi Federali) 1945 – 2003

Gazzetti tal-Liġi 1848–1940

Gazzetti tal-Liġi 1780–1848

Gazzetti tal-Liġi Ġermaniżi 1938–1945

Abbozzi ta' liġijiet

Abbozzi ta' liġijiet tal-gvern

Liġi provinċjali

Liġi provinċjali

Gazzetti tal-Liġi provinċjali kurrenti għall-provinċji bl-eċċezzjoni tal-Awstrija ta' Isfel u ta' Vjenna

Liġi Muniċipali: Dokumenti magħżula mill-Karintja, mill-Awstrija ta' Isfel, minn Salzburg, mill-Istirja u minn Vjenna biss

Sentenzi

Qorti Kostituzzjonali (*Verfassungsgerichtshof*)

Qorti Amministrattiva (*Verwaltungsgerichtshof*)

Il-lista ta' atti leġiżlattivi (*Normenliste*) magħmula mill-Qorti Amministrattiva

Sentenzi tal-Qorti Suprema (*Oberster Gerichtshof*), il-qrati reġjonali tal-appell (*Oberlandsgerichte*) u qrati oħrajn

Tribunali amministrattivi indipendenti (*Unabhängige Verwaltungssenaten*)

Tribunal Indipendenti tal-Finanzi (*Unabhängiger Finanzsenat*)

Qorti tal-Azil (*Asylgerichtshof*)

Tribunal Federali Indipendenti tal-Azil (*Unabhängiger Bundesasylsenat*)

Tribunal Ambjentali (*Umweltsenat*)

Bord Federali tal-Komunikazzjonijiet (*Bundeskommunikationssenat*)

Awtoritajiet għar-reviżjoni tal-akkwist pubbliku (*Vergabekontrollbehörden*)

Tribunal tal-Appelli (*Berufungskommission*) Kummissjoni Dixiplinarja Suprema (*Disziplinaroberkommission*)

Kummissjoni għall-Protezzjoni tad-Dejta (*Datenschutzkommission*)

Tribunal ta' Sorveljanza għar-Rappreżentazzjoni tal-Impjegati (*PersonalvertretungsAufsichtskommission*)

Kummissjonijiet għal Trattament Indaqs (*Gleichbehandlungskommissionen*)

Ċirkolarijiet ġenerali (*Erlässe*)

Ċirkolarijiet maħruġa mill-ministri federali

Ċirkolarijiet maħruġa mill-Ministeru Federali tal-Gustizzja

Uhud mil-liġijiet Awstrijaċi huma anki disponibbli bl-Ingliż.

Iktar informazzjoni tinsab fis-sit elettroniku tas-[Sistema ta' Informazzjoni Legali tal-Awstrija](#).

Links relatati

[Ordni legali L-Awstrija](#)

L-aħħar aġġornament: 29/08/2019

Il-verżjoni bil-lingwa nazzjonali hija ġestita mill-Istat Membru rispettiv. It-traduzzjonijiet saru mis-servizz tal-Kummissjoni Ewropea. Jista' jkun hemm xi tibdil imdaħħal fl-original mill-awtorità nazzjonali kompetenti li jkun għadu ma jidherx fit-traduzzjonijiet. Il-Kummissjoni Ewropea ma taċċettax responsabbiltà jew kwalunkwe tip ta' tort fir-rigward ta' kull informazzjoni jew dejta li tinsab jew li hemm referenza għaliha f'dan id-dokument. Jekk jogħġbok irreferi għall-avviż legali sabiex tiċċekkja r-regoli dwar id-drittijiet tal-awtur għall-Istati Membri responsabbli minn din il-paġna.

L-Istati Membri responsabbli għall-ġestjoni tal-paġni tal-kontenut nazzjonali huma fil-process li jaġġornaw xi fit mill-kontenut fuq dan is-sit web fid-dawl tal-ħruġ tar-Renju Unit mill-Unjoni Ewropea. Jekk is-sit ikun fih kontenut li għadu ma jirriflettix il-ħruġ tar-Renju Unit, dan mhux intenzjonat u se jiġi indirizzat.

Liġi tal-Istat Membru - Polonja

Din il-paġna tipprovdi b'informazzjoni dwar is-sistema legali fil-Polonja.

Il-Polonja hija repubblika li għandha gvern f'forma demokratika. Is-setgħa leġiżlattiva hija vestita fil-Parlament, li jikkonsisti fil-kamra inferjuri – is-**Sejm** – u l-kamra superjuri – is-**Senat**. Is-setgħa eżekuttiva hija vestita fil-**President tar-Repubblika tal-Polonja Poland (Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej)** u l-**Kunsill tal-Ministri (Rada Ministrów)**. Is-setgħa ġudizzjarja hija vestita fil-qrati u fit-tribunali.

Is-sistema legali Pollakka hija bbażata fuq is-sistema legali kontinentali (**tradizzjoni tal-liġi ċivili**). Il-qrati komuni fil-Polonja huma l-**qrati tal-appell (sądy apelacyjne)**, il-**qrati provinċjali (okręg)** (**sądy okręgowe**) u l-**qrati tad-distrett (rejon)** (**sady rejonowe**). Huma kompetenti biex jismgħu kawżi kriminali, kawżi tal-liġi ċivili, kawżi tal-familja u kawżi dwar il-kustodja, kawżi dwar il-liġi tax-xogħol u kawżi dwar l-assikurazzjoni soċjali.

Il-**ġudikatura amministrattiva** (Sąd Najwyższy) taqa' taħt il-Qorti I-Għolja Amministrattiva (Naczelny Sąd Administracyjny), li għandha l-kontroll ġudizzjarju tal-amministrazzjoni pubblika.

Il-**Qorti Suprema** hija l-ogħla organu ġudizzjarju ċentrali fir-Repubblika tal-Polonja, u għalhekk hija l-ogħla qorti tal-appell. Il-funzjonijiet ewlenin tal-Qorti Suprema huma li tamministra l-ġustizzja fil-Polonja (flimkien mal-qrati komuni, amministrattivi u militari), li tikkonsidra l-kassazzjoni bħala forma ta' appell straordinarju u li tadotta riżoluzzjonijiet li jikkonċernaw l-interpretazzjoni tal-liġi.

Il-**Tribunal Kostituzzjonali** (Trybunał Konstytucyjny) huwa organu tal-ġudikatura. Huwa kompetenti biex jiddeċiedi dwar:

Il-konformità ta' liġi pubblikata mal-Kostituzzjoni

Tilwim dwar il-kompetenza bejn l-organi tal-amministrazzjoni ċentrali

Il-konformità tal-għanijiet u l-attivitajiet tal-partiti politiċi fi ħdan il-Kostituzzjoni

Ilmenti kostituzzjonali mressqa minn ċittadini

Il-verżjoni Ingliża tal-Att li jirregola t-Tribunal Kostituzzjonali u Atti oħrajn relatati huma provduti fuq il-paġna web tat-[Tribunal Kostituzzjonali Pollakk](#).

Sorsi tal-liġi

Is-sorsi tal-liġi Pollakka huma l-Kostituzzjoni, l-istatuti, il-ftehimiet internazzjonali rratifikati u r-regolamenti. Il-Kostituzzjoni hija meqjusa bħala s-sors l-aktar importanti tal-liġi Pollakka. Fiha informazzjoni dwar is-sistema legali Pollakka, l-organizzazzjoni istituzzjonali, is-sistema ġudizzjarja u l-awtoritajiet lokali.

Tkopri wkoll il-libertajiet u d-drittijiet politiċi. Il-Kostituzzjoni vinkolanti bħalissa ġiet promulgata fl-1997. It-test tal-Kostituzzjoni Pollakka huwa disponibbli fuq is-sit web tal-[Kamra inferjuri tal-Parlament Pollakk \(Sejm\)](#) bil-Pollakk, bl-Ingliż, bil-Germaniż, bil-Franċiż u bir-Russu.

Tipi ta' strumenti legali – deskrizzjoni

L-**istatuti (ustawy)** huma strumenti universalment vinkolanti li jkopru kwistjonijiet sinjifikanti. Kwalunkwe kwistjoni tista' tkun s-sugġett ta' statut. F'xi każijiet, il-Kostituzzjoni timponi obbligu li kwistjoni speċifika tiġi rregolata minn statut: pereżempju, baġit jew l-istat legali taċ-ċittadini.

Skont il-Kostituzzjoni Pollakka, xi **ftehimiet internazzjonali (umowy międzynarodowe)** għandhom, qabel ma jiġu rratifikati, jiġu kkonfermati minn statut, li għandu jiġi adottat mill-parlament u ffirmat mill-President. Dawn jinkludu kwistjonijiet bħall-alleanzi, trattati politiċi jew militari; il-libertajiet, id-drittijiet u d-dmirijiet taċ-ċittadini; l-išhubija fl-organizzazzjonijiet internazzjonali, u kwistjonijiet oħrajn regolati mill-Kostituzzjoni.

Il-**regolamenti (rozporządzenia)** jinħarġu mill-korpijiet regolatorji msemmija fil-Kostituzzjoni kif awtorizzati minn statut.

Il-Kunsill tal-Ministri huwa intitolat li jorhóg **riżoluzzjonijiet (uchwały)** ta' natura interna, li huma vinkolanti biss fuq l-unitajiet organizzazzjonali li huma subordinati għall-istituzzjoni li tohrog ir-riżoluzzjoni; dawn ma jistgħux jipprovdu l-bażi legali għal deċiżjonijiet meħuda dwar ċittadini, persuni legali u suġġetti oħrajn.

L-awtoritajiet tal-gvern lokali u l-awtoritajiet lokali tal-amministrazzjoni governattiva jstgħu, fuq il-bażi ta' awtorizzazzjoni minn statut, joħorġu **liġijiet lokali (akty prawa miejscowego)** li japplikaw għaż-zoni tal-amministrazzjoni tagħhom.

Ġerarkija ta' normi

Il-Kostituzzjoni hija s-sors ewlieni tal-liġi Pollakka. Normi oħrajn fil-ġerarkija tal-Kostituzzjoni Pollakka huma ftehimiet internazzjonali ratifikati, regolamenti, direttivi u deċiżjonijiet tal-Unjoni Ewropea, statuti, ordnijiet u Atti tal-awtoritajiet lokali.

Qafas istituzzjonali

Istituzzjonijiet responsabbli mill-adozzjoni tar-regoli legali

Is-setgħa legiżlattiva hija eżerċitata mis-Sejm u mis-Senat, iż-żewġ ikmammar tal-**Parlament Pollakk**. Il-Membri huma eletti għal **kariga ta' erba' snin**. Id-dritt ta' introduzzjoni tal-legiżlazzjoni tappartjeni lid-deputati, lis-Senat, lill-President tar-Repubblika tal-Polonja u lill-Kunsill tal-Ministri. Id-dritt ta' introduzzjoni tal-legiżlazzjoni tappartjeni wkoll għal grupp ta' **mħux inqas minn 100,000 ċittadin**, li għandhom id-dritt li jivvutaw fl-elezzjonijiet tas-Sejm.

Is-Sejm jikkunsidra l-Abbozzi fi tliet qarjiet. Meta Abbozz ikun ġie adottat mis-Sejm u mis-Senat, jintbagħat lill-President għall-firma. Il-President jista', qabel ma jiffirma Abbozz, jirreferih lit-Tribunal Kostituzzjonali biex jaġġudika dwar il-konformità tiegħu mal-Kostituzzjoni.

Il-Kunsill tal-Ministri jiżgura l-implimentazzjoni tal-**istatuti**, joħorġ **regolamenti**, jikkonkludi **ftehimiet internazzjonali li jeħtieġu ratifika**, u jaċċetta jew jirrinunzja **ftehimiet internazzjonali oħrajn**.

Proċess deċiżjonali

Inizzjazzjoni

Il-legiżlazzjoni tista' tiġi introdotta mid-deputati, mis-Senat, mill-President tar-Repubblika, mill-Kunsill tal-Ministri u minn grupp ta' mħux inqas minn 100,000 ċittadin intitolati li jivvutaw fl-elezzjonijiet tas-Sejm.

Fil-parti l-kbira tal-każijiet, l-Abbozzi jiġu sottomessi mill-Kunsill tal-Ministri jew mid-deputati.

Abbozz, mal-ġustifikazzjoni tiegħu, għandu jiġi sottomess lill-**Marixxall tas-Sejm (Marszałek Sejmu)**, li jibagħtha lill-President tar-Repubblika, lis-Senat u lill-President tal-Kunsill tal-Ministri (prim ministru).

Diskussjoni

Is-Sejm jikkunsidra lill-Abbozzi fi tliet stadji ta' qari. L-abbozzi jiġu eżaminati wkoll mill-kummissjonijiet speċifiki mis-Sejm u mis-Senat.

Adozzjoni

Is-Senat għandu, fi **żmien 30 jum mis-sottomissjoni ta' Abbozz**, jadotta mingħajr emendi, jadotta emendi jew jirriżolvi dwar iċ-ċaħda kompleta tiegħu. Is-Sejm jista' jiċċad l-emendi tas-Senat biss permezz ta' vot ta' maġġoranza assoluta fil-preżenza ta' mħux inqas minn nofs l-għadd statutorju ta' deputati.

Proklamazzjoni

Wara li titlesta l-proċedura fis-Sejm u fis-Senat, il-Marixxall tas-Sejm għandu jissottometti l-Abbozz adottat lill-President għall-firma. Il-President tar-Repubblika għandu jiffirma Abbozz fi żmien 21 jum mis-sottomissjoni u għandu jordna l-promulgazzjoni tiegħu fil-Gurnal tal-Liġijiet tar-Repubblika tal-Polonja (Dziennik Ustaw). Erbatax-il jum wara, l-Att jidhol fis-seħħ. Madankollu d-data tad-**dħul fis-seħħ** tista' wkoll tiġi stabbilita fit-test ta' Abbozz. Skond is-sistema tal-liġi Pollakka, Abbozz jista' jitfassar biss minn Abbozz ieħor. Id-data meta l-Att jew liġi jitfexx jew itfexx is-saħħa ta' liġi għandha tiġi inkluża fit-test tal-Att jew liġi.

Bażijiet tad-dejta legali

Tista' ssib Atti legali lura sal-1918 fuq is-sit web tal-[Bażi tad-dejta legali Pollakk \(Sejm\)](#), flimkien ma' lista ta' dawn l-Atti.

L-aċċess għall-bażi tad-dejta huwa **mingħajr ħlas**.

L-aħħar aġġornament: 10/12/2012

Il-verzjoni bil-lingwa nazzjonali hija ġestita mill-Istat Membru rispettiv. It-traduzzjonijiet saru mis-servizz tal-Kummissjoni Ewropea. Jista' jkun hemm xi tibdil imdaħħal fl-orijinal mill-awtorità nazzjonali kompetenti li jkun għadu ma jidherx fit-traduzzjonijiet. Il-Kummissjoni Ewropea ma taċċettax responsabbiltà jew kwalunkwe tip ta' tort fir-rigward ta' kull informazzjoni jew dejta li tinsab jew li hemm referenza għaliha f'dan id-dokument. Jekk jogħġbok irreferi għall-avviż legali sabiex tiċċekkja r-regoli dwar id-drittijiet tal-awtur għall-Istati Membri responsabbli minn din il-paġna.

L-Istati Membri responsabbli għall-ġestjoni tal-paġni tal-kontenut nazzjonali huma fil-proċess li jaġġornaw xi ftit mill-kontenut fuq dan is-sit web fid-dawl tal-ħruġ tar-Renju Unit mill-Unjoni Ewropea. Jekk is-sit ikun fih kontenut li għadu ma jirriflettix il-ħruġ tar-Renju Unit, dan mhux intenzjonat u se jiġi indirizzat.

Liġi tal-Istat Membru - Portugall

Din il-paġna tagħtik informazzjoni dwar is-sistema legali fil-Portugall.

1 Strumenti jew sorsi tad-dritt li jistabbilixx n-normi ġuridici

Dawn li ġejjin tradizzjonalment huma meqjusa bħala sorsi tad-dritt fil-Portugall:

Liġijiet kostituzzjonali - li jinkludu l-Kostituzzjoni Portugiża nnifisha, liġijiet kostituzzjonali varji u liġijiet li jemendaw il-Kostituzzjoni;

Ir-"regoli u l-principji tad-dritt internazzjonali ġenerali jew komuni", ir-"regoli stabbiliti fi ftehimiet internazzjonali debitament ratifikati jew approvati", ir-"regoli maħruġa mill-korpi kompetenti ta' organizzazzjonijiet internazzjonali li l-Portugall jagħmel parti minnhom (...) bil-kundizzjoni li dan ikun stipulat fit-trattati kostitwenti rispettivi" u d-"dispożizzjonijiet tat-trattati li jirregolaw lill-Unjoni Ewropea u r-regoli maħruġa mill-istituzzjonijiet tagħha fl-eżerċizzju tar-responsabbiltajiet rispettivi tagħhom" - l-Artikolu 8 tal-Kostituzzjoni;

Liġijiet ordinarji, li jinkludu l-liġijiet promulgati mill-Assemblea tar-Repubblika, l-ordnijiet amministrattivi maħruġa mill-Gvern u d-digriet liġiżlattivi reġjonali adottati mill-Assemblej Legiżlattivi tar-Reġjuni Awtonomi tal-Azores u Madeira;

Strumenti b'effett ekwivalenti għal dak tal-liġijiet, bħall-atti li japprovaw konvenzjonijiet, trattati jew ftehimiet internazzjonali, id-deċiżjonijiet li jorbtu b'mod ġenerali tal-Qorti Kostituzzjonali li jiddikjaraw miżuri bħala mhux kostituzzjonali jew illegali, il-ftehimiet kollettivi tax-xogħol u strumenti kollettivi oħra li jirregolaw ir-relazzjonijiet tax-xogħol;

Regolamenti, jew strumenti legiżlattivi ta' status aktar baxx mil-liġijiet, li l-għan tagħhom huwa li jissupplimentaw il-liġijiet u jimlew id-dettalji sabiex ikunu jstgħu jiġu applikati jew implimentati. Dawn jinkludu d-digriet ta' implimentazzjoni, ir-regolamenti, id-digriet, id-digriet ta' implimentazzjoni reġjonali, id-deċiżjonijiet, ir-regoli, l-ordnijiet ta' implimentazzjoni ministerjali, l-ordnijiet eżekuttivi, ir-regolamenti tal-pulizija maħruġa mill-Gvernaturi Ċivili, u l-ordnijiet u r-regolamenti municipali.

2 Sorsi oħra tad-dritt

Hemm fehmiet differenti dwar l-ammissibbiltà u l-importanza ta' sorsi oħra barra mill-isfera tas-setgħa politika tal-Istat biex joħloq il-liġi miktuba, skont jekk is-sorsi jkunux meqjusa bħala mezz biex jiġu stabbiliti normi ġuridici jew mezz biex jiġu divulgati tali regoli, jew it-tejn. Xi drabi ssir distinzjoni bejn sorsi diretti u sorsi indiretti, li tevita xi wħud mid-diffikultajiet li jirriżultaw mid-differenzi fl-approċċ bażiku.

Dawn li ġejjin jissejfu komonement bħala sorsi possibbli tad-dritt:

Id-drawwa, fi kliem ieħor, l-adozzjoni ripetuta u abitwali ta' linja ta' kondotta partikolari li ġeneralment titqies bħala obligatorja. Din tista' titqies bħala sors tad-dritt f'ċerti suġġetti biss. Regoli maħluqa b'dan il-mod jistgħu, pereżempju, jinstabu fil-qasam tad-dritt internazzjonali pubbliku (eż. il-prinċipju tal-immunità tal-Istati barranin mill-prosekuzzjoni), id-dritt internazzjonali privat u d-dritt amministrattiv.

Il-ġurisprudenza, jiġifieri s-sett ta' prinċipji li joħroġ mis-sentenzi u d-deċiżjonijiet mogħtija mill-qrati; f'ċerti kwartieri tiġi meqjusa li ma tikkostitwix sors ġenwin tad-dritt iżda bħala sinifikanti biss biex turi t-tifsira tad-dispożizzjonijiet legali billi tipprovi soluzzjonijiet għall-problemi ta' interpretazzjoni li jistgħu jiġu segwiti f'każijiet oħra skont il-piż tal-argumenti loġiċi u tekniċi li jkun bbażati fuqhom. F'din il-kategorija, xi awturi jinkludu mhux biss id-deċiżjonijiet tal-qorti f'kawżi speċifiċi iżda wkoll id-deċiżjonijiet ġudizzjarji li għandhom il-forza tal-liġi (id-deċiżjonijiet li jorbtu b'mod ġenerali tal-Qorti Kostituzzjonali) minħabba li, fil-fehma tagħhom, huma kollha strumenti li fil-fatt joħolqu liġi applikabbli b'mod ġenerali.

L-ekwità, li permezz tagħha l-qrati huma mogħtija s-setgħa li jifformulaw normi ġuridiċi xierqa għall-karatteristiċi speċifiċi tal-kawżi individwali li jkun qed jeżaminaw, billi jibbażaw ruħhom fuq il-prinċipji ġenerali tal-ġustizzja u fuq l-għarfien etiku tal-imħallef. "Il-qrati jistgħu jieħdu deċiżjoni bbażata fuq l-ekwità biss meta: (a) ikun hemm dispożizzjoni legali li tippermettiha; (b) ikun hemm qbil bejn il-partijiet u jkun possibbli li jsir appell f'qorti superjuri; (c) il-partijiet ikunu qablu minn qabel li jibbażaw fuq l-ekwità" – l-Artikolu 4 tal-Kodiċi Ċivili.

L-użanza, jew fi kliem ieħor il-prattiki soċjali ripetuti li mhumiex meqjusa bħala obligatorji iżda li huma meqjusa importanti fit-tranżazzjonijiet legali, b'mod partikolari fil-formalizzazzjoni tar-relazzjonijiet legali, speċjalment fil-qasam tal-kummerċ. L-użanza tista' jiġi kkunsidrata mill-qrati meta dan ikun previst mil-liġi u meta ma jkunx "kuntrarju għall-prinċipji ta' bona fide" - l-Artikolu 3 tal-Kodiċi Ċivili. In-normi ġuridiċi għalhekk ma jistgħux jinħolqu b'mod indipendenti permezz tal-użanza, u ħafna ma jqsux l-użu bħala sors ġenwin tal-liġi.

It-teorija legali, jew l-opinjoni ta' kittieba legali, ma għandhomx jitqiesu bħala sors ġenwin tad-dritt, għalkemm għandha rwol importanti fl-iżvilupp xjentifiku u tekniċi tal-għarfien legali u għandha riperkussjonijiet sinifikanti fuq ir-riżultati finali tal-ħidma ta' dawk responsabbli għall-interpretazzjoni u l-applikazzjoni tan-normi ġuridiċi.

3 Ġerarkija tas-sorsi tad-dritt

Meta ssir referenza għall-ġerarkija tal-liġijiet, dak li jtifisser huwa l-istatus relattiv tal-istrumenti differenti, fi kliem ieħor il-pożizzjoni tagħhom fi skala ordnata. F'dan ir-rigward, xi wħud jargumentaw li ġerarkija tista' tiġi stabbilita biss fuq il-bażi tal-metodu ta' ħolqien. Skont din il-fehma, il-ġerarkija mhijiex ibbażata fuq l-istatus relattiv tan-normi ġuridiċi iżda hija stabbilita biss bejn is-sorsi li jkun nħolqu bihom.

Irrispettivament minn liema fehma tittieħed, tista' titfassal ordni ta' preċedenza.

L-ordni ġerarkika tas-sorsi differenti elenkati fit-taqsima 1 hija kif ġej:

il-Kostituzzjoni u l-liġijiet kostituzzjonali;

ir-regoli u l-prinċipji tad-dritt internazzjonali ġenerali jew komuni u l-fehimiet internazzjonali (jiġifieri l-istrumenti kollha msemmija fit-taqsima 1(b));

il-liġijiet u d-digrietni amministrattivi;

id-digrietni leġislattivi reġjonali;

l-istrumenti li għandhom effett ekwivalenti għal dak tal-liġijiet;

ir-regolamenti.

4 Proċeduri għad-dħul fis-seħħ tar-regoli internazzjonali fil-Portugall

L-istrumenti leġislattivi internazzjonali jiġu trasposti fil-liġi Portugiża skont il-prinċipji li ġejjin li huma stabbiliti fl-Artikolu 8 tal-Kostituzzjoni Portugiża:

"Ir-regoli u l-prinċipji tad-dritt internazzjonali ġenerali jew komuni jiffurmaw parti integrali mil-liġi Portugiża";

"Ir-regoli stabbiliti fi ftehimiet internazzjonali debitament ratifikati jew approvati għandhom jidhru fis-seħħ fil-liġi nazzjonali Portugiża ladarba jkun ġew ippubblikati b'mod uffiċjali, u għandhom jibqgħu hekk sakemm ikunu jorbtu internazzjonalment lill-Istat Portugiż";

"Ir-regoli maħruġa mill-korpi kompetenti tal-organizzazzjonijiet internazzjonali li l-Portugall jagħmel parti minnhom għandhom jidhru fis-seħħ direttament fil-liġi nazzjonali Portugiża, bil-kundizzjoni li dan ikun stabbilit fit-trattati kostitutenti rispettivi";

"Id-dispożizzjonijiet tat-trattati li jirregolaw l-Unjoni Ewropea u r-regoli maħruġa mill-istituzzjonijiet tagħha fl-eżerċizzju tar-responsabbiltajiet rispettivi tagħhom għandhom japplikaw fil-liġi nazzjonali Portugiża skont id-dritt tal-Unjoni u b'rispett għall-prinċipji fundamentali ta' Stat demokratiku bbażat fuq l-istat tad-dritt".

5 L-awtoritajiet differenti li għandhom is-setgħa jadottaw ir-regoli tal-liġi

L-awtoritajiet li għandhom is-setgħa jadottaw ir-regoli tal-liġi huma l-Assemblea tar-Repubblika, il-Gvern, il-Gvernijiet Reġjonali u l-Assemblej Leġislattivi tal-Azores u ta' Madeira, l-awtoritajiet lokali u ċerti awtoritajiet amministrattivi.

6 Proċess għall-adozzjoni ta' dawn ir-regoli tal-liġi

Il-mod kif jiġu adottati r-regoli jvarja skont il-proċeduri speċifiċi li għandhom jiġu segwiti minn kull korp responsabbli għall-adozzjoni tar-regoli. It-tipi differenti ta' strumenti leġislattivi għalhekk jiġu ġġenerati permezz ta' proċessi differenti. Iż-żewġ proċeduri l-aktar formali u l-aktar importanti għall-adozzjoni tan-normi ġuridiċi huma deskritti hawn taħt.

L-aktar proċedura kumplessa, li tinvolvi l-Assemblea tar-Repubblika, tinkludi l-passi li ġejjin:

Bidu tal-leġislazzjoni: "is-setgħa li tinbeda l-leġislazzjoni hija f'idejn il-Membri, il-gruppi parlamentari u l-Gvern, kif ukoll, soġġetta għat-termini u l-kundizzjonijiet stabbiliti mil-liġi, f'idejn gruppi ta' elettori registrati. Is-setgħa li tinbeda l-leġislazzjoni fir-rigward tar-reġjuni awtonomi hija f'idejn l-Assemblej Leġislattivi reġjonali rispettivi" (l-Artikolu 167(1) tal-Kostituzzjoni).

Ammissjoni inizjali, pubblikazzjoni, reġistrazzjoni, numerazzjoni u valutazzjoni: din il-fażi tinvolvi l-konsiderazzjoni tal-ammissibbiltà tal-abbozz ta' liġi, il-pubblikazzjoni tat-test fil-Gazzetta Uffiċjali tal-Assemblea tar-Repubblika, l-iproċessar amministrattiv u, fl-aħħar nett, l-evalwazzjoni tal-kontenut tagħha.

Diskussjoni u approvazzjoni: din tinvolvi dibattitu dwar kwistjonijiet ġenerali, dibattitu ieħor dwar punti speċifiċi, votazzjoni dwar l-abbozz ta' liġi sħiħ, votazzjoni dwar punti speċifiċi u votazzjoni ġenerali finali. Biex l-abbozz ta' liġi jgħaddi, tista' tkun meħtieġa maġġoranza sempliċi, maġġoranza assoluta jew maġġoranza kwalifikata.

Skrutinju mill-President tar-Repubblika fil-perjodu stipulat mil-liġi, li warajh il-President jista' jipproponi t-test propost jew jeżerċita d-dritt tal-veto. Fil-każ tal-aħħar, il-miżura terġa' tiġi diskussa mill-Assemblea tar-Repubblika. Jekk il-vot jiġi kkonfermat jew isiru emendi, it-test jerġa' jintbagħat lill-President għall-promulgazzjoni, li trid isseħħ ukoll f'perjodu ta' żmien stabbilit minn qabel. Il-President tar-Repubblika huwa responsabbli biex "jipproponi liġijiet, ordnijiet amministrattivi u digrietni regolatorji u jordna l-pubblikazzjoni tagħhom, u biex jiffirma r-riżoluzzjonijiet tal-Assemblea tar-Repubblika li japprovaw ftehimiet internazzjonali u digrietni oħra tal-Gvern" (l-Artikolu 134(b) tal-Kostituzzjoni).

Pubblikazzjoni: ladarba tiġi promulgata, il-President irid jordna li t-test tal-leġislazzjoni l-ġdida jiġi ppubblikat fil-Gazzetta Uffiċjali tar-Repubblika Portugiża.

Il-proċedura li l-Gvern jadotta l-leġislazzjoni biha tinkludi l-passi prinċipali li ġejjin:

Bidu tal-leġislazzjoni: l-abbozz ta' leġislazzjoni jiġi pprezentat mill-uffiċju tal-Ministru kkonċernat;

Sfħarriġ: f'dan l-istadju, il-Ministru li jipproponi l-abbozz irid jipprezenta opinjonijiet, u jridu jiġu kkonsultati wkoll il-korpi speċifikati mill-Kostituzzjoni u mil-liġi;

Valutazzjoni preliminari u dettaljata: il-proposti jiġu eżaminati u evalwati ladarba jkun ġew approvati inizjalment.

Approvazzjoni: għalkemm ċerti tipi ta' leġislazzjoni m'għandhomx għalfejn jiġu approvati mill-Kunsill tal-Ministri, dan tal-aħħar normalment huwa responsabbli biex japprova l-abbozz;

Skrutinju: “fi zmien erbghin jum mill-wasla ta’ kwalunkwe digriet tal-gvern għall-promulgazzjoni, ... il-President tar-Repubblika għandu jwarr jippromulga d-digriet jew jeżerċita d-dritt tiegħu tal-veto. Fil-każ tal-aħħar, huwa għandu jinforma bil-miktub lill-Gvern dwar ir-raġunijiet għaliek ikun għamel hekk” (l-Artikolu 136(4) tal-Kostituzzjoni);

Pubblikazzjoni tat-test definittiv fil-Gazzetta Uffiċjali tar-Repubblika Portugiża.

7 Proċeduri għad-dhul fis-seħħ tar-regoli nazzjonali

“Il-liġijiet għandhom jorbtu biss wara l-pubblikazzjoni fil-Gazzetta Uffiċjali.” “Ladarba liġi tkun giet ippubblikata, din għandha tidhori fis-seħħ wara li jkun għadda l-perjodu stipulat fil-liġi nnifisha jew, meta ma jkunx stipulat perjodu bħal dan, wara l-perjodu previst f’leġiżlazzjoni speċjali” (l-Artikolu 5 tal-Kodiċi Ċivili).

L-Artikolu 2 tal-Liġi Nru 74/98 tal-11 ta’ Novembru 1998, fil-formulazzjoni attwali tiegħu, jistipula dan li ġej:

“1. L-istrumenti leġiżlattivi u atti oħra ta’ natura ġenerali għandhom jidhru fis-seħħ fid-data stipulata fihom; taħt l-ebda ċirkostanza ma jistgħu jidhru fis-seħħ fid-data tal-pubblikazzjoni.”

“2. Jekk ma tkun stabbilita l-ebda data, l-atti msemmija fil-paragrafu 1 għandhom jidhru fis-seħħ fit-territorju Portugiż kollu u barra l-pajjiż fil-ħames jum wara l-pubblikazzjoni.”

“4. Il-perjodu taż-zmien imsemmi fil-paragrafu 2 għandu jibda mill-jum immedjatament ta’ wara l-pubblikazzjoni fuq is-sit tal-internet ġestit minn *Imprensa Nacional Casa da Moeda, SA*.”

8 Mezzi għas-soluzzjoni tal-kunflitti li jistgħu jinqalgħu bejn normi ġuridiki differenti

L-aktar rwol importanti f’dan ir-rigward huwa dak tal-Qorti Kostituzzjonali, li trid tiddikjara bħala mhux kostituzzjonali kwalunkwe regola li tmur kontra l-Kostituzzjoni Portugiża jew il-prinċipji mnaqqxin fiha.

Meta jkunu qegħdin jikkunsidraw każijiet speċifiċi li jiġu pprezentati quddiemhom, il-qrati ma jistgħux japplikaw dispożizzjonijiet li jiksru l-Kostituzzjoni jew il-prinċipji li joħroġu minnha.

Matul il-proċess ta’ interpretazzjoni mwettaq bl-għan li jintiżnu l-fatti pprezentati għall-konsiderazzjoni tagħhom, il-qrati jridu jsoġu kwalunkwe kunflitt li jinqala’ bejn normi ġuridiki differenti, waqt li dejjem iqisu l-ġerarkija tas-sorsi msemmija aktar ‘il fuq. Meta jagħmlu dan, huma għandhom iqisu s-sistema bħala haġa sħiħa unifikata, mingħajr ma jirrikonoxxu l-ebda lakuna jew inkonsistenza, b’mod partikolari ta’ natura loġika jew semantika, billi jiżnu ċ-ċirkustanzi li fuqhom tkun ibbażata l-adozzjoni tar-regoli u l-kundizzjonijiet speċifiċi li jkun hemm meta jseħħu l-proċedimenti. Dan il-proċess jirrikjedi dejjem korrispondenza minima fil-formulazzjoni, anki jekk espressa b’mod imperfett, mal-approċċ adottat fil-leġiżlazzjoni u billi wieħed jassumi li l-korp leġiżlattiv għażel is-soluzzjonijiet “l-aktar ġudizzjużi” u kien kapaċi “jesprimi l-intenzjonijiet tiegħu f’termini xierqa” (l-Artikolu 9 tal-Kodiċi Ċivili).

Għal dak li jirrigwarda l-kunflitti bejn ir-regoli fil-qasam tad-dritt internazzjonali privat, jekk jogħġbok irreferi għall-iskeda informattiva dwar “Il-liġi applikabbli”.

Bażijiet ta’ data ġuridiki

 Digesto hija l-bażi ta’ data ġuridika uffiċjali tal-Portugall u tinkludi l-Gazzetta Uffiċjali (*Diário da República*).

Digesto — Sistema Integrata ta’ Informazzjoni Ġuridika

Digesto ġie stabbilit bir-Riżoluzzjoni tal-Kunsill tal-Ministri Nru 48/92 tal-31 ta’ Diċembru 1992 u fiha:

L-atti leġiżlattivi ppubblikati fl-ewwel u fit-tieni serje tal-Gazzetta Uffiċjali.

Informazzjoni ġuridika bla ħlas, integrata, dettaljata u aġġornata, b’mod aktar speċifiku:

il-perjodu ta’ validità, id-data tad-dhul fis-seħħ u noti relatati mal-atti ppubblikati fl-ewwel serje tal-Gazzetta Uffiċjali mill-5 ta’ Ottubru 1910 u dokumenti varji minn deċennji preċedenti, u l-atti fit-tieni serje tal-Gazzetta Uffiċjali pproċessati mill-PCMLEX (il-bażi ta’ data ċentrali tas-sistema Digesto);

l-informazzjoni kollha rilevanti, bħad-dispożizzjonijiet ta’ abilitazzjoni, ir-regolamenti, il-leġiżlazzjoni ta’ implimentazzjoni, l-emendi prodotti u implimentati, il-liġi Komunitarja applikabbli, il-linji gwida amministrattivi maħruġa mid-Direttorat Ġenerali għall-Baġit, il-ġurisprudenza u l-istrumenti kollettivi li jirregolaw ir-relazzjonijiet tax-xogħol;

aċċess għal tliet bażijiet ta’ data oħra: LEGAÇOR – il-bażi ta’ data leġiżlattiva reġjonali tal-Azores, REGTRAB – il-bażi ta’ data speċifika għar-regolamenti tax-xogħol, u DGO-DOU - bażi ta’ data speċifika li fiha ċ-ċirkularijiet u l-opinjoni jiet maħruġa mid-Direttorat Ġenerali għall-Baġit.

aċċess, permezz tal-interoperabbiltà mal-bażijiet ta’ data ġuridiki tal-Ministeru tal-Ġustizzja, l-Uffiċċju tal-Prosekutur Ġenerali (PGR) u l-parlament Portugiż (permezz tal-bażi ta’ data tiegħu, AP – *Atividade Parlamentar*), għall-ġurisprudenza li toħroġ mill-qrati ewlenin, għall-opinjoni jiet tal-PGR u għall-ħidma preparatorja kollha dwar il-liġijiet mill-bidu tal-proċess leġiżlattiv sal-pubblikazzjoni.

Il-Gazzetta Uffiċjali Elettronika (*Diário da República Eletrónico – DRE*)

Skont l-Ordni Amministrattiva Nru 83/2016 tas-16 ta’ Diċembru 2016, il-Gazzetta Uffiċjali hija servizz pubbliku b’aċċess bla ħlas u universali, ippubblikata biss online. Dan is-servizz pubbliku huwa pprovdut minn *Imprensa Nacional-Casa da Moeda, S. A.* (INCM), li tippubblika l-Gazzetta Uffiċjali fuq is-sit web tagħha.

L-utenti għandhom aċċess universali b’xejn u jistgħu jikkonsultaw, jistampaw, jipprezentaw u jfittxu l-kontenut tal-atti leġiżlattivi ppubblikati fl-ewwel u t-tieni serje tal-Gazzetta Uffiċjali, f’format elettroniku.

Is-servizz ipprovdut mill-Gazzetta Uffiċjali elettronika jrid jinkludi:

it-test legali tal-atti li jirrikjedu l-pubblikazzjoni fil-Gazzetta Uffiċjali, skont il-Kostituzzjoni u l-liġi, b’mod aktar speċifiku l-Liġi Nru 74/98 tal-11 ta’ Novembru 1998, emendata u ppubblikata mill-ġdid bil-Liġi Nru 43/2014 tal-11 ta’ Lulju 2014.

għodda għall-konsultazzjoni aġġornata tat-test konsolidat tal-leġiżlazzjoni rilevanti (it-test konsolidat m’għandux valur ġuridiku);

għodda għat-traduzzjoni tat-termini legali;

għodda għat-tiffixx ta’ kliem ewlenin ta’ atti li jirrikjedu l-pubblikazzjoni fil-Gazzetta Uffiċjali;

informazzjoni ġuridika debitament ipproċessata u sistematizzata;

interkonnessjoni ma’ bażijiet ta’ data settorjali li jipprovdu informazzjoni ġuridika addizzjonali, b’mod aktar speċifiku l-ġurisprudenza, il-dritt Komunitarju, il-linji gwida amministrattivi u t-teorija ġuridika;

il-konsenja b’xejn fil-kontijiet tal-posta elettronika tal-abbonati, tal-werrej tal-ewwel u t-tieni serje tal-Gazzetta Uffiċjali.

Holoġ utli:

 Il-Gazzetta Uffiċjali - Il-Portugall

L-aħħar aġġornament: 13/09/2020

Il-verzjoni bil-lingwa nazzjonali hija ġestita mill-Istat Membru rispettiv. It-traduzzjonijiet saru mis-servizz tal-Kummissjoni Ewropea. Jista’ jkun hemm xi tibdil imdaħħal fil-original mill-awtorità nazzjonali kompetenti li jkun għadu ma jidhrix fit-traduzzjonijiet. Il-Kummissjoni Ewropea ma taċċettax responsabbiltà jew kwalunkwe tip ta’ tort fir-rigward ta’ kull informazzjoni jew dejta li tinsab jew li hemm referenza għaliha f’dan id-dokument. Jekk jogħġbok irreferi għall-avviż legali sabieq tiċċekkja r-regoli dwar id-drittijiet tal-awtur għall-Istati Membri responsabbli minn din il-paġna.

L-Istati Membri responsabbli għall-ġestjoni tal-paġni tal-kontenut nazzjonali huma fil-proċess li jaġġornaw xi ftit mill-kontenut fuq dan is-sit web fid-dawl tal-ħruġ tar-Renju Unit mill-Unjoni Ewropea. Jekk is-sit ikun fih kontenut li għadu ma jirriflettix il-ħruġ tar-Renju Unit, dan mhux intenzjonat u se jiġi indirizzat.

Liġi tal-Istat Membru - Rumanija

Din il-paġna tippovdilek informazzjoni dwar l-ordinament ġuridiku Rumen u farsa ġenerali lejn il-liġi fir-Rumanija.

Sorsi tal-liġi

Is-sorsi tal-liġi Rumena huma:

il-Kostituzzjoni Rumena;

il-leġiżlazzjoni adottata mill-Parlament (liġijiet kostituzzjonali, liġijiet organiċi u liġijiet ordinarji);

id-digrieti tal-President tar-Rumanija;

I-atti leġiżlattivi tal-Gvern (ordinanzi, ordinanzi ta' emerġenza, deċiżjonijiet);

I-atti leġiżlattivi maħruġa mill-gvern ċentrali (ordinanzi, linji gwida u regolamenti Ministerjali);

I-atti leġiżlattivi maħruġa mill-korpi tal-gvern lokali (il-Kunsill tal-Kontea, il-Kunsill Lokali, il-Kunsill Ġenerali tal-Municipalità ta' Bucharest);

id-dritt tal-Unjoni Ewropea (regolamenti, direttivi);

it-trattati internazzjonali li għalihom ir-Rumanija hija parti kontraenti.

Tipi ta' strumenti legali – deskrizzjoni

Il-qafas legali Rumani jinkludi l-istrumenti legali li ġejjin:

Il-Kostituzzjoni hija l-liġi suprema fir-Rumanija. Hija tirregola l-istruttura tar-Rumanija bħala Stat nazzjonali, unitarju u indiviżibbli, ir-relazzjonijiet bejn is-setgħat eżekuttivi, leġiżlattivi u ġudizzjarji u bejn l-entitajiet pubbliċi, iċ-ċittadini u l-persuni ġuridici.

Il-liġi kostituzzjonali ġejja mis-setgħa kostitwenti, jiġifieri mill-assemblea kostitwenti eletta u mlaqqa' għal dan il-għan.

Il-**liġi organika** tittratta oqsma ta' importanza kbira għall-Istat, bħall-fruntieri nazzjonali, iċ-ċittadinanza Rumena, l-istemma araldika u s-sigill tal-istat, l-arranġamenti legali għall-proprjetà u għall-wirt, u l-organizzazzjoni u t-tmexxija tar-referenda; ir-reati kriminali, is-sentenzi u r-regoli dwar l-infurzar tagħhom, l-organizzazzjoni u l-funzjonament tal-Kunsill Superjuri tal-Maġistratura, tal-qrati, tas-Servizz tal-Prosekuzzjoni Pubblika u tal-Qorti tal-Awdituri, id-drittijiet tal-persuni li jgarrbu hsara minn awtorità pubblika, id-difiża nazzjonali, l-organizzazzjoni tal-korpi tal-gvern, u l-partiti politiċi.

Il-**liġi ordinarja** tirregola l-oqsma l-oħra kollha li mhumiex koperti mil-liġi organika. Liġi ordinarja ma tistax temenda jew timmodifika norma superjuri, bħal liġi organika jew il-Kostituzzjoni.

F'każijiet speċjali (vaganzi tal-parlament), ċerti oqsma, kif stabbilit mill-Parlament, jistgħu jiġu regolati minn **digrieti tal-Gvern** abbażi tad-delega tas-setgħat leġiżlattivi. Id-digrieti jiġu promulgati abbażi ta' att speċjali li jaġhti din is-setgħa fil-limiti u skont il-kundizzjonijiet stabbiliti fih. F'emerġenza l-Gvern jista' jippromulga digrieti ta' emerġenza fi kwalunkwe qasam jekk dan jitqies neċessarju.

Id-**deċiżjonijiet tal-gvern** jiddeterminaw il-mod kif il-liġijiet għandhom jiġu infurzati b'mod effettiv jew aspetti organizzazzjonali oħra fir-rigward tal-applikazzjoni tagħhom.

Atti leġiżlattivi (digrieti u linji gwida) **jinħarġu mill-gvern ċentrali** unikament abbażi ta' liġijiet, deċiżjonijiet u digrieti tal-Gvern u sabiex dawn jiġu infurzati.

Atti tal-awtoritajiet amministrattivi awtonomi

Atti leġiżlattivi promulgati mill-awtoritajiet tal-gvern lokali (Kunsill tal-Kontea, Kunsill Lokali, Kunsill Ġenerali tal-Municipalità ta' Bucharest) jirregolaw l-oqsma li jaqgħu taħt il-kompetenza tagħhom.

Sorsi oħra tal-liġi

Il-ġurisprudenza tal-QEDB u l-ġurisprudenza tal-qrati tal-UE.

Għalkemm il-ġurisprudenza nazzjonali mhijiex sors ta' liġi, is-sentenzi tal-Qorti Għolja tal-Kassazzjoni u tal-Ġustizzja, sabiex tiġi żgurata l-interpretazzjoni uniformi ta' ċerti dispożizzjonijiet legali, mingħajr dubju jirrapreżentaw sorsi sekondarji tal-liġi. Barra minn hekk, id-deċiżjonijiet tal-Qorti Kostituzzjonali li jipproduċu effetti *erga omnes* u mhux *inter partes litigantes*, jistgħu jitqiesu bħala sorsi sekondarji tal-liġi.

Skont l-Artikolu 1 tal-Liġi Nru 287/2009 dwar il-Kodiċi Ċivili, is-sorsi tal-liġi ċivili huma l-liġi, il-**prassi u l-prinċipji ġenerali tal-liġi**. Hawnhekk "prassi" tfisser tradizzjoni (konswetudni) u l-prassi professjonali.

Id-dispożizzjonijiet imsemmiha hawn fuq jistabbilixxu r-regoli li ġejjin għall-applikazzjoni tal-prassi bħala sors ta' liġi:

Il-prassi f'każijiet li mhumiex previsti mil-liġi; fejn ma teżisti l-ebda prassi, japplikaw id-dispożizzjonijiet legali dwar każijiet simili u, fin-nuqqas ta' tali dispożizzjonijiet, japplikaw il-prinċipji ġenerali tal-liġi.

Fil-kwiżtjonijiet regolati mil-liġi, il-prassi jiġu applikati biss fejn il-liġi tirreferi għalihom b'mod ċar.

Prassi biss li huma konsistenti mal-politika pubblika u mal-prinċipji aċċettati tal-moralità huma rikonnoxxuti bħala sorsi tal-liġi.

Il-parti interessata trid tipprova l-eżistenza u l-kontenut tal-prassi. Il-prassi ppubblikati f'kollezzjonijiet imfhejja mill-entitajiet jew mill-korpi awtorizzati rilevanti huma preżunti li jeżistu sakemm ma jiġix pruvat mod ieħor.

Ġerarkija ta' normi

Il-ġerarkija tan-normi fir-Rumanija hija s-segwenti:

Il-Kostituzzjoni u d-dritt kostituzzjonali Rumani huma fil-quċċata tal-ġerarkija tan-normi ġuridici. L-atti leġiżlattivi l-oħra kollha jridu jkun konformi magħhom.

Il-liġi organika tikklassifika fit-tieni post fil-ġerarkija ġuridika. Il-Parlament jgħaddi liġijiet organiċi b'maġġoranza kwalifikata.

Il-liġi ordinarja hija t-tielet kategorija ta' normi ġuridici. Il-Parlament jgħaddi liġijiet ordinarji b'maġġoranza sempliċi. Liġi ordinarja ma tistax temenda jew timmodifika norma organika jew il-Kostituzzjoni.

Id-digrieti tal-gvern huma r-raba' kategorija ta' normi.

Id-deċiżjonijiet tal-gvern huma l-ħames kategorija ta' normi fil-ġerarkija ġuridika.

Atti leġiżlattivi promulgati mill-gvern ċentrali u mill-awtoritajiet amministrattivi awtonomi huma s-sitt kategorija ta' normi fil-ġerarkija ġuridika;

Atti leġiżlattivi promulgati mill-gvern lokali (il-Kunsilli tal-Kontea, il-Kunsill Lokali, il-Kunsill Ġenerali tal-Municipalità ta' Bucharest) jokkupaw l-aktar pożizzjoni baxxa fil-ġerarkija tan-normi.

Qafas istituzzjonali

L-istituzzjonijiet responsabbli għall-adozzjoni tal-leġiżlazzjoni

Skont il-Kostituzzjoni, l-Istat huwa bbażat fuq il-prinċipji ta' demokrazija kostituzzjonali tas-**separazzjoni tal-poteri u tal-ekwilibriju bejn is-setgħat tal-Istat** (leġiżlattivi, eżekuttivi u ġudizzjarji).

Is-setgħa hija kondiviża u tiġi eżerċitata wkoll mill-Parlament, mill-Gvern u mill-awtoritajiet ġudizzjarji. Barra minn hekk il-Qorti Kostituzzjonali, l-Ombudsman Rumani (*Avocatul Poporului din România*), il-Qorti tal-Awdituri (*Curtea de Conturi*) u l-Kunsill Leġiżlattiv (*Consiliul Legislativ*) jissalvagwardjaw l-ekwilibriju tas-setgħat bejn l-awtoritajiet pubbliċi u ċ-ċittadini.

Il-Parlament huwa l-korp rappreżentattiv suprem taċ-ċittadini u l-unika awtorità leġiżlattiva fil-pajjiż. Huwa magħmul mill-[Kamra tad-Deputati](#) u mis-[Senat](#). Bħala prinċipju, is-**setgħa leġiżlattiva** tappartjeni esklussivament għall-Parlament, iżda f'ċerti każijiet huwa jaqsam din il-funzjoni mal-[eżekuttiv \(il-Gvern\)](#) u mal-elettorat (iċ-ċittadini).

[Il-Gvern](#) jista' jippromulga digrieti abbażi ta' leġiżlazzjoni speċifika ta' kompetenza adottata mill-Parlament. F'każijiet eċċezzjonali li jridu jiġu ttrattati b'mod urgenti, il-Gvern jista' joħroġ ukoll digrieti ta' emerġenza.

Proċess ta' teħid ta' deċiżjonijiet leġiżlattivi

Il-proċess ta' teħid ta' deċiżjonijiet leġiżlattivi huwa magħmul minn tliet stadji:

1. L-istadju governattiv jew pre-parlamentari jirreferi għal dan li ġej:

it-tnejjija tal-abbozz tal-att leġiżlattiv fil-livell tal-Gvern;

is-sottomissjoni tal-abbozz tal-att leġiżlattiv għal dibattitu pubbliku skont il-kundizzjonijiet stabbiliti mil-liġi;

l-approvazzjoni mill-Kunsill Leġiżlattiv, fil-livell interministerjali u minn istituzzjonijiet oħra;

l-adozzjoni tal-abbozz tal-att leġiżlattiv mill-Gvern.

2. L-istadju Parlamentari jirreferi għal dan li ġej:

is-sottomissjoni tal-abbozz tal-att leġiżlattiv lil waħda mill-Kmamar tal-Parlament (lill-Kamra tad-Deputati jew lis-Senat bħala l-ewwel Kamra), skont il-kompetenzi stabbiliti mill-Kostituzzjoni Rumena;

id-diskussjoni u l-adozzjoni tar-rapport/opinjoni dwar l-abbozz tal-att leġiżlattiv fil-kumitati Parlamentari permanenti (f'ċerti ċirkostanzi speċifiċi jistgħu jitwaqqfu wkoll kumitati speċjali);

fis-sessjoni plenarja, l-ewwel Kamra tagħti l-opinjoni tagħha dwar l-abbozz tal-att leġiżlattiv u dwar il-proposti leġiżlattivi mressqa quddiemha fi żmien 45 jum mid-data li fiha jkunu ġew ipprezentati quddiem l-Uffiċju Permanenti;

fil-każ ta' kodiċijiet u ta' leġiżlazzjoni oħra partikolarment kumplessi, il-limitu ta' żmien huwa ta' 60 jum mid-data tal-prezentazzjoni quddiem l-Uffiċju Permanenti;

fil-każ ta' digriet ta' emerġenza tal-Gvern, il-limitu ta' żmien huwa ta' 30 jum.

jekk jinqabzu dawn l-iskadenzi, l-abbozz tal-att leġiżlattiv jew il-proposta leġiżlattiva titqies adottata u tintbagħat lill-Kamra tad-Deputati għad-deċiżjoni finali. Imbagħad issir votazzjoni dwar l-abbozz tal-att leġiżlattiv/proposti leġiżlattivi (approvati jew miċhuda) u jintbagħtu lill-Kamra tad-Deċiżjonijiet (il-Kamra tad-Deputati jew is-Senat), li tadotta l-verżjoni finali tal-att leġiżlattiv.

3. L-istadju post-parlamentari jirreferi għal dan li ġej:

il-kontroll kostituzzjonali dwar il-liġi (il-kontroll *a priori*) (il-Qorti Kostituzzjonali tikkonferma l-kompatibbiltà tal-liġi mal-Kostituzzjoni). Dan il-kontroll jista' jintalab mill-[President tar-Rumanija](#), mill-President ta' waħda mill-Kmamar, mill-Gvern, mill-Qorti Superjuri tal-Kassazzjoni u tal-Ġustizzja, mill-Ombudsman Rumenu jew minn tal-anqas 50 deputat jew 25 senatur, u *ex-officio* fil-każ ta' rieżami kostituzzjonali.

Fil-aħħar nett, il-liġi tiġi promulgata mill-President fi żmien 20 jum minn meta jirċeviha. Jekk il-President jitlob rieżami tal-liġi (din it-talba tista' ssib darba biss) jew tal-kostituzzjonalità tagħha, il-liġi tiġi promulgata fi żmien 10 jiem minn meta jirċeviha wara li tkun għet rieżaminata jew wara li jirċievi l-konferma mill-Qorti Kostituzzjonali dwar il-konformità tagħha mal-Kostituzzjoni.

Il-liġi tidhol fis-seħħ fi żmien tlett jiem mill-pubblikazzjoni fil-Gazzetta Uffiċjali tar-Rumanija, il-Parti I jew f'data aktar tard imsemmija fil-liġi.

Bażijiet ta' data ġuridiki

a) [Il-Portal Leġiżlattiv](#), ġestit mill-Ministeru tal-Ġustizzja, huwa sistema ta' informazzjoni ġuridika li tippermetti aċċess malajr, mingħajr flus u mingħajr ebda restrizzjoni għal-liġi nazzjonali f'forma aġġornata u konsolidata lil kwalunkwe persuna interessata. Din l-applikazzjoni taqbad mal-portal komuni Ewropew għal-Liġi Nazzjonali [N-Lex](#).

Il-Portal Leġiżlattiv ġie żviluppat mill-Ministeru tal-Ġustizzja taħt proġett li għalih ingħatat għotja mill-Fond Soċjali Ewropew taħt il-*Programm Operazzjonali "Kapaċità Amministrattiva"*.

Il-bażi tad-*data* tiġi aġġornata kuljum u tipprovdi aċċess għal aktar minn 150 000 liġi mill-1989 sal-lum, u għal serje ta' liġijiet rilevanti preċedenti.

Wieħed jista' juża diversi kriterji biex ifittex fil-bażi tad-*data*, bħal:

kliem fit-titolu;

kliem fit-test;

it-tip ta' dokument;

in-numru tad-dokument;

it-tip u n-numru tal-pubblikazzjoni uffiċjali;

id-*data* tal-pubblikazzjoni;

l-awtorità li tkun għaddiet il-liġi, eċċ.

b) [Bazi ta' data ġuridika oħra fir-Rumanija](#) ddisinjata, ġestita u aġġornata mill-Kunsill Leġiżlattiv tipprovdi wkoll aċċess pubbliku mingħajr flus għal-leġiżlazzjoni Rumena.

Din hija l-verżjoni online tad-*Direttorju tal-Liġi Rumena*® – l-arkivju uffiċjali tal-liġi Rumena li jipprovdi informazzjoni preċiża u korretta dwar l-istatus ġuridiku ta' kull liġi f'perjodi differenti.

Il-bażi tad-*data* tkopri l-perjodu bejn l-1864 u l-preżent.

Wieħed jista' jfittex fil-bażi tad-*data* billi juża l-kriterji li ġejjin:

il-kategorija/tip ta' att leġiżlattiv;

in-numru;

is-sena ta' promulgazzjoni (perjodu);

il-perjodu tal-pubblikazzjoni;

il-pubblikazzjoni uffiċjali (it-tip, in-numru, is-sena);

kliem ewlieni fit-titolu;

l-istatus tal-att (fis-seħħ, abrogat);

kriterji oħra (att leġiżlattiv, uniku/ippubblikat, mhux ippubblikat).

L-Intranet tal-**Kunsill Leġiżlattiv** fih bażi tad-*data* aġġornata b'informazzjoni ġuridika dettaljata meħtieġa għall-attività speċifika tal-approvazzjoni ta' abbozzi ta' atti leġiżlattivi u għall-għoti ta' informazzjoni utli matul il-proċess leġiżlattiv.

c) [Bazi tad-*data*](#) ġuridika oħra (għalkemm organizzata b'mod differenti) tista' tiġi aċċessata wkoll fuq is-sit web tal-[Kamra tad-Deputati](#) (waħda mill-Kmamar tal-Parlament). It-tiftix jista' jsir permezz ta':

it-tip ta' att leġiżlattiv;

in-numru;

id-*data*;

l-awtorità pubblika li ħarġet l-att leġiżlattiv;

id-*data* tal-pubblikazzjoni u kliem ewlieni (fit-titolu u fit-test prinċipali tal-att).

L-aċċess għall-bażi tad-*data* huwa mingħajr flus?

Iva, l-aċċess għall-bażi tad-*data* huwa mingħajr flus.

L-aħħar aġġornament: 16/07/2020

Il-verzjoni bil-lingwa nazzjonali hija għestita mill-Istat Membru rispettiv. It-traduzzjonijiet saru mis-servizz tal-Kummissjoni Ewropea. Jista' jkun hemm xi tibdil imdaħħal fl-original mill-awtorità nazzjonali kompetenti li jkun għadu ma jidherx fit-traduzzjonijiet. Il-Kummissjoni Ewropea ma taċċettax responsabbiltà jew kwalunkwe tip ta' tort fir-rigward ta' kull informazzjoni jew dejta li tinsab jew li hemm referenza għaliha f'dan id-dokument. Jekk jogħġbok irreferi għall-avviż legali sabiex tiċċekkja r-regoli dwar id-drittijiet tal-awtur għall-Istati Membri responsabbli minn din il-paġna.

L-Istati Membri responsabbli għall-gestjoni tal-paġni tal-kontenut nazzjonali huma fil-proċess li jaġġornaw xi fitt mill-kontenut fuq dan is-sit web fid-dawl tal-fruġ tar-Renju Unit mill-Unjoni Ewropea. Jekk is-sit ikun fih kontenut li għadu ma jirrifletix il-fruġ tar-Renju Unit, dan mhux intenzjonat u se jiġi indiriztat.

Ligi tal-Istat Membru - Slovenja

Din il-paġna tagħtik informazzjoni dwar l-ordinament ġuridiku fis-Slovenja.

Sorsi tal-ligi

Tipi ta' strumenti legali – deskrizzjoni

In-normi legali astratti fl-ordinament ġuridiku tar-Repubblika tas-Slovenja huma adottati kemm fil-livell statali kif ukoll f'dak lokali. L-istrumenti legali fil-livell statali huma l-Kostituzzjoni (*ustava*), il-ligijiet/l-atti (*zakoni*) u r-regolamenti ta' implimentazzjoni, li jaqgħu f'żewġ kategoriji ewlenin: id-digriet (*uredbe*, xi drabi tradotti bħala regolamenti) u r-regoli (*pravilniki*).

Il-kunsilli lokali jadottaw prinċipalment l-ordinanzi (*odloki*).

L-ordinament ġuridiku fis-Slovenja ma tirrikonoxxi il-preċedenza ġudizzjarja bħala sors obbligatorju tal-ligi, li jfisser li l-qrati inferjuri (*nižja sodišča*) mhumiex formalment marbuta bid-deċizjonijiet tal-qrati superjuri (*višja sodišča*). Madankollu, il-qrati inferjuri għandhom it-tendenza li josservaw u jseguw l-ġurisprudenza tal-qrati superjuri u tal-Qorti Suprema (*Vrhovno sodišče*).

Il-Qorti Suprema, li tiltaqa' f'sessjoni plenarja, tista' tadotta **opinjonijiet legali ta' prinċipju** (*načelna pravna mnenja*) dwar kwistjonijiet importanti għall-applikazzjoni uniformi tal-ligijiet/atti. Skont l-Att dwar il-Qrati (*Zakon o sodiščih*), dawn l-opinjonijiet legali ta' prinċipju jorbtu biss lill-bordijiet tal-Qorti Suprema u jistgħu jinbidlu biss f'sessjoni plenarja ġdida. Madankollu, il-qrati inferjuri għandhom it-tendenza li josservaw l-opinjonijiet legali ta' prinċipju, u l-Qorti Suprema, fil-ġurisprudenza tagħha, titlob li tingħata konsiderazzjoni xierqa lil parti li tikkwota opinjoni legali diġà adottata dwar il-kwistjoni kkonċernata.

Il-ligijiet/atti u regolamenti oħra jridu jikkonformaw mal-prinċipji ġenerali ta' aċċettati tad-dritt internazzjonali, u mat-trattati li jorbtu lis-Slovenja (kif stabbilit fl-Artikolu 8 tal-Kostituzzjoni). It-trattati internazzjonali ratifikati u ppubblikati jridu jiġu applikati direttament. Il-pożizzjoni tal-Qorti Kostituzzjonali tas-Slovenja (*Ustavno sodišče*) hija li t-trattati internazzjonali huma oġġetti mid-dispożizzjonijiet statutorji fil-ġerarkija tal-atti legali. It-trattati internazzjonali ratifikati huma integrati fl-ordinament ġuridiku nazzjonali, u b'hekk joħolqu drittijiet u obbligi għall-persuni fiżiċi u ġuridici fil-pajjiż (bil-kundizzjoni li dawn ikunu direttament infurzabbli).

Is-sistema legali Slovena tappartjeni għall-familja legali kontinentali u hija sistema tad-dritt ċivili, li jfisser li d-dritt komuni, fiha nnifisha, mhijiex parti mill-ordinament ġuridiku. Madankollu, id-dritt komuni jgawdi xi rikonoxximent mill-ligi Slovena. Pereżempju, skont l-Artikolu 12 tal-Kodiċi tal-Obbligi (*Obligacijski zakonik*), li jirregola l-kuntratti bejn il-persuni fiżiċi u ġuridici, id-drawwiet, l-użanzi u l-prattiki kummerċjali stabbiliti bejn il-partijiet jiġu kkunsidrati fil-valutazzjoni tal-azzjoni meħtieġa u l-effetti tagħha fuq ir-relazzjonijiet obbligatorji tal-entitajiet kummerċjali.

Fl-eżerċizzju tal-kariga ġudizzjarja tiegħu, imħallef huwa marbut bil-Kostituzzjoni, bil-ligijiet/atti, bil-prinċipji ġenerali tad-dritt internazzjonali u bit-trattati internazzjonali ratifikati u ppubblikati. L-Att dwar il-Qrati jistipula li, jekk kwistjoni tad-dritt ċivili ma tkunx tista' tiġi solvuta fuq il-bażi ta' regolamenti validi, l-imħallef irid jikkunsidra r-regolamenti li japplikaw f'każijiet simili. Jekk, minkejja dan, is-soluzzjoni għall-kwistjoni tibqa' legalment dubjuża, huwa jrid jiehu deċiżjoni bbażata fuq il-prinċipji ġenerali tal-ordni ġuridiku nazzjonali. F'dan ir-rigward, huwa għandu jaġixxi skont it-tradizzjoni legali u l-prinċipji stabbiliti tal-ġurisprudenza. L-imħallef irid dejjem jaġixxi daqslikieku jkollu quddiemu għadd indefinit ta' każijiet tal-istess tip.

Ġerarkija tan-normi

In-normi legali kollha jridu jkunu konformi mal-Kostituzzjoni. Il-ligijiet/atti u regolamenti oħra jridu jikkonformaw mal-prinċipji ġenerali ta' aċċettati tad-dritt internazzjonali, u mat-trattati li jorbtu lis-Slovenja (kif stabbilit fl-Artikolu 8(1) tal-Kostituzzjoni). Ir-regolamenti ta' implimentazzjoni u l-ordinanzi lokali jridu, barra minn hekk, ikunu konformi mal-ligijiet/atti.

L-atti ġenerali maħruġa għall-eżerċizzju tal-awtorità pubblika (*splošni akti za izvrševanje javnih pooblastil*) iridu jkunu konformi mal-Kostituzzjoni, mal-ligijiet/atti u mar-regolamenti ta' implimentazzjoni.

L-atti individwali u l-azzjonijiet tal-awtoritajiet tal-Istat, tal-awtoritajiet tal-komunità lokali u ta' dawk li għandhom awtorità pubblika jridu jkunu bbażati fuq ligi/att jew regolament statutorju adottat.

Rigward il-preminenza tad-dritt tal-Unjoni Ewropea, il-Kostituzzjoni tipprovdi l-bażi biex l-ordinament ġuridiku Sloven jaċċetta l-preminenza tiegħu, billi ssostni li l-atti legali u d-deċiżjonijiet adottati f'hdan organizzazzjonijiet internazzjonali li s-Slovenja trasferitilhom l-eżerċizzju ta' parti mid-drittijiet sovrani tagħha (f'dan il-każ, l-Unjoni Ewropea), iridu jiġu applikati fis-Slovenja skont ir-regolamentazzjoni legali ta' dawn l-organizzazzjonijiet.

Qafas istituzzjonali

Istituzzjonijiet responsabbli għall-adozzjoni tan-normi

Il-ligijiet/atti jiġu adottati mill-kamra inferjuri tal-parlament bikamerali Sloven, l-**Assemblea Nazzjonali** (*Državni zbor*). F'konformità mal-Artikoli 80 u 81 tal-Kostituzzjoni, l-Assemblea Nazzjonali hija magħmula minn 90 deputat li jirrapreżentaw iċ-ċittadini tas-Slovenja. Tmienja u tmenin deputat jiġu eletti permezz ta' votazzjoni universali, ugwali, diretta u sigrieta. Deputat tal-komunità nazzjonali Taljana u deputat tal-komunità nazzjonali Ungeriza jridu dejjem jiġu eletti fl-Assemblea Nazzjonali mill-membri ta' dawk il-komunitajiet. L-Assemblea Nazzjonali tiġi eletta għal mandat ta' erba' snin.

Id-digriet jinħarġu mill-**Gvern** (*Vlada*), filwaqt li r-**regoli** jinħarġu minn **Ministri individwali** tal-Gvern. F'konformità mal-Artikoli 110–119 tal-Kostituzzjoni, il-Gvern huwa magħmul minn Prim Ministru (*predsednik vlade*) u ministri. Fl-ambitu tas-setgħat tagħhom, il-Gvern u l-Ministri individwali huma indipendenti u jwieġbu lill-Assemblea Nazzjonali, li tista' tpoġġihom taħt akkuża (quddiem il-Qorti Kostituzzjonali), tgħaddi vot ta' sfiducja jew tittermina l-kariga tagħhom permezz ta' interpellanza. Il-Prim Ministru jiġi elett mill-Assemblea Nazzjonali, u wara jipproponi l-ministri li għandhom jinħatru (u jitneħħew) mill-Assemblea Nazzjonali.

Il-**Qorti Kostituzzjonali** għandha rwol kruċjali fil-qafas istituzzjonali, billi hija tista' tannulla l-ligijiet/atti, ir-regolamenti ta' implimentazzjoni u l-ordinanzi lokali li tikkunsidra bħala mhux kostituzzjonali. Hija toħroġ ukoll opinjonijiet dwar il-kostituzzjonalità tat-trattati internazzjonali u tiddeciedi dwar ilmenti kostituzzjonali individwali ta' ċittadini aggravati, li jistgħu jiġu pprezentati wara li jkunu ġew eżawriti r-rimedji l-oħra kollha.

L-ordinanzi lokali jiġu adottati mill-kunsilli lokali (*občinski sveti, mestni sveti*), li huma eletti direttament mir-residenti ta' municipalità.

Proċess tal-tehdid ta' deċiżjonijiet

L-adozzjoni ta' ligijiet/atti tista' tiġi proposta lill-Assemblea Nazzjonali mill-Gvern, minn deputati individwali tal-Assemblea Nazzjonali, mill-kamra superjuri tal-Parlament – il-Kunsill Nazzjonali (*Državni svet*), u minn ħamest elef votant. Skont ir-Regoli ta' Proċedura tagħha (*Poslovnik Državnega zbora*), il-proċedura regolari fl-Assemblea Nazzjonali tikkonsisti minn tliet qarjiet tal-ligi/att propost.

Barra minn hekk, ir-Regoli ta' Proċedura jipprevedu proċedura ta' emerġenza, imħaffa. Skont l-Artikolu 86, l-Assemblea Nazzjonali tista' tgħaddi deċiżjoni jekk ikunu preżenti l-maġġoranza tad-deputati u jekk il-ligi/att jiġu adottati b'maġġoranza tal-voti mixfuta minn dawk id-deputati preżenti, sakemm ma jkunx stipulat tip differenti ta' maġġoranza. Il-Kunsill Nazzjonali jista' jagħmel veto għal ligi/att adottat, u l-Assemblea Nazzjonali tista' tegħleb dak il-veto b' maġġoranza tad-deputati kollha.

Ir-referendum legiżlattiv (*Zakonodajni referendum*) (kif definit fl-Artikolu 90 tal-Kostituzzjoni) huwa regolat fl-Att dwar ir-Referenda u l-Inizjattivi Pubbliċi (*Zakon o referendumu in o ljudski iniciativi*) u jista' jiġi istitwit mill-Assemblea Nazzjonali nnifisha jew, wara talba mill-Kunsill Nazzjonali, terz tad-deputati jew erbgħin elf votant. Il-votanti għandhom l-oportunità li jikkonfermaw jew jirrifjutaw liġi/att adottat mill-Assemblea Nazzjonali qabel ma jiġu promulgati mill-**President tar-Repubblika** (*Predsednik republike*).

Il-President tar-Repubblika jrid jippromulga liġi/att adottat fi żmien tmint ijiem mill-adozzjoni tagħhom. Skont l-Artikolu 154 tal-Kostituzzjoni, in-normi kollha jridu jiġu ppubblikati qabel ma jkunu jistgħu jidhlu fis-sehħ. In-normi legali adottati mill-istituzzjonijiet tal-Istat jiġu ppubblikati fil-Gazzetta Uffiċjali tar-Repubblika tas-Slovenja (*Uradni list Republike Slovenije*; UL RS), filwaqt li l-ordinanzi u regolamenti lokali oħra jiġu ppubblikati fil-gazzetti lokali.

L-emendi għall-Kostituzzjoni jiġu adottati permezz ta' proċedura speċjali stabbilita mill-Kostituzzjoni. Proposta biex tiġi emendata l-Kostituzzjoni tista' ssir minn 20 deputat tal-Assemblea Nazzjonali, mill-Gvern jew minn 30,000 votant. Proposta bħal din tiġi deċiża mill-Assemblea Nazzjonali b'vot ta' maġġoranza ta' żewġ terzi tad-deputati preżenti, iżda emenda tista' tiġi adottata biss jekk tiġi approvata b'vot ta' maġġoranza ta' żewġ terzi tad-deputati kollha. L-Artikolu 87 tal-Kostituzzjoni jgħid li d-drittijiet u d-dmirijiet taċ-ċittadini u persuni oħra jistgħu jiġu determinati mill-Assemblea Nazzjonali tar-Repubblika tas-Slovenja biss bil-liġi.

Ir-regolamenti u d-deċiżjonijiet tal-UE maħruga mill-istituzzjonijiet tal-UE japplikaw direttament fir-Repubblika tas-Slovenja. Il-validità tagħhom ma tehtiegx ratifika u pubblikazzjoni fil-UL RS.

It-trattati internazzjonali li r-Repubblika tas-Slovenja tkun firmatarja tagħhom jidhlu fis-sehħ ladarba l-Assemblea Nazzjonali tkun irratifikathom permezz ta' proċedura speċifika. It-trattati internazzjonali jiġu ratifikati bl-adozzjoni ta' liġi mressqa mill-gvern. Liġi dwar ir-ratifika ta' trattat internazzjonali tiġi adottata jekk tgħaddi b'maġġoranza sempliċi tad-deputati preżenti, hlief fejn stipulat mod ieħor mill-Kostituzzjoni jew mil-liġi.

Bażijiet ta' data ġuridiki

Sistema ta' Informazzjoni Ġuridika (*Pravno-informacijski sistem – PIS*)

Is-[Sistema ta' Informazzjoni Ġuridika](#) – **Ir-registru tar-regolamenti tar-Repubblika tas-Slovenja** (*Register predpisov Republike Slovenije*) huwa marbut mal-gabra tar-regolamenti ta' korpi statali oħra u l-UL RS.

Legiżlazzjoni tal-Assemblea Nazzjonali (*Zakonodajna državnega zbora*)

Il-bażi ta' **data tal-**[Legiżlazzjoni tal-Assemblea Nazzjonali](#) tinkludi t-testi tal-liġijiet/atti kollha u atti oħra li jkunu qed jiġu diskussi mill-Assemblea Nazzjonali. Dawn jinkludu:

Testi Konsolidati tal-liġijiet/atti (*prečiščena besedila zakonov*) – it-testi konsolidati b'mod uffiċjali tal-liġijiet/atti adottati wara d-29 ta' Novembru 2002 u ppubblikati fil-UL RS, u t-testi konsolidati b'mod mhux uffiċjali mis-17 ta' Ġunju 2007;

Liġijiet/atti adottati (*sprejeti zakoni*) – il-liġijiet/atti adottati mill-Assemblea Nazzjonali u ppubblikati fil-UL RS mill-indipendenza fil-25 ta' Ġunju 1991;

Atti Adottati (*sprejeti akti*) – l-atti adottati mill-Assemblea Nazzjonali u ppubblikati fil-UL RS mit-28 ta' Novembru 1996;

Abbozzi ta' liġijiet/atti (*predlogi zakonov*) – l-abbozzi ta' liġijiet/atti pprezentati għad-diskussjoni fil-mandat attwali tal-Assemblea Nazzjonali (il-bażi ta' **data** tinkludi wkoll l-abbozzi ta' liġijiet/atti adottati li għadhom ma ġewx ippubblikati fil-UL RS);

Qari tal-liġijiet/atti (*obrnave zakonov*) (tmim tal-proċedura) – l-arkivju tal-qari kollu ta' liġi/att sottomessi għad-diskussjoni fl-Assemblea Nazzjonali wara t-28 ta' Novembru 1996;

Abbozzi ta' Atti (*predlogi aktov*) – l-abbozzi ta' atti pprezentati għad-diskussjoni fil-mandat attwali tal-Assemblea Nazzjonali (il-bażi ta' **data** tinkludi wkoll l-abbozzi ta' atti adottati li għadhom ma ġewx ippubblikati fil-UL RS);

Qari tal-Atti (*obrnave aktov*) (tmim tal-proċedura) – l-arkivju tal-qari kollu ta' Att ipprezentat għad-diskussjoni fl-Assemblea Nazzjonali wara t-28 ta' Novembru 1996;

Abbozzi ta' Ordinanze (*predlogi odlokov*) – l-abbozzi ta' ordinanzi pprezentati għad-diskussjoni fil-mandat attwali tal-Assemblea Nazzjonali (il-bażi ta' **data** tinkludi wkoll l-abbozzi ta' ordinanzi adottati li għadhom ma ġewx ippubblikati fil-UL RS);

Qari tal-Ordinanze (*obrnave odlokov*) (tmim tal-proċedura) – l-arkivju tal-qari kollu ta' Ordinanza pprezentata għad-diskussjoni fl-Assemblea Nazzjonali wara t-28 ta' Novembru 1996;

Il-Gazzetta Uffiċjali tar-Repubblika tas-Slovenja (*Uradni list Republike Slovenije*; UL RS)

Ir-regolamenti nazzjonali kollha jiġu ppubblikati uffiċjalment fil-[Gazzetta Uffiċjali tar-Repubblika tas-Slovenja](#). Id-dokumenti kollha jiġu ppubblikati online.

Holoq relatati

[Legiżlazzjoni tal-Assemblea Nazzjonali](#)

[Sistema ta' Informazzjoni Ġuridika](#)

[Gazzetta Uffiċjali tar-Repubblika tas-Slovenja \(UL RS\)](#)

L-aħħar aġġornament: 20/07/2020

Il-verzjoni bil-lingwa nazzjonali hija ġestita mill-Istat Membru rispettiv. It-traduzzjonijiet saru mis-servizz tal-Kummissjoni Ewropea. Jista' jkun hemm xi tibdil imdaħħal fil-original mill-awtorità nazzjonali kompetenti li jkun għadu ma jidherx fit-traduzzjonijiet. Il-Kummissjoni Ewropea ma taċċettax responsabbiltà jew kwalunkwe tip ta' tort fir-rigward ta' kull informazzjoni jew dejta li tinsab jew li hemm referenza għaliha f'dan id-dokument. Jekk jogħġbok irreferi għall-avviż legali sabiex tiċċekkja r-regoli dwar id-drittijiet tal-awtur għall-Istati Membri responsabbli minn din il-paġna.

L-Istati Membri responsabbli għall-ġestjoni tal-paġni tal-kontenut nazzjonali huma fil-proċess li jaġġornaw xi fitt mill-kontenut fuq dan is-sit web fid-dawl tal-ħruġ tar-Renju Unit mill-Unjoni Ewropea. Jekk is-sit ikun fih kontenut li għadu ma jirrifletti il-ħruġ tar-Renju Unit, dan mhux intenzjonat u se jiġi indirizzat.

Liġi tal-Istat Membru - Slovakkja

Din il-paġna tagħtik informazzjoni dwar is-sistema ġuridika fis-Slovakkja.

Informazzjoni dwar l-ordni ġuridiku fis-Slovakkja tista' tinstab fil-paġna [Netwerk Ġudizzjarju Ewropew: ordni ġuridiku tal-ġustizzja ċivili](#).

Sorsi tad-dritt

Tipi ta' strumenti legali – deskrizzjoni

It-terminu "sorsi tad-dritt" jintuża fi tliet sensi:

sorsi tad-dritt fis-sens materjali – sorsi materjali tal-liġi

sorsi tad-dritt fis-sens epistemologiku – sorsi tal-għarfien tad-dritt

sorsi tad-dritt fis-sens formali – sorsi formali tad-dritt

Fuq il-bażi ta' kif feġġew in-normi legali u l-forma vinkolanti li huma espressi biha, tradizzjonalment jiġu rikonoxxuti t-tipi ta' sorsi tad-dritt li gejjin:

il-konswetudni,

il-preċedent (il-liġi magħmula mill-imħallfin),

il-liġijiet miktuba,

it-trattati legiżlattivi,

il-prinċipji legali ġenerali,

is-sens komun,

il-kotba kontemporanji, il-letteratura legali u l-opinjoni tal-esperti, it-trattati internazzjonali, meta jkunu inkorporati kif xieraq fl-ordni ġuridiku tar-Repubblika Slovakk.

Ġerarkija tan-normi legali

Wiehe'd mill-prinċipji bażiċi tal-ordni ġuridiku Slovakk huwa l-ġerarkija tan-normi legali. Li tintfiehew sew, kemm fil-prattika leġiżlattiva kif ukoll fil-implimentazzjoni, huwa vitali f'termini tal-legalità. Il-ġerarkija tan-normi mhijiex, madankollu, sempliċement kwistjoni ta' preċedenza jew subordinazzjoni loġika sempliċi. Il-ġerarkija ttrigwarda l-kwistjoni kollha tal-**awtorità leġittima** u tinkludi wkoll l-importanza kategorika li biċċa leġiżlazzjoni tista' ssir biss minn korp awtorizzat jagħmilha bil-liġi – fil-limiti tal-liġi u s-setgħat leġiżlattivi proprji tiegħu.

Il-leġiżlazzjoni hija kklassifikata minn dik li hija magħrufa bħala l-"forza legali". Il-**forza legali** tirreferi għall-proprjetajiet tal-leġiżlazzjoni, biċċa leġiżlazzjoni tkun subordinata għal oħra (jiġifieri waħda b'forza legali akbar), jew meta biċċa leġiżlazzjoni tkun derivata minn oħra li jkollha forza legali akbar. F'sitwazzjoni li tinvolvi b'hejje ta' leġiżlazzjoni b'forza legali differenti, id-dispożizzjoni aktar dgħajfa ma tistax tikkontradixxi dik aktar b'saħħitha, filwaqt li d-dispożizzjoni aktar b'saħħitha tista' tipprevali fuq dik aktar dgħajfa.

Il-leġiżlazzjoni tista' tiġi rranġata b'mod ġerarkiku kif ġej skont il-livell tal-forza legali:

Leġiżlazzjoni primarja (atti)

atti kostituzzjonali (dejjem primarji),
atti (primarji jew derivati minn atti kostituzzjonali).

Leġiżlazzjoni sekondarja (leġiżlazzjoni subordinata)

regolamenti tal-gvern – dejjem sekondarji,
leġiżlazzjoni ta' korpi tal-gvern ċentrali – dejjem sekondarja,
leġiżlazzjoni ta' korpi ta' unitajiet awtoregolatorji (awtoritajiet) – primarja jew sekondarja,
leġiżlazzjoni maħruġa f'ċirkustanzi eċċezzjonali minn awtoritajiet li mhumiex korpi governattivi – dejjem sekondarja.

Fis-sistema tad-dispożizzjonijiet legali, meta att partikolari jkollu l-preċedenza, dan bażikament ifisser li d-dispożizzjonijiet legali l-oħra kollha jridu joħroġu minn dak l-att, ikunu kompatibbli miegħu u ma jmorrux kontrih. Dan ifisser li, fil-prattika, f'sitwazzjoni fejn dispożizzjoni legali aktar baxxa fil-ġerarkija tikkontradixxi dispożizzjoni ta' grad ogħla, l-azzjoni trid tittiehed fuq dik tal-grad ogħla.

Qafas istituzzjonali

Istituzzjonijiet responsabbli għall-adozzjoni tal-leġiżlazzjoni

Il-korpi u l-awtoritajiet elenkati hawn taħt għandhom is-setgħa li jadottaw il-leġiżlazzjoni (korpi li jfasslu l-liġijiet):

il-Kunsill Nazzjonali tar-Repubblika Slovakk – il-Kostituzzjoni, l-atti kostituzzjonali, l-atti, ut-trattati internazzjonali bi preċedenza fuq atti, it-trattati internazzjonali bil-forza ta' att,

il-Gvern tar-Repubblika Slovakk – regolamenti tal-gvern,

il-ministeri u korpi oħrajn tal-gvern ċentrali – deċiżjonijiet ta' implimentazzjoni, digriet u miżuri ta' implimentazzjoni,

l-assemblej municiċipali u tal-ibliet – regolamenti ta' applikazzjoni ġenerali,

l-awtoritajiet municiċipali u tal-ibliet, u l-korpi tal-gvern lokali – regolamenti ta' applikazzjoni ġenerali.

Il-proċess leġiżlattiv

Stadji tal-proċess leġiżlattiv:

it-tressiq ta' abbozz ta' liġi – inizjattiva leġiżlattiva,

dibattitu dwar l-abbozz ta' liġi,

votazzjoni (deċiżjoni dwar l-abbozz ta' liġi),

iffirmar tal-abbozz ta' liġi adottat,

promulgazzjoni (pubblikazzjoni) tal-biċċa leġiżlattiva.

Il-proċess deċiżjonali

Il-proċess leġiżlattiv

It-tressiq ta' abbozz ta' liġi – inizjattiva leġiżlattiva

Skont l-Artikolu 87(1) tal-Att Nru 460/1992 (il-Kostituzzjoni tar-Repubblika Slovakk), l-abbozzi tal-liġijiet jistgħu jiġu pprezentati minn dawn li ġejjin:

il-kumitati tal-Kunsill Nazzjonali tar-Repubblika Slovakk,

il-membri tal-Kunsill Nazzjonali tar-Repubblika Slovakk,

il-Gvern tar-Repubblika Slovakk.

L-abbozzi tal-liġijiet jiġu pprezentati f'taqsimiet, flimkien ma' preambolu.

Dibattitu dwar l-abbozz ta' liġi

Skont ir-regoli ta' proċedura tal-Kunsill Nazzjonali tar-Repubblika Slovakk (l-Att Nru 350/1996), l-abbozzi ta' liġijiet jgħaddu minn tliet qarjiet:

L-ewwel qari jinvolvi dibattitu ġenerali dwar is-sustanza jew dik li hija magħrufa bħala l-**"filosofija" tal-abbozz ta' att**. F'dan il-qari, ma jistgħux jiġu proposti emendi jew żidiet.

Fit-tieni qari, l-abbozz ta' liġi jiġi diskuss mill-kumitat(i) tal-Kunsill Nazzjonali li jkun ġie assenjat lilhom. Kull abbozz ta' liġi jrid jiġi rieżaminat mill-Kumitat Kostituzzjonali, b'mod partikolari sabiex tiġi żgurata l-**kompatibbiltà tiegħu mal-Kostituzzjoni Slovakk**, mal-atti kostituzzjonali, mat-trattati internazzjonali li jorbtu lir-Repubblika Slovakk, mal-atti u d-dritt tal-UE. Wara dan, **jistgħu jiġu proposti emendi u żidiet** u ssir votazzjoni dwarhom ladarba jitlestew id-diskussjonijiet tal-kumitat. Din hija r-raġuni għaliex il-pożizzjonijiet differenti jridu jiġu konsolidati qabel ma l-abbozz ta' liġi jiġi diskuss fil-Kunsill Nazzjonali tar-Repubblika Slovakk. L-abbozz ta' liġi jintbagħat lill-Kunsill Nazzjonali tar-Repubblika Slovakk ladarba **l-Kumitat ta' Koordinazzjoni jkun approva r-rapport kongunt tal-kumitati permezz ta' riżoluzzjoni speċjali**. Dan ir-rapport jiffirma l-baži tad-dibattitu tal-Kunsill Nazzjonali Slovakk u tal-vot dwar l-abbozz ta' liġi fit-tieni qari.

It-tielet qari huwa limitat għal dawk id-dispożizzjonijiet tal-abbozz ta' liġi li jkunu ġew approvati emendi jew żidiet għalihom fit-tieni qari. Fit-tielet qari, l-uniċi bidliet li jistgħu jressqu l-membri parlamentari huma korrezzjonijiet ta' żbalji fit-fassil leġiżlattiv, u ta' żbalji grammatikali u ortografiki. Emendi u żidiet maħsuba biex jeliminaw kwalunkwe żball ieħor iridu jressqu minn tal-anqas tletin membru tal-Kunsill Nazzjonali tar-Repubblika Slovakk. Ladarba dawn ikunu ġew dibattuti, jittiehed vot dwar l-abbozz ta' liġi sħiħ.

Votazzjoni (deċiżjoni dwar l-abbozz ta' liġi)

Biex liġi tgħaddi, il-**maġġoranza assoluta tal-membri preżenti jridu jivvutaw favorih**.

Il-Kostituzzjoni tista' tiġi emendata u artikoli individwali jistgħu jifhemu biss jekk jgħaddu b'maġġoranza kwalifikata, li f'isser tlieta minn kull hamsa tal-membri kollha tal-Kunsill Nazzjonali tar-Repubblika Slovakk (3/5 ta' 150).

Il-Kunsill Nazzjonali tar-Repubblika Slovakk jkollu kworum jekk ikun hemm preżenti mill-anqas nofs il-membri tiegħu.

Iffirmar tal-abbozz ta' liġi adottat

L-abbozz ta' liġi adottat jiġi ffirmat minn:

il-President tar-Repubblika Slovakkja,

I-Spiker tal-Kunsill Nazzjonali tar-Repubblika Slovakkja,

il-Prim Ministru tar-Repubblika Slovakkja.

Dan il-pass fil-proċedura jinvolti l-verifika tal-kontenut, il-korrettezza proċedurali u l-forma finali tal-abbozz ta' liġi adottat. Bil-firma tagħhom, dawn l-ogħla uffiċjali kostituzzjonali japprovaw il-formulazzjoni tal-att.

Il-President għandu d-dritt li jeżerċita "veto sospensiv" u jirrifjuta li jiffirma att adottat minhabba difetti fil-kontenut tiegħu. Huwa mbagħad irid jibgħat lura l-att adottat, flimkien mal-kummenti tiegħu, lill-Kunsill Nazzjonali tar-Repubblika Slovakkja biex jiġi diskuss mill-ġdid.

L-att irritornat imbagħad jgħaddi mill-istadij tat-tieni u tat-tielet qari. F'dan il-punt, il-Kunsill Nazzjonali tar-Repubblika Slovakkja jista' – iżda ma għandux għalfejn – jikkunsidra l-kummenti tal-President. Il-Kunsill Nazzjonali tar-Repubblika Slovakkja jista' jegħleb il-"veto sospensiv" billi jerġa' jivvota, f'liema każ l-att irid jiġi promulgat, anki mingħajr il-firma tal-President.

Promulgazzjoni (pubblikazzjoni) tal-biċċa legiżlazzjoni

Il-promulgazzjoni hija l-istadju finali fil-proċess legiżlattiv. Il-legiżlazzjoni li tapplika għall-pajjiż kollu tiġi ppubblikata formalment fil-Ġabra ta' Atti Legiżlattivi (Zbierka zákonov) tar-Repubblika Slovakkja; din il-pubblikazzjoni hija kompetenza tal-Ministeru tal-Ġustizzja Slovakk. Il-Ġabra ta' Atti Legiżlattivi hija l-istrument ta' publikazzjoni statali tar-Repubblika Slovakkja. Il-Ġabra ta' Atti Legiżlattivi tinħareġ f'forma elettronika u f'forma stampata. Il-verżjoni elettronika u l-verżjoni stampata tal-Ġabra ta' Atti Legiżlattivi għandhom l-istess effetti legali u kontenut identiku. Il-verżjoni elettronika tal-Ġabra ta' Atti Legiżlattivi hija disponibbli mingħajr ħlas permezz tal-portal Slov-Lex.

Dhul fis-seħh

Il-legiżlazzjoni tidhol fis-seħh fid-data tal-promulgazzjoni tagħha fil-Ġabra ta' Atti Legiżlattivi.

Il-legiżlazzjoni ssir effettiva fil-15-il jum wara l-promulgazzjoni fil-Ġabra ta' Atti Legiżlattivi sakemm ma jkunx stipulat li se tidhol fis-seħh aktar tard.

Atti oħra jsiru vinkolanti fid-data tal-promulgazzjoni tagħhom fil-Ġabra ta' Atti Legiżlattivi.

Mezzi ta' soluzzjoni tal-kunflitti bejn is-sorsi differenti tal-liġi

Strument normattiv ta' forza legali inferjuri ma jstax jikkontradixxi strument normattiv ta' forza legali superjuri.

Strument normattiv jista' jiġi emendat jew imħassar biss bi strument normattiv tal-istess forza legali jew superjuri.

Fil-prattika, ir-regola għar-riżoluzzjoni tal-inkompatibbiltà bejn legiżlazzjoni li jkollha l-istess forza legali hija li biċċa legiżlazzjoni aktar reċenti tħassar jew temenda biċċa legiżlazzjoni eqdem, jew li norma speċifika tħassar jew temenda norma ġenerali.

Il-Qorti Kostituzzjonali tar-Repubblika Slovakkja tirreżamina u tiddeċiedi dwar jekk:

l-atti jkunux konformi mal-Kostituzzjoni;

ir-regolamenti tal-gvern u d-dispożizzjonijiet legali li jorbtu b'mod ġenerali, tal-ministeri u korpi oħrajn tal-gvern ċentrali, ikunux konformi mal-Kostituzzjoni, il-liġijiet kostituzzjonali, u l-liġijiet;

ir-regolamenti li jorbtu b'mod ġenerali, maħruġa minn korpi ta' unitajiet awtoregulatorji, ikunux konformi mal-Kostituzzjoni u l-liġijiet;

id-dispożizzjonijiet legali li jorbtu b'mod ġenerali, maħruġa minn korpi lokali tal-amministrazzjoni ċentrali, ikunux konformi mal-Kostituzzjoni, il-liġijiet u dispożizzjonijiet legali oħrajn li jorbtu b'mod ġenerali;

id-dispożizzjonijiet legali li jorbtu b'mod ġenerali jkunux konformi mat-trattati internazzjonali promulgati bil-mod stabbilit għall-promulgazzjoni tal-atti.

Meta l-Qorti Kostituzzjonali tiddeċiedi li jkun hemm nuqqas ta' kompatibbiltà bejn id-dispożizzjonijiet legali, dawn id-dispożizzjonijiet – jew partijiet jew regoli tagħhom – ma jibqgħux effettivi. Meta l-korpi li jkunu ħarġu d-dispożizzjonijiet jonqsu milli jgħibuhom konformi mal-istrumenti ta' livell superjuri rilevanti fil-limitu ta' żmien statutorju wara l-ħruġ tad-deċiżjoni, id-dispożizzjonijiet – jew partijiet jew regoli tagħhom – ma jibqgħux fis-seħh.

Bażijiet ta' data ġuridici

Il-bażi ta' data Slov-Lex tal-Ministeru tal-Ġustizzja tar-Repubblika Slovakkja

Il-portal ["Ġabra Elettronika ta' Atti Legiżlattivi \(Slov-Lex\)"](#) tal-Ministeru tal-Ġustizzja huwa bbażat fuq żewġ sistemi ta' informazzjoni interkonnessi:

eZbierka (Ġabra elettronika) – sistema ta' informazzjoni li tipprovdi testi elettronici konsolidati vinkolanti tal-legiżlazzjoni u standards oħra għal dawk indirizzati mil-liġi

eLegislattiva (Legiżlazzjoni elettronika) – sistema ta' informazzjoni dwar il-ġestjoni tal-proċess għall-fażijiet kollha tal-proċess legiżlattiv, mgħammra b'għodod ta' editjar avvanzati għal-legiżlaturi

Benefiċċji għall-gruppi fil-mira:

Il-prinċipju legali fundamentali li l-persuni kollha huma familjari mal-liġi kif valida u fis-seħh u jafu d-drittijiet u l-obbligi tagħhom huwa dejjem aktar diffiċli biex jiġi applikat fil-prattika minhabba ż-żieda fil-volum u fil-kumplessità tal-legiżlazzjoni. Il-proġett Slov-Lex se jgħin biex itejjeb l-implimentazzjoni ta' dan il-prinċipju billi jiżgura aċċess effettiv għal-legiżlazzjoni fis-seħh għal kulhadd:

ič-**ċittadini** – it-taqsima eZbierka tal-proġett b'mod partikolari se għib benefiċċji fil-forma ta' aċċess imtejjeb b'mod formali u sostantiv għal-legiżlazzjoni fis-seħh, bla ħlas, u għarfien akbar tal-legiżlazzjoni ġdida

il-**ġuristi** – se jkunsbu aċċess kontinwu għal-liġi fis-seħh u l-possibbiltà li jkunu notifikati dwar legiżlazzjoni ġdida fir-Repubblika Slovakkja jew fl-Unjoni Ewropea, kemm b'mod ġenerali kif ukoll b'mod speċifiku dwar legiżlazzjoni li tirregola l-oqsma li jispeċjalizzaw fihom

l-**Imprendituri** – se jkunsbu wkoll aċċess kontinwu bla ħlas għal-legiżlazzjoni fis-seħh u l-possibbiltà li jiġu mgħarrfa dwar legiżlazzjoni ġdida Slovakkja jew tal-Unjoni Ewropea, kemm b'mod ġenerali kif ukoll b'mod speċifiku dwar legiżlazzjoni li tirregola l-oqsma li joperaw fihom; l-ambjent regolatorju mtejjeb se joħloq kundizzjonijiet aktar favorevoli għan-negozju u jnaqqas il-piż amministrattiv tan-negozju

l-**awtoritajiet lokali u reġjonali** – se jkunsbu aċċess kontinwu bla ħlas għas-sorsi tal-legiżlazzjoni fis-seħh, filwaqt li fl-istess fin se jitnaqqas il-piż amministrattiv tagħhom (l-obbligu amministrattivament impenjattiv u għali sabiex jipprovdu aċċess fil-ġranet tax-xogħol għall-Ġabra ta' Atti Legiżlattivi, marbut ma' abbonament u l-arkivjar ta' kopja stampata tal-Ġabra), billi jiġi sostitwit l-obbligu oneruż li jipprovdu aċċess assistit għall-Ġabra ta' Atti Legiżlattivi fil-jiem tax-xogħol

l-**amministrazzjonijiet publiċi** – il-proġett minn naħa se jipprovdi aċċess kontinwu bla ħlas għas-sorsi tal-legiżlazzjoni fis-seħh u, min-naħa l-oħra, se jnaqqas il-piż amministrattiv u b'hekk l-ispiża finanzjarja tal-proċess legiżlattiv, u l-possibbiltà li jittejjeb it-tweġiq tal-kompiti fl-oqsma tat-tfassil tal-liġijiet u l-implimentazzjoni tal-legiżlazzjoni tal-Unjoni Ewropea

l-**awtoritajiet ġudizzjarji** – se jkunsbu aċċess kontinwu u rapidu għal-legiżlazzjoni fis-seħh fi kwalunkwe jum magħżul fil-istorja, u l-possibbiltà ta' referenzi minn deċiżjonijiet ġudizzjarji għal-legiżlazzjoni fis-seħh fi żmien partikolari, li mill-anqas se jelimina parzjalment l-attivajiet ta' rutina u jzid l-effiċjenza tax-xogħol tal-imħallfin u tal-uffiċjali tal-qrati

l-**awtoritajiet legiżlattivi** – se jkunu jistgħu jużaw għodda effiċjenti biex ifasslu l-legiżlazzjoni u jamministraw il-proċess legiżlattiv, li se teħlishom minn ftit burokrazija u tippermettilhom jiffukaw aktar fuq il-kontenut tal-proposti pendenti.

Holoq relatati

Il-verżjoni bil-lingwa nazzjonali hija gestita mill-Istat Membru rispettiv. It-traduzzjonijiet saru mis-servizz tal-Kummissjoni Ewropea. Jista' jkun hemm xi tibdil imdaħħal fl-original mill-awtorità nazzjonali kompetenti li jkun għadu ma jidherx fit-traduzzjonijiet. Il-Kummissjoni Ewropea ma taċċettax responsabbiltà jew kwalunkwe tip ta' tort fir-rigward ta' kull informazzjoni jew dejta li tinsab jew li hemm referenza għaliha f'dan id-dokument. Jekk jogħġbok irreferi għall-avviż legali sabiex tiċċekkja r-regoli dwar id-drittijiet tal-awtur għall-Istati Membri responsabbli minn din il-paġna.

L-Istati Membri responsabbli għall-ġestjoni tal-paġni tal-kontenut nazzjonali huma fil-proċess li jaġġornaw xi ftit mill-kontenut fuq dan is-sit web fid-dawl tal-ħruġ tar-Renju Unit mill-Unjoni Ewropea. Jekk is-sit ikun fih kontenut li għadu ma jirrifletti il-ħruġ tar-Renju Unit, dan mhux intenzjonat u se jiġi indirizzat.

Ligi tal-Istat Membru - Finlandja

Din il-paġna tagħtik informazzjoni dwar is-sistema legali fil-Finlandja.

Sorsi tal-ligi

It-terminu "sorsi tal-ligi" jfisser is-sorsi fejn jinstabu r-regoli legali. Fil-Finlandja, uħud mis-sorsi tal-ligi huma nazzjonali u wħud huma internazzjonali. Uħud mis-sorsi huma miktubin, oħrajn mhumieks. Iktar 'l isfel għandek issib sommarju tas-sorsi kollha tal-ligi.

Tipi ta' strumenti legali – deskrizzjoni

Sorsi nazzjonali tal-ligi

L-iktar sorsi nazzjonali importanti tal-ligi huma l-ligijiet miktubin. F'dan il-kuntest, it-terminu "ligijiet" għandu jiġi interpretat b'mod wiesa' bħala li jfisser il-Kostituzzjoni, l-atti ordinarji (magħrufa wkoll bħala l-Atti tal-Parlament), id-digriet – kemm jekk jinħarġu mill-President tar-Repubblika, mill-Kunsill tal-Ministri jew mill-ministeri – u r-regoli legali maħruġa mill-awtoritajiet ta' grad inferjuri. Ir-regoli legali maħruġa mill-awtoritajiet ta' grad inferjuri u d-digriet jistgħu jinħarġu biss taħt l-awtorità tal-Kostituzzjoni jew ta' Att ordinarju, li normalment jispeċifika l-entità jew l-awtorità Statali li ngħatat is-setgħa biex toħroġ tali regola.

F'ċirkustanzi fejn m'hemm l-ebda ligi miktuba, is-Sezzjoni 11 tal-Kapitolu 1 tal-Kodiċi ta' Proċedura jipprovdi li d-drawwa tista' tkun is-sors tal-ligi. Biex id-drawwa tkun vinkolanti, trid tkun ekwa. Ir-regola tad-drawwa tmur lura ħafna fiż-żmien u l-kuncett kurrenti tagħha mhux wisq speċifiku. Principalmment illum "drawwa" tfisser ċerti Prattiki stabbiliti li jiġru, pereżempju, fl-attivitatijiet kummerċjali. Minħabba li r-regolamenti pprovduti fil-ligi miktuba issa huma pjuttost komprensivi, id-drawwa illum relativament rari hija ta' importanza bħala sors tal-ligi. F'uħud mill-oqsma, madankollu, bħal-ligi tal-kuntratti, il-ligi abitwali għadha pjuttost f'saħħitha anki illum.

Il-ħidma legiżlattiva preparatorja u d-deċiżjonijiet tal-qrati huma wkoll sorsi tal-ligi. Il-ħidma legiżlattiva preparatorja tipprovdi informazzjoni dwar l-intenzjoni tal-legiżlatur u, għal dik ir-raġuni, tali dokumenti jintużaw fl-interpretazzjoni tal-legiżlazzjoni. Mid-diversi deċiżjonijiet tal-qrati, l-iktar importanti bħala sorsi tal-ligi huma dawk tal-oghla qrati, jiġifieri l-Qorti Suprema u l-Qorti Amministrattiva Suprema. Id-deċiżjonijiet ta' dawn iż-żewġ qrati jissejju preċedenti. Għalkemm il-preċedenti mhumieks legalment vinkolanti, fil-prattika huma ferm importanti. Id-deċiżjonijiet tal-qrati l-oħra jistgħu wkoll ikunu importanti bħala sorsi tal-ligi. Tabilhaqq, f'ċirkustanzi fejn id-deċiżjoni ta' qorti inferjuri tkun waħda finali, il-prassi tal-qrati inferjuri tista' tkun ta' importanza Prattika kbira.

Il-ġurisprudenza, il-prinċipji legali generali u l-argumenti fattwali huma wkoll sorsi nazzjonali tal-ligi. Il-kompitu speċifiku tal-ġurisprudenza huwa li tistharreg il-kontenut tas-sistema legali – l-interpretazzjoni u l-klassifikazzjoni tar-regoli legali – u għal dik ir-raġuni hija wkoll hija sinifikanti bħala sors tal-ligi. Il-prinċipji legali generali u l-argumenti Prattici jista' wkoll ikollhom importanza bħala sorsi tal-ligi. Kif se jintwera iktar 'l isfel, il-pożizzjoni ta' dawn is-sorsi tal-ligi fil-ġerarkija tas-sorsi tal-ligi hija iktar dgħajfa minn dik tas-sorsi l-oħra msemmija iktar 'il fuq.

Sorsi internazzjonali tal-ligi u l-ligi tal-Unjoni Ewropea

Il-ftehimiet internazzjonali u obbligi internazzjonali oħrajn li daħlet għalihom il-Finlandja huma sorsi vinkolanti tal-ligi fil-Finlandja. Il-prattika tal-korpi internazzjonali li japplikaw tali ftehimiet hija wkoll importanti bħala sors tal-ligi. Eżempju wieħed ta' sors tal-ligi f'din il-kategorija hija l-Konvenzjoni tal-Kunsill tal-Ewropa dwar id-Drittijiet tal-Bniedem; b'hekk il-prattika tal-Qorti Ewropea tad-Drittijiet tal-Bniedem hija rilevanti għall-interpretazzjoni tal-Konvenzjoni. Bħala membru tal-Unjoni Ewropea, il-Finlandja hija wkoll marbuta bil-ligijiet, bir-regolamenti u bid-direttivi tal-Unjoni. Dawn huma fost l-iktar legiżlazzjoni importanti tal-Unjoni Ewropea. Ir-regolamenti huma direttament applikabbli għall-Istati Membri kollha u l-Istati Membri jridu jimplementaw id-direttivi tagħha. Il-ħidma preliminarj fl-implimentazzjoni tal-legiżlazzjoni, għalhekk, tista' tkun ta' ċerta importanza fl-interpretazzjoni tal-ligi tal-Unjoni, għalkemm dik l-importanza hija ferm iċken milli huwa l-każ għall-ħidma preparatorja għal-legiżlazzjoni nazzjonali.

Strumenti regolatorji oħrajn tal-UE jorbtu lill-Finlandja daqskemm jorbtu lill-Stati Membri oħrajn. Id-deċiżjonijiet tal-Qorti tal-Gustizzja tal-Komunitajiet Ewropej huma wkoll importanti bħala sors tal-ligi, għaliex dawn huma parti mill-korp tal-ligi tal-UE.

Ġerarkija ta' normi

Is-sorsi tal-ligi Finlandiża ġeneralment jinqasmu f'sorsi ferm vinkolanti, f'sorsi ftit vinkolanti u f'sorsi ammissibbli. L-atti u d-drawwa huma sorsi ferm vinkolanti. Għalhekk, dawn jokkupaw l-oghla pożizzjoni fil-ġerarkija. Huwa d-dmir uffċjali tal-awtoritajiet tal-infurzar tal-ligijiet li japplikawhom; jekk iwarrbuhom jitqies li dawn ikunu hajta ta' kondotta uffċjali ħażina. Il-ġerarkija tal-legiżlazzjoni nazzjonali hija kif ġej:

Il-Kostituzzjoni

Atti ordinarji (Atti tal-Parlament)

Digriet maħruġa mill-President tar-Repubblika, mill-Kunsill tal-Ministri u mill-ministeri

Regoli legali maħruġa minn awtoritajiet ta' grad inferjuri.

Is-sorsi tal-ligi li huma ftit vinkolanti, jiġifieri dawk li jinsabu fi grad inferjuri tal-ġerarkija, jikkonsistu fil-ħidma legiżlattiva preparatorja u fid-deċiżjonijiet tal-qrati. In-nuqqas ta' kunsiderazzjoni ta' dawn is-sorsi ma jirriżultax f'sanzjoni għal kondotta uffċjali ħażina fil-konfront tal-awtorità tal-infurzar, imma tiżdied il-probabbiltà li deċiżjoni tkun ikkontestata f'qorti oghla. Il-kategoriji tas-sorsi ammissibbli tal-ligi jinkludu l-ġurisprudenza, il-prinċipji legali generali u l-argumenti fattwali. Is-sorsi ammissibbli tal-ligi mhumieks vinkolanti, imma jistgħu jintużaw sabiex isostnu argument u b'hekk isaħħu l-motivi li fuqhom tkun ibbażata deċiżjoni.

Il-ftehimiet internazzjonali għandhom l-istess grad fil-ġerarkija bħall-istrument li jintuża biex jimplementahom fil-Finlandja. B'hekk, jekk ftehim internazzjonali jiġi implimentat minn Att, id-dispożizzjonijiet ta' dak il-ftehim għandhom l-istess grad fil-ġerarkija bħad-dispożizzjonijiet tal-Att. Jekk, però, obbligu internazzjonali jiġi implimentat skont digriet, id-dispożizzjonijiet tiegħu jkollhom l-istess grad fil-ġerarkija bħad-dispożizzjonijiet tad-digriet. Id-dispożizzjonijiet implimentattivi, għalhekk, huma analogi għad-dispożizzjonijiet nazzjonali tal-istess grad fil-ġerarkija.

Qafas istituzzjonali

Istituzzjonijiet responsabbli mill-adozzjoni tar-regoli legali

Skont il-Kostituzzjoni Finlandiża, huwa l-Parlament li għandu s-setgħa legiżlattiva fil-Finlandja. Il-Parlament jippromulga l-Atti ordinarji kollha u jiddetermina wkoll l-emendi għall-Kostituzzjoni. L-Atti jew il-ligijiet bażiċi ppromulgati mill-Parlament jistgħu jagħtu lill-ċerti korpi l-awtorità li joħroġu regoli legali dwar ċerti kwistjonijiet. Fuq il-bażi ta' din l-awtorizzazzjoni, il-President tar-Repubblika, il-gvern u ministeru jistgħu joħroġu digriet. Fejn ma jkun hemm l-ebda dispożizzjoni li tispeċifika min għandu joħroġ digriet, dan jinħareġ mill-gvern. F'ċerti ċirkustanzi, awtorità ta' grad inferjuri tista' wkoll tkun awtorizzata minn Att biex tistabbilixxi regoli legali dwar kwistjonijiet partikolari. Dan jiġri fejn ikun hemm raġunijiet speċifiċi marbuta mas-suġġett tar-regoli kkonċernati, u fejn l-

importanza materjali ta' dawk ir-regoli ma tezigix li dawn ikunu stabbiliti minn Att jew digriet. Barra minn hekk, l-ambitu ta' tali awtorizzazzjoni jrid ikun iddefinit b'mod car. L-ebda korp ghajr dawk imsemmija iktar 'il fuq ma ghandu l-awtorita li johrog regoli legali generalment vinkolanti.

Proċess deċiżjonali

Promulgazzjoni u dħul fis-seħħ tar-regoli legali

Sabiex legiżlazzjoni tkun ippromulgata, din trid tkun ipprezentata lill-Parlament għal kunsiderazzjoni bħal proposta mill-gvern jew fuq inizjattiva ta' Membru tal-Parlament. Il-proposti tal-gvern jiġu ppreparati fil-ministeri u wara jiġu diskussi waqt is-sessjoni plenarja tal-gvern. Imbagħad, id-deċiżjoni dwar jekk il-proposta tal-gvern għandhiex titressaq quddiem il-Parlament jew le tittiehed waqt is-sessjoni presidenzjali.

Fil-Parlament, proposta tal-gvern l-ewwel tkun sugġetta għal dibattitu preliminari, u wara tiġi assenjata lil kumitat parlamentari biex tkun ikkunsidrata. Il-kumitat jisma' esperti u jabbozza rapport dwar il-proposta tal-gvern. Il-kwistjoni mbagħad tmur quddiem sessjoni plenarja tal-Parlament, fejn ir-rapport tal-kumitat parlamentari jagħmilha ta' bażi għad-diskussjoni. Id-deċiżjoni jekk l-Abbozz ta' liġi għandux jgħaddi jew le tittiehed waqt sessjoni plenarja tal-Parlament wara t-tieni qari. Il-Parlament jista' jgħaddi abbozz mingħajr ma jemendah, jista' jemendah jew inkella jiċċhdu. Id-deċiżjoni finali dwar id-destin ta' Abbozz ta' liġi għalhekk tinsab f'idejn il-Parlament. L-Abbozzi Ordinarji jgħaddu fil-Parlament permezz ta' maġġoranza sempliċi, filwaqt li emenda għall-Kostituzzjoni teħtieġ maġġoranza stipulata.

Hekk kif Abbozz jgħaddi mill-Parlament, dan jintbagħat lill-President tar-Repubblika biex japprovah. Att jidhul fis-seħħ fiż-żmien speċifikat fil-Abbozz, imma mhux qabel ma jkun gie ppubblikat fil-gazzetta legali, "Statuti tal-Finlandja".

Id-digriet maħruġa mill-President tar-Repubblika, mill-gvern jew minn ministeru jiġu ppreparati fil-ministeru li jiehu hsieb il-kwistjoni. Fejn għandhom x'jaqsmu d-digriet presidenzjali, il-President tar-Repubblika jiehu deċiżjoni biex johrog digriet fuq il-baži tal-proposti pprezentati mill-gvern. Il-ħruġ tad-digriet tal-gvern jiġi ddeterminat waqt is-sessjonijiet plenarji tal-gvern, u l-ħruġ tad-digriet ministerjali jiġi ddeterminat mill-ministeru kkonċernat. Id-digriet kollha jiġu ppubblikati fl-"Istatuti tal-Finlandja". Digriet jidhul fis-seħħ fiż-żmien speċifikat fid-digriet innifsu, imma, ikun xi jkun il-każ, ma jidhul fis-seħħ qabel mad-digriet ikun gie ppubblikat fl-"Istatuti tal-Finlandja".

Ir-regoli legali stabbiliti minn awtoritajiet ta' grad inferjuri – li, fil-prattika, generalment jissejhu jew deċiżjonijiet jew regoli u regolamenti – jiġu ppreparati mill-awtorita kkonċernata, li tiddeċiedi wkoll dwar l-adozzjoni tagħhom. Ir-regolamenti li jiġu adottati minn awtoritajiet ta' grad inferjuri jidhul fis-seħħ fiż-żmien ipprovdut u jiġu ppubblikati fil-kompjendju tar-regoli u tar-regolamenti tal-awtorita kkonċernata.

Bażijiet tad-dejta legali

Finlex

 Finlex hija baži tad-dejta legali b'iktar minn 30 baži tad-dejta. L-informazzjoni legiżlattiva f'Finlex hija organizzata f'sitt bażijiet tad-dejta. Fost l-oħrajn, hija tinkludi:

Il-baži tad-dejta tat-traduzzjonijiet tal-atti u tad-digriet Finlandiżi, inklużi t-traduzzjonijiet tal-Atti tal-Parlament Finlandiżi (fil-parti l-kbira bl-Ingliż)

It-testi konsolidati tal-atti u tad-digriet (bil-Finlandiż u bl-Iżvediz)

Baži tad-dejta ta' referenza li tinkludi lista ta' emendi li saru lil kwalunkwe att jew digriet

Atti u digriet bil-lingwa Sámi.

It-traduzzjonijiet tal-Atti u tad-digriet Finlandiżi (fil-parti l-kbira bl-Ingliż) jinsabu f'baži tad-dejta waħda. It-testi originali tal-Atti u tad-digriet jinsabu f'bażijiet tad-dejta separati. L-iktar Atti reċenti jinsabu fl-istatuti elettronici tal-Finlandja.

Il-ġurisprudenza f'Finlex tikkonsisti f'iktar minn għaxar bażijiet tad-dejta. Dawn jinkludu l-preċedenti stabbiliti mill-Qorti Suprema u l-kawżi tal-Qorti Amministrattiva Suprema, il-qrati tal-appell, il-qrati amministrattivi u l-qrati speċjali.

Bażijiet tad-dejta oħrajn ta' Finlex jinkludu t-trattati internazzjonali, il-legiżlazzjoni sekondarja u l-abbozzi tal-liġijiet tal-gvern.

L-aċċess għall-baži tad-dejta huwa **mingħajr ħlas**.

Bażijiet tad-dejta oħrajn

Minbarra Finlex, fil-Finlandja huma disponibbli wkoll bażijiet tad-dejta dwar il-legiżlazzjoni, il-ġurisprudenza, l-abbozzi tal-liġijiet tal-gvern u l-letteratura legali.

 Edilex u **Suomen laki** jipprovdut servizzi komprensivi ta' informazzjoni legali onlajn. Kemm Edilex kif ukoll Suomen laki jinkludu bażijiet tad-dejta tal-legiżlazzjoni nazzjonali, tal-ġurisprudenza u materjal ieħor. Għall-parti l-kbira tas-servizzi huwa meħtieġ l-abbonament. WSOYPro hija t-tielet servizz ta' informazzjoni legali kummerċjali fil-Finlandja. Il-parti l-kbira tal-materjal huwa ristrett għall-abbonati.

L-aħħar aġġornament: 30/06/2019

Il-verzjoni bil-lingwa nazzjonali hija għestita mill-Istat Membru rispettiv. It-traduzzjonijiet saru mis-servizz tal-Kummissjoni Ewropea. Jista' jkun hemm xi tibdil imdaħħal fl-original mill-awtorita nazzjonali kompetenti li jkun għadu ma jidherx fit-traduzzjonijiet. Il-Kummissjoni Ewropea ma taċċettax responsabbiltà jew kwalunkwe tip ta' tort fir-rigward ta' kull informazzjoni jew dejta li tinsab jew li hemm referenza għaliha f'dan id-dokument. Jekk jogħġbok irreferi għall-avviż legali sabiex tiċċekkja r-regoli dwar id-drittijiet tal-awtur għall-Istati Membri responsabbli minn din il-paġna.

L-Istati Membri responsabbli għall-għestjoni tal-paġni tal-kontenut nazzjonali huma fil-process li jaġġornaw xi fit mill-kontenut fuq dan is-sit web fid-dawl tal-ħruġ tar-Renju Unit mill-Unjoni Ewropea. Jekk is-sit ikun fih kontenut li għadu ma jirriflettix il-ħruġ tar-Renju Unit, dan mhux intenzjonat u se jiġi indirizzat.

Liġi tal-Istat Membru - Svezja

Din il-paġna tiprovdik b'informazzjoni dwar is-sistema legali fl-Iżvezja.

Sorsi tal-liġi

Hemm erba' sorsi tal-liġi ewlenin fl-Iżvezja: il-legiżlazzjoni, il-materjal legiżlattiv ta' thejija, il-ġurisprudenza u l-letteratura akkademika.

Il-legiżlazzjoni hija s-sors ewleni. Din tiġi stampata u promulgata fil-Kodici Żvediz tal- Istatuti. Il-legiżlazzjoni hija maqsuma f'atti, ordinanzi u regolamenti. L-atti jiġu adottati mir-Riksdag (il-Parlament Svediz), l-ordinanzi mill-Gvern u r-regolamenti joħorġu mill-awtoritajiet.

Ir- **Riksdag** (il-Parlament Żvediz) huwa l-uniku korp pubbliku li għandu l-awtorita jadotta liġijiet godda jew jemenda l-legiżlazzjoni eżistenti. Il-legiżlazzjoni li giet adottata tista' biss tiġi annullata jew emendata permezz ta' deċiżjoni ġdida mir-Riksdag.

Id-deċiżjonijiet mill-qrati, il-**ġurisprudenza**, għandhom rwol importanti fl-applikazzjoni tal-liġi. Dan japplika partikolarment għad-deċiżjonijiet mill-għola qrati, il-Qorti Suprema u l-Qorti Amministrattiva Suprema.

Ix-xogħol ta' thejija għal liġijiet proposti, jiġifieri it-testi li jiġu maħluqa b'rabta mal-proċess legiżlattiv, jintużaw ukoll fl-applikazzjoni tal-liġi.

Il-proċess ta' teħid ta' deċiżjoni

L-atti l-godda jew l-emendi għall-atti eżistenti normalment jiġu proposti mill-Gvern. Qabel ma l-Gvern jissottometti proposta dwar legiżlazzjoni ġdida lir-Riksdag, generalment irid jeżamina l-alternattivi disponibbli bir-reqqa. Dan il-kompitu huwa assenjat lil kummissjoni ta' inkjesta maħtura għal dan l-għan. Qabel ma r-Riksdag jiddeċiedi jekk għandux jadotta liġi jew emenda proposta, il-proposta għandha tiġi kkunsidrata mill-membri tar-Riksdag f'kumitat parlamentari. Hemm ħmistax-il kumitat, kull wieħed bil-qasam ta' responsabbiltà tiegħu, bħat-trasport jew l-edukazzjoni.

Meta kumitat ikun ipprezenta r-rakkomandazzjonijiet tiegħu lill-Kamra – fil-forma ta' rapport tal-kumitat – dwar liema deċiżjoni għandu jiehu r-Riksdag dwar il-proposti tal-Gvern u tal-membri, il-membri kollha tar-Riksdag jiddibattu l-liġi proposta u tittiehed deċiżjoni finali.

Hija r-responsabbiltà tal-Gvern li jimplementa d-deċiżjonijiet tar-Riksdag u li jiżgura li huma infurzati bil-mod intiz mir-Riksdag. L-Uffiċċji tal-Gvern, inklużi l-ministeri kollha u madwar 300 aġenzija pubblika, jassistu lill-Gvern f'din il-kariga.

Il-ligijiet u l-ordinanzi kollha jiġu ppubblikati fil-Kodiċi tal-Istatuti Żvediz (*Svensk Författningsammlung*, SFS), li huwa disponibbli f'forma stampata u fuq l-Internet.

Bażijiet tad-dejta ġuridiċi

Tista' ssib informazzjoni ġuridika dwar l-amministrazzjoni pubblika fuq [Lagrummet](#). Minn dan il-portal huma disponibbli holoq ta' aċċess għall-informazzjoni ġuridika mill-Gvern, mir-Riksdag, mill-qrati superjuri u mill-aġenziji tal-gvern.

L-aċċess għall-portal huwa **mingħajr ħlas**.

L-aħħar aġġornament: 22/10/2015

Il-verzjoni bil-lingwa nazzjonali hija gestita mill-Istat Membru rispettiv. It-traduzzjonijiet saru mis-servizz tal-Kummissjoni Ewropea. Jista' jkun hemm xi tibdil imdaħħal fl-original mill-awtorità nazzjonali kompetenti li jkun għadu ma jidherx fit-traduzzjonijiet. Il-Kummissjoni Ewropea ma taċċettax responsabbiltà jew kwalunkwe tip ta' tort fir-rigward ta' kull informazzjoni jew dejta li tinsab jew li hemm referenza għaliha f'dan id-dokument. Jekk jogħġbok irreferi għall-avviż legali sabieq tiċċekkja r-regoli dwar id-drittijiet tal-awtur għall-Istati Membri responsabbli minn din il-paġna.

L-Istati Membri responsabbli għall-ġestjoni tal-paġni tal-kontenut nazzjonali huma fil-proċess li jaġġornaw xi ftit mill-kontenut fuq dan is-sit web fid-dawl tal-ħruġ tar-Renju Unit mill-Unjoni Ewropea. Jekk is-sit ikun fih kontenut li għadu ma jirriflettix il-ħruġ tar-Renju Unit, dan mhux intenzjonat u se jiġi indirizzat.

Jekk jogħġbok innota li l-verzjoni bil-lingwa oriġinali ta' din il-paġna [en](#) giet emendata reċentement. Il-verzjoni tal-lingwa li qed tara bħalissa attwalment qed tiġi ppreparata mit-tradutturi tagħna.

Ligi tal-Istat Membru - L-Ingilterra u Wales

Din il-paġna tagħtik informazzjoni dwar il-ligi u l-bażijiet tad-dejta legali marbuta mas-sistema legali fir-Renju Unit, b'referenza partikolari għall-ġurisdizzjoni tal-Ingilterra u ta' Wales.

Sorsi tal-ligi

Is-sorsi prinċipali tal-ligi fil-ġurisdizzjoni tal-Ingilterra u Wales tar-Renju Unit huma:

Leġislazzjoni primarja fil-forma ta' **Atti tal-Parlament tar-Renju Unit, Atti tal-Assemblea Nazzjonali għal Wales u Miżuri tal-Assemblea Nazzjonali ta' Wales Id-dritt tal-Unjoni Ewropea**

Leġislazzjoni sekondarja (jew sussidjarja) fil-forma ta' **strumenti statutorji** magħmula mis-Sovran, il-gvern tar-Renju Unit, il-gvern tal-Assemblea għal Wales jew awtorità oħra. Xi leġislazzjoni sussidjarja oħra tista' ssir bħala **ordnijiet amministrattivi**.

Id-dritt komuni kif żviluppat permezz ta' deċiżjonijiet ġudizzjarji

Tipi ta' strumenti ġuridiċi – deskrizzjoni

Il-leġislazzjoni primarja, jew l-Atti tal-Parlament, isiru mill-Parlament tar-Renju Unit f'Londra u jistgħu japplikaw għar-Renju Unit kollu jew għal kwalunkwe parti minnu. L-Assemblea Nazzjonali għal Wales tista' tgħaddi Atti dwar 20 qasam devolut elenkat fl-Iskeda 7 mal-**Att tal-2006 dwar il-Gvern ta' Wales**.

Leġislazzjoni primarja oħra tista' ssir mis-Sovran, minħabba l-prerogattiva li għandu, f'diversi forum, bħal Ordnijiet fil-Kunsill, Proklamazzjonijiet, Mandati Rjali, Struzzjonijiet Irjali, Regolamenti u Letters Patent.

Il-leġislazzjoni sekondarja ssir skont is-setgħat ikkonferiti minn jew skont l-istatut tal-Maestà Tagħha fil-Kunsill jew ta' Ministru, dipartiment (Ministeru), Ministri ta' Wales jew entità jew persuna oħra. Din tissejjaħ anki leġislazzjoni delegata jew sekondarja, u l-istatut li jagħti s-setgħa jissejjaħ l-Att li jagħti l-possibbiltà jew is-setgħa jew l-Att "prinċipali". Il-leġislazzjoni sekondarja jista' jkollha diversi ismijiet: bħal Ordnijiet fil-Kunsill, Regolamenti jew Regoli, li kollha kemm huma, kollettivament, jistgħu jissejju "Strumenti Statutorji" jew "Regoli Statutorji".

F'Lulju 1999, certi setgħat li jfasslu l-ligijiet kienu ttrasferiti mill-Parlament tar-Renju Unit lill-Assemblea Nazzjonali għal Wales f'Cardiff. L-Assemblea nġhatat is-setgħa li tagħmel strumenti statutorji li jolqtu lil Wales, imma l-leġislazzjoni primarja dwar l-affarijiet ta' Wales baqgħet issir mill-Parlament tar-Renju Unit. Wara l-**Att dwar il-Gvern ta' Wales tal-2006**, l-Assemblea nġhatat is-setgħa li tgħaddi Miżuri (leġislazzjoni primarja) dwar l-affarijiet ta' Wales li l-Parlament tar-Renju Unit approva l-ordnijiet ta' kompetenza leġislattiva għalihom li jkopru s-suġġetti stabbiliti fl-Att. Il-Miżuri, madankollu, iridu jitressqu għall-approvazzjoni tas-Sovran fil-Kunsill qabel ma jkunu jistgħu jsiru ligi. L-Assemblea hija responsabbli għal kwistjonijiet li jinkludu l-iżvilupp ekonomiku, l-edukazzjoni, l-ambjent, is-saħħa, id-djar, it-turizmu u t-trasport; imma mhix responsabbli għad-dritt civili jew id-dritt kriminali. Il-leġislazzjoni ta' Wales li ssir mill-Assemblea u mill-Ministri ta' Wales (il-gvern tal-Assemblea għal Wales) issir kemm bl-Ingliż kif ukoll bl-ilsien ta' Wales.

Is-setgħa biex isiru **trattati internazzjonali** f'isem ir-Renju Unit hija tal-Kuruna – jiġifieri, tas-Sovran skont il-Prerogattiva Rjali, li jaġixxi fuq il-parir tal-Gvern tar-Renju Unit. Fil-mument, il-Parlament tar-Renju Unit ma għandu l-ebda rwol formali fit-fassil tat-trattati, imma fejn trattat jeħtieġ emenda fil-leġislazzjoni tar-Renju Unit jew għotja ta' flejjes pubbliċi, il-Parlament jivvota dwar dan bil-mod normali. It-Trattati kollha tal-UE jeħtieġu leġislazzjoni biex jiġu implimentati fir-Renju Unit u għalhekk huma suġġetti għall-iskrutinju tal-Parlament. La jidhul fis-seħħ l-Att dwar ir-Riforma Kostituzzjonali u l-Governanza tal-2010 trattat ma jkunx jista' jiġi rratifikat biss jekk (a) Ministru tal-Kuruna jkun l-ewwel nett ressaq kopja tat-trattat quddiem il-Parlament, (b) it-trattat ikun ġie ppubblikat u (c) ikun skada perjodu ta' 21 ġurnata ta' seduti mingħajr ma l-ebda Kamra tal-Parlament tkun iddeċidiet li t-trattat ma għandux jiġi rratifikat.

Ġerarkja ta' normi

Fejn ikun hemm kunflitti bejn is-sorsi tal-ligi differenti, il-forum prinċipali biex dawn ikunu solvuti huma l-qrati. It-tilwim dwar l-interpretazzjoni tal-leġislazzjoni ukoll jista' jiġi solvut mill-qrati. Madankollu, peress li fir-Renju Unit ma hemm l-ebda "kostituzzjoni miktuba", mhux possibbli li Att tal-Parlament jiġi kkontestat fil-qorti għaliex ikun "antikostituzzjonali". Skont id-**duttrina kostituzzjonali tas-sovranità parlamentari**, il-Parlament tar-Renju Unit huwa l-awtorità leġislattiva suprema, fis-sens li jista' jagħmel u jirrevoka kwalunkwe ligi, u li l-ebda entità oħra ma tista' tirrevoka jew tiddubita l-validità ta' Att tal-Parlament.

Madankollu, id-duttrina tas-sovranità parlamentari hija kkwalfikata mis-sħubija fl-Unjoni Ewropea tar-Renju Unit. Bis-saħħa tal-Att dwar il-Komunitajiet Ewropej tal-1972, il-ligi tal-Unjoni Ewropea tiffirma parti mil-ligi tal-Ingilterra u Wales (kif ukoll tal-Iskozja u tal-Irlanda ta' Fuq). Il-leġislazzjoni domestika trid tiġi interpretata b'tali mod li, kull fejn ikun possibbli, tkun konformi mal-ligi tal-UE.

L-Att dwar id-Drittijiet tal-Bniedem tal-1998, li kien jinkorpora l-Konvenzjoni Ewropea tad-Drittijiet tal-Bniedem fil-ligi tar-Renju Unit, jagħti lill-qrati setgħa oħra li permezz tagħha jistgħu jiġu kkontestati l-Atti tal-Parlament. Sa fejn ikun possibbli, il-leġislazzjoni domestika trid tiġi interpretata b'mod li jkun kompatibbli mad-drittijiet stabbiliti fil-Konvenzjoni.

Id-deċiżjonijiet tal-qrati, u b'mod partikolari dawk tal-qrati tal-appell, għandhom rwol importanti fl-iżvilupp tal-ligi. Mhux biss jipprovdu deċiżjonijiet awtorevoli dwar l-interpretazzjoni tal-leġislazzjoni, imma jiffurmaw ukoll il-bażi tad-dritt komuni, li ġeja mid-deċiżjonijiet tal-qrati f'kawzi preċedenti (jew il-ġurisprudenza). Rigward liema deċiżjonijiet tal-qrati jorbu liema qrati oħrajn, il-prinċipju ġenerali huwa li qorti tkun marbuta b'deċiżjonijiet preċedenti li tteħdu minn qorti superjuri.

Rigward kwistjonijiet tal-ligi tal-Unjoni Ewropea, il-**Qorti Ewropea tal-Ġustizzja** hija l-ogħla awtorità. Il-Law Lords fil-House of Lords agixxew bħala l-Qorti Suprema tar-Renju Unit, iżda ġew sostitwiti mill-Qorti Suprema l-ġdida li bdiet topera mill-1 ta' Ottubru 2009. Il-Law Lords eżistenti saru l-ewwel l-mħallfin tal-Qorti Suprema, u s-Senior Law Lord sar il-President.

Qafas istituzzjonali

Istituzzjonijiet responsabbli għall-adozzjoni ta' regoli ġuridici u l-proċess deċiżjonali

Il-legiżlazzjoni primarja ssir mill-**Parlament tar-Renju Unit** f'London. Qabel ma **proposta għal legiżlazzjoni** (magħrufa bħala Abbozz ta' Liġi) tkun tista' ssir Att tal-Parlament, din trid tkun approvata miż-żewġt Ikmamar tal-Parlament: il-House of Commons u l-House of Lords. L-istadji li ġejjin isefhū fiż-żewġt Ikmamar: L-ewwel qari (introduzzjoni formali tal-Abbozz mingħajr dibattitu)

It-tieni qari (dibattitu ġenerali)

L-istadju tal-kumitat (eżami dettaljat, dibattitu u emendi. Fil-House of Commons dan l-istadju normalment isefhū f'Kumitat tal-Abbozzi Pubbliku)

Stadju tar-rapport (opportunità għal emendi ulterjuri)

It-tielet qari (opportunità finali għal dibattitu; huma possibbli emendi quddiem il-Lords).

Ladarba l-Abbozz jgħaddi miż-żewġt Ikmamar, dan jerga' jintbagħat fl-ewwel Kamra (fejn beda) biex jiġu kkunsidrati l-emendi tat-tieni Kamra.

Iż-żewġt Ikmamar iridu jaqblu fuq it-test finali. Jista' jkun hemm diversi sensiliet ta' skambji bejn iż-żewġt Ikmamar sakemm jintlaħaq ftehim fuq kull kelma tal-Abbozz. Ladarba dan isefhū, l-Abbozz jista' jittressaq għall-Kunsens Irjali.

Il-legiżlazzjoni primarja ssir ukoll mill-**Assemblea Nazzjonali għal Wales**. Qabel ma Abbozz ta' liġi jsir Att tal-Assemblea, irid jiġi kkunsidrat u jgħaddi mill-Assemblea u jingħata l-Kunsens Irjali mill-mornarkija. Att tal-Assemblea huwa liġi, u jkun eżegwit fiż-żoni kollha ta' Wales fejn ikun applikabbli.

Ġeneralment ikun hemm proċess b'erba' stadji għall-kunsiderazzjoni ta' Abbozz tal-Gvern fl-Assemblea li huwa kif ġej:

Stadju 1: Kunsiderazzjoni tal-prinċipju ġenerali tal-Abbozz jew Miżura minn kumitat (jew kumitati), u qbil dwar dawk il-prinċipji ġenerali mill-Assemblea.

Stadju 2: Kunsiderazzjoni dettaljata minn Kumitat dwar l-Abbozz jew Miżura u kwalunkwe emenda proposta mill-Membri tal-Assemblea.

Stadju 3: Kunsiderazzjoni dettaljata mill-Assemblea dwar l-Abbozz jew Miżura u kwalunkwe emenda proposta mill-Membri tal-Assemblea. L-Uffiċjali li jippresjedi jiddeċiedi liema emendi jiġu kkunsidrati mill-Assemblea.

Stadju 4: Vot mill-Assemblea biex jgħaddi t-test finali tal-Abbozz jew Miżura.

Meta Abbozz ta' Liġi jkun għadda mill-istadji parlamentari kollha fil-Parlament tar-Renju Unit jew l-Assemblea ta' Wales, huwa jintbagħat lis-Sovrana għall-**Kunsens Irjali**, u wara dan isir **Att**. Il-Miżuri tal-Assemblea Nazzjonali għal Wales iridu jittressqu għall-approvazzjoni tar-Reġina fil-Kunsill.

Il-legiżlazzjoni primarja ġeneralment tista' tiġi emendata jew irrevokata biss minn legiżlazzjoni primarja ġdida. Madankollu, hemm eċċezzjonijiet fejn jistgħu jsiru ċerti emendi u revoki permezz ta' strument statutorju. Dan jinkludi fejn ikun hemm obbligi implimentattivi tal-UE jew biċċa riforma legiżlattiva li tnaqqas jew telimina l-piżijiet regolatorji. Ordnijiet ta' din ix-xorta, madankollu, iridu jkunu approvati permezz ta' riżoluzzjoni affermativa taż-żewġt Ikmamar tal-Parlament qabel ma jsiru.

Il-legiżlazzjoni primarja tidhol fis-seħħ skont id-**dispożizzjonijiet tal-bidu** inklużi fl-Att jew fil-Miżura. L-Att jew il-Miżura tista' tispeċifika data partikolari għad-dħul fis-seħħ. Dan jista' jkun minnufih wara l-Kunsens Irjali, f'data speċifikata (ġeneralment mill-inqas xahrejn wara l-Kunsens Irjali) jew data li għandha tiġi speċifikata minn Ministru jew minn dipartiment permezz ta' ordni ta' bidu (strument statutorju). Għal dispożizzjonijiet differenti ta' Att jistgħu jiġu speċifikati dati differenti.

Id-data tad-dħul fis-seħħ ta' kwalunkwe biċċa legiżlazzjoni sekondarja ġeneralment tkun speċifikata fl-istrument innifsu. B'mod eċċezzjonali, id-data tal-bidu tista' ssir bil-pubblikazzjoni ta' avviż fil-gazzetta uffiċjali (il-London Gazette).

Bażijiet tad-dejta ġuridici

 [Legislation.gov.uk](https://legislation.gov.uk), ġestit mill-Arkivji Nazzjonali, huwa s-sit uffiċjali tal-legiżlazzjoni tar-Renju Unit.

Legislation.gov.uk jipprovdi aċċess għal-legiżlazzjoni tar-Renju Unit li jkopri l-legiżlazzjonijiet kollha (l-Ingilterra, l-Iskozja, Wales u l-Irlanda ta' Fuq). Is-sit fih il-legiżlazzjoni Ġenerali mill-1988 sal-lum, il-parti l-kbira tal-legiżlazzjoni primarja ta' qabel l-1988 kemm fil-verżjonijiet oriġinali u kemm f'dawk riveduti, u għażla kbira ta' legiżlazzjoni sekondarja mill-1948 'il quddiem meta din il-legiżlazzjoni tkun għadha fis-seħħ.

L-aħħar aġġornament: 05/06/2017

Il-verżjoni bil-lingwa nazzjonali hija ġestita mill-Istat Membru rispettiv. It-traduzzjonijiet saru mis-servizz tal-Kummissjoni Ewropea. Jista' jkun hemm xi tibdil imdaħħal fl-oriġinal mill-awtorità nazzjonali kompetenti li jkun għadu ma jidherx fit-traduzzjonijiet. Il-Kummissjoni Ewropea ma taċċetta responsabbiltà jew kwalunkwe tip ta' tort fir-rigward ta' kull informazzjoni jew dejta li tinsab jew li hemm referenza għaliha f'dan id-dokument. Jekk jogħġbok irreferi għall-avviż legali sabiex tiċċekkja r-regoli dwar id-drittijiet tal-awtur għall-Istati Membri responsabbli minn din il-paġna.

L-Istati Membri responsabbli għall-ġestjoni tal-paġni tal-kontenut nazzjonali huma fil-proċess li jagħġornaw xi ftit mill-kontenut fuq dan is-sit web fid-dawl tal-ħruġ tar-Renju Unit mill-Unjoni Ewropea. Jekk is-sit ikun fih kontenut li għadu ma jirriflettix il-ħruġ tar-Renju Unit, dan mhux intenzjonat u se jiġi indirizzat.

Jekk jogħġbok innota li l-verżjoni bil-lingwa oriġinali ta' din il-paġna [en](#) għet emendata reċentement. Il-verżjoni tal-lingwa li qed tara bħalissa attwalment qed tiġi ppreparata mit-tradutturi tagħna.

Liġi tal-Istat Membru - L-Irlanda ta' Fuq

Din il-paġna tipprovdi b'informazzjoni dwar il-liġijiet u l-bażijiet tad-dejta legali fir-Renju Unit, b'referenza partikolari għall-ġurisdizzjoni tal-Irlanda ta' Fuq.

Sorsi tal-liġi

Is-sorsi tal-liġi prinċipali fil-ġurisdizzjoni tal-Irlanda ta' Fuq tar-Renju Unit huma dawn:

Legiżlazzjoni primarja fil-forma ta' Atti tal-Parlament tar-Renju Unit u Atti tal-Assemblea tal-Irlanda ta' Fuq. Xi legiżlazzjoni primarja relatata mal-Irlanda ta' Fuq issir ukoll mis-Sovran fil-Kunsill bħala Ordnijiet fil-Kunsill (strumenti statutorji)

Il-liġi tal-Unjoni Ewropea

Legiżlazzjoni Sekondarja (jew subordinata) fil-forma ta' strumenti statutorji u regoli statutorji tal-Irlanda ta' Fuq. Xi legiżlazzjoni oħra subordinata tista' ssir bħala ordnijiet amministrattivi.

Il- **common law** kif żviluppata permezz ta' deċiżjonijiet ġudizzjarji.

Tipi ta' strumenti legali – deskrizzjoni

Il-legiżlazzjoni primarja jew l- **Atti tal-Parlament**, isiru mill-Parlament tar-Renju Unit f'London u jstgħu japplikaw għar-Renju Unit kollu, jew kwalunkwe parti minnu. Ir-Renju Unit approva wkoll id-devoluzzjoni tas-setgħat legiżlattiva lill-parlamenti u l-assemblej devoluti, li jstgħu jgħaddu legiżlazzjoni primarja li tkopri firxa limitata ta' suġġetti u li tapplika fil-ġurisdizzjonijiet tagħhom stess. Legiżlazzjoni primarja oħra tista' ssir mis-Sovran taħt il-prerogattiva f'bosta forum, bħall-Ordnijiet fil-Kunsill, proklami, warrants irjali, struzzjonijiet irjali, regolamenti jew letters patent.

Il-legiżlazzjoni sekondarja ssir taħt is-setgħat mogħtija minn jew taħt statut tal-Maestà Tagħna fil-Kunsill jew Ministru, dipartiment (Ministeru), l-eżekuttiv tal-Irlanda ta' Fuq, jew kwalunkwe korp jew persuna oħra. Din tissejjaħ ukoll **legiżlazzjoni delegata jew sekondarja**, u l-istatut li jagħti s-setgħa jissejjaħ l-Att li jagħti l-awtorizzazzjoni, jew l-Att prinċipali. Il-legiżlazzjoni sekondarja jista' jkollha bosta titoli, bħal Ordnijiet fil-Kunsill, regolamenti jew regoli, u dawn kollha jstgħu jissejju flimkien bħala "strumenti statutorji" jew "regoli statutorji".

Fl-Irlanda ta' Fuq, il-legiżlazzjoni tinkludi Atti jew statuti li jstgħu jkunu Atti tal-Parlament tar-Renju Unit, tal-Parlament tal-Irlanda ta' Fuq (1921-1972) jew tal-Assemblea tal-Irlanda ta' Fuq f'Belfast. F'diversi żminijiet, il-gvernijiet devoluti fl-Irlanda ta' Fuq gew sospiżi u ħafna legiżlazzjoni kienet tinsab ġewwa "Ordnijiet tal-Kunsill", li teknikament huma legiżlazzjoni sekondarja iżda jintużaw bħala legiżlazzjoni primarja. Il-legiżlazzjoni fl-Irlanda ta' Fuq tinkludi wkoll

regoli statutorji – leġiżlazzjoni sekondarja jew subordinata – magħmula taħt l-awtorità ta' Att tal-Parlament tar-Renju Unit, Ordni fil-Kunsill jew Att tal-Assemblea tal-Irlanda ta' Fuq.

Is-setgħa li jiġu konklużi **trattati internazzjonali** f'isem ir-Renju Unit huwa vestit fil-Kuruna, jiġifieri is-Sovran taħt il-Prerogativa Rjali, li jaġixxi fuq parir tal-gvern tar-Renju Unit. Il-Parlament tar-Renju Unit ma għandu ebda rwol formali fil-konklużjoni ta' trattati, iżda fejn trattat jeħtieġ tibdil fil-leġiżlazzjoni tar-Renju Unit jew għotja ta' flus pubbliċi, il-Parlament jivvota dwaru bil-mod normali. It-trattati kollha tal-UE jeħtieġu leġiżlazzjoni biex jiġu implimentati fir-Renju Unit u għalhekk huma soġġetti għall-iskrutinju parlamentari. L-Artikoli 20-25 tal-Att dwar ir-Riforma Kostituzzjonali u l-Governanza tal-2010 daħħlu fis-seħħ fil-11 ta' Novembru 2010 u jeħtieġu trattat- ma jistax jiġi rratifikat jekk (a) Ministru tal-Kuruna ma jkunx ressaq kopja ta-t-trattat quddiem il-Parlament, (b) it-trattat ikun ġie ppubblikat u (c) ikun skada perjodu ta' 21 ġurnata mingħajr l-ebda Kamra tal-Parlament ma tkun iddeċidiet li tirratifika t-trattat.

Ġerarkija ta' normi

Fejn hemm kunflitti bejn is-sorsi differenti tal-liġi, il-forum prinċipali biex dawn jiġu riżolti huwa l-qorti. Għalhekk il-qrati jistgħu jirriżolvu tilwim dwar l-interpretazzjoni tal-leġiżlazzjoni. Madankollu, ladarba ma hemm ebda "kostituzzjoni bil-miktub" fir-Renju Unit mhuwiex possibbli li wieħed jikkontesta Att tal-Parlament fil-qorti fuq il-bażi li hu "antikostituzzjonali". **Id-duttrina kostituzzjonali tas-"sovranià parlamentari"** tgħid li l-Parlament tar-Renju Unit huwa l-awtorità leġiżlattiva suprema fis-sens li jista' jaġmel u jhassar kwalunkwe liġi, u li l-ebda korp ieħor ma jista' jhassar jew jiddubita mil-validità ta' Att tal-Parlament. Madankollu, id-duttrina kostituzzjonali tas-sovranià parlamentari hija kkwalifikata mill-isħubja tar-Renju Unit fl-Unjoni Ewropea. Bis-saħħa tal-Att dwar il-Komunitajiet Ewropej 1972, il-liġi tal-Unjoni Ewropea tiffirma parti mil-liġi tal-Irlanda ta' Fuq. Il-leġiżlazzjoni domestika għandha tiġi interpretata sabiex tħares il-liġi tal-UE kull fejn huwa possibbli.

L-Att dwar id-Drittijiet tal-Bniedem 1998, li jinkorpora l-Konvenzjoni Ewropea dwar id-Drittijiet tal-Bniedem fil-liġi tar-Renju Unit, jaġti lill-qrati setgħa oħra biex jixhtu dubju fuq l-Atti tal-Parlament. Sa fejn huwa possibbli, il-leġiżlazzjoni domestika għandha tiġi interpretata sabiex tkun kompatibbli mad-drittijiet tal-Konvenzjoni.

Id-deċiżjonijiet tal-qrati, u b'mod partikolari tal-qrati tal-appell, għandhom rwol importanti fl-iżvilupp tal-liġi. Mhux biss jipprovdu deċiżjonijiet awtorevoli dwar l-interpretazzjoni tal-leġiżlazzjoni, iżda jiffurmaw ukoll **il-bażi tal-liġi komuni**, li hija derivata mid-deċiżjonijiet tal-qorti f'kawzi anteedenti (jew mill-ġurisprudenza). Bħala prinċipju ġenerali, il-qrati huma marbutin minn deċiżjonijiet anteedenti meħuda minn qrati superjuri. Fir-rigward ta' kwistjonijiet ta' Liġi tal-Unjoni Ewropea, il-Qorti Suprema tal-Ġustizzja hija l-oġġla awtorità. Il-Law Lords fil-House of Lords aġixxew bħala l-qorti suprema tar-Renju Unit, għalkemm ġew sostitwiti mill-Qorti Suprema l-ġdida li se tibda topera mill-1 ta' Ottubru 2009. Il-Law Lords eżistenti saru l-ewwel imħallfin tal-Qorti Suprema, u s-Senior Law Lord sar il-President.

Qafas istituzzjonali

Istituzzjonijiet responsabbli mill-adozzjoni tar-regoli legali u l-proċess deċiżjonali

Il-leġiżlazzjoni primarja ssir mill- **Parlament tar-Renju Unit** f'Londra. Qabel ma **proposta ta' leġiżlazzjoni** (magħrufa bħala Abbozz (Bill)) tkun tista' ssir Att tal-Parlament, trid tiġi approvata miż-żewġ Kmamar tal-Parlament: il-House of Commons u l-House of Lords. Dawn l-istadji li ġejjin iseħħu fiż-żewġ Kmamar:

L-ewwel qari (introduzzjoni formali tal-Abbozz mingħajr dibattitu)

It-tieni qari (dibattitu ġenerali)

L-istadju tal-kumitat (eżami dettaljat, id-dibattitu u l-emendi. Fil-House of Commons dan l-istadju normalment iseħħ f'Kumitat tal-Abbozzi Pubbliku.)

Stadju tar-rapport (opportunità għal emendi ulterjuri)

It-tielet qari (opportunità finali għad-dibattitu; l-emendi huma possibbli quddiem il-Lords).

Fejn Abbozz ikun għadda miż-żewġ kmamar, jiġi rritornat lill-ewwel Kamra (fejn inbeda) għall-kunsiderazzjoni tal-emendi tat-tieni Kamra.

Iż-żewġ Kmamar għandhom jaqblu dwar it-test finali. Jista' jkun hemm bosta skambji bejn iż-żewġ Kmamar sakemm jintlaħaq ftehim dwar kull kelma fl-Abbozz. Ladarba jseħħ dan, l-Abbozz jista' jiġi sottomess għall-Kunsens Rjali.

Fl-Assemblea tal-Irlanda ta' Fuq, iseħħ proċess simili (li jinvolvi introduzzjoni ta' Abbozz, kunsiderazzjoni, dibattitu u votazzjoni), għalkemm hemm biss Kamra waħda fl-Assemblea devoluta. Il-Ministri, il-kumitati u l-membri individwali jistgħu jibdeu Abbozz u jipprezentawh lill-Ispeaker tal-Assemblea għall-kunsiderazzjoni mill-Assemblea. Jekk l-Ispeaker huwa kuntent li li-proposti huma fil-kompetenza tal-Assemblea, l-Abbozz jiġi introdott fil-Kamra u jsir dibattitu dwaru. Imbagħad jiġi riferit lill-kumitat statutorju xieraq għall-iskrutinju. Il-kumitat jirrapporta lura lill-Assemblea, u jippermetti lill-membri jikkunsidraw id-dettal tal-Abbozz u jipproponu l-emendi. Imbagħad jerġa' jiġi kkunsidrat mill-Assemblea u ssir votazzjoni finali.

Meta Abbozz ikun għadda mill-istadji parlamentari kollha tiegħu fir-Renju Unit jew mill-Assemblea tal-Irlanda ta' Fuq, jintbagħat lis-Sovran għall-Kunsens Rjali, u wara dan isir **Att**.

Il-leġiżlazzjoni primarja ġeneralment tista' tiġi **emendata jew imhassra** biss minn leġiżlazzjoni primarja ġdida. Madankollu hemm xi eċċezzjonijiet li taħthom jistgħu jsiru xi emendi u xi tħassir permezz ta' strument statutorju – fejn dawn jinvolvu l-implimentazzjoni tal-obbligi tal-UE jew xi riforma leġiżlattiva li tnaqqas jew telimina l-oneri regolatorji. Madankollu dawn l-Ordinijiet iridu jiġu approvati permezz ta' riżoluzzjoni affermativa taż-Żewġ Kmamar tal-Parlament qabel ma jkunu jistgħu jsiru.

Il-leġiżlazzjoni primarja tidhol fis-seħħ skont **id-dispożizzjonijiet tal-bidu** stabbiliti fl-Att jew fil-Miżura. L-Att jew il-Miżura jistgħu jispeċifikaw data partikolari għad-dħul fis-seħħ. Dan jista' jkun immedjatament malli jinkiseb il-Kunsens Rjali, jew f'data speċifikata (normalment għall-inqas xahrejn wara l-Kunsens Rjali) jew f'data li għandu jispeċifika Ministru jew dipartiment f'ordni tal-bidu (strument statutorju). Jistgħu jiġu speċifikati dati differenti għal dispożizzjonijiet differenti f'Att wieħed.

Id-data tad-dħul fis-seħħ għal kwalunkwe leġiżlazzjoni sekondarja normalment tkun speċifikata fl-istrument stess. Eċċezjonalment, id-data tal-bidu tista' tkun stabbilita b'pubblikazzjoni ta' avviż fil-gazzetti uffiċjali (il-Gazzetta ta' Londra jew ta' Belfast).

Bażijiet tad-dejta ġuridici

Hemm bosta bażijiet tad-dejta ġuridici disponibbli.

Is- **sit elettroniku tal-Leġiżlazzjoni tar-Renju Unit** jipprovdi t-test sħiħ tal-**leġiżlazzjoni primarja kollha** kif promulgata mill-Parlament tar-Renju Unit, il-Parlament Skoċċiż, l-Assemblea tal-Irlanda ta' Fuq u l-Assemblea Nazzjonali għal Wales, flimkien mal-leġiżlazzjoni sekondarja kollha li tapplika għar-Renju Unit kollu jew partijiet mir-Renju Unit. L-aċċess għall-informazzjoni huwa mingħajr flus.

Il-leġiżlazzjoni primarja riveduta li tkopri l-partijiet kollha tar-Renju Unit mill-1235 sal-lum tinsab ukoll fis- **sit elettroniku tal-Leġiżlazzjoni tar-Renju Unit**.

Fotoq relatati

 Sit elettroniku tal-Leġiżlazzjoni tar-Renju Unit

L-aħħar aġġornament: 28/08/2018

Il-verżjoni bil-lingwa nazzjonali hija ġestita mill-Istat Membru rispettiv. It-traduzzjonijiet saru mis-servizz tal-Kummissjoni Ewropea. Jista' jkun hemm xi tibdil imdaħħal fl-original mill-awtorità nazzjonali kompetenti li jkun għadu ma jidherx fit-traduzzjonijiet. Il-Kummissjoni Ewropea ma taċċettax responsabbiltà jew kwalunkwe tip ta' tort fir-rigward ta' kull informazzjoni jew dejta li tinsab jew li hemm referenza għaliha f'dan id-dokument. Jekk jogħġbok irreferi għall-avviż

legali sabiex tiċċekkja r-regoli dwar id-drittijiet tal-awtur għall-Istati Membri responsabbli minn din il-paġna.

L-Istati Membri responsabbli għall-ġestjoni tal-paġni tal-kontenut nazzjonali huma fil-proċess li jaġġornaw xi ftit mill-kontenut fuq dan is-sit web fid-dawl tal-ħruġ tar-Renju Unit mill-Unjoni Ewropea. Jekk is-sit ikun fih kontenut li għadu ma jirriflettix il-ħruġ tar-Renju Unit, dan mhux intenzjonat u se jiġi indirizzat.

Jekk jogħġbok innota li l-verżjoni bil-lingwa oriġinali ta' din il-paġna [en](#) giet emendata reċentement. Il-verżjoni tal-lingwa li qed tara bħalissa attwalment qed tiġi ppreparata mit-tradutturi tagħna.

Ligi tal-Istat Membru - Skozja

Din il-paġna tipprovdi b'informazzjoni dwar il-ligijiet u l-bażijiet tad-dejta legali fir-Renju Unit, b'referenza partikolari għall-ġurisdizzjoni tal-Iskozja.

Sorsi tal-ligi

Is-sorsi tal-ligi prinċipali fil-ġurisdizzjoni tal-Iskozja fir-Renju Unit huma dawn:

Leġislazzjoni primarja fil-forma ta' **Atti tal-Parlament tar-Renju Unit** u **Atti tal-Parlament Skoċċiż**

Il-ligi tal-Unjoni Ewropea

Leġislazzjoni sekondarja (jew subordinata) fil-forma ta' **Strumenti Statutorji** u **Strumenti Statutorji Skoċċiżi**. Xi leġislazzjoni oħra subordinata tista' ssir fil-forma ta' **Ordinijiet Amministrattivi**

Id-dritt komuni kif żviluppat permezz ta' deċiżjonijiet ġudizzjarji.

Tipi ta' strumenti ġuridici – deskrizzjoni

Il-leġislazzjoni primarja jew **Atti tal-Parlament**, isiru mill-Parlament tar-Renju Unit f'Londra u jistgħu japplikaw għar-Renju Unit kollu, jew kwalunkwe parti minnu. Ir-Renju Unit approva wkoll id-**devoluzzjoni tas-setgħat leġislattiva** lill-Parlamenti u l-Assemblej devoluti, li jistgħu jgħaddu leġislazzjoni primarja bis-saħħa tagħha li tkopri firxa limitata ta' suġġetti u li tapplika fil-ġurisdizzjonijiet tagħhom stess. Leġislazzjoni primarja oħra tista' ssir mis-Sovran taħt il-prerogattiva f'bosta forom, bħall-Ordinijiet fil-Kunsill, proklami, mandati rjali, struzzjonijiet irjali, regolamenti jew letters patent.

Il-leġislazzjoni sekondarja ssir taħt is-setgħat mogħtija minn jew taħt statut tal-Maestà Tagħha fil-Kunsill, Ministri, Dipartiment (Ministeri), il-Ministri Skoċċiżi, jew korp jew persuna oħra. Din tissejjaħ ukoll **leġislazzjoni delegata jew sekondarja**, u l-istatut li jagħti s-setgħa jissejjaħ Att li jawtorizza jew Att prinċipali. Il-leġislazzjoni sekondarja jista' jkollha bosta titoli (bħal Ordinijiet fil-Kunsill, Regolamenti jew Regoli), u dawn kollha jistgħu jissejju kolettivament "Strumenti Statutorji" jew "Strumenti Statutorji Skoċċiżi".

L-**Att dwar l-Iskozja 1998** holoq u ddevolva setgħat lill-Parlament Skoċċiż f'Edinburgu. Huwa radd lura lill-Iskozja (wara referendum) il-Parlament separat li kien intilef fiż-żmien tal-Unjoni mal-Ingilterra u Wales fl-1707. Madankollu, ladarba l-Iskozja għadha parti mir-Renju Unit, il-Parlament tar-Renju Unit għadu jista' jgħaddi leġislazzjoni f'ċerti oqsma. Il-Parlament Skoċċiż jista' jgħaddi leġislazzjoni primarja fl-oqsma devoluti lilu skont l-Att dwar l-Iskozja 1998 (u l-Att dwar l-Iskozja 2012). Dawn jinkludu: is-saħħa; l-edukazzjoni; il-gvern lokali; il-ħidma soċjali; id-djar; l-ippjanar; it-turiżmu u l-iżvilupp ekonomiku; xi aspetti tat-trasport; il-Gustizzja, il-Libertà u s-Sigurtà, inklużi l-parti l-kbira tal-aspetti tad-dritt privat u d-dritt kriminali; is-servizzi tal-pulizija u tat-tifi tan-nar; hafna aspetti tal-ambjent; il-biedja u s-sajd; l-isport u l-arti u l-implimentazzjoni ta' obbligi internazzjonali f'oqsma devoluti. L-Att dwar l-Iskozja 2012 estenda s-setgħat devoluti f'oqsma bħal ċerti aspetti tat-tassazzjoni. L-Istrumenti Statutorji Skoċċiżi (SSIs) jistgħu wkoll isiru mill-Ministri Skoċċiżi taħt is-setgħat iddelegati mill-Atti tal-Parlament tar-Renju Unit jew Atti tal-Parlament Skoċċiż.

Is-setgħa li jiġu konklużi **trattati internazzjonali** f'isem ir-Renju Unit huwa vestit fil-Kuruna, i.e. is-Sovran taħt il-Prerogattiva Rjali, li jaġixxi fuq parir tal-gvern tar-Renju Unit. Il-Parlament tar-Renju Unit bħalissa ma għandu l-ebda rwol formali fil-konklużjoni ta' trattati, iżda fejn trattat jeħtieġ tibdil fil-leġislazzjoni tar-Renju Unit jew għotja ta' flus pubbliċi, il-Parlament jivvota dwaru b'mod normali. It-trattati kollha tal-UE jeħtieġu leġislazzjoni biex jiġu implimentati fir-Renju Unit u għalhekk huma suġġetti għall-iskrutinju parlamentari. Meta jidhol fis-seħħ l-Att dwar ir-Riforma Kostituzzjonali u l-Governanza 2010 trattat ma jkunx jista' jiġi rratifikat jekk (a) Ministru tal-Kuruna ma jkunx ressaq kopja ta' trattat quddiem il-Parlament, (b) it-trattat ma jkunx gie ppubblikat u (c) ma jkun għadda perjodu ta' 21 ġurnata ta' seduti mingħajr ma l-ebda Kamra tal-Parlament tkun iddeċidiet li t-trattat ma jiġi rratifikat.

Ġerarkija ta' normi

Fejn hemm kunflitti bejn is-sorsi differenti tal-ligi, il-forum prinċipali biex dawn jiġu solvuti huwa l-qorti. Il-qrati jistgħu wkoll isolvu tilwim dwar l-interpretazzjoni tal-leġislazzjoni. Madankollu, ladarba ma hemm ebda "kostituzzjoni miktuba" fir-Renju Unit mhuwiex possibbli li wieħed jikkontesta Att tal-Parlament fil-qorti fuq il-bażi li jkun "antikostituzzjonali". **Id-duttrina kostituzzjonali tas-sovranità parlamentari** tgħid li l-Parlament tar-Renju Unit huwa l-awtorità leġislattiva suprema, fis-sens li jista' jagħmel u jhassar kwalunkwe ligi, u li l-ebda korp ieħor ma jista' jhassar jew jikkontesta l-validità ta' Att tal-Parlament.

Madankollu, id-duttrina tas-sovranità parlamentari hija kkwalfikata mill-isħubija tar-Renju Unit fl-Unjoni Ewropea. Bis-saħħa tal-Att dwar il-Komunitajiet Ewropej 1972, **il-Ligi tal-Unjoni Ewropea** tagħmel parti mil-ligi tal-Ingilterra u Wales (u l-Iskozja u l-Irlanda ta' Fuq). Il-leġislazzjoni domestika trid tiġi interpretata b'tali mod li tkun konformi mal-ligi tal-UE kull fejn huwa possibbli.

L-Att dwar id-Drittijiet tal-Bniedem 1998, li inkorpora l-Konvenzjoni Ewropea dwar id-Drittijiet tal-Bniedem fil-ligi tar-Renju Unit, jagħti lill-qrati setgħa oħra biex jikkontestaw Atti tal-Parlament. Sa fejn huwa possibbli, il-leġislazzjoni domestika trid tiġi interpretata b'mod li tkun kompatibbli mad-drittijiet tal-Konvenzjoni. Id-deċiżjonijiet tal-qrati, u b'mod partikolari tal-qrati tal-appell, għandhom rwol importanti fl-iżvilupp tal-ligi. Mhux biss jipprovdu deċiżjonijiet awtorevoli dwar l-interpretazzjoni tal-leġislazzjoni, iżda wkoll jiffurmaw il-bażi tad-dritt komuni, li hija derivata mid-deċiżjonijiet tal-qorti f'kawżi preċedenti (jew ġurisprudenza). B'mod ġenerali, dwar liema deċiżjonijiet jorbtu lil liema qrati oħrajn, il-prinċipju ġenerali huwa li qorti tkun marbuta minn deċiżjonijiet preċedenti meħuda minn qrati superjuri. Fir-rigward ta' kwistjonijiet tal-Ligi tal-Unjoni Ewropea, il-Qorti Ewropea tal-Gustizzja hija l-ogħla awtorità. Il-**High Court of Judiciary** hija l-qorti kriminali suprema fl-Iskozja, filwaqt li l-**Law Lords** fil-House of Lords agħxew bħala l-Qorti Suprema għall-kwistjonijiet Ċivili fl-Iskozja. Madankollu, dawn ġew sostitwiti mill-Qorti Suprema, li bdiet fl-1 ta' Ottubru 2009. Il-Law Lords saru l-ewwel Imħallfin tal-Qorti Suprema, u s-Senior Law Lord sar il-President.

Qafas istituzzjonali

Istituzzjonijiet responsabbli mill-adozzjoni tar-regoli ġuridici u l-proċess tat-teħid ta' deċiżjonijiet

Il-leġislazzjoni primarja ssir mill-Parlament tar-Renju Unit f'Londra. Qabel ma **proposta ta' leġislazzjoni** (magħrufa bħala Abbozz ta' ligi) tkun tista' ssir **Att tal-Parlament**, trid tkun approvata miż-żewġ kmamar tal-Parlament: il-House of Commons u l-House of Lords. Dawn l-istadji li ġejjin isefħu fiż-żewġ Kmamar:

L-ewwel qari (introduzzjoni formali tal-Abbozz ta' ligi mingħajr dibattitu)

It-tieni qari (dibattitu ġenerali)

L-istadju tal-kumitat (eżami dettaljat, id-dibattitu u l-emendi. Fil-House of Commons dan l-istadju normalment isefħ f'Kumitat tal-Abbozzi Pubbliċi.)

Stadju tar-rapport (opportunità għal emendi ulterjuri)

It-tielet qari (l-aħħar opportunità għal dibattitu; il-House of Lords tista' temenda)

Meta Abbozz ta' ligi jkun għadda miż-żewġ Kmamar, jiġi rritornat lill-ewwel Kamra (fejn inbeda) għall-kunsiderazzjoni tal-emendi ta' t-tieni Kamra.

Iż-żewġ Kmamar iridu jaqblu dwar it-test finali. Jista' jkun hemm bosta skambji bejn iż-żewġ Kmamar sakemm jintlaħaq ftehim dwar kull kelma fl-Abbozz.

Ladarba dan isefħ, l-Abbozz jista' jiġi sottomess għall-Kunsens Irjali.

Fil-Parlament Skoċċiż, isefħ proċess simili li jinvolvi introduzzjoni ta' Abbozz ta' ligi, kunsiderazzjoni, dibattitu u votazzjoni, għalkemm hemm **Kamra waħda biss** fil-Parlament devolut. Hemm tliet stadji:

Stadju 1: Il-kumitat(i) Parlamentari xierqa jiġbru l-evidenza dwar l-Abbozz ta' liġi u jipproduċu rapport dwar il-prinċipji ġenerali tal-Abbozz ta' liġi. Imbagħad laqgħa tal-Parlament tikkunsidra r-rapport u tiddibatti jekk taqbilx dwar il-prinċipji ġenerali tal-Abbozz ta' liġi. Jekk il-Parlament jaqbel, l-Abbozz ta' liġi jgħaddi għal Stadju 2

Stadju 2: L-Abbozz jiġi kkunsidrat fid-dettall minn kumitat, jew kultant, minn Kumitat tal-Parlament Kollu. It-tibdiliet, magħrufa bħala emendi għall-Abbozz ta' liġi, jistgħu jsiru f'dan l-istadju.

Stadju 3: L-Abbozz ta' liġi jerġa' jiġi kkunsidrat f'laqgħa tal-Parlament. Jistgħu jsiru aktar emendi f'dan l-istadju u mbagħad il-Parlament jiddibatti u jiddeciedi jekk għandux jgħaddi l-Abbozz fil-forma finali tiegħu.

Meta Abbozz ikun għadda mill-istadji parlamentari kollha tiegħu fir-Renju Unit jew fil-Parlament Skoċċiż, jintbagħat lis-Sovran għall-**Kunsens Irjali**, u wara dan isir **Att**. Fl-Iskozja, hemm żmien ta' erba' ġimgħat li matulhom l-Uffiċjali tal-Liġi jistgħu jikkontestaw l-abbozz ta' liġi jekk jemmnu li dan jaqa' barra mis-setgħat tal-promulgazzjoni tal-liġi tal-Parlament Skoċċiż.

Il-leġiżlazzjoni primarja ġeneralment tista' tiġi **emendata jew imhassra** biss minn leġiżlazzjoni primarja ġdida. Madankollu hemm xi eċċezzjonijiet li bihom jistgħu jsiru xi emendi u xi tħassir permezz ta' Strument Statutorju – fejn jinvolvu l-implimentazzjoni tal-obbligi tal-UE jew xi riforma leġiżlattiva li tnaqqas jew telimina l-oneri regolatorji. Madankollu dawn l-Ordinijiet għandhom jiġu approvati permezz ta' riżoluzzjoni affermattiva taż-Żewġ Kmamar tal-Parlament qabel ma jkunu jistgħu jsiru.

Il-leġiżlazzjoni primarja tidhul fis-seħħ skont id-**dispożizzjonijiet tal-bidu** li jkunu inkluzi fl-Att. L-Att jista' jispeċifika data partikolari għad-dhul fis-seħħ. Dan jista' jkun immedjatament malli jinkiseb il-Kunsens Irjali, jew f'data speċifikata (normalment għall-inqas xahrejn wara l-Kunsens Irjali) jew f'data li jispeċifika Ministru jew Dipartiment billi jagħmel Ordni tal-Bidu (Strument Statutorju). Jistgħu jiġu speċifikati dati differenti għal dispożizzjonijiet differenti fl-Att.

Id-data tad-dhul fis-seħħ għal kwalunkwe leġiżlazzjoni sekondarja normalment tkun speċifikata fl-istrument stess. Eċċezzjonalment, id-data tal-bidu tista' tkun stabbilita b'pubblikazzjoni ta' avviz fil-gazzetti uffiċjali (il-Gazzetta ta' Londra jew ta' Edinburgu).

Bażijiet ta' dejta ġuridici

Hemm bosta bażijiet ta' dejta ġuridici disponibbli.

Is-sit tal-[Uffiċċju tal-Infommazzjoni dwar is-Settur Pubbliku \(OPSI\)](#) jipprovdi t-test sħiħ tal-**leġiżlazzjoni primarja kollha** kif promulgata mill-Parlament tar-Renju Unit, il-Parlament Skoċċiż, l-Assemblea tal-Irlanda ta' Fuq u l-Assemblea Nazzjonali għal Wales, flimkien mal-**leġiżlazzjoni sekondarja kollha** li tapplika għar-Renju Unit kollu jew partijiet mir-Renju Unit. L-aċċess għall-infommazzjoni huwa mingħajr ħlas.

Il-leġiżlazzjoni primarja riveduta li tkopri l-partijiet kollha tar-Renju Unit mill-1235 sal-lum tinsab fil-[Bażi tad-Dejta tal-Liġi tal-Istatuti tar-Renju Unit](#). L-aċċess għall-bażi tad-dejta huwa mingħajr ħlas.

Għalkemm il-**leġiżlazzjoni Skoċċiża kollha** hija disponibbli fis-sit tal-OPSI, il-leġiżlazzjoni primarja u sekondarja Skoċċiża kollha ppromulgata u magħmula mid-devoluzzjoni fl-1999 'il quddiem hija wkoll disponibbli fis-sit tal-[Uffiċċju tal-Istampatur tar-Reġina għall-Iskozja](#). L-aċċess għal-leġiżlazzjoni huwa mingħajr ħlas.

[Legislation.gov.uk](#), li tinkorpora kemm is-sit tal-OPSI u kemm dak tal-Bażi tad-Dejta tal-Liġi tal-Istatuti u li wkoll tissostitwixxi l-leġiżlazzjoni ppubblikata mill-Uffiċċju tal-Istampatur tar-Reġina għall-Iskozja, hija l-paġna uffiċjali tal-leġiżlazzjoni kollha tar-Renju Unit

Moqogħ relatati

[L-Uffiċċju tal-Infommazzjoni dwar is-Settur Pubbliku \(OPSI\)](#), [Bażi tad-Dejta tal-Liġi tal-Istatuti](#), [legislation.gov.uk](#), [l-Uffiċċju tal-Istampatur tar-Reġina għall-Iskozja](#)

L-aħħar aġġornament: 04/05/2020

Il-verżjoni bil-lingwa nazzjonali hija ġestita mill-Istat Membru rispettiv. It-traduzzjonijiet saru mis-servizz tal-Kummissjoni Ewropea. Jista' jkun hemm xi tibdil imdaħħal fl-original mill-awtorità nazzjonali kompetenti li jkun għadu ma jidherx fit-traduzzjonijiet. Il-Kummissjoni Ewropea ma taċċettax responsabbiltà jew kwalunkwe tip ta' tort fir-rigward ta' kull infommazzjoni jew dejta li tinsab jew li hemm referenza għaliha f'dan id-dokument. Jekk jogħġbok irreferi għall-avviz legali sabiex tiċċekkja r-regoli dwar id-drittijiet tal-awtur għall-Istati Membri responsabbli minn din il-paġna.

L-Istati Membri responsabbli għall-ġestjoni tal-paġni tal-kontenut nazzjonali huma fil-proċess li jaġġornaw xi fteit mill-kontenut fuq dan is-sit web fid-dawl tal-ħruġ tar-Renju Unit mill-Unjoni Ewropea. Jekk is-sit ikun fih kontenut li għadu ma jirriflettix il-ħruġ tar-Renju Unit, dan mhux intenzjonat u se jiġi indirizzat.